JÖNKÖPINGS KOMMUN

STADSBYGGNADSKONTORET

Godkänd av kommunfullmäktige 2004-05-27

GRÖNSTRUKTURPLAN FÖR JÖNKÖPING OCH HUSKVARNA

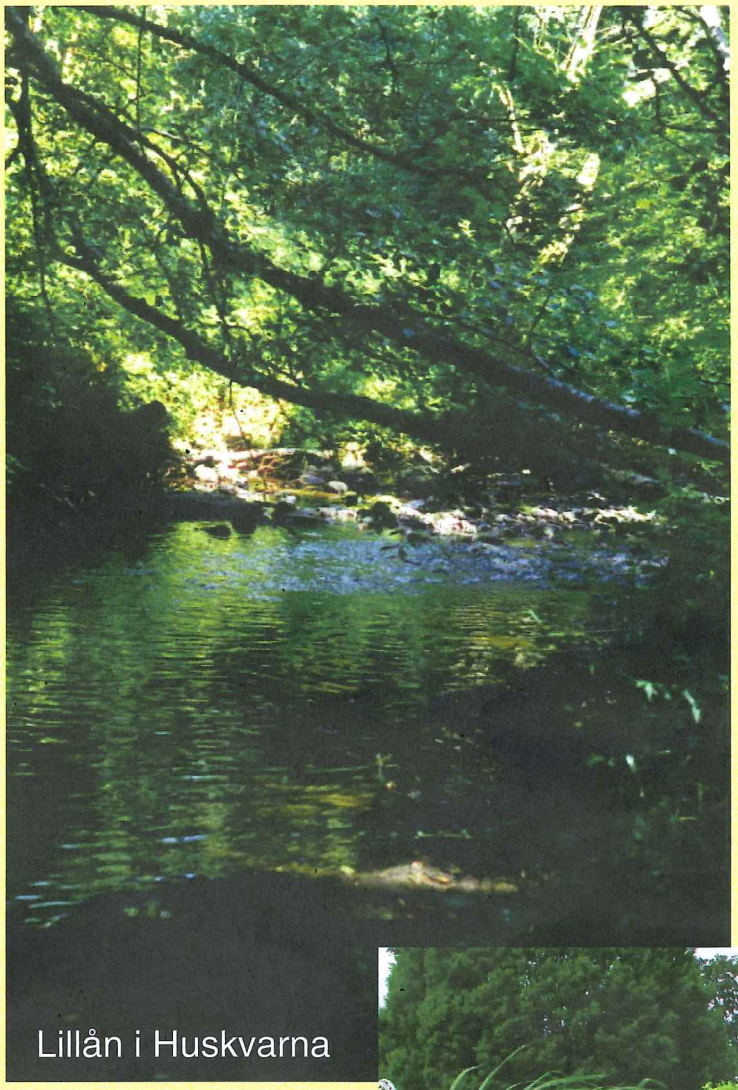

Lillån i Huskvarna

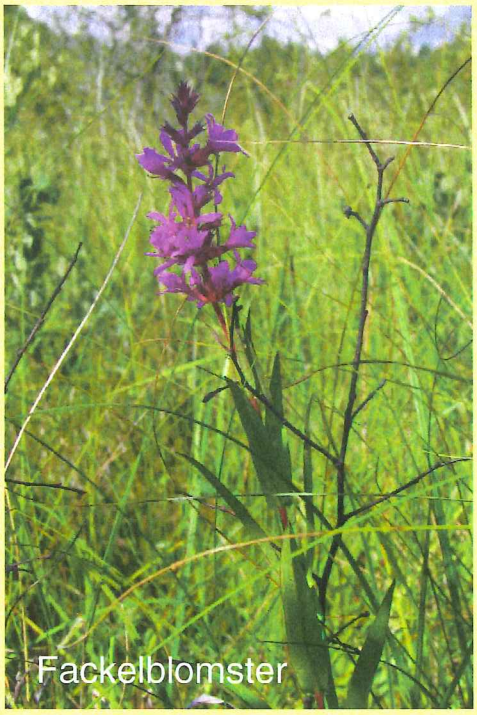

Fackelblomster

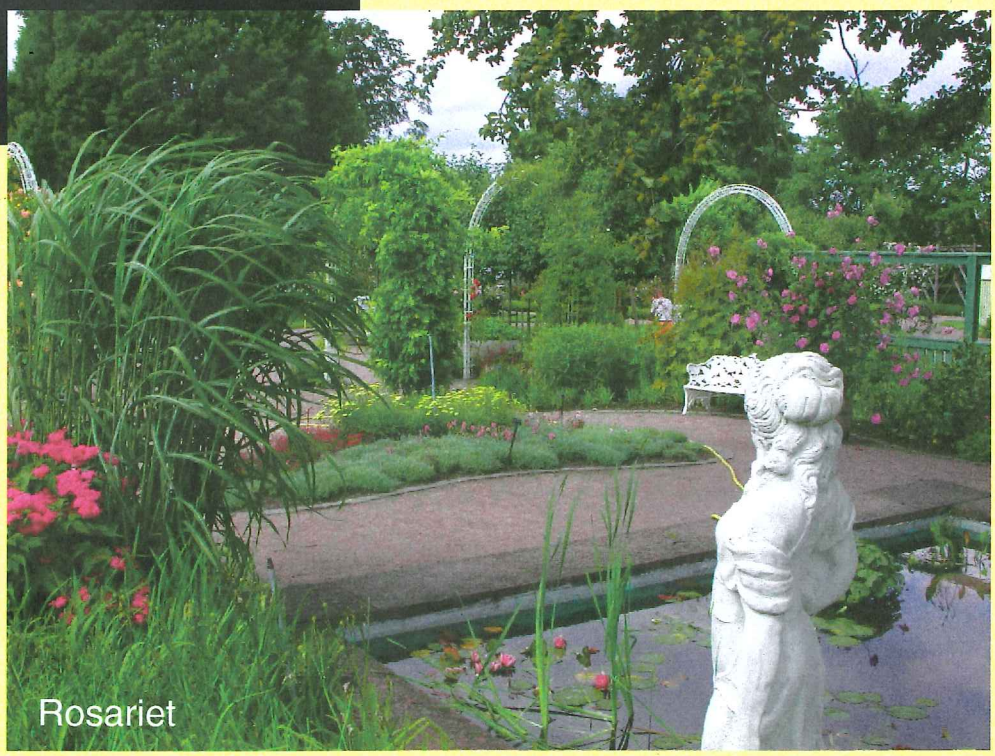

Rosariet

Grönstrukturplan för Jönköping och Huskvarna

Jönköpings kommun
Stadsbyggnadskontoret
551 89 Jönköping

Text: Helen Bjurulf, Kristina Höök Patriksson, Charlotta Urberg
Foto: *Lillån i Huskvarna* och *Fackelblomster,* Helen Bjurulf
Rosariet, Björn Kalin

Innehållsförteckning

Inledning ... 4
Syfte och arbetsgång ... 4
Grönområdenas värden ... 5
Lagstiftning ... 6
Kommunens målsättningar ... 6
Skötsel av grönområden ... 7
Grönstrukturplanens användning i samhällsplaneringen ... 9
Närhet till grönområden ... 10
Grönområdenas kvalitet ... 10
Tillgänglighet ... 11
Information ... 12
Medborgarnas medverkan ... 12
Tippning och nedskräpning ... 13
Naturförhållanden ... 13
  Sjöar och vattendrag ... 13
  Våtmarker ... 14
  Lövskogsklädda bäckraviner och ravinlandskap ... 14
  Bergsbranter med ädellövskog ... 15
  Ekskog och solitära ekar ... 15
  Tallskog ... 16
Naturliga förutsättningar för en grön infrastruktur ... 16
Uppföljning ... 16
Beskrivning av gröna stråk och grönområden ... 17
  Gröna stråk ... 18
  Parker och kyrkogårdar ... 29
  Naturområden ... 48
  Utvecklingsområden ... 86
  Naturreservat ... 93
  Nyckelbiotoper ... 94
Naturinventeringar i Huskvarna ... 98
Närhetsanalys ... 101
Förslag till åtgärder ... 119
Förslag till naturskyddade områden ... 119
Referenser ... 123

Bilaga 1: Karta över gröna stråk
Bilaga 2: Karta över grönområden
Bilaga 3: Intressanta naturområden i Huskvarna

Inledning

Parker och naturområden är viktiga inslag i en komplett tätortsmiljö. Grönområden är av mångfunktionell betydelse; för rekreation och andra sociala aspekter, biologisk mångfald, klimatförbättring, lokal hantering av t.ex. dagvatten och ofta förekommer kulturhistoriska värden i grönområdena. Tillgång till park och natur är av stor betydelse för människors psykiska och fysiska hälsa. Mer eller mindre sammanhängande parker och naturområden bildar en infrastruktur, en grön infrastruktur, lika viktig som annan infrastruktur som vi vanligen talar om; vägar och gator, vatten- och avloppsledningar, ledningar för energiförsörjning m.m. Mer formellt kan grönstrukturen i staden definieras som vattenområden liksom all mark i staden som varken är bebyggd eller hårdgjord, oavsett ägoförhållanden (Lundgren Alm, 2001). Det är dock ingen självklarhet att grönstrukturen tas tillvara i samhällsplaneringen. Under den senaste 50-årsperioden, då våra tätorter expanderat kraftigt, har grönområden ofta betraktats som reservmark för andra intressen, t.ex. bostäder, industrier och vägar. Att det blivit på det viset kan förklaras av brist på kunskaper om grönområdenas specifika värden och att det saknats genomtänkta strategier för hur tätorternas gröna infrastruktur ska bevaras och utvecklas.

1992 gav kommunfullmäktige i Jönköpings kommun ett uppdrag till stadsbyggnadsnämnden att upprätta en grönplan för Jönköping och Huskvarna, i enlighet med en av miljöpartiet inlämnad motion som uttalade att

> *”kommunens samhällsplanering och parkskötsel medvetet skall sträva efter att grönområden och korridorer skall bevaras och utvecklas till större artrikedom och i vissa fall kompletteras med nya korridorer, bevara och stimulera framväxten av mångskiftande artrika biotoper i de av tätortens grönområden där så är lämpligt, ge byggnadsnämnden (nu: stadsbyggnadsnämnden) i uppdrag att tillsammans med remissinstanser ge förslag på biotoper, gröna korridorer som bör bevaras och nyskapas.”*

Det är bakgrunden till att denna rapport nu har tagits fram. 1996 färdigställdes en grönstrukturplan för Bankeryd som ett pilotprojekt för att finna en lämplig arbetsmetod och ambitionsnivå för arbetet med Jönköping och Huskvarna. Dessförinnan fanns en närzonplan från 1983 för den centrala tätorten och några av de större serviceorterna. Närzonplanen redovisade huvudsakligen de viktigaste utflyktsområdena, tillgången till närströvområden samt hur närområden borde fungera och organiseras. I den nu upprättade grönstrukturplanen är de flesta grönområden inom tätorterna Jönköping-Huskvarna beskrivna med innehåll och målsättning. Planen sätter fokus på biologisk mångfald och var de gröna stråken genom bebyggelsen finns. Tillgängligheten till grönområden från olika bostadsområden redovisas mer exakt med hjälp av ett kvantitativt mått.

Syfte och arbetsgång

Grönstrukturplanen ska utgöra underlag för kommunens samhällsplanering och förvaltning av grönytorna i de båda tätorterna. Den ska ses som en sektorsplan för att bevara och utveckla den gröna infrastrukturen i tätorterna Jönköping och Huskvarna. En sektorsplan är en redovisning av ett särintresse utan väsentliga avvägningar gentemot andra intressen. I grönstrukturplanen utgör grönområdenas biologiska och kulturhistoriska värden samt värden för rekreation, friluftsliv och lek särintresset. Först i samband med detaljplaneläggning eller tillståndsprövning för ett särskilt grönområde, värderas grönstrukturplanens intresse gentemot andra intressen, t.ex. intressen för bostadsbebyggelse eller industribebyggelse.

I grönstrukturplanen redovisas grönområden och gröna stråk som är viktiga att bevara inför framtiden, men även de grönområden som borde ges en annan utformning eller en annan användning. Begreppet ”struktur” syftar till en medvetenhet om helheten; hur de olika grönytorna samverkar med varandra, hur de ligger i förhållande till bostäder, större trafikleder etc. och var bristerna finns. Då det inte finns någon självklar gräns där tätorten slutar och landsbygden tar vid, har en avgränsning gjorts i huvudsak utifrån de vägar som omger de båda tätorterna. Avgränsningen är gjord dels för att planen till största delen behandlar den tätortsnära naturen och dels för att materialet ska kunna vara någorlunda hanterbart. Avgränsningen ska inte betraktas som definitiv, utan grönområdena fortsätter och är tillgängliga även utanför denna gräns.

Grönstrukturplanen har utarbetats av stadsbyggnadskontoret i samarbete med tekniska kontorets skogsförvaltare samt gatu- och parkavdelning. Ett samråd har hållits mellan tiden 2003-04-11 till 2003-08-31, där bl.a. kommunala nämnder, politiska partier, statliga organisationer, föreningar och enskilda har yttrat sig över innehållet. Beslut om grönstrukturplanen fattades i kommunfullmäktige 2004-05-27.

Grönområdenas värden

Grönområden i tätorterna har som sagt en mångfunktionell betydelse. De bildar en stomme av natur som finns i och kring staden. När grönområden knyts till en större struktur ökar deras värde (Naturskyddsföreningen, 1999). Stora närströvområden ger möjlighet till motion och rekreation. Om förutsättningar finns för människor att få kontakt med naturen dagligen, påverkar det människors hälsa positivt. En studie visar att antalet stresstillfällen blir färre med kortare avstånd till närmaste grönområde (Skogsstyrelsen, 2001). Samma studie visar också på högre koncentrationsförmåga och positiva effekter på blodtryck och puls. Andra undersökningar påvisar att trötthet, irritation och huvudvärk hos människor tilltar från stadens periferi mot dess centrum. Till och med en kort promenad på ca 10 minuter genom en park kan minska stressen (Boverket, 1994).

För barnen är grönområden viktiga lekmiljöer. Bergig mark, småkuperad terräng, brynmiljöer med rumsavskiljande buskage, grova träd, klätterträd och små bäckar är exempel på naturelement som ger inspiration till lek, nog så viktiga som iordningställda lekplatser.

Med innehållsrika grönområden som har kontakt med omgivande landskap finns förutsättningar för biologisk mångfald. Större grönområden hyser generellt fler arter än ett mindre område (öbiogeografiska teorin). Ett stort område har också fler arter än många små områden med sammantaget lika stor yta. Genom att koppla ihop olika naturområden med varandra ökar spridningsmöjligheten för växter och djur. Artantalet är störst i stora sammanhängande naturområden, i gränszoner mellan olika naturtyper och i naturtyper som fått utvecklas under lång tid. Tillgång på skogsbryn, gamla träd, döda träd, ved i förmultning, gammalt kulturlandskap och skogsområden med lång kontinuitet ger förutsättningar för ett rikt växt- och djurliv. Dammar, sjöar och vattendrag är också biotoper med generellt hög biologisk mångfald. Naturupplevelsen av ett grönområde för oss människor blir större med en variation av biotoper och arter.

Grönområden med rester av gammalt kulturlandskap och andra kulturella element vidmakthåller historisk förankring och kulturell identitet. Grönområden avgränsar och tydliggör olika stadsdelar.

Vegetation i staden förbättrar klimat och luftmiljön i staden. Grönområden kan bli en del av lokala lösningar för biologisk kommunalteknik, t.ex. ytor för omhändertagande av dagvatten. Dagvatten från hårdgjorda ytor är förorenat med närsalter (kväve och fosfor), metaller och partiklar. Genom infiltration av dagvatten direkt i marken eller genom att samla upp vattnet i dammar eller våtmarker, s.k. fördröjningsmagasin, kan föroreningarna hindras från att komma ut i sjöar och vattendrag. Mark och vegetation tar upp och bryter ner närsalter och

vissa föroreningar. En del metaller och partiklar som inte bryts ner, sjunker till botten i fördröjningsmagasinen. Det kan vara svårt att hitta lämpliga platser för fördröjningsmagasin i Jönköping och Huskvarna p.g.a. topografin och de finkorniga jordarterna, men alla naturliga våtmarker fungerar som naturliga reningsverk och är därför viktiga att bevara.

Lagstiftning

Tätorternas grönområden har av flera anledningar uppmärksammats under senare år. Detta har bland annat kommit till uttryck i plan- och bygglagen (PBL) samt i miljöbalken (MB).

I PBL 2 kap 4 § anges att:

> *”Inom områden med sammanhållen bebyggelse skall bebyggelsemiljön utformas med hänsyn till behovet av parker och andra grönområden…”*
>
> *”Inom eller i nära anslutning till områden med sammanhållen bebyggelse skall det finnas lämpliga platser för lek, motion och annan utevistelse…”*

MB 3 kap 6 § lyder:

> *”Mark- och vattenområden samt fysisk miljö i övrigt som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras naturvärden eller kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön. Behovet av grönområden i tätorter och i närheten av tätorter skall särskilt beaktas.”*
>
> *”Områden som är av riksintresse för naturvården, kulturmiljövård eller friluftslivet skall skyddas mot åtgärder som avses i första stycket.”*

Lagparagraferna speglar de ökade kraven från allmänheten och den ökade kunskapen om grönområdenas betydelse för människors välbefinnande, friluftslivets behov av mark för rekreation, biologisk mångfald osv.

Kommunens målsättningar

Jönköpings kommuns målsättningar för tätorternas grönområden har uttryckts i lokal Agenda 21 (Kf 2000) och i översiktsplanen (beslut i kommunfullmäktige mars 2003). Målsättningarna berör både sociala och biologiska aspekter av den tätortsnära naturen.

I lokal Agenda 21 står:

> *”Behovet av grönområden i tätorter och tätortsnära i områden ska tillgodoses i den kommunala planeringen.”*
>
> *”Vid planering ska hänsyn tas till det lokala djur- och växtlivet och dess behov av spridningskorridorer. När ny bebyggelse planeras ska känsliga biotoper och värdefulla naturområden undvikas.”*
>
> *”Den tätortsnära naturen ska vara varierande och av olika naturtyper.”*

I översiktsplanen anges att:

> *”Målsättningen för grönstrukturplaner är att säkerställa en grön infrastruktur, så att alla invånare i tätorten ges tillgång till grönytor av god kvalité inom rimligt avstånd från bostaden och att korridorer genom bebyggelsen till tätortsnära friluftsmarker läggs fast eller skapas där korridorer saknas.*
>
> *Den gröna infrastrukturen ska ges förutsättningar att fungera som spridningskorridorer för växter och djur, vilket ökar den biologiska mångfalden i staden.*
>
> *Grönstrukturplanen ska medverka till att bevara och återskapa biologisk mångfald i tätorten – d v s vid sidan om de anlagda parkerna ska olika naturmiljöer finnas i staden, t ex alkärr, ekskog, naturliga stränder mm.*
>
> *Kommunen anser att närheten till och bevarande av väl tilltagna grönområden inom eller i anslutning till tätorten är en viktig satsning för att uppnå en attraktiv kommun med god livskvalitet.*
>
> *---*
>
> *Inom bebyggelseområden har grönområden och större sammanhängande stråk stor betydelse för friluftslivet och ska beaktas.”*

Skötsel av grönområden

Tätortsnära grönområden kräver i de flesta fall regelbunden skötsel i form av röjningar och gallringar av träd och buskar, slåtter eller klippning av gräsytor samt föryngring och planteringar av träd och buskar. Dessutom tillkommer renhållning, tömning av papperskorgar, snöröjning av gång- och cykelvägar etc. I vissa områden kan det krävas extraordinära insatser som t.ex. stängsling och underhåll av informationsskyltar.

Parkområden kräver vanligen mer intensiv skötsel än naturområden. I parker förekommer ofta klippta gräsmattor, rabatter samt träd och buskar som behöver beskäras årligen eller med några års mellanrum. Även om det i naturområden sällan är frågan om så pass intensiv skötsel, krävs det vanligen åtminstone regelbundna röjningar och gallringar av träd och sly. Framkomlighet för människor är ett viktigt krav på tätortsnära grönområden, vilket med nödvändighet kräver röjningar och gallringar. Dessutom växer sly oerhört fort i näringsrika lövskogssluttningar, vilka är vanligt förekommande i Jönköping och Huskvarna.

Att upprätthålla öppna ytor med kortklippt gräs är resurskrävande. Med bete kan vegetationen hållas kort på ett enkelt sätt, men det är inte alla platser som är lämpade för betesdjur och det är också krävande att hålla betesdjur. I ytterområden förekommer det att betesavtal tecknas med lantbrukare.

Resurserna för att sköta grönområden i tätorterna har minskat. När samhällena växer med nya bostadsområden blir det förstås ännu mer skötsel som ska rymmas inom befintliga resurser. Det kan finnas vissa möjligheter att dryga ut kommunens resurser genom att t.ex. teckna skötselavtal med närboende, skolor eller andra som har intresse av att de allmänt tillgängliga grönområdena sköts på ett visst sätt. Trots små resurser, finns ändå en tydlig viljeinriktning i kommunen, hur grönområden ska skötas. Viljeinriktningen redovisas i nedanstående punkter:

- Grönområden ska skötas och utvecklas i samklang med **naturgivna förutsättningar**. Det gör områdena mer slittåliga. Vegetationen ska spegla det geologiska underlaget, topografin och markens näringsstatus och fuktighet. Som exempel kan nämnas att det är lämpligast med lövskog på bördig mark. Öppna gräsmarker och brynmiljöer är lämpligast på mera näringsfattiga marker.
- Den **varierade naturen** som präglar Vätterbygden, med allt från fattiga norrlandsmyrar till produktiva lövskogar, ska förstärkas. Möjligheter till rika och varierade naturupplevelser ska upprätthållas.
- **Naturanpassat skogsbruk** är grundprincipen för det tätortsnära skogsbruket. Med naturanpassat skogsbruk menas att inslaget av grova och gamla träd, död ved i form av högstubbar och lågor samt hålträd ska vara stort i skogen. Artsammansättningen ska vara varierad och anpassad efter de naturliga förutsättningarna. Skogen ska vara flerskiktad med träd och buskar i olika höjder. Risk för människors säkerhet vad gäller nedfallande träd och grova grenar ska dock tas i beaktande inom det tätortsnära skogsbruket i en rimlig avvägning mot naturvårdsintresset.
- **Socialt anpassat skogsbruk** ska tillämpas i skogar med stort värde för friluftsliv och rekreation, utmed löpslingor, större stigar och gång-/cykelvägar samt vid passager såsom broar, spänger och trappor. Socialt anpassat skogsbruk innebär t.ex. att skapa god genomsikt utmed stigar och gångvägar, att skapa täta bryn mot stadsbebyggelse, att ta fram utsiktsplatser, att tydliggöra entréer till grönområden, att underlätta för spontan lek.
- **Barnens spontana lek** i grönområden ska uppmuntras. Exempel kan vara att underlätta för kojbyggen genom att lämna kvar slyskog på vissa ställen som barnen kan använda som byggmaterial, upprätta ”kojbyggnadstillstånd” i de fall vuxna klagar och det ur skogsbrukssynpunkt är acceptabelt med spontana kojbyggen. Lämpliga klätterträd kan lämnas och skapas. Grunda dammar och bäckar tas tillvara. Pulkabackar ska upprätthållas.
- En strävan ska finnas att **öka diversiteten** generellt i den tätortsnära naturen både på artnivå och naturtypsnivå.
- **Sjöar och vattendrag** ska synliggöras. Det innebär bl.a. att dagvatten ska ledas över mark istället för i underjordiska ledningar, där så är möjligt. Utsiktsplatser över sjöar och dammar ska finnas. Slingrande vattendrag är att föredra, då det ger syresättning och rening åt vattnet och bättre förutsättningar för biologiskt liv. Det ska finnas en balans mellan vattendragens genomströmning och vegetationen i och omkring vattnet, så att goda förutsättningar finns för vattenlevande organismer, utan att vattenflödet stoppas upp av ofrivillig dämning. Vegetationen ska gärna överhänga vattendragen för skuggning och förnafall, men grenar och stammar ska inte riskera att följa med vattnet så att vattenflödet stoppas upp.
- **Kulturmiljöer** ska skötas så att historiska samband framhävs och så att slitage undviks.
- **Utsiktsplatser**, vilka det finns gott om i Vätterbygden, ska skötas så att utsikt upprätthålls. Anläggningar i form av t.ex. sittbänkar, bord, papperskorgar ska inte dominera utsiktsplatserna. Det måste avgöras från plats till plats vad som är lämpligt, med huvudinriktning att hålla det enkelt och lättskött.
- Kommunen ska sträva efter att i möjligaste mån **upprätthålla bete** i tätortsnära grönområden.
- Vegetation mellan bostadsbebyggelse och trafikleder ska vara utformad så att den ger ett visst **skydd mot trafiken** och bidrar till att rena luften från stoft. Anpassningar för trafiksäkerhet är ofta nödvändiga i vegetationsområden utmed trafikleder och inom bostadsområden.
- **Äldre träd** är viktiga inslag i alla grönområden, såväl naturområden som parker. Överlag bör stabila trädslag gynnas, exempelvis ek, tall och alm. I parkmiljöer är behovet av att ta bort äldre träd p.g.a. säkerhet mer uttalat, men kontinuiteten av gamla träd ska säkras även

här genom successiv föryngring och årlig översyn av trädbeståndet. För Slottskyrkogården och Dunkehallakyrkogården finns särskilda trädplaner upprättade.

- **Genomgångsparker och gröna korridorer** för människor ska värnas för att underlätta för människor att förflytta sig i avstressande miljöer, på väg till jobb och skola eller andra aktiviteter. Gröna korridorer som leder till grönområden kan ge känslan av att grönområdet är större än vad det egentligen är. Utformningen av gröna korridorer bör vara genomtänkt, så att det inte bara blir baksidan av stadsbebyggelsen. Det är viktigt att utforma trygga miljöer utmed gångstråk.
- Det ska finnas en beredskap för att ta tillvara de **naturliga gångstråk** som skapas av människor. Anläggning och underhåll av gångstigar ska vara enkel och behovsanpassad. Lite grus och någon enstaka spång på de blötaste partierna kan många gånger räcka för att underlätta framkomligheten.
- En tydlig prioritering för områden som ska skötas med **regelbunden slåtter och gräsklippning** ska finnas.
- **Naturligt otillgängliga naturtyper**, t.ex. bergsbranter och rasbranter ska inte göras tillgängliga för människor. Dessa naturtyper hyser ofta störningskänsliga arter och slitagekänslig vegetation.
- **Friröjning av grova träd** (ek, alm, ask, tall m.fl.) prioriteras där det gör störst naturvårdsnytta för insatsen. Ek på bergig mark har ofta en zon solexponerade ekar på bergkrön, liksom stora träd på ravinkrön, vid vägar eller stigar, samt i parker och kyrkogårdar. Om röjningsinsatser görs för trängda hagmarksekar i skog, ska röjningen vara återkommande och ha ett skötselmål mot en stabil biotop, t.ex. ekskog med flerskiktat buskskikt eller ekhage eller löväng med regelbunden betes-/slåtterhävd.
- Kommunen ska följa den **internationella och nationella utvecklingen** vad gäller tätortsnära skogsbruk och parkskötsel.

Grönstrukturplanens användning i samhällsplaneringen

Grönstrukturplanen är, som påpekats inledningsvis, en sektorsplan, vilket innebär att den är en redovisning av ett särintresse utan väsentliga avvägningar gentemot andra intressen. I grönstrukturplanen redovisas ett nuläge av vilka grönområden som finns i tätorterna Jönköping och Huskvarna och hur de ser ut vegetationsmässigt m.m. Att grönområden är redovisade i grönstrukturplanen innebär dock inte att områdena för alltid är reserverade som grönområden. Det kommer att uppkomma situationer där bebyggelseanspråk ställs på grönområdena i planen. I samband med detaljplaneläggning eller tillståndsprövning för ett särskilt grönområde, kommer grönområdets värden för biologisk mångfald, rekreation, lek, friluftsliv och/eller kulturmiljövård att ställas emot intresset av att t.ex. fler bostäder eller mer industrimark tillskapas i kommunen. När en sådan avvägning ska ske bör intresset att bevara grönområdet vara stort om:

- det ligger centralt i ett grönt stråk eller om det kan stärka svaga länkar i ett grönt stråk,
- det hyser särskilda natur- och kulturvärden,
- det har betydelse för att avstånden från bostadsområden till grönområden inte överstiger 200 meter,
- det ligger nära förskola, skola och/eller äldreboende.

I samband med att detaljplaner upprättas, görs ett grundarbete med att ta reda på vilka natur- och rekreationsvärden som finns i det aktuella området. En utredning görs om hur dessa värden bäst kan tas tillvara och komma den nya bebyggelsen till del på ett positivt sätt. Nedan följer några punkter som är viktiga att tänka på i samband med samhällsplanering på detaljplanenivå:

- Grönområden ska utformas med tanke på vilken typ av boende som planeras, t.ex. handikappboende, äldreboende eller småhusbebyggelse med barnfamiljer.
- Vid planering av bebyggelse, tänk in tillgången till grönområden (< 200 meter), stigar in i grönområden och genomgångsområden som leder till större grönområden.
- Lämna passage genom bebyggelse, som kan bli genväg för gående. Bebyggelse ska inte utgöra onödig barriär.
- Större grönområden bör kunna hysa en promenadslinga.
- Möjlig bruksväg in till skogar och gräsmarker för rationell skötsel. Vid skogar ska det finnas upplagsplats 3x20 meter.
- I detaljplanen ska investeringskostnader för grönområden finnas med och en uppskattning av dess driftkostnad ska redovisas.
- Under anläggningsskedet får inte de planlagda grönområdena köras sönder, användas till bygglagerplats eller belastas på annat sätt. Detta förhindras lämpligen genom stängsling på plats och genom avtal.
- Genomgångsområden är viktiga, eftersom de förstorar upplevelsen av parker och naturområden och dess avstressande effekt.

Närhet till grönområden

Enligt kommunens lokala Agenda 21 bör ingen ha längre än 200 meter till ett grönområde av god kvalitet. Olika studier har visat att gångavståndet till det dagliga friområdet inte bör överstiga just 200 meter. Många barn har en aktivitetsradie på 200 meter från hemmets dörr. Även människor med rörelsebegränsningar stannar gärna i närheten av hemmet. Det ställer särskilda krav på både utformning och skötsel. De sociala aspekterna på grönstrukturen är således mycket viktiga att uppmärksamma.

Jönköpings kommun genomförde under 2002 en miljöenkät där 2000 kommuninvånare bland annat fick svara på frågan om man tycker att man har tillräckligt nära till ett grönområde. Majoriteten av de svarande ansåg att så var fallet (87 %). Andelen som svarade nej på frågan var högre bland de som bor i flerfamiljshus, 14 %, jämfört med 4 % bland de som bor i villa. Likaså tyckte de som bor i Jönköping/Huskvarna i större utsträckning att de saknade grönområden i sin närhet (12 %), medan andelen var mycket låg för de som bor på landsbygden och i övriga tätorter.

Miljöenkäten visar på människors upplevda närhet till grönområden, vilket på individnivå inte behöver ha någon koppling till den fastslagna gränsen på 200 meter. För en del människor kan 200 meter vara för långt, för andra kan det duga med ännu längre avstånd. Grönstrukturplanen visar dock att det är ganska få bostadsområden i Jönköping där avståndet är längre än 200 meter, och då företrädesvis områden med mestadels flerbostadshus (se närhetsanalysen). Slutsatsen skulle kunna vara att maximalt 200 meter till närmaste grönområde antagligen är en ganska god uppskattning av vad de flesta människor upplever som rimligt.

En undersökning i Stockholms stad (Stadsbyggnadskontoret, Stockholms stad, 2002) visar att människor har olika tolerans för avstånd till grönområden beroende på aktivitet. För lek och för att söka ro vill man inte ha längre än 200 meter, för picknick och bollspel bör avståndet inte vara längre än 500 meter. Men för att kunna ta en skogspromenad eller bevista något evenemang är stockholmarna beredda att förflytta sig 1-2 kilometer.

Grönområdenas kvalitet

I kommunens målsättningar om grönstrukturen talas det om ”god kvalitet”. Definitionen på god kvalitet kan förstås diskuteras, men i lokal Agenda 21 har utgångspunkten varit ett antal sociala aspekter; man ska kunna uppleva årstidsväxlingar, det ska finnas klimatskydd, det ska finnas trivsamma sitt- och viloplatser samt det ska finnas utrymme för lek av olika slag. De

biologiska aspekterna är inte lika väl uttalade just för de tätortsnära grönområdena, men allmänt sett kännetecknas de av förekomst av artrika miljöer som blandlövskogar, ängs- och hagmarker, skogsbryn, bergsbranter, olika vattenmiljöer såsom naturliga bäckar, dammar och alkärr. Flerskiktade skogsbestånd, äldre träd och skogsbestånd, vidkroniga träd med solbelysta stammar, döda stående och liggande träd ger också förutsättningar för en rik flora och fauna.

Storleken på ett grönområde har också betydelse för dess kvalitet. I ett stort område är förutsättningarna större att bibehålla en variation av biotoper och arter, i enlighet med det resonemang som tidigare förts angående den öbiogeografiska teorin. I ett stort område är det lättare att få rum med alla de sociala aspekter som inryms i begreppet god kvalitet. I ett stort område är det t.ex. lättare att komma ifrån störningar från omkringliggande bebyggelse, som exempelvis trafikbuller. Även små grönområden kan hysa goda kvaliteter, men det kräver oftast mer intensiv skötsel. Det är svårt att sätta någon gräns för hur litet ett grönområde får vara. Hur ett grönområde används och upplevs, varierar med omgivande bebyggelse och vilka aktiviteter som det finns behov av just där. Små grönområden kan till exempel vara mycket betydelsefulla som länkar i gröna stråk. I tät stadsbebyggelse är de särskilt viktiga, då de" lättar upp" den bebyggda miljön.

Ett sätt att ta reda på grönområdenas betydelse för friluftsliv och rekreation är att studera förekomsten av stigar och spontana lekmiljöer, t.ex. kojbyggen. Saknas dessa ingredienser i ett bostadsnära grönområde kan det vara tecken på brister i kvalitet eller tillgänglighet. Höga biologiska kvaliteter kan det förstås ändå finnas, inte minst om det är frågan om svårtillgängliga miljöer som bergsbranter och våtmarker.

Tillgänglighet

Det är viktigt med tillgängligheten till grönområden i tätorterna om de ska fungera väl för rekreation och friluftsliv, men god tillgänglighet sker inte av sig självt. Ofta kräver det eftertanke i bebyggelseplaneringen och ibland även särskilda arrangemang. Vissa grönområden kräver mer tillgänglighet. Det kan gälla områden med särskilda natur- och kulturvärden eller områden med särskilda värden för idrott eller friluftsliv. Dessa områden besöks inte bara av närboende, utan också av människor längre ifrån. Därför kan särskilda arrangemang krävas och tydliga entréer kan behövas med t.ex. parkering, skyltning och papperskorgar. God tillgänglighet till dylika grönområden innebär också att det finns allmänna kommunikationer och att funktionshindrade har möjlighet att uppleva områdena. Typiska tätortsnära grönområden i Jönköping och Huskvarna som kräver hög tillgänglighet är Huskvarnabergen, Pustaleden, Bondberget, Strömsbergsskogen, Rosenlunds bankar, Rocksjöområdet, Vattenledningsparken och Dunkehallaån. Grönområden som huvudsakligen är av rekreationsvärde för närboende kräver också en viss tillgänglighet om än inte med samma arrangemang. Det ska finnas genomsläpp mellan bebyggelsen så att man lätt kan ta sig in i grönområdet. Genomsläppen ska förstås finnas på platser där det rent fysiskt är möjligt att ta sig in, inte vid en bergsbrant, våtmark, bäck eller dylikt. Det är viktigt att dessa genomsläpp inte tas i anspråk för annat; t.ex. villatomter.

För funktionshindrade är tillgänglighetsfrågorna särskilt viktiga. Kommunen har antagit ett handikappolitiskt program (Kf 2000-01-27), där frågor om tillgänglighet för funktionshindrade tas upp, dock mestadels i betydelsen tillgänglighet till den byggda miljön. I FN:s standardregler, som utgjort grunden för kommunens handikappolitiska program, slås dock fast att tillgänglighet på alla områden har betydelse för de funktionshindrades möjligheter till delaktighet i samhället. Följande punkter är några aspekter som är viktiga att tänka på för att öka tillgängligheten för funktionshindrade till parker och naturområden:

- hårdbelagda gångar, dock ej gatsten eller kullersten,
- kontraster mellan gångar och grön mark,

- växter som inte är allergiframkallande,
- lekplatser även för funktionshindrade barn,
- tänd belysning kvällstid på promenadstråk,
- inget rullgrus.

Att öka tillgängligheten för funktionshindrade till våra grönområden är en ambition kommunen bör arbeta efter i samband med att förändringar och förbättringar genomförs i och omkring våra tätortsnära grönområden.

Information

Information till allmänheten om parker och naturområden är viktig, i synnerhet då det många gånger är frågan om besöksintensiva platser. Information kan utformas på olika nivåer.

- Översiktlig information om grönområden, natur och rekreation. Exempelvis översikt över viktiga parker och naturområden, cykelkarta och aktivitetskarta.
- Information om enskilda naturreservat, parker, naturområden, vandringsleder etc.
- Information om enskilda objekt inom grönområden, t.ex. en historisk byggnad, ett speciellt träd.

Metoderna att föra fram information kan vara olika och bör anpassas för den enskilda situationen och målgruppen. Informationsskyltar och foldrar är väl de vanligaste metoderna, men muntliga informationer, t.ex. aktivitetsdagar med föreläsningar hör också hit. Kommunens hemsida på internet har blivit en given plats för information på senare år. Turistbyrån är också en viktig kanal för information om grönområdena i tätorterna.

Informationsskyltar på plats är trevligt, men har tyvärr kommit att bli föremål för en hel del skadegörelse. Det kan därför bli mycket kostsamt att försöka upprätthålla ordentliga skyltar på en del ställen. Trasiga och kladdiga skyltar är ingen betjänt av, då är det bättre att de inte finns där. Inte heller skyltar som inte underhålls är någon trevlig syn. Kommunen kan än så länge inte upprätthålla skyltning på plats annat än vid naturreservat, välbesökta parker och naturområden, men även där är det svårt att få resurserna att räcka till.

Foldrar tas fram regelbundet för naturreservaten i kommunen, medan det för andra större grönområden sker mer sporadiskt. En aktivitetskarta finns framtagen med vandringsleder, cykelvägar och frilufts- och naturområden. Dessa kartor och foldrar är mycket populära.

Medborgarnas medverkan

Tätorternas grönområden engagerar människor, i synnerhet de bostadsnära grönområdena. Det är viktigt att ta vara på människors synpunkter i alla de sammanhang där närmiljön kring människors boende kommer upp, t.ex. när detaljplaner upprättas och när större gallringar och röjningar är på gång. Kommunen har några permanenta kanaler för att samla upp synpunkter på förändringar i grönområdena. En sådan kanal är Stadsbyggnadsnämndens naturvårdsgrupp som bildades 1982. Naturvårdsgruppen består av representanter från ideella naturföreningar och tjänstemän från olika kommunala förvaltningar, som träffas en gång i månaden för att utbyta information och diskutera aktuella förändringar i kommunen. En annan kanal är de obligatoriska samråd som hålls i samband med att nya detaljplaner tas fram.

Många gånger kan kommunen tyvärr inte möta önskemålen från medborgarna vad gäller skötsel av grönområden, p.g.a. resursbrist. I sådana sammanhang förekommer det att avtal skrivs mellan kommunen och t.ex. en bostadsrättsförening, samfällighet eller hembygdsförening om skötseln. Förutsättningen är dock alltid att grönområdena ska vara tillgänglig för allmänheten, oavsett vem som sköter områdena. I tider av knappa allmänna resurser är detta en metod som bör övervägas i högre utsträckning. Likaså förekommer ”adoption” av t.ex. en

skog. Det förekommer att skolor vill adoptera skogar eller ängar för att nyttja dessa i undervisningen.

Kommunen är intresserad av att hitta nya samverkansformer tillsammans med föreningar, näringsidkare och enskilda för att förverkliga grönstrukturplanens målsättningar och vitalisera kommunens parker och grönområden.

Tippning och nedskräpning

Tippning av trädgårdsavfall och även annat avfall är vanligt förekommande i de tätortsnära grönområdena i Jönköping och Huskvarna. Det tycks råda en allmän uppfattning att det är acceptabelt att göra sig av med nedbrytbart skräp i närmsta skogsbacke. Att tippa trädgårdsavfall i grönområden är olaglig nedskräpning. Kommunen arbetar med problemet, men resurserna att komma åt lagbrytarna är mycket små. Att dumpa trädgårdsavfall i grönområden kan ge lokalt förändrade naturförhållanden genom kraftigt ökat näringspåslag. Vegetation som gynnas av näringsrika förhållanden, som brännässlor och hallon, kan växa upp i väldiga ogenomträngliga snår. Det inte bara slår ut befintliga arter på platsen, det blir också mycket ogästvänliga miljöer. Inte sällan sker dumpningen nedför en ravin och skräpet landar då ofta i en bäck eller en våtmark och konsekvenserna blir betydligt allvarligare.

I Huskvarna förekommer tippat trädgårdsavfall bland annat utmed Lillådalen, men även vid Huskvarnaån och i andra grönområden. Trädgårdsavfallet kommer från privata tomtägare. Gammalt trädgårdsavfall förekommer vid Vapenvallen vid Huskvarnaån och vid Bråneryds kyrkogård vid Lillådalen. Ändrade rutiner gäller för dessa anläggningar numera och avfallet fraktas till Klämmestorp. I Jönköping förekommer trädgårdsavfall i stort sett i alla grönområden med närhet till villaområden, t.ex. Hisingsängen, Mariebo, Tokarp och Kättilstorp.

Trädgårdsavfall ska omhändertas genom egen kompostering i den egna trädgården eller på kommunens kompost i Klämmestorp. Där finns möjligheter att lämna trädgårdsavfall kostnadsfritt. Det bästa är dock att kompostera lokalt. Då slipper man transporter av både trädgårdsavfall och jord.

Naturförhållanden

Vättersänkans topografi med stora höjdskillnader, finkorniga och sorterade jordarter från inlandsisens avsmältning, inslag av basisk berggrund och den historiska markanvändningen är avgörande för naturförhållandena i Jönköping och Huskvarna. I tätorternas centrum är det Vättern och de båda lagunsjöarna Munksjön och Rocksjön samt Huskvarnaån som präglar naturen mest. Till sjöarna rinner många vattendrag utför de lövskogsklädda sluttningarna. Våtmarker breder ut sig i de flacka partierna runt Munksjön, Rocksjön, Tabergsån och Huskvarnaån. Ädellövskog i de dramatiska branterna blir en stark kontrast mot det barrskogsdominerade omlandet på småländska höglandet. Solitära grova ekar minner om tidigare utbredda ängs- och hagmarker i en gynnsam odlingsbygd. På isälvsavlagringar i Vättersänkans förlängning söderut, utmed Tabergsådalen, breder tallskogen ut sig.

Sjöar och vattendrag

Det vatten som mest präglar landskapsbilden i Jönköping och Huskvarna är förstås Vättern. Vätterns naturvärden har klassats högt nationellt och i ett europeiskt perspektiv. Sjön utgör riksintresse för naturvård och är ett Natura 2000-område inom EU:s nätverk för värdefull natur. Vätterns klara och näringsfattiga vatten och sjöns stora djup ger förutsättningar för en alldeles unik fauna. Här finns ishavsrelikter, såsom fiskarna nors, röding och hornsimpa, kräftdjuren taggmärla, skorv, sjösyrsa, vitmärla och pungräka. Planktonfloran och -faunan är artrik. Vättern har flera rödlistade arter, bland annat en dagslända av släktet Caenis som här har sin enda svenska lokal. Bentiska kransalger har sin livsmiljö i det näringsfattiga vattnet.

Vättern är också en viktig ledlinje för flyttfåglar. De höga strandbrinkarna som Vättern hela tiden eroderar, är karaktäristiska för Vätterns södra ände. Rosenlunds bankar är den mäktigaste.

Munksjön och Rocksjön i Jönköping samt Huskvarnaån i Huskvarna är viktiga inslag i den gröna strukturen. Munksjöns stränder utgörs i stort sett helt och hållet av utfyllnader och den naturliga stranden med vassar och starr finns bara på mindre partier i söder. Rocksjön och Huskvarnaån präglas i högre grad av naturlig strandvegetation.

Utmärkande för Jönköping och Huskvarna är också Vätterns alla tillflöden; åar och bäckar som slingrar sig i de flacka partierna i dalgångarna och forsar och brusar nedför branter och sluttningar. Djupadalsbäcken, Dunkehallaån, Junebäcken, Tabergsån, Lillån, Rocksjöån, Strömsbergsbäcken, Skrämmabäcken, Sannabäcken, Huskvarnaån, Lillån, Rosenlundsbäcken och Smedstorpsbäcken är namnen på dessa åar och bäckar som finns inom tätorterna. Vättern har en tydlig koppling till Munksjön, Rocksjön och Huskvarnaån samt tillflödena, då flera av dem utgör reproduktionslokaler för många av fiskarterna i Vättern. Sjöarna och vattendragen är viktiga för rekreation och friluftsliv. Utmed sjöarna och vattendragen finns vanligen gång- och cykelvägar. Vättern är en resurs för en rad vattenanknutna fritidsintressen; båtsport, sportfiske, vattenskidåkning, kanoting m.m. Även Munksjön, Rocksjön och Huskvarnaån är resurser för åtminstone kanoting och sportfiske.

Våtmarker

Våtmarker med vassar, starrkärr, sjöstrandsnår och lövsumpskog omger delar av Munksjön, Rocksjön, Tabergsån och Huskvarnaån. Dessa våtmarker utgör en liten rest av vidsträckta våtmarksområden med stora torvdjup som utbildats i de flacka partierna söder om Vättern. Den ursprungliga arealen våtmark i Jönköping och Huskvarna omfattade närmare 365 ha (340 ha i Jönköping och 25 ha i Huskvarna). Idag återstår knappt 80 ha. Våtmarkerna består mestadels av kärr, men det förekommer också öar av näringsfattigare mossar. Våtmarksområdena hade betydelse för placeringen av försvarsanläggningar; Rumlaborg i Huskvarna och Jönköpings slott. Den traditionella markanvändningen av våtmarkerna med starrslåtter och bete, gav en öppen karaktär åt landskapet. Bete och slåtter upphörde i slutet av 1800-talet och därefter har mycket av våtmarkerna fyllts igen för stadsbebyggelse och de öppna våtmarkerna har växt igen med vide, björk och al. Naturvärdena är höga med goda betingelser för ett rikt fågelliv med häckande, rastande och övervintrande fåglar. Många flyttfåglar följer Vätterns raka linje på sin flyttväg från norr till söder och vice versa. Då blir våtmarkerna i Vätterns södra ände utmärkta rastlokaler. Våtmarksfloran är intressant med en hel del ovanliga arter, t.ex. höstspira, granbräken och smalkaveldun. Trädlevande svampar har förutsättningar i videsnår och alsumpskogar med mycket stående döda träd och döda klena grenar. Våtmarkspartierna är mestadels svårtillgängliga, men är ändå attraktiva för fågelskådare och för skolornas naturstudier.

Lövskogsklädda bäckraviner och ravinlandskap

Södra Vätterbygdens höjdskillnader och finkorniga jordar ger förutsättningar för bäckraviner och ravinlandskap. Fina exempel utgör ravinlandskapen vid Tabergsån – Lillån i Jönköping och väster om Lillån i Huskvarna. Andra exempel är sluttningen sydost om Jönköping med Strömsberg och A6-sluttningen. Inne i mer bebyggd miljö återfinns Ekhagsravinen och Österängsravinen. Dessa geologiska fenomen är karakteristiska för bygden och aktiv erosion pågår. I dalbotten på de större ravinerna med flackare lutning meandrar vattendragen. I ravinerna finns sumpskog (klibbal, gråal eller ibland gran) närmast vattendraget och på ravinernas sluttningar växer ofta ek/hasselskog, ädellövnaturskog eller blandlövskog. Vidkroniga ekar, öppna gläntor och första generationens lövskog i många raviner vittnar om att de tidigare utgjort betesmark.

För friluftslivet kan raviner vara otillgängliga om ravinsluttningarna är branta. På flera ställen har gång- och cykelvägar anlagts. Mestadels korsar de ravinen, vissa stigar har förstärkts med stenmjöl och broar och spänger har anlagts. I de bördiga miljöer som ravinerna utgör, är det särskilt påtagligt att ett skuggande krontak (sluten lövskog) ger ett lågvuxet fältskikt. Motsatsen är, vid stort ljuspåsläpp, att fältskiktet blir högvuxet, ofta av älgört och brännässlor. Tydliga exempel på dessa finns i Lillådalen i Huskvarna.

De lövskogsklädda ravinerna hyser höga naturvärden. Lekvandrande fisk förekommer både i Tabergsån och Lillån i Huskvarna. Även fågelfaunan är intressant med arter som kungsfiskare, forsärla och strömstare. Den mindre hackspettens miljökrav tillgodoses i dessa lövklädda raviner. Kombinationen av hög luftfuktighet, lövskog och död ved är gynnsam för vedlevande insekter och för flera mossarter. Landlevande snäckor är en annan djurgrupp som har särskilda förutsättningar i denna miljö.

Bergsbranter med ädellövskog

Bergsbranter i Vättersänkans förkastningslinje förekommer både i Jönköping och Huskvarna, men höga bergväggar, rasbranter och bergsavsatser är särskilt tydliga i Huskvarna. I skuggiga lägen kan lodytor och blockrika rasbranter vara rikt bevuxna med mossor. Vätterbranten i Huskvarna, med sitt västvända läge och närhet till Vättern, ger ett gynnsamt lokalklimat. Noteringar finns om kärlväxter och mossor med egentlig hemvist i Sveriges kustlandskap, t.ex. bokarv, västlig husmossa och stor bandmossa. Nedanför bergsbranterna, där jorden är som mest bördig, växer vanligen ädellövskog eller hasselknippen om det är mindre bergsbranter. De finaste exemplen på ädellövskog finns i anslutning till Vätterbranten i Huskvarna. Ädellövträd utgör, precis som eken, nyckelelement för många arter; skalbaggar och andra insekter, mossor, lavar och vedlevande svampar. Särskilt intressanta blir de grova och gamla träden. I bergsbranterna förekommer inte sällan lind, som ibland kan ha blivit riktigt grov och flerstammig. Ädellövskogar kan ha en rik lundflora med skogsbingel, storrams och tandrot. För friluftsliv och rekreation utgör branterna både en tillgång och en barriär. Trappor och stigar på diagonalen underlättar framkomligheten. Fantastisk utsikt bjuds från många platser uppe på de högre bergskrönen.

Ekskog och solitära ekar

Ek är ett karakteristiskt träd i Jönköping och Huskvarna. Ek förekommer i flera olika naturtyper; ek/hasselskog, ek/tallskog på bergig mark, som solitärekar, i ekhagar m.m. Den historiska situationen med storgårdsmiljöer, i vilka eken har en given plats, tillsammans med goda växtbetingelser, har bidragit till att eken är så vanlig i Jönköping och Huskvarna. Grova, solitära ekar i solexponerat läge finns på många ställen, bl.a. i parker och kvartersmark. På många ställen är det den sista resten av det som tidigare var betesmark. Dessa ekar är nyckelelement och kan hysa en mångfald arter av insekter, lavar, mossor och svampar. Uppemot 800-900 insekter plus deras parasiter och 400-500 lavar, mossor och svampar har ekträd som sin viktigaste livsmiljö (Hultengren, 1997). Eken har också kvaliteter för friluftslivet. I ekskogar kan ett lågvuxet fältskikt upprätthållas, gamla grova ekar har ett upplevelsevärde och är estetiskt tilltalande. De kan också bli bra klätterträd och inspirerande kojbyggarträd. Tyvärr förekommer en hel del vidkroniga ekar som är trängda av annan vegetation, vilket på sikt hotar deras överlevnad. Grova ekar som växer i ekhagar med aktivt bete förekommer i utkanterna av tätorterna, som t.ex. Kungsängen på Bondberget. Ekblandskog med vidkroniga ekar finns i stor utsträckning, likaså är ekskog med hassel i buskskiktet en vanlig biotop. Ett fint exempel på det är Södra parken i Huskvarna. På bergsplatåer i västra Jönköping förekommer ekskog med blåbärsris i fältskiktet. Ek/tallskog växer främst där jordlagret är tunt, t.ex. på höjderna öster om Vätterbranten i Huskvarna.

Tallskog

Grönområden i södra Jönköping domineras av tallskog. Goda växtbetingelser råder för tall på de sandiga isälvsavlagringar som löper som ett brett band i dalgången söder om Jönköping. Tallskog utgör en tilltalande rekreationsmiljö, ljusöppen med lågvuxet fältskikt och grova träd. Enstaka grova tallar finns inne i bebyggelsen, t.ex. på Torpa. Grova, solexponerade tallar är den enda livsmiljön för en rad vedlevande skalbaggar, t.ex. reliktbock, som finns noterad på ett antal ställen i södra Vätterbygden. Insektsfaunan ger i sin tur viktig proteinrik föda åt fåglar, särskilt då ungarna föds upp. Tätortsnära grönområden med äldre tallar har fått en allt större betydelse som refugier för insektsarter, i och med att äldre tallbestånd blivit sällsynta i skogslandskapet generellt. Hällmarkstallskog finns uppe på bergkrön både väster om Jönköping och på Vätterbrantens krön i Huskvarna. Den har liknande värden som tallskog på sandmark.

Naturliga förutsättningar för en grön infrastruktur

Vättern och de andra sjöarna, tillsammans med å- och bäckraviner, liksom dalsidor och branter, utgör en naturlig stomme till en grönstruktur för tätorterna i södra Vätterbygden. Utmed sjöar och vattendrag är det av naturliga skäl svårt att bebygga marken, även om det förvisso har skett i hög grad i Jönköping och Huskvarna. Vattendragen som rinner från höjderna runt om tätorterna, ned mot de centrala delarna av tätorterna, har bidragit till att sammanhängande gröna stråk fortfarande finns i stadsbebyggelsen, trots den expansion i bebyggelse som Jönköping och Huskvarna genomgått de senaste decennierna. Den variationsrika naturen med allt från fattiga myrmarker till rika ädellövskogar ger goda förutsättningar för artdiversitet och rika naturupplevelser. Bergen som omger Jönköping och Huskvarna ger många storslagna vyer, vilka knappast blir sämre av att utsikt bjuds över Vättern. De naturliga förutsättningarna för en grön infrastruktur är alltså mycket goda i Jönköping och Huskvarna, dock ej självklara för så pass stora tätorter i expansion.

Uppföljning

Bebyggelseutvecklingen i Jönköping och Huskvarna är inne i en expansiv period. Det kommer att få konsekvenser för grönstrukturen. Rent allmänt finns en viljeinriktning att förtäta stadsbebyggelsen, eftersom det har en hel del positiva effekter, t.ex. möjligheter till bättre underlag för service och kommunikationer, mindre biltrafik etc. Den viljeinriktningen har fastslagits i översiktsplanen. Men förtätning kan också innebära att grönområden tas i anspråk för bebyggelse, även om det inte alltid behöver vara så. I takt med Jönköpings expansion blir det också fler tätortsnära grönområden, som på något vis kräver skötsel. Kommunens resurser för att sköta grönområden har blivit relativt mindre och det har negativa konsekvenser för människors tillgänglighet till naturen. Det kan även få konsekvenser för naturvärden i öppna miljöer, där slyröjning och t.ex. bete är betydelsefullt. Minskad skötsel kan å andra sidan få positiva konsekvenser för naturvärden i slutna lövskogsmiljöer, där ”städning” ger negativa konsekvenser för vedlevande insekter, mossor och lavar.

För att följa utvecklingen är det av betydelse att skaffa ett antal mått, kvantitativa och/eller kvalitativa. Enklast är att följa de kvantitativa måtten, t.ex. arealen grönområde inom en given geografisk yta. Svårare och mer resurskrävande är dock att följa ett kvalitativt mått, t.ex. tillgången på vissa särskilt värdefulla naturtyper. Även om uppföljning kan vara resurskrävande är det ändå av stor betydelse att den omfattande kartläggning av grönstrukturen som nu gjorts, följs upp. Uppföljning och avrapportering i kommunens beslutande organ är viktigt för att de övergripande målsättningarna om grönstrukturen på sikt ska nås.

Beskrivning av gröna stråk och grönområden

I detta avsnitt finns beskrivningar för alla gröna stråk och grönområden i Jönköping och Huskvarna. För varje grönt stråk och grönområde ges en översiktlig beskrivning av vegetation, topografi, historisk markanvändning, eventuell förekomst av kulturhistoriska byggnader m.m. Målsättningarna ska visa på önskad kvalitet i området eller i det gröna stråket.

Gröna stråk definieras som:
Parker och naturområden mer eller mindre sammankopplade till att utgöra sammanhängande stråk genom bebyggelsen. De har i de flesta fall kontakt med naturområden utanför staden och fungerar som spridningskorridorer för växter och djur. De gröna stråken utgör ofta också viktiga förflyttningsstråk för gående och cyklister.

Grönområden delas in i följande fem kategorier:

Parker och kyrkogårdar:	Intensivt skötta grönytor. Gräset klipps regelbundet, buskar och träd är välansade och rabatter förekommer. Det kan dock förekomma områden där vissa partier sköts mer extensivt, t.ex. att gräset klipps en till två gånger om året och med inslag av ”vild” natur.
Naturområden:	Områden med spontant uppkommen vegetation och med en extensiv skötsel. Höga naturvärden förekommer, liksom värden för rekreation, motion och lek. Det kan förekomma mindre partier i områdena, som är av parkkaraktär där skötseln är mer intensiv.
Naturreservat:	Områden skyddade enligt lag (MB 7 kap 4§) för att gynna friluftslivet och/eller den biologiska mångfalden.
Nyckelbiotoper:	Biotoper som hyser eller kan förväntas hysa hotade arter, enligt Skogsstyrelsens definition.
Utvecklingsområden:	Mindre områden som saknar biologiska värden och som inte lämpar sig som strövområde. Det är ofta gräsytor eller vegetationsytor mellan bostäder och vägar. Gräset slås högst en gång per år. Naturupplevelsen är ringa. I de flesta fall är dessa områden en viktig del av grönstrukturen, men för att fungera väl, bör de få ett bättre vegetationsmässigt innehåll.

När det gäller kategoriindelningen är det viktigt att notera att den utgår ifrån områdenas karaktär vad gäller vegetation, funktion och användning. Indelningen följer alltså inte hur områdena är planlagda eller hur de tidigare använts eller ursprunglig funktion.

Utöver dessa kategorier finns också idrottsplatser och golfbanor. Idrottsplatser (t.ex. fotbollsplaner) har oftast låg biologisk mångfald, medan golfbanor ibland kan hysa en intressant flora och fauna. Dessa områden har framför allt social betydelse, men då de inte kan anses allmänt tillgängliga beskrivs de inte i grönstrukturplanen. Inte heller beskrivs gröna kvartersgårdar, vägområden eller banvallar. Vägområden och banvallar hyser främst fröväxter och sådana växter som etablerar sig snabbt, s.k. ruderatväxter. Dessa områden är också viktiga, men de ligger ofta som öar i stadslandskapet och är svårtillgängliga.

Gröna stråk

I både Jönköping och Huskvarna utgör åar eller bäckar, med omgivande vegetation, basen i de gröna stråken. Åarna och bäckarna löper som fingrar genom stadsbebyggelsen och mynnar ut i Vättern. De har betydelse för rekreation, biologisk mångfald och för lokalt omhändertagande av dagvatten. Det är av mycket stor vikt att de gröna stråken bevaras, underhålls och utvecklas. Stråken ska kunna användas som förbindelselänk mellan olika grönområden, för både människor och djur. I samhällsplaneringen bör de gröna stråken få hög status. Grönstrukturplanens gröna stråk är en fördjupning av översiktsplanens avsnitt om grönstruktur.

De flesta gröna stråken löper i syd-nordlig riktning, på grund av topografin. De öst-västliga stråken är färre. Vätterstranden är det längsta öst-västliga stråket. Precis utanför bebyggelsen i söder ligger ett stråk med Strömsbergs naturreservat, A6-sluttningen och Bondbergets naturreservat. Detta stråk begränsas dock av E4 i väster och järnvägen i öster. Likaså finns brister i de nord-sydliga stråken i Jönköpings västra del. Här fyller Västerledsstråket en viktig funktion. I östra Jönköping och Huskvarna delar motorvägen av de gröna stråken i en nordlig och en sydlig del. Här är det mycket viktigt att det finns bra förbindelser mellan norr och söder. I Huskvarna är Vätterbranten, Huskvarnaån och Lillådalen gröna stråk med stora naturvärden.

Viktiga för friluftslivet är Vätterstranden tillsammans med de centralt belägna större vattnen Rocksjön, Munksjön och Huskvarnaån. Dessutom finns tätortsnära friluftsområden i anslutning till dalsluttningar och bergskrön såsom Vattenledningsparken, Stadsparken, A6-sluttningen och grönområden i Vätterbranten. Samtliga naturreservat är välbesökta och av värde för det tätortsnära friluftslivet. Dunkehallaån är ett av de få vattendrag som är tillgängliga i hela sin tätortsnära sträckning. Ån har dessutom gångväg som leder till ett större friluftsområde, Hallbyskogen, strax utanför tätorten.

Jönköping och Huskvarna är expansiva tätorter som växer med ny bostads- och verksamhetsbebyggelse. I kantzonen mellan tätort och landsbygd väster om Jönköping och öster om Huskvarna finns gröna stråk markerade. Tanken med dessa nord-sydliga stråk är att ny bebyggelse från början ska få god tillgång till grönområden.

De gröna stråken finns åskådliggjorda i bilaga 1.

Vätterstranden

Vätterstranden är mycket betydelsefull i Jönköpings och Huskvarnas grönstruktur och har stor betydelse som rekreations- och kommunikationsområde. De flesta andra gröna stråken i tätorterna har sin riktning mot Vätterstranden. Stora vägar, gator och järnvägen avskärmar dock Vätterstranden från stadsbebyggelsen och passager finns bara på några få ställen mellan Kortebo och de östra stadsdelarna i Jönköping. Själva sjökanten är också bitvis svårtillgänglig då höga strandbrinkar förekommer vid Kortebo, Bymarken, Brunstorp samt vid Rosenlund. Likaså förekommer båthus och annan bebyggelse med sjötomter vid Bymarken. I Huskvarna avskärmar motorvägen Vätterstranden, särskilt vid Norrängen. Passager finns ungefär var 500:e meter till den gång-/cykelväg som följer Vätterstranden utanför motorvägen. Huskvarnaviken och Sannaviken är uppskattade friluftsområden.

Vegetationen utmed Vätterstranden präglas av lövträd. De höga svårtillgängliga strandbrinkarna utgör viktiga geologiska formationer och hyser också en speciell fauna och flora.

Målsättning: Vätterstranden ska präglas av varierad lövskogsvegetation. Vätterstrandens värde för rekreation ska bevaras och utvecklas. I strandområdet ska vegetation bevaras för att motverka erosion. Friområden längs Vätterstranden inom tätortsbebyggelse, som har natur- eller friluftsvärden och fortfarande är oexploaterade, bör bevaras. Det gäller även detaljplanelagda områden. Anläggningar för rekreation, t.ex. kiosker, toaletter och liknande kan dock komma i fråga. Fler genomsiktspunkter mot Vättern förbi järnvägen bör skapas, framför allt vid Öster.

Djupadalsbäcken

Djupadalsbäckens gröna stråk utgörs av bäcken med omgivande lövskog. Bäcken rinner i en naturlig svacka från höjderna och jordbruksmarkerna vid Järstorp och Björneberg förbi Åbolid ner till Vättern. Bäcken är kulverterad vid Åbolid samt under Kortebovägen och järnvägen. Naturvärdena är höga i det gröna stråket; björkskog samt hela bäckmiljön med det porlande vattnet, alkärr och täta busksnår som skuggar bäcken. Vegetationen är flerskiktad och ger ett fuktigt klimat vilket gynnar såväl växter som djur. Djupadalsbäcken är också ett viktigt närströvområde. Det finns fler stigar genom den snåriga vegetationen. I grönområdet mellan Lerhagen och Åbolid sväller Djupadalsbäcken ut till en damm.

Målsättning: En skuggig bäckmiljö med omgivande flerskiktad lövskog ska bevaras och utvecklas. Dammen ska hållas öppen från igenväxande vegetation.

Åbolid

Detta gröna stråk består huvudsakligen av lövskog som omger en liten bäck, av vissa kallad Medelbäcken. Bäcken rinner upp vid Hisingsängen och rinner sedan genom mindre skogspartier mellan bostäderna ner till Vättern. Det är ett smalt och kort stråk, men är ändå betydelsefullt eftersom bl.a. bäckmiljön erbjuder livsmiljö för groddjur och småkryp. Stråket har kontakt med Vättern.

Målsättning: Bäckmiljö med omgivande flerskiktad lövskog.

Dunkehallaåns dalgång

Dunkehallaåns dalgång är ett grönt stråk genom Jönköpings västra del, med stor kulturhistorisk betydelse som vagga för Jönköpings industriverksamhet. Lämningar från Jönköpings tidigare industriepoker finns från Prostkvarnsdammen vid Dalvik ner till utloppet i Vättern. I den nedre delen av ån finns de största kulturhistoriska värdena. Dunkehallaåns dalgång är också ett biologiskt värdefullt stråk, bl.a. har strömstare och forsärla noterats. I åns nedre del leker harr och öring. Järnvägen/Kortebovägen utgör dock ett hinder för fisken att nå längre upp i ån.

Grönstråket är ett uppskattat rekreationsområde för kommuninvånare och turister. En vandringsled, Dunkehallaleden, följer ån ända från utloppet i Vättern upp till Dalvik och Sveahäll, där Hallbyleden tar vid och följer ån ända fram till Hallby friluftsområde.

Målsättning: Dunkehallaåns dalgång ska utgöra en välvårdad kulturhistorisk miljö som visar på sambandet ån – tidig industrialism. Goda förutsättningar för ett växt- och djurliv typiskt för strömmande vatten och närheten till Vättern ska upprätthållas. Det ska vara god framkomlighet för gående utmed hela Dunkehallaån. Dunkehallaåns dalgång ska utgöra en attraktiv och spännande vistelsemiljö för lokala och långväga besökare. Dalgången ska präglas av lövskogsvegetation, med undantag för Prostkvarnsdammen, som ska hållas öppen och området runt om dammen ska bibehålla parkkaraktär. En skötselplan ska upprättas som ska visa på hur värden för kulturhistoria, naturvård och rekreation kan bevaras och förenas. De äldre detaljplanerna (291129, 360716 samt 640608) bör ändras så att de stämmer överens med den skötselplan som upprättas.

Västerledsstråket

Detta stråk präglas av tidigare och pågående jordbruk. I stråket finns grönområden med lövskogar och betesmarker. Lövskogarna är till övervägande del igenväxta ängs- och hagmarker. Vidkroniga ekar och hassel är vanligt förekommande, vilket tyder på tidigare öppna marker.

På många ställen är de vidkroniga ekarna hårt trängda av uppväxande björk, asp, ask m.m. Det förekommer också ekskogar där ekarna är av mer skoglig karaktär. I stråket finns också granplanteringar där spår efter en tidigare jordbruksepok ännu finns kvar. Lövskog omväxlande med betesmarker ger förutsättningar för biologisk mångfald, kantzonerna blir många. Flerskiktade lövskogsbestånd utgör rika fågelmiljöer. Vidkroniga och solbelysta ekar är mycket artrika vad gäller bl.a. småkryp, vedsvampar och lavar. Naturliga betesmarker, ej påverkade av konstgödsel och bekämpningsmedel, kan hysa en artrik flora. Stråket är inte sammanhängande utan bryts av åkermark, villabebyggelse och större vägar. Inom stråket har Jönköpings Fältrittklubb sin verksamhet och ridstråk förekommer bl.a. vid Dunkehallaån. Västerledsstråkets vegetation med lövskogsdominans är karaktäristisk för hela västra Vätterbranten. Även norr om plangränsen, upp mot Kortebo och Bankeryd är lövskogsdominansen påtaglig.

Målsättning: Stråket ska domineras av lövskog med stort inslag av ek. Vidkroniga ekar ska förekomma rikligt. Naturliga betesmarker ska bevaras där livskraftigt jordbruk förekommer. Ridstråk bör anordnas av Jönköpings Fältrittklubb både norrut och söderut till Vattenledningsparken.

Stadsparken - Vattenledningsparken

Stadsparken och Vattenledningsparken sammanlänkas av grönområden på Mariebo till ett grönt stråk. Stråket bryts av Åsenvägen och närliggande villakvarter. Stråket präglas av tallskog och ek, höjdpartier med bergsbranter. Grova träd förekommer rikligt. De olika grönområdena som ingår i stråket är välbesökta och populära rekreationsområden. Både Stadsparken och Vattenledningsparken är viktiga närströvområden. Kulturhistoriskt intressanta miljöer förekommer i områdena och i Stadsparken finns anläggningar för lek och idrott samt restauranger.

Målsättning: Stadsparken och Vattenledningsparken ska vara sammanlänkade genom mindre naturområden och sammantaget hysa goda förutsättningar för rekreation och friluftsliv. De rika naturmiljöerna ska bevaras och kulturmiljöer vårdas.

Junebäcken

Ett kortare grönt stråk följer en del av Junebäcken. Stråket utgörs i huvudsak av ett parkområde, förutom en mindre del i söder som består av naturområde med dominerande lövskog. Parkområdet är mestadels öppet med lek- och idrottsplatser samt med promenadvägar. Det finns dock en mångfald av olika lövträd i parkområdet och längre söderut, utmed Dalagatan och i Karlaparken, blir vegetationen frodigare och mer skogspräglad.

Junebäcken är av stor historisk betydelse. Bäcken anses ha givit namn åt Jönköping och utgjorde också gräns mellan Mo och Tveta härader. Junebäcken rinner upp i Hedenstorp/Åsen, rinner genom Vattenledningsområdet och därefter i kulvert genom den numera nedlagda Ulricehamnsbanans banvall. Vid Merkuriusvägen, där grönstråket börjar, kommer bäcken i dagen och rinner sedan öppet genom ett mindre naturområde (120, bilaga 2) och vidare genom Karlaparken, utmed Dalagatan och in i Friaredalen. På flera sträckor utmed det gröna stråket är bäcken kulverterad. Norr om Friaredalen är Junebäcken kulverterad fram till sitt ursprungliga utlopp i Vättern. Utmed Juneleden, förekommer en del små grönytor, som i någon mån markerar den tidigare åsträckningen fram till utloppet i Vättern. Planer att återskapa åmiljön på den sista sträckan har diskuterats, men anses inte genomförbart i dagsläget. Med tanke på Junebäckens historiska betydelse skulle det dock vara värdefullt att utveckla grönytorna för att tydliggöra bäckens ursprungliga sträckning.

Junebäckens naturvärden är ringa. Långa sträckor är kulverterade. De öppna delarna av bäcken är omgrävda och tillrättalagda. Klippta gräsmattor och grusade eller asfalterade ytor förekommer alldeles intill bäcken. Förutsättningar för groddjur och småkryp är således dåliga. Om en utveckling mot mer naturkaraktär i parkområdet tillåts, liknande Dunkehallaåns dalgång, skulle det kunna ge högre naturvärde till Junebäcken.

Målsättning: Det gröna stråket Junebäcken ska erbjuda möjligheter till rekreation, lek och vila i en grön miljö mitt i staden. De öppna vattensträckor som visar på Junebäckens ursprungliga läge ska bevaras. Natur och vatten ska kunna upplevas. En utveckling mot mer naturkaraktär i parkområdet bör undersökas.

Tabergsån – Lillån

Tabergsån med biflödet Lillån utgör tillsammans med omgivande skogspartier ett långt och betydelsefullt grönt stråk med höga naturvärden och värden för friluftsliv och rekreation. Tabergsån rinner genom Tabergsådalens samhällen Taberg, Norrahammar och Hovslätt, in i centrala Jönköping och slutligen ut i Munksjön och Vättern.

Ett parti av Tabergsåns nedre del, från Sandserydsåns mynning till riksväg 40, och nedre delen av Lillån, från Hällstorpsdammen till sammanflödet med Tabergsån, är riksintresse för naturvård. Riksintresset ligger i det värdefulla och regionens mest välutvecklade ravinsystem kring vattendragen. Åarna har bitvis meandrande lopp. Ravinslänterna domineras av lövskog med al, sälg, björk, asp och ek, med inslag av gran och tall. Vid Haga passerar ån genom ett av kommunens större alkärr. Liggande död ved förekommer vid och över åarna. I Tabergsån förekommer såväl stationär som uppvandrande öring från Vättern och från Hovslätt till Norrahammar erbjuder ån mycket goda lek- och uppväxtmiljöer för öring. Även harr förekommer i mindre omfattning i åns nedre del. Fåglar, så som mindre flugsnappare, mindre hackspett, stjärtmes och stenknäck, trivs också kring ån. Forsärla och strömstare häckar regelbundet utmed längre sträckor och kungsfiskare kan förekomma. I övre delen av ån har bäver noterats. Den speciella fisk- och fågelfaunan kräver att trädröjningar utmed Tabergsån sker med mycket stor försiktighet. Fiskevårdande åtgärder har vidtagits i Tabergsån, t.ex. har vissa vandringshinder tagits bort, men ytterligare åtgärder skulle behövas.

Utmed Tabergsån finns flera avsnitt med promenadstigar och vandringsleder. Många kulturhistoriska lämningar minner om tidig och betydelsefull industrialism i Jönköpingstrakten. Dock har den industriella verksamheten lämnat efter sig mindre trevliga inslag, såsom markföroreningar. På vissa sträckor skulle det gröna stråket behöva stärkas, bl.a. där Tabergsån rinner genom Gräshagens Sommarland. Idag är det mesta inhägnat och allmänheten har inte tillträde, förutom på några ställen där cykelvägar korsar. Om staketet togs bort och området städades upp skulle ån bli tillgänglig och det gröna stråket komplett. Även i den södra delen av stråket, vid Bårarp, finns ett lövdominerat område som skulle kunna utvecklas till ett trevligt strövområde.

Målsättning: Tabergsåns och Lillåns gröna stråk ska hysa ett växt- och djurliv typiskt för strömmande vatten och närheten till Vättern. Öring, harr, forsärla och strömstare är några av de arter som ska finnas i livskraftiga populationer. Kulturhistoriska lämningar ska vara välvårdade och visa på den för Jönköpingstrakten tidiga och betydelsefulla industriella miljön. De gröna stråkens värde för rekreation och naturupplevelser ska bevaras och stärkas. Förorenade områden i nära anslutning till åarna ska inte förekomma.

Munksjön

Munksjön och dess omgivningar utgör ett centralt grönt stråk i Jönköping, sammankopplat med Tabergsån i söder, och Vätterstranden i norr via Hamnkanalen (Munksjökanalen). En koppling till Rocksjön finns i öster via Rocksjöån. Munksjön är ett viktigt stråk för människors rekreation och pendling till Jönköpings centrala delar söderifrån. Runt sjön går ”Hälsans stig”, en fem kilometer lång promenadstig som används flitigt hela året. För floran och faunan knuten till vattnet utgör Munksjön en viktig biotop och vandringsled mellan Vättern, Tabergsån och Rocksjön. Nämnas kan fiskfaunan med öring och harr som förflyttar sig mellan Vättern och Tabergsån. Bäver förflyttar sig mellan Tabergsån och Rocksjöån via Munksjön. En svaghet i det gröna stråket Munksjön är att det inte går att förflytta sig utmed vattnet på den västra stranden p.g.a. industrianläggningarna som är belägna där. Hamnkanalen som förbindelselänk mellan Munksjön och Vätterstranden, är viktig att bevara.

Stora förändringar pågår utmed Munksjöns norra strand inom ramen för Stadsbyggnadsvisionen. En bro planeras över Munksjön samt en utfyllnad på Munksjöns nordöstra strand. Likaså pågår upprustning av området närmast hamnkanalen, vilket kommer att stärka förbindelselänken från Munksjön till Vätterstranden för gående. Avsikten med åtgärderna och hela Stadsbyggnadsvisionen är att stärka Jönköpings centrum så att det blir en attraktiv stadskärna med ett varierat och mångsidigt utbud. En ökad kontakt mellan stadskärnan och Munksjöns vatten har länge varit eftertraktat, men den fyrfiliga Munksjöleden har utgjort en barriär. Åtgärderna på Munksjöns norra strand kommer att skapa en mera vistelsevänlig miljö närmare sjön.

Målsättning: Munksjön ska utgöra en stadssjö, med god tillgänglighet till dess stränder för gående och cyklister. Det ska vara möjligt att under alla tider på året vandra och motionera runt om sjön.

Rocksjön och Rocksjöån

Rocksjön och Rocksjöån, med dess omgivningar av parker och våtmarker, utgör ett centralt grönt stråk sammanlänkat med Strömsbergsbäcken i söder, Munksjön i nordväst och Liljeholmsparken i nordost. I den norra delen finns parker med idrottsplats, badplats och kanotstadion. Utmed Rocksjöns södra stränder och utmed Rocksjöån finns våtmarker med lövsumpskogar, vassar och starrkärr. Strömsbergsbäcken och Liljeholmskanalen utgör Rocksjöns tillflöden. Sjön avvattnas via Rocksjöån och Simsholmskanalen till Munksjön.

Variationen i våtmarkerna vid Rocksjön ger en mångfald av arter inom flera organismgrupper, vilket får anses vara unikt så centralt i en stor tätort. Den rika fågelfaunan har uppmärksammats sedan länge, liksom en hel del ovanliga kärlväxter och den rika förekomsten av vedlevande svampar. Bävern har ett bo vid Rocksjöån. Sjön hyser också ett artrikt fisksamhälle. Rocksjön kan vara en viktig reproduktionslokal för södra Vätterns fiskfauna, genom att det är en av få sjöar med vegetationsområden och grunda bottnar som är i direktkontakt med södra Vättern. I Rocksjön kan det också finnas invandrade arter som normalt endast finns i Vättern.

Rocksjöområdet är betydelsefullt för rekreation och motion. Runt hela sjön går en gång- och cykelväg som används flitigt under sommarhalvåret. Många använder gång- och cykelvägen för pendling till jobb, skola och andra aktiviteter.

I översiktsplanen, som antogs av kommunfullmäktige i mars 2003, har det slagits fast att Rocksjön och våtmarkerna där omkring ska säkerställas som grönområde via ett kommunalt beslut och att en skötselplan som värnar om våtmarkerna samt gör området mer tillgängligt arbetas fram. En sådan skötselplan har tagits fram under 2003 och 2004.

Målsättning: Rocksjön med dess omgivningar ska bevaras för rekreation, friluftsliv och för skolornas verksamhet. Tillgängligheten till de naturpräglade delarna ska vara god. Våtmarksområdets mosaik av öppet vatten, vassar, starrkärr och lövsumpskog ska bevaras. De kulturhistoriska värdena av öppna vyer över Rocksjön, våtmarksslåtter och lämningar efter kulturhistoriskt intressanta byggnader, ska bevaras.

Liljeholmsparken

Liljeholmsparken är ett kortare grönt stråk som omfattar Liljeholmsparken, Östra kyrkogården och parkområden vidare österut över Lustigkulle. Liljeholmsparken omger Liljeholmskanalen, i vilken vatten pumpas från Vättern till Rocksjön. I sydväst ansluter Rocksjöns gröna stråk och i nordost Vätterstrandens gröna stråk. Liljeholmsparken är dock isolerad från de andra stråken av stora trafikerade gator och vägar. Parkområdet karaktäriseras av glesa lövträdsbestånd, rhododendronplanteringar och öppna gräsytor. Liljeholmskanalen kantas bl.a. av viden och björk. Kanalen och den anslutande dammen inom kyrkogården är trevliga fågellokaler. Parkstråket är betydelsefullt för aktiviteter av olika slag. Det finns lekplatser, pulkabacke, bangolf, yta för inlinesåkning, koloniverksamhet och gång- och cykelvägen som följer kanalen används flitigt av cykelpendlare och motionärer. Men det finns också partier i stråket som erbjuder lugn och vila, inte minst inom kyrkogården. Omgivande bebyggelse består mest av flerbostadshus utan egna eller med mycket små trädgårdar, därför blir stråket särskilt viktigt för de närboende, men det används också flitigt av cykelpendlare och för promenader till och från Vätterstranden eller Rocksjön.

Målsättning: Ett i huvudsak öppet parkstråk med glesa bestånd av träd och buskar. Gräset ska hållas kort. Stråket ska erbjuda goda möjligheter till motion, aktiviteter, lek, vistelse och rofylldhet. Lustigkullen ska utgöra äng med slåtter eller bete.

Strömsbergsbäcken

Detta stråk följer Strömsbergsbäckens sträckning från utkanterna av Jönköping, söder om Ljungarums industriområde, ända till Strömsbergsbäckens utlopp i Rocksjön, där stråket ansluter till Rocksjöns gröna stråk. I söder finns kontakt med det gröna stråket Strömsberg –A6-sluttningen – Bondberget. I söder rinner flera små bäckar nedför skogsklädda sluttningar för att längre norrut, inom Ljungarums industriområde, tillsammans bilda ett större flöde. Biflöden finns också i de lövskogsklädda sluttningarna inom naturreservatet Strömsbergsskogen, som också själva Strömsbergsbäcken tangerar. Strömsbergsbäcken bryts av kulverteringar under vägarna i södra delen av Ljungarums industriområde, men från svängen Herkulesvägen – Sagaholmsvägen är bäcken obruten ända upp till E4:an, vid Ryhovsmotet. Vid Strömsbergs gård samlas vattnet upp i Strömsbergsdammen. Här har häckande forsärla noterats och sannolikt även häckande rörhöna. Bäcken rinner sedan vidare i en miljö kraftigt påverkad av vägar och industrier. På denna sträcka är bäcken i det närmaste helt otillgänglig. Sista sträckan innan utflödet i Rocksjön, omges av lövsumpskog bestående av al, björk, sälg och viden. Lövsumpskogen, tillsammans med övrig våtmark runt om Rocksjön, utgör en liten rest av den natur som en gång dominerade de flacka partierna av landskapet söder om Vättern.

Sommaren 2001 skedde ett lututsläpp i Strömsbergsbäcken vilket dessvärre hade mycket stor påverkan på bäckens växt- och djurliv ner till Strömsbergsdammen. Ett omfattande saneringsarbete genomfördes, men det kommer att ta tid innan bottenfaunan och floran helt återhämtat sig.

Strömsbergsbäckens gröna stråk har mer betydelse för flora och fauna knuten till bäckmiljön än för människors möjligheter att förflytta sig i stråket. Visserligen korsas stråket på flera

ställen av gång- och cykelvägar, men de följer inte stråket mer än bara korta sträckor och i övrigt är bäcken svårtillgänglig p.g.a. vägar och industrier.

Målsättning: Strömsbergsbäckens kontinuitet genom stadsbebyggelsen ska bevaras och förbättras där så är möjligt. Bäcken ska till större delen omges av en lövträdbård och inte vara påverkad av förorenande utsläpp. Lövsumpskog ska bevaras vid bäckens utlopp i Rocksjön och även andra naturliga översvämningszoner ska bevaras och utvecklas där så är möjligt. I södra delen av området ska blandskog med dominans av gran utgöra fond till stadens bebyggelse.

Ekhagsravinen

Ekhagsravinens gröna stråk utgörs av förhållandevis öppen parkmark som omger ett vattendrag, med vatten från Bondberget. Tomtområdet för Jära gård utgör också en del av det gröna stråket. Ekhagsravinens gröna stråk har kontakt med Bondberget i söder, men norrut är stråket isolerat av stora vägar och industriområden. Ny bebyggelse planeras mellan Nässjövägen och Bondbergets naturreservat, vilket kommer att ha påverkan på det gröna stråket.

Vattendraget genom Ekhagsravinen utgör ursprungligen Skrämmabäckens huvudflöde uppströms. Genom parkområdet i Ekhagsravinen kantas bäcken av en trädbård bestående av bl.a. vitpil, ek, lind, kastanj och lönn. Ovanför Ekhagsravinen utgör vattendraget grävda diken vid åkermark. Vid platsen för Jära gård finns en raserad dammanläggning, för vilken en restaurering planeras så att anläggningen kan fungera som dagvattendamm.

Det gröna stråket är ett betydelsefullt förflyttningsstråk för människor mellan bostadsområden på Ekhagen och Bondbergets naturreservat, men underhållet av gång- och cykelvägar är dåligt. I samband med att den nya bebyggelsen etableras i södra delen av stråket är det viktigt att upprätthålla kontakten med Bondberget.

Målsättning: Ekhagsravinens gröna stråk ska utgöra ett i huvudsak öppet parkområde, där vattendraget utgör en viktig, sammanhållande länk i stråket. Kopplingen till Bondbergets naturreservat ska upprätthållas. Gång- och cykelvägar ska vara underhållna. Ett utvecklingsprogram för Ekhagsravinen bör upprättas, där möjligheterna för att parken ska bli mer utnyttjad utreds.

Skrämmabäcken

Skrämmabäckens gröna stråk, beläget sydöst om Rosenlundsbankar, är sammanlänkat med Österängsravinens gröna stråk. Det gröna stråket består mestadels av frodig lövskog som omger själva Skrämmabäcken. Bäcken har ursprungligen två flöden uppströms, dels vattendraget genom Österängsravinen, dels det ursprungliga huvudflödet från Ekhagsravinen. Det är dock kulverterat en lång sträcka mellan Skrämmabäcken och Ekhagsravinen. Skrämmabäckens stråk är den gröna länken mellan Sannabadet vid Vätterstranden och bostäderna på Österängen. En passage finns under E4. Naturvärdena är också höga, bl.a. vad gäller fågelfauna och småkryp och insekter i bäcken. I ravinen finns en spillvattenledning under jord samt två pumpstationer. Det skulle vara önskvärt om kopplingen till Ekhagsravinen, med Skrämmabäckens ursprungliga huvudflöde, förstärktes.

Målsättning: Flerskiktad lövskogsklädd bäckravin med öppet vattenflöde i bäcken och inramning av större ekar mot Elmia-området.

Österängsravinen

Österängsravinens gröna stråk är ett parkområde som delar bebyggelsen på Österängen. Stråket karaktäriseras av vattendraget med dammar och vattenspeglar samt den frodiga lövskogs-

vegetationen. Vattendraget utgör Skrämmabäckens ena biflöde. Stråket är sammankopplat med Skrämmabäcken i norr och Bondbergets naturreservat i söder. En gång- och cykelväg följer stråket. Motorvägen bryter stråket, men det finns en undergång. Österängsravinens gröna stråk är betydelsefullt för människors möjligheter att förflytta sig från bostadsområdena till både Vätterstranden och Bondbergets naturreservat. Det är också en värdefull naturmiljö med goda betingelser för fåglar och småkryp i bäckens lummiga närmiljö.

Målsättning: Ett i huvudsak öppet parkstråk med gles lövskogsvegetation utmed vattendraget. Möjligheter till rekreation, lek, rofylldhet och genomgång ska finnas.

Strömsberg - A6-sluttningen - Bondberget

Detta är ett av de få öst-västliga stråken. Det utgörs av naturreservaten Strömsbergsskogen och Bondberget med mellanliggande naturområden: A6-sluttningen, Riskullen och Arvidsbo. Stråket karaktäriseras av lövskogsklädda nordsluttningar med bäckraviner och på några ställen småbrutna kulturbetesmarker. Naturvärdena är höga; lövskogsmiljöer med rikt fågelliv, värden för lägre fauna i gamla grova träd och död ved, intressant molluskfauna i bäckravinerna, vedlevande svamp samt rik moss- och lavflora. Hela stråket är viktigt ur rekreationssynpunkt. Strömsbergsskogen är närströvområde för boende på Ljungarum; i A6-sluttningen finns en golfbana; på Bondberget finns löpslingor och det utgör närströvområde för boende på Öxnehaga. En vandringsled finns genom hela stråket. Den nedre, nordvästra delen av A6-sluttningen är avsatt som strategiskt område i översiktsplanen och kan på sikt komma att exploateras. Ny bebyggelse mellan Nässjövägen och Bondbergets naturreservat kan också komma att påverka stråket.

Målsättning: Lövskogsklädd sluttning med bäckraviner, där goda förutsättningar för en artrik fauna och flora ska upprätthållas och stärkas. Naturreservaten ska skötas i enlighet med fastställda skötselplaner.

Sannabäcken

Sannabäckens gröna stråk sammanbinder Österängen med Vättersnäs och Vätterstranden. Järnvägen och motorvägen utgör barriärer men gång-/cykelpassager finns under båda. Stråkets södra del, mellan järnvägen och motorvägen, är en ädellövklädd bäckmiljö med Sannabäcken. Stråket är ett viktigt genomgångsområde. Norr om motorvägen utgörs stråket av Kellgrens park och här går Sannabäcken i kulvert. Det har gjorts en utredning om dagvattendammar i Kellgrens park, vilket har bedömts som lämpligt.

Sannabäckens gröna stråk är viktigt för människors rörlighet till fots och delvis även för den cykelburne. Naturvärdena finner man främst i Sannabäckens kvarvarande del med bäckmiljö.

Målsättning: Stråk med parkmiljö i norr och bäckmiljö med ädellövskog och slutet krontak. Stråket ska fungera som genomgångspark och friluftsstråk. Tillgängligheten ska vara god med stigar och gång-/cykelvägar.

Öxnehaga - Kovabäcken

Öxnehaga – Kovabäckens gröna stråk består i sin södra del av en brant lövträdssluttning. Därefter följer stråket en rest av Kovabäcken genom Folkets Park och en ursprunglig ravin nedströms denna. Kovabäcken omges av lummig lövträdsvegetation, bl.a. ek, hassel, fågelbär och hägg. Fågellivet är rikt. Bäcken går i kulvert för att rinna ut i Huskvarnaån söder om Esplanadbron. Lövträdssluttningen har höga naturvärden och rymmer flera nyckelbiotoper. Stråket är värdefullt för rekreation och friluftsliv. Tillgängligheten är god, förutom där terrängen är

mycket brant och svårforcerad. Järnvägen skär av stråket söder om Folkets Park, men det finns passager.

Målsättning: Blandlövskog med höga naturvärden och nyckelbiotoper. Kovabäcken ska omges av lövträd med slutet krontak.

Lillådalen

Lillån rinner genom södra Huskvarna i Lillådalen. Dalgången karaktäriseras av lummig ädellövskog på sluttningarna och en bård av alsumpskog invid ån. Naturvärdena är mycket höga med från Vättern uppvandrande harr och öring. Fågellivet är rikt, bl.a. häckar forsärla regelbundet samt vissa år även de rödlistade arterna kungsfiskare och mindre hackspett. Rik förekomst av grova träd, hålträd och död ved är goda naturvårdsindikatorer. Bland annat finns rödlistade vedsvampar som kandelabersvamp, oxtungesvamp och lindskål. Lundfloran är rik med strutbräken och ovanliga lundgräs som storgröe (rödlistad) och hässlebrodd. Lillådalen är också geologiskt intressant med isälvsformation. Lillådalen i höjd med Hjärttorpsvallen bedöms ha en av de mest värdefulla naturmiljöerna inom tätortsbebyggelsen utmed stråket.

Flera biflöden rinner samman med Lillån, bland annat Musslebobäcken, som avvattnar Rogbergasjön, samt flera mindre vattendrag från öster och väster. Lillådalen har stora värden som spridningskorridor för växter och djur, såväl landlevande som vattenlevande.

Lillådalen är ett viktigt rekreationsområde, både för de som söker sig till Lillådalen och de som passerar på gång- och cykelvägar. Det finns många stigar i området som hänger ihop med stigsystemet på sluttningen väster om Lillån. Lillådalens gröna stråk ansluter till Huskvarnaån i norr och det är möjligt att förflytta sig mellan stråken på gång- och cykelvägarna. I vissa delar av Lillådalen, där lövskärmen är gles, blir markvegetationen högvuxen, en terräng som är svår att vistas i. Förutsättningarna är goda att kunna få en lummig lövskog med lågvuxen markflora, liknande den natur som finns i Södra parken.

Målsättning: Lillådalen ska utgöra en lövskogsklädd dalgång med varierad, flerskiktad skuggande lövskog. Sluttningarna ska domineras av ädellövskog och utmed Lillån ska en bård av al finnas. Förekomsten av vidkroniga ekar, grova träd, hålträd och död ved ska bevaras för en gynnsam livsmiljö för mindre hackspett. Bra reproduktionsområden och lekbottnar för harr och öring ska finnas i Lillån. Utmed större stigar ska tillgängligheten vara god och ge möjligheter till naturupplevelser, rekreation och lek. Vissa delar med ekologiskt känslig natur ska vara otillgängliga. Intressanta geologiska lämningar ska bevaras.

Huskvarnaån - Kyrkbäcken

Huskvarnaån är ett öst-västligt stråk genom Huskvarna samhälle och utgör en viktig del i Huskvarnas gröna struktur. Huskvarnaån bryter genom Vätterbranten i en sprickdal, Ådalen, där ån tar ett språng på drygt hundra meter från höglandet ner till Vätterns nivå. Flera gröna stråk ansluter till eller korsar Huskvarnaån. De mest betydelsefulla är Vätterbranten, Lillådalen och Kyrkbäcken.

Många kulturspår finns utmed Huskvarnaån, bland annat flera kulturhistoriska industrimiljöer: Ebbes bruk, Stensholm och Carlfors. Riksintressen för kulturminnesvården är Huskvarnafallen med Smedbyn och Stensholm med fornlämningar och gamla gårdsmiljöer. Även det medeltida Rumlaborg ligger vid Huskvarnån.

Vad gäller rekreation är stråket centralt i Huskvarna välförsörjt med gång- och cykelvägar. En brist är att man inte kan följa ån ända till Vätterstranden. Huskvarnafallen och Ådalen är svårtillgängliga, vilket kan vara bra då det är ett riskområde med vattenkraftuttag. Dock kommer man via Pustaleden nära detta lummiga och imponerande naturområde. Tack vare

gångbron vid Ådalsvägen och turistbron över fallen kan man passera sprickdalen. Uppströms fallen finns Broholm och Stensholm, som är två välfrekventerade grönområden intill ån. Vid Broholm finns även en nord-sydlig gång-/cykelbro över Ådalsvägen.

Som grönt stråk är Huskvarnaån viktigt för främst Vätterns fiskfauna och fågelfaunan. Likaså finns utter i Huskvarnaåns vattensystem och har noterats inne i Huskvarna, likaså finns noteringar av bäver. För uttern är det viktigt att viltpassage finns vid alla motorvägens broar, någon saknar sådan idag. Ån fungerar också som spridningskorridor för kärlväxt-, lav-, svamp och mossfloran. Karaktäristiska naturtyper är alkärr, strandskog, olika sumpskogar, vassar och buskage, samt den rika naturtypen ädellövskog i Huskvarnafallen / Kyrkbäcken. I Stensholmkärret finns en restaurerad fågellokal med strandbetesmark. Flera fågelarter så som forsärla, strömstare och drillsnäppa följer ån. Den i Lillån hemmahörande kungsfiskaren söker sig också till den långsamflytande ån nedanför fallen. Här är överhängande grenar viktiga då den födosöker. Huskvarnaåns stränder är rastlokal för flyttande fågel t.ex. gulärla, bläsand och övervintrande salskrake. Huskvarnaån nedanför fallen är ett viktigt reproduktionsområde med grundbottnar och vegetationsrika stränder för många av Vätterns fiskar. För kärlväxter är jättestarren intressant, en ovanlig art i Smålands inland.

För Huskvarnaån nedanför fallen finns en skötselplan som anger naturkaraktär för västra stranden och park utmed den nordöstra stadsnära stranden. Skötselplanen antogs av kommunfullmäktige 1997.

Målsättning: Huskvarnaåns stråk ska karaktäriseras av ån med vattenfallen och dess omgivningar av ädellövskog, alkärr, vassar, strandskog m.m. Goda förutsättningar för ett växt- och djurliv typiskt för strömmande vatten och närheten till Vättern ska upprätthållas. Kulturmiljöerna ska vara väl underhållna. Tillgängligheten ska vara god utmed större stigar och gångcykelvägar. Möjligheter till rekreation, motion, naturupplevelser, lek och rofylldhet ska finnas. Möjlig utterpassage utmed hela ån bör finnas, nedströms Rumlaborg bör den fungera även för friluftslivet.

Vätterbranten

Vätterbrantens gröna stråk löper i nord-sydlig riktning genom Huskvarna samhälle. Flera sprickdalar skär genom branten där den största och tydligaste är Ådalen; andra är Smedstorpsbäcken, Ulvadalen och Strands ravin.

Utmed Vätterbranten avlöser grönområden och parker varandra. Vid Smedstorpsbäcken i norr går stigar längs med och tvärs branten. Naturreservatet Huskvarnabergen ligger i nordost och omfattar även Brunstorps gård. En stig med flera utblickar över Vättern följer bergsfoten från Smedstorpsbäcken till Brunstorp och där finns en gångtunnel under motorvägen eller stig uppför berget och naturreservatet. Stadsparken ligger nedanför branten med diagonala stigar till bergskrönet vid Egna Hem med Utsikten. Vid Ådalen finns Pusta kulle med Slottsvillan och Pustaleden, samt Södra Parken med ett rikt stigsystem. Vid Jöransberg nyttjas bergskrönet för vardagsmotion och rekreation. En nackdel med friluftsområdena i Vätterbranten är den branta terrängen. Trappor förekommer, dels ett par vid Pusta kulle, dels en i södra änden av Bergsgatan till Egna Hem och Fagerslätt. Ett par gång- och cykelvägar finns; i Södra Parken samt mellan Egna Hem och Huskvarna centrum.

Naturen i Vätterbranten är omväxlande, men med branten som det karaktäristiska inslaget. Bitvis är terrängen dramatisk med branta stup, lodytor och rasbranter. Utmed Vätterbranten ligger nyckelbiotoperna på rad, dvs. skogliga områden med höga naturvärden. Ädellövskog är en vanligt förekommande naturtyp, likaså ek/hassel. En hel del grova solbelysta ekar, stora tallar och grova oxlar förekommer. Kärlväxtfloran är intressant med mindre vanliga arter såsom lundbräsma, bergjohannesört, vippärt, myskmadra, vispstarr, nässelklocka, Sankt Pers

nycklar, glansnäva, blodnäva, skogsklocka och lundvårlök. Området hyser en stor biologisk mångfald med många rödlistade arter, både missgynnade och sårbara, t.ex. västlig husmossa och stor bandmossa. Det finns flera rödlistade lavarter så som gammeleklav, grå skärelav och liten blekspik. Bland svampar kan nämnas oxtungesvamp, scharlakansröd vaxskivling, nartagging och skinntagging, hos kärlväxter de rödlistade bokarv, finnögontröst, klöversnärja och ärtvicker. För den sistnämnda hyser Vätterbranten några av Sveriges 20-tal växtlokaler. Finnögontrösten är rödlistad som starkt hotad, men har inom naturreservatet en relativt stor population. För fågelfaunan finns noterat skyddsvärd göktyta och mindre hackspett.

Vätterbranten har stora värden som närströvområde då den finns genom hela samhället omgiven av bostadsområden. Naturvärdena är mycket höga både för flora och fauna.

Målsättning: Naturen ska vara omväxlande efter brantens givna förutsättningar med ädellövskog, olika ekskogar, skogsgläntor, rasbranter, hällmark och torrängar, samt förekomst av död ved och grova träd så att goda förutsättningar för en rik lav-, moss- och svampflora finns. Gynnsam livsmiljö för mindre hackspett och göktyta. Kärlväxtfloran ska värnas. Tillgängligheten utmed större stigar ska vara god och utsikt ska bjudas från givna utsiktsplatser.

Lundaberget - Hakarps kyrkängar – Huskvarnabergen

Öster om Huskvarna finns ett grönt stråk som binder samman Lundaberget och skogklädda berg vid Jutaholm/Fagerslätt med Hakarps kyrkängar vid Egna Hem och naturreservatet Huskvarnabergen i norr. En viktig länk utgör Kyrkbäcken, som binder samman detta stråk med Huskvarnaån och Vätterbranten.

Särskilt välfrekventerade grönområden är skogen öster och nordost om Egna Hem, dvs. Hakarps kyrkängar och skogen norrut. En av stigarna passerar Olstorpshöjden, en smärre bergshöjd med både utsikt och en rik torrängsflora. Inom Huskvarnabergens naturreservat finns IKHP:s spårsystem. Även bergen vid Jutaholm har flera vältrampade stigar och från Lundaberget har man vidsträckt utsikt.

Naturen i stråket är omväxlande, både topografiskt och med många naturtyper. Här finns blandskog med ekdominans, skogsbäckar, alkärr, ek/tallskog på bergshöjderna, gran på nordsluttningar och i dalsvackor, hagmarker, brynmiljöer, ängar, bokdungar, ädellövdungar och hasselstråk nedanför smärre bergbranter. Särskilt intressant är ängsfloran med många fina arter t.ex. solvända, jungfrulin, slåttergubbe, kattfot, brudbröd, vitmåra, svinrot, slåtterfibbla, smörboll och den rödlistade fältgentiana. Natur med fin ängsflora och bra struktur med kantzoner finns på Fagerslätt och i Hakarps kyrkängar, men ängsflora finns även på utsiktsplatsen Olstorpshöjden. Kyrkbäcken tillsammans med berget strax norr om är klassade som nyckelbiotoper och Hakarps kyrkängar är högt klassad i Ängs- och hagmarksinventeringen (Länsstyrelsen, 1992). Vid bostadsbyggandet på Fagerslätt har naturhänsyn tagits till ängsfloran. Hakarps kyrkängar bör naturskyddas.

Målsättning: Friluftsliv och rekreation ska värnas. Ängs- och hagmarksfloran ska bevaras och utvecklas. Den omväxlande naturen med lövskogar, barrskogar och ängs- och hagmarker ska värnas.

Smedstorpsbäcken

Smedstorpsbäcken är ett av flera mindre vattendrag som rinner öst-västligt genom Vätterbranten i Huskvarna. Andra exempel är Rosendalabäcken vid Stadsparken, Ulvadalen söder om Brunstorp, Brunstorpsbäcken vid Brunstorp och Strands bäck i norr. Även i södra Huskvarna finns flera små bäckar som rinner utför branten. Sammantaget karaktäriseras dessa vattendrag av ädellövskog med lundflora i den nedre delen och huvudsakligen alskog i den

övre flackare delen. Karaktäristiska lundarter är lundstjärnblomma, skogsbingel, skogstarr, lungört, trolldruva och i Rosendalabäcken växer ramslök. Det finns ofta en intressant moss- och lavflora på äldre träd och lodytor, t.ex. ett flertal arter baronmossa (Anodoma sp). Genom samhället går flera av dessa bäckar i kulvert under bebyggelse och väg. Smedstorpsbäcken har en relativt kort sträcka genom kulvert. I samhället rinner Smedstorpsbäcken både i villakvarter, där vegetationen är högvuxen, och i parkmiljö. I den östra sträckningen genom skogen karaktäriseras kärlväxtfloran av en mångfald lundarter. Utmed Smedstorpsbäcken går en forntida väg förbi branten, Norra Klevaliden.

Smedstorpsbäcken når inte upp till nyckelbiotopklass p.g.a. att döda grenar och träd har tagits bort. Med högre andel död ved skulle naturvärdena kunna bli ännu bättre. Smedstorpsbäcken ansluter till naturreservatet Huskvarnabergen och bör bli en del av detta. Den forntida vägen genom området kan utgöra den entré från väster som saknas för Huskvarnabergens naturreservat.

Målsättning: Bäckmiljö med ädellövskog, rikligt med död ved och en rik lundflora. Tillgängligheten ska bitvis vara god.

Parker och kyrkogårdar

Parker och kyrkogårdar utgör en viktig del av stadens bebyggelse. Parker är ofta gräns mellan olika stadsdelar. Parker har olika karaktär och funktion beroende på var i tätorterna de är belägna och beroende på deras innehåll. Finparker, med intensiv och regelbunden skötsel och med skötselkrävande planteringar, är ofta belägna i de centrala delarna av tätorterna där besöksfrekvensen är hög. Exempel på finparker är Rådhusparken och Hamnparken i Jönköping och Esplanaden i Huskvarna.

I bostadsområden förekommer mindre parker med extensiv skötsel (t.ex. klipps gräset en till två ggr/år) där inslag av ”vildare” natur är vanligt. Besöksfrekvensen är lägre och därför är också ambitionerna lägre vad gäller skötseln.

Aktivitetsparker med inslag av olika aktivitetsytor, t.ex. lekplatser, bollplaner eller friytor för bollspel, lek och motionsaktiviteter, badplatser, motionsspår etc., är ofta välfrekventerade. Exempel på bra aktivitetsparker är Liljeholmsparken, Knektaparken i Jönköping samt Mjölkafållan och Smedbyparken i Huskvarna.

I parkerna finns ofta kulturhistoriskt intressanta platser. Det kan finnas fornlämningar, kulturhistoriskt intressanta byggnader, statyer eller så är parken i sig tidstypiskt utformad för en viss epok, t.ex. Idas skolpark och Rådhusparken. Rofylldhet och vila kan man finna i många parker, men särskilt uttalat är det på kyrkogårdar. Där eftersträvas medvetet att skapa rofyllda rum. Parker där växterna får en särskilt framträdande roll är Rosariet på Rosenlund och Brunstorps gård.

Höga naturvärden kan förekomma i vissa parker, även om det inte är lika självklart som i naturområden. Ofta handlar det om grova, solbelysta träd som hyser artrik lavflora, vedlevande svamp och insektsfauna, t.ex. Stadsparken i Jönköping samt Stadsparken, Slottsvillan och Södra parken i Huskvarna. Värdefull ängsflora kan också förekomma.

En del parker fungerar mest som genomgångsområden, men de är inte att förakta, då de ger människor en möjlighet att gå eller cykla i en lugn miljö på väg till och från arbete, skola och andra aktiviteter. Exempel på parker som främst fungerar som genomgångsområden är Braheparken i Jönköping och Kidrons park i Huskvarna.

Parker och kyrkogårdar åskådliggörs i bilaga 2.

1. Åbolid

En öppen park där den södra delen är gräs- och örtbevuxen. I den norra delen finns en lekplats med lekutrustning och grusplan.

Målsättning: En öppen park.

2. Vätterslund, Anders Blomstrands väg

Mellan Anders Blomstrands väg och Axel Keys väg finns ett öppet grönområde med kortklippt gräs och enstaka björkar vid vägkanterna.

Målsättning: En öppen park med enstaka buskar och träd.

3A-F. Bymarken

Mindre ytor med parkkaraktär. Vidkroniga ekar är vanliga. Några ytor är lekplatser med lekutrustning och möjlighet till viss lek i naturmiljö (3A, E, F). Område 3B, Mäster Gudmunds park, har parkkaraktär med välskött gräs och lummiga lövträd som ger skugga. Områdena 3C och 3D är gamla parkområden med gångstråk i öst-västlig riktning. Skötseln har dragits in och buskar och sly är på väg att ta över. 3C skulle kunna användas som extra parkeringsplats vid större evenemang på Bymarksvallen.

Målsättning: Små bostadsnära parker med möjligheter till vistelse och lek för närboende. Vidkroniga ekar samt blommande och bärande träd och buskar ska värnas, till förmån för ett rikt insekts- och fågelliv.

4A-B. Dalvikshöjden

Två små bostadsnära parker med varierat trädbestånd. Område 4A utgör ett mindre höjdparti med gran, ek, björk och sälg, men också en del trädarter av mer exotisk karaktär, bl.a. cembratall. I område 4B, är inslaget av trädgårdsväxter mer påtagligt med päron- och äppelträd, körsbär, rhododendron och hagtorn. Mitt på kullen i område 4B står en stor gran och nära intill ett antal bokträd. Trädslagen i parkerna är en rest från den tid då en handelsträdgård fanns i området. Genom område 4B går en del gångvägar som gör det lätt för besökare att ta sig fram. Område 4A, däremot, är omgivet av höga stängsel, vilka bör avlägsnas snarast. Det finns behov av föryngring i trädskiktet. De båda parkområdena gränsar till äldreboenden.

Målsättning: Parkområden med varierad träd och buskflora. Vidkroniga ekar ska värnas, liksom blommande och bärande träd och buskar. Det ska var lättillgängliga parker med bra gångvägar.

5A-B. Dalviksparken, Prostkvarnsparken och Dunkehallavägsparken

Dalviksparken och Prostkvarnsdammen omger Dunkehallaån, där den passerar Dalvik och Sveahäll. En liten parkyta, Dunkehallavägsparken (5B) finns mellan Dunkehallavägen och Hallmansvägen där vattnet i ån flyter stilla innan det kastar sig ut över fallet vid Stallqvarn.

Dunkehallaåns stränder har frilagts på framför allt östra och norra sidan för att göra dalgången framkomlig och för att det ska vara möjligt att se och få kontakt med vattnet i ån. I Dalviksparken finns lekplats och bollplan. Gångvägen som följer åns sträckning fortsätter till Klämmestorps gård. Utefter parkstråket lägger man också märke till den fantastiska trädgårdsanläggningen ”Grytet” som skapades av plantskoleägaren och trädgårdsdirektören M. P. Andersén. Trädgården är privatägd.

Från Prostkvarnsgatan och uppströms sväller ån ut till Prostkvarnsdammen som även har kallats Pojkadammen, eftersom det var ett populärt tillhåll för barn som lärde sig simma. Från dammen är gångvägen asfalterad och omges på den norra sidan av kortklippta gräsytor. Åns södra sida är bevuxen med framför allt klibbal. Från nedre delen av Dunkehallaån går en

vandringsled, Dunkehallaleden, utmed ån och ansluter till Hallbyleden som slutar i Hallbyterrängen. Vid Stallqvarn går trappor upp längs med sidan av fallet till en utsiktsplattform.

Målsättning: Parkerna ska vara öppna så att det är möjligt att uppleva det porlande vattnet i ån och vattenspegeln i dammen. Kulturhistoriska lämningar ska vara välvårdade. Goda förutsättningar för ett växt- och djurliv typiskt för strömmande vatten ska upprätthållas. Det ska vara god framkomlighet för gående utmed hela Dunkehallaån. En skötselplan ska upprättas som ska visa på hur värden för kulturhistoria, naturvård och rekreation kan bevaras och förenas.

6. Dunkehalla kyrkogård

En lugn plats med fin utsikt över Vättern. Kyrkogården togs i bruk 1893 sedan Västra kyrkogården, numera kallad Slottskyrkogården, inte räckte till. Kyrkogården har till stora delar behållit det gamla utseendet med stora monumentala gravplatser med stensocklar, smidesstaket, formklippta tujahäckar och infattningshäckar av buxbom.

7. Dammarna i Vattenledningsparken

Vattenledningsparken är Jönköpings kommuns första vattenverk. Dammarna var färdiga och verket togs i bruk 1865, som det tredje i Sverige. Vatten togs från Junebäcken och dämdes i Åsendammen (se naturområde 118) innan det leddes till dammarna för vidare transport ner till staden. Området närmast dammarna är öppet och tack vare utsiktsröjningar i sluttningen nedanför erhålls en fantastisk utsikt över Jönköping. Området kring dammarna utgör en fin entré till det större friluftsområdet Vattenledningsparken.

Målsättning: Parkkaraktären ska bibehållas runt om dammarna med en god utsikt över staden. Dammarna ska vara rena från vegetation och skräp. Det ska finnas en bra information om vattenverkets historiska betydelse.

8. Hagaparken

En park anlagd på ett gammalt tippområde med gräsbevuxna slänter och lövträd, där främst vidkroniga ekar dominerar. Ekarna är typiska för grönområden i västra Jönköping. Flera gångvägar finns i området.

Målsättning: Parken ska karaktäriseras av vidkroniga ekar med kortvuxen undervegetation. Gångvägar ska finnas och vara framkomliga.

9. Domarekullen

Parken utgörs av en öppen gräsyta med omgivande flerbostadshus och enfamiljshus med trädgård. Kullen är fornlämning och öster om kullen lär på 1870-talet ha funnits ett gravfält, idag borttaget. Fårbete skulle kunna vara ett sätt att bibehålla den öppna karaktären.

Målsättning: Öppen bostadsnära lek- och vistelsemiljö med välvårdat fornminne.

10. Skogskyrkogården

En kyrkogård där resliga tallar och granar bildar hedersvakt kring de dödas vilorum. Inget störande inslag kan märkas av närliggande gator och bebyggelse. Kyrkogården hyser många skiftande miljöer och Lillån rinner strax förbi på sin väg ut mot Tabergsån. Flera dödisgropar, en kvartärgeologisk bildning från senaste istidens avsmältning finns inom området. Några av dessa gropar har ett djup om 8-10 m och en diameter på 40-60 m. Groparna har tagits tillvara i utformningen av kyrkogården.

11. Älgstigen (Gamla Råslätt)

Ett välskött bostadsnära parkområde med högresta tallar som ger skugga. Parken omges av flerfamiljshus och är ett viktigt inslag i bebyggelsen.

Målsättning: Tallbevuxen park med lågvuxen undervegetation.

12. Andgatan (Gamla Råslätt)

Park med några höga tallar och viss skogskaraktär. En kommunal lekplats finns i parken. Möjligheter till lek och vistelse för närboende finns.

Målsättning: Park med höga tallar och skogskaraktär, dock med god framkomlighet och lågvuxen undervegetation.

13. Per Rösiös park (Kättilstorp)

Ett lummigt parkområde med björk och lind intill Jönköpings golfklubbs golfbana. I parken finns en staty av Per Rösiö. Området är inte planlagt som parkmark, vilket bör göras. Björkarna behöver föryngras.

Målsättning: En successiv övergång till ett glest lindbestånd med lågvuxen undervegetation. Området bör vara planlagt för parkändamål.

14. Grästorpsparken

Öppna gräsytor kantade med björk. Det är en jämn övergång från intensivt skötta gräsytor till den omgivande skogsmarken via områden med högre gräs. Det finns en del kullar användbara för pulkaåkning. Området är lekvänligt.

Målsättning: Öppen park lämpad för lek och bollspel samt på vintern, skid- och pulkaåkning.

15. Torgplan, Lockebo

Lekplats.

Målsättning: Lekplats.

16. Råslätt Stadsgården

En trädbevuxen kulle i Stadsgårdsskolans omedelbara närhet. Kullen är bevuxen med bl.a. ek, björk, fågelbär och rönn. Gräset är kort och det finns bänkar att vila på. Detta är det enda tydliga parkområdet i Råslätt. Det sköts av fastighetsbolaget Bostads AB Vätterhem.

Målsättning: En bostadsnära park med möjligheter till lek och vistelse.

17. Råslätts skogspark

En skogspark med de svenska trädslagen representerade. Skogsparken är en gammal skogvaktarskola från 1800-talet och är idag ett viktigt närströvområde för Råslättsborna. Föryngring av träden behövs och en tydligare och mer inbjudande entré.

Målsättning: Skogsparken ska bevaras med en bibehållen mångfald vad gäller svenska trädarter. Inga utländska trädslag ska tillåtas planteras. Tillgängligheten ska vara god.

18. Kv. Äppelkakan, Ljungarum (Hermelinstigen)

En fin kulle med lekplats. Södra delen av kullen är trädbevuxen med bl.a. tallar medan den norra delen är öppen gräsmark. Västra delen utgör en bullervall mot Herkulesvägen.

Målsättning: Öppen gräsyta vid lekplatsen, men i övrigt gles trädvegetation.

19. Kv. Ämbetet, Ljungarum (Yttre Ljungarumsvägen)

Ett område med både park- och naturkaraktär. I den södra delen av området ligger en tallbevuxen kulle. Kullen övergår i norr till mer renodlad park med kortklippta gräsmattor. Området utgör en öppning i bebyggelsen och bidrar till att skapa en öppen atmosfär. Blandningen av kortklippta gräsmattor och talldunge ger bra möjligheter för spontan lek, pulkaåkning, skridskobana och bollspel. Talldungen utgör en del av det stråk med tallområden som finns på de sandiga isälvsavlagringarna i södra delen av Jönköping. Solbelysta äldre tallstammar kan hysa sällsynta insektsarter.

Målsättning: Delvis tallbevuxen kulle, delvis öppen klippt gräsyta med möjligheter till lek och andra aktiviteter.

20A-C. Karlaparken-Dalagatan-Friaredalen

Tre parkområden som omger vattendraget Junebäcken. Bäcken rinner från Vattenledningsområdet och är kulverterad långa sträckor, men vattnet går i dagen i Karlaparken (20A). Bäcken sväller ut till en damm där andfåglar trivs. Karlaparken sköts ganska intensivt med regelbunden gräsklippning och här finns en del björkar. I södra kanten av parken blir växtligheten frodigare med bl.a. vide, sälg och al. Parken övergår i skog med vide, sälg och björk. Ek växer i kanten av skogen.

Junebäcken rinner sedan utmed Dalagatan (20B). På sina ställen är växtligheten frodig. Parken Friaredalen (20C) anlades i slutet av 1930-talet och i samband med det flyttades vattendraget till östra sidan av dalstråket för att ge plats åt lekplats och bollplaner. Avsikten med parken var att skapa ett barnvänligt område med Junebäcken som gräns västerut. Friaredalen fick sitt namn genom att det under vår och sommar gick många unga par om par utmed bäcken. Idag finns i den södra delen idrottsplatsen Junebäcksvallen och Junebäcken slingrar sig fram genom hela dalen innan den kulverteras vid Gröna gatan. I parken växer bl.a. björk, lönn, lind, alm och ek och mitt i parken bildar bäcken en damm. Parken är ett viktigt promenadstråk.

Målsättning: Karlaparken ska ha en öppen karaktär med träd och buskvegetation i ytterkanterna. Utmed Dalagatan ska bäcken hållas fri från högväxande vegetation så att vattnet framträder. Friaredalen ska ha en öppen parkkaraktär med enstaka träd och buskage och lågvuxet fältskikt på både flacka ytor och slänter. Promenadvägar ska vara väl underhållna. Belysningen ska var god så att parken känns trygg även kvällstid.

21. Lura kulle

Lura kulle är en mindre, björkbevuxen kulle mellan Brahegatan och Klostergatan. Parken är av lokalt intresse och ska bevaras. Kullen tros vara en gammal avrättningsplats och har fornlämningsstatus.

Målsättning: Bostadsnära öppen park med träd och enstaka buskar. Genomgångspark.

22A-B. Kv. Lärkboet och Sjötorpsplan

Två mindre parker inne bland bebyggelsen på Söder. En av parkerna finns i kvarteret Lärkboet (22A), vid Gröna gatan och Sturegatan. Det är en park med kortklippt gräs, ansade buskar och parkbänkar. Vid Sjötorpsplan (22B) finns en annan liten öppen parkyta med några lövträd som ger behaglig skugga. Parkerna är små, men är ändå viktiga i den i övrigt täta bebyggelsen på Söder, där det är långt till större grönområden.

Målsättning: Öppna parkytor med enstaka träd och buskar samt parkbänkar där möjlighet till vila ges.

23. Idas skolpark

Parken anlades i början av 1900-talet och fick en omgestaltning på 1930-talet. Vid det senare tillfället fick parken den åttkantiga formen med en fontän i centrum. Fontänen omges av rabatter med enorm blomsterprakt, vilka i sin tur kantas av häckar. Parken är en tidstypisk stadsplantering och aktivitetspark från 1900-talets början med inslag av barockstil. Det finns parkträd som lind, björk, bok, alm och oxel.

Idag är området kring parken bebyggt med flerbostadshus och de boende är i alla åldrar. Parken har därför en betydelsefull funktion som plats för vila och rekreation. Parken hyser även en lekplats för de yngre.

Målsättning: En för tidigt 1900-tal tidstypisk finpark med inslag av barockstil. Karaktären ska stärkas med blomsterplanteringar. Det ska finnas möjlighet till såväl lek och aktiviteter som vila och ro i parken.

24. Munkplan

Munkplan anlades 1945 med en vattendamm för barnen att plaska i och med sittplatser för att bättre kunna beskåda blomsterplanteringarna. Parken har rikligt med träd, buskar och blomsterrabatter. Då parken ligger vid den trafikerade Barnarpsgatan, kanske det inte alltid är så lätt att njuta av parken, men den är likväl ett viktigt inslag i denna del av staden.

Målsättning: Finpark med blomsterrabatter och öppna gräsytor.

25. Hälsohögskolan

Parken ligger något undanskymd mellan Hälsohögskolan och Munksjön, men är ett viktigt inslag vid Munksjö AB:s norra gräns. Den är också mycket omtyckt av studenterna. Området ägs av Jönköpings läns Landsting. Söder om området finns en gravplats markerad och en industriport med inskription från slutet av 1800-talet. Gravplatsen är inhägnad med järnstolpar.

26. Lasarettsparken

Denna park alldeles intill vårdcentralen Hälsan och stora bostadskomplex har rustats upp under senare år. Den har öppnats upp och gjorts mer vistelsevänlig. Planteringar har ersatt gamla, skuggande träd. I parken finns magnifika rhododendronbestånd. Parkens gångvägar löper diagonalt från hörn till hörn och mitt i parken står en magnifik kastanj. Det finns lekutrustning i parken.

Målsättning: En finpark för vila och ro, men också för lek. Träd och buskar ska vara välansade och gräset ska vara kortklippt.

27A-B. Västra Torgparken och Olof Palmes plats

Västra Torgparken (27A), som ligger i den södra delen av Västra Torget, har en enkel och ändamålsenlig utformning med en ovalformad gräsyta i centrum och grusgångar ut till de omgivande gatorna. Här finns också sittbänkar där man kan njuta av vår- och sommarblommorna.

Olof Palmes plats (27B) är Västra Torgparkens motsvarighet i norra delen av Västra Torget. Denna anlades i samband med Jönköpings 700-årsjubileum år 1984. Båda parkplatserna är viktiga avgränsningar och ger ett vilorum vid det stenbelagda torget.

Målsättning: Parkerna vid Västra torget ska utgöra gröna oaser vid den stora, stenlagda torgytan. Det ska finnas blomsterplanteringar, kortklippt gräs och välansade buskar och träd.

28. Slottskyrkogården

En gammaldags innerstadskyrkogård med gamla grova träd. Under 1970-och 80-talen har en trädförnyelse skett för att bibehålla den lummiga och lugna atmosfären.

29. Talavidparken

Talavidparken har en för 1940-och 50-talen tidstypisk utformning med en öppen och sammanhängande gräsyta i anslutning till Junegatan och planterad lind mot Talavidskolan. Skolan har användning för parken för bl.a. idrottsändamål. Parken är ett viktigt grönt stråk utmed den livligt trafikerade Junegatan. En gång- och cykelbana leder genom parken. Talavidparken markerar Junebäckens ursprungliga sträckning.

Målsättning: En öppen park med inslag av lind.

30. Sofia kyrkopark

Sofia kyrkopark erbjuder en öppning och grön lunga i stadsbebyggelsen. Sofiakyrkan omges vackert av gräsytor och grusgångar och vackra växter som blodbok, gullregn, syrén och sibirisk ärtbuske finns i parken. Ett antal lindar vid gatan ger en rumslig avgränsning.

31. Hamnparken

Hamnparken är den nordligaste delen av det centrala parkstråket. Parken är stadens äldsta park och anlades under åren 1848-1849 under ledning av rådmannen A. Elfström. Parkgångarna anlades i engelsk stil med böjda och slingrande utformningar. Hamnparken genomgick en upprustning år 2001. Parken öppnades upp och blev mer vistelsevänlig med granitterrasser mot Rådhusparken, luftiga grusgångar och lekutrustning. I parken finns också en modell av Jönköpings slott.

Målsättning: Finpark med kortklippt gräsmatta och blomsterarrangemang.

32. Rådhusparken

Rådhusparken utgör platsen för det tidigare fästningsområdet tillhörande Jönköpings slott. Parken anlades under den senare hälften av 1800-talet och är idag Jönköpings enda ”riktiga” finpark. Här finns fortfarande blomstergrupper i ”tapetmönster” efter samma manér som var vanligt vid sekelskiftet 1800-1900. Här finns också statyer, vattenkonst och en utomhusscen som används flitigt under sommarhalvåret. I parken finns ett gammalt trädbestånd i behov av successiv föryngring. Trädarterna utgörs av alm, lind, lönn, bok och hästkastanj. De resliga träden bidrar i hög utsträckning till finparkskaraktären. Gamla träd kan hysa en rik lavflora och intressant insektsfauna, trots att de står mitt i staden.

Målsättning: Finpark med möjligheter till vila och ro, men också offentliga evenemang. Det ska finnas ett glest bestånd av stora träd, blomsterarrangemang och konstutsmyckningar. Gräset ska vara kortklippt och grusytor och grusgångar ska vara välvårdade.

33. Braheparken

Parken är den södra delen av Jönköpings centrala parkstråk och gränsar till länsresidenset och Per Brahegymnasiet (gamla allmänna läroverket). De vanligast förekommande träden är alm, lind, lönn och bok och de flesta träden är storvuxna och gamla. I parken står också statyn ”Flickorna i Småland” av skulptören Thorwald Alef.

Braheparken utgör, tillsammans med Rådhusparken och Hamnparken, ett välbehövligt parkstråk i centrala Jönköping. Parkerna ger svalka sommartid och skyddar mot kalla vindar vintertid. Parkerna är också viktiga lungor i bebyggelsen och bland de trafikerade gatorna. En successiv förnyelse av trädbeståndet behöver göras, så att det hela tiden finns ett kontinuerligt bestånd av äldre, resliga träd. Dock ska de inte bytas ut enbart för att de är gamla utan hänsyn måste tas till deras kondition. Gamla träd kan hysa en rik lavflora och intressant insektsfauna, trots att de står mitt i staden.

Målsättning: En finpark med enstaka resliga träd, kortklippt gräs och välvårdade grusgångar. Genomgångspark.

34. Munksjön

Munksjön och dess omgivningar utgör ett centralt grönområde som till större delen har parkkaraktär med kortklippta gräsmattor och solitära träd och buskar. I södra delen av området finns dock ytor med mer friväxande träd och buskar. Med sitt centrala läge utgör sjön ett dominerande inslag i stadsbilden. Tabergsån, Rocksjöån och Simsholmskanalen utgör Munksjöns tillflöden, medan sjön avvattnas via Hamnkanalen.

Munksjön är viktig för rekreation. Runt sjön går ”Hälsans stig”, en 5 km lång gång- och cykelväg som används flitigt hela året. Många människor fiskar i sjön och vattenskidklubben utnyttjar sjön för sin verksamhet.

Flera utfyllnader i sjön har gjort att den idag omges av i huvudsak bebyggelse och ganska artfattiga stränder. Sjön å sin sida hyser flera intressanta växtarter t.ex. kalmus, pilblad och flera arter nate. Även fiskar som t.ex. gös trivs i sjön. Munksjön har också stor betydelse som rast- och övervintringslokal för änder och andra sjöfåglar, t.ex. salskrake. Olika åtgärder för att upprätthålla tillgängligheten behöver göras, t.ex. att gång- och cykelvägen snöröjes vintertid. På sikt skulle det vara önskvärt att en gång- och cykelväg anlades på västra stranden, utanför Munksjö AB, närmast vattnet. För att höja upplevelsevärdet av Munksjön skulle industrimiljön i söder behöva döljas något, t.ex. med mer buskvegetation. Högörtsvegetationen i söder behöver hållas efter. Även vassarna, som har en tendens att breda ut sig i södra delen av sjön, behöver slås med några års mellanrum.

Munksjöns bottensediment är kraftigt förorenade med PCB och kvicksilver som en följd av tidigare industriutsläpp. Sanering av bottensedimenten har diskuterats i många år, men ännu finns ingen färdig lösning.

Stora förändringar pågår utmed Munksjöns norra strand inom ramen för Stadsbyggnadsvisionen. En bro planeras över Munksjön samt en utfyllnad på Munksjöns nordöstra strand. Likaså pågår upprustning av området närmast hamnkanalen. Avsikten med åtgärderna och hela Stadsbyggnadsvisionen är att stärka Jönköpings centrum så att det blir en attraktiv stadskärna med ett varierat och mångsidigt utbud. En ökad kontakt mellan stadskärnan och Munksjöns vatten har länge varit eftertraktad, men den fyrfiliga Munksjöleden har utgjort en barri-

är. Åtgärderna på Munksjöns norra strand kommer att skapa en mera vistelsevänlig miljö närmast sjön.

Målsättning: Munksjön ska utgöra en stadssjö, med god tillgänglighet till dess stränder för gående och cyklister. Det ska vara möjligt att under alla tider på året vandra och motionera runt om sjön. Industrimiljön i söder ska inte vara så framträdande sett från sjön. Munksjöns vattenyta ska i stort sett vara öppen med endast mindre partier vassar i södra delen av sjön. Munksjön ska på sikt vara renad från PCB- och kvicksilverkontaminerat sediment.

35. Museiparken

En liten park i anslutning till Jönköpings Länsmuseum. Parken omges av en mur vilket ger avskildhet mot trafiken utanför. I parken finns en liten vattenkanal och några enstaka träd. Parken är ett viktigt uterum till muséet.

36. Kristine kyrkopark

En lugn plats mitt bland högre bebyggelse. Kyrkan omges av öppna gräsytor där olika lövträd är planterade som avgränsning mot gatorna.

37. Knektaparken

Knektaparken anlades i slutet på 1800-talet då en utfyllnad gjordes söder om nuvarande Odengatan. Parken hade då namnet Artilleriparken, med anledning av närheten till artilleriregementet. Senare kom den att kallas Knektaparken eller Rocksjöparken. Parken har omdanats flera gånger under 1900-talet, men utgör nu en i huvudsak öppen gräsyta med enstaka träd och friväxande buskar. Några gräsbevuxna jordkullar har anlagts för att förstärka topografin. Parken rymmer kanotstadion och frisbee-golfbana och alldeles öster om parken finns friluftsbadet Rocksjöbadet. I den västra delen finns en damm med vassvegetation. Dammen är den enda återstående öppna vattenspegeln efter den kanal som en gång förband Rocksjön med kanalen i nuvarande Kanalgatans sträckning och som hade förbindelse med Munksjön och Vättern. Kanalen låg öppen närmast Rocksjön ända till 1950-talet. Dammen är i behov av rensning, då den är på god väg att helt växa igen. Rensning bör därefter ske med jämna mellanrum. I samband med rensning bör dock samråd ske med biologilärare på Erik Dahlbergsgymnasiet, då det för dem är en viktig exkursionslokal.

Knektaparken är en välbesökt park med gott om utrymme för picknick, sol och bad och andra aktiviteter. Stora idrottsevenemang brukar anordnas i parken, varför det är betydelsefullt att området hålls öppet. Gång- och cykelvägen som löper runt hela Rocksjön passerar parken. Sydväst om Knektaparken vidtar en annan park, John Bauers park, fast med mer naturkaraktär. Det är lämpligt att övergången till John Bauers park är mjuk med successivt mer träd och buskar och frodigare vegetation.

Målsättning: En öppen park med enstaka träd och buskar. Parken ska tillgodose behoven av ytor för frisbee, kanot och andra motionsaktiviteter. Gräset ska hållas kort. Vass samt busk- och trädvegetation i sjöstranden ska hållas tillbaka så att inte utblickar och kanotverksamhet hindras. Övergången till John Bauers park ska vara mjuk. Det ska finnas möjligheter till bad vid sjöns norra strand. Dammen ska ha en öppen vattenyta med viss flytbladsvegetation.

38. Ryhovs sjukhuspark

Ryhovs sjukhuspark karaktäriseras av främst lönn, lind, björk och enstaka bok. I söder finns högresta grova tallar samt lärk, ek, alm och björk. I söder avgränsar en granridå sjukhusområ-

det gentemot trafikleden på Regementsvägen. Träden ger skön skugga varma sommardagar och en rumslig avgränsning. Området genomkorsas av gång- och cykelvägar. Sjukhusparken är ett viktigt inslag i sjukhusmiljön och sträcker sig mer eller mindre kring hela sjukhusområdet. Möjligheter finns till promenader för patienter och personal. En milstolpe står i områdets nordvästra del. Parken ägs av Landstinget.

39. Östra kyrkogården

Kyrkogården har mycket gamla anor och har en långsträckt, oregelbunden utformning p.g.a. gator, järnväg, bebyggelse och nivåskillnader. Kyrkogården består i princip av två delar – en 1800-tals del och en 1900-talsdel. Delarna skiljs åt genom en ravin där en större damm och en magnifik rhododendronplantering finns. Numera finns minneslunden också i ravinen. Den äldre delen har fått sin speciella prägel av en imponerande trädallé samt de många träd och buskar med hängande kronformer och pelarformigt växtsätt som planterats på enskilda gravplatser.

40A-B. Liljeholmsparken och Lustigkullen

Granne med Östra kyrkogården ligger Liljeholmsparken (40A), som karaktäriseras av glest lövträdbestånd och öppna gräsytor. Parken är anlagd på tidigare kärrmark fylld med sopor och fyllnadsmassor. Parken omger Liljeholmskanalen, genom vilken vatten pumpas från Vättern till Rocksjön. Liljeholmsparken bildar tillsammans med Östra kyrkogården en grön oas i Jönköpings östra delar. Kanalen är en trevlig fågellokal och kantas bl.a. av viden och björk. Över kanalen går på några ställen små gångbroar vilket gör det enkelt att byta sida. I parkens norra del består trädbeståndet i huvudsak av björkar. Parken är en välbesökt aktivitetspark med lekplatser, bangolf, yta för inlinesåkning och koloniverksamhet. Gång- och cykelvägen som följer kanalen används flitigt av cykelpendlare och motionärer. Det finns också partier i parken som erbjuder lugn och vila. Omgivande bebyggelse består mest av flerbostadshus utan egna eller med mycket små trädgårdar, därför blir parken särskilt viktig för de närboende.

Lustigkulle (40B) är en bronsåldersgrav och galgplats (avrättningsplats). Den har också kallats för Gröna kulle, men nuvarande namn åsyftar att kullen tidigare var ett populärt tillhåll för ungdomar att leka och dansa vid. Lek vid kullen sker också nu, då den på vintern är populär som pulkabacke. Nedanför kullen i väster finns också en lekplats med lekutrustning. På Lustigkulle finns ett glest trädbestånd med bl.a. lind, björk och sälg. Kullen sköts mer extensivt än Liljeholmsparken, men hålls fri från buskar.

Målsättning: En i huvudsak öppen park med glesa bestånd av träd och buskar. Gräset ska hållas kort. Lustigkullen ska utgöra äng med slåtter eller bete. Möjligheter till motion, aktiviteter, lek, vistelse och rofylldhet ska finnas i parken.

41. Strandparken

Utmed Vätterstranden finns en öppen park med kortklippta gräsytor för solbad och rekreation, Planer för beachvolleyboll och streetbasket finns i parken. Häckar skapar vindskydd och viss avskildhet. Parken är väl utnyttjad under sommarhalvåret för solbad, grillning och aktiviteter som t.ex. kubb, frisbee och boccia. Gång- och cykelvägen som följer hela Vätterstranden, passerar genom parken.

Målsättning: En öppen park för solbad och aktiviteter. Gräset ska hållas kort och aktivitetsytor ska vara väl underhållna.

42. Rosenlunds herrgård och Rosariet

En park omger huvudbyggnaden till Rosenlunds herrgård, som uppfördes 1788 och flygelbyggnaden 1850. Parken var betydligt mer välvårdad tidigare och det fanns också en fruktträdgård. På 1950-talet anlades en skolträdgård öster om huvudbyggnaden med fruktträd, bär- och prydnadsväxter. Verksamheten upphörde på 1960-talet och blev istället ett välbesökt parkområde. 1978 invigdes det välbesökta Rosariet med ett stort sortiment av rosor. Parken är inte planlagd som parkmark. Osäkerhet råder om verksamheten i byggnaderna. Möjligen kan en försäljning vara aktuell, därför är det osäkert huruvida parken kan planläggas som park. Målsättningen bör dock vara att bibehålla en allmänt tillgänglig park vid herrgården.

Målsättning: En herrgårdspark och ett rosarium med välvårdade planteringar, parkbänkar etc. med möjligheter till rofylldhet och botaniska upplevelser. Kulturhistoriska värden ska bevaras.

43. Arredalen

Park med kortklippt gräs som kantas av täta träd- och busksnår, bl.a. med pil och slånbär. I västra delen finns en lekplats med gungor, klätterställning och gunghäst. De täta träd- och busksnåren ger skydd åt småfåglar. Pilbeståndet ska successivt bytas ut mot andra trädslag, bl.a. fågelbär, då problem finns med inträngande rötter i VA-systemet. Parken ligger intill Rosengårdens äldreboende.

Målsättning: En i huvudsak öppen park med kortklippt gräs, omgiven av buskar och träd som ger rumskänsla.

44. Kv. Virvelvinden, Rosenlund

Park med kortklippt gräsyta som kantas av stora lindar. Mitt på ytan finns två halvcirklar av buskar och små björkar och ekar. Halvcirklarna ger viss avskildhet och träden ger behaglig skugga varma sommardagar. Parken är viktig som grönyta för de boende runt omkring i flerbostadshusen liksom för Rosengårdens äldreboende.

Målsättning: En öppen park med enstaka träd som ger behaglig skugga.

45. Ekparken, Rosenlund

En bostadsnära park med glest bestånd av ekar. Parken används flitigt av närboende. Fårbete håller undervegetationen kort i en del av parken. En mindre lekplats finns i södra delen. En grusad lekyta planeras i parken som ersättning för den grusyta som tas i anspråk för ny bostadsbebyggelse.

Målsättning: En park med ett glest bestånd av vidkroniga ekar och lågvuxen undervegetation. Möjlighet till lek och aktiviteter ska finnas.

46. Ekhagsparken, väster om riksväg 31

Ett öppet parkstråk som omger bostadsbebyggelsen med glest trädbestånd av stora vidkroniga ekar, samt björkar, något plommonsnår och en grov lind. De vidkroniga ekarna syns från Nässjövägens infart till Jönköping. Området är en värdefull lokal för vedlevande svamp med bl.a. ekticka, plommonticka, tegelticka och korallticka (rödlistade) på ek (Koschatsky). Även yngre ekar finns, vilka är betydelsefulla som föryngringsträd. En milstolpe står i söder och markerar sträckningen av gamla Eksjövägen. Områdets gamla ekar har dessutom värdefulla naturvärden och är ett inslag i landskapsbilden från Nässjövägen.

Målsättning: Glest bestånd av vidkroniga ekar med en rik tickflora.

47. Jära gård

Jära gård är en gammal herrgårdstomt med flera gamla, stora ädellövträd som alm, ask, lönn, lind, kastanj och bok. Hägg finns i området och någon oxel med vedlevande svamp. Här finns också resterna av en gammal damm för uppsamlande av vatten från Bondberget. Fördämningen är delvis raserad, vilket gör att dammen inte längre håller något vatten. På dammens sidor och delvis på botten växer stora mängder pestskråp. Nedströms dammen finns en mindre våtmark. I den gamla dammen planeras en dagvattendamm för att i viss mån rena vattnet innan det når Vättern. Dammen ger förutsättningar för småkryp och groddjur. Jära gård är fornlämning som herrgårdsmiljö och gammal frälsegård. Området runt omkring Jära gård ska bebyggas med bostäder. Gårdsområdet och den planerade dagvattendammen är en viktig länk mellan Ekhagsravinen, A6-området väster om Nässjövägen (RV31) och till Bondbergets naturreservat.

Målsättning: En park med naturkaraktär där stora ädellövträd påminner om herrgårdsmiljön och en dagvattendamm ger mångfald i naturen. Området är viktigt som närnatur för kojbygge och lek. Området utgör en del i det gröna stråket Ekhagsravinen.

48. Ekhagsravinen

Ekhagsravinen utgör ett grönområde insprängt emellan Ekhagens flerbostadsområde och egnahemsområde. Parken anlades på 1960-talet, då tanken var att ta tillvara den tidigare betesmarkens karaktär med stora öppna gräsmarker och endast enstaka buskar av nypon, slån och vildberberis. Grusgångar, bollplaner och lekplatser anlades och växtmaterialet utgick från det naturliga och utan dominerande träd. Den öppna karaktären finns ännu kvar, men den bäck som rinner i botten av ravinen kantas idag av en trädbård bestående av bl.a. vitpil, ek, lind, kastanj och lönn. I norra delen av ravinen finns en vattenspegel. I södra delen, mot Jära gård, finns också trädbevuxna partier med bl.a. björk. Trädinslagen ger mer variation och är gynnsamma för småkrypsfaunan i bäcken och fågellivet, men bryter mot den ursprungliga tanken med parken. För att upprätthålla de öppna ytorna skulle fårbete vara lämpligt.

Målsättning: En i huvudsak öppen park som minner om det gamla odlingslandskapet, men med en trädbård utmed bäcken. Enstaka buskar och träd av naturligt förekommande arter på ravinslänterna. Gång- och cykelvägar ska vara underhållna och grusplaner för bollaktiviteter ska finnas. Ett utvecklingsprogram för ravinen bör upprättas.

49A-B. Österängsravinen

Österängsravinen utgör ett parkområde som omger Skrämmabäckens ena biflöde. Den norra, nedre delen av ravinen kallas Sannaparken (49A). I parken utvidgas bäcken till en damm som kantas av rhododendron, kabbleka, kärrspira, säv, mjölkört och sumpförgätmigej. Här finns också en lekplats omgiven av ganska höga häckar som ger avskildhet trots närhet till större vägar. Parken med Skrämmabäcken är ett trevligt inslag i området och ger en bra harmoni med omgivande bebyggelse.

Söder om E4:an (49B) är vegetationen utmed Skrämmabäcken frodig med bl.a. gråal, hägg, pil, alm och fläder. Fältvegetationen är högvuxen med älggräs och springkorn. Över bäcken finns små broar. Mellan broarna däms vattnet och ger en vattenspegel där andfåglar trivs. Längs med hela ravinen går en gång- och cykelväg och utmed den klipps gräset regelbundet. Det finns också några bänkar invid bäcken. På ravinens västra sida växer flera ekar i en backe. De skulle kunna utvecklas till vidkroniga ekar med goda förutsättningar för biolo-

gisk mångfald. Den västra sidan behöver fler passager ner till bäcken. Längre söderut och uppåt i ravinen blir beståndet av träd och buskar tätare.

Målsättning: Sannaparken ska utgöra en öppen park med buskvegetation för viss avskärmning. Dammens vattenspegel och kanterna till dammen ska hållas öppna. I område 49B ska Skrämmabäckens vattenspegel vara synlig och vegetationen hållas lågvuxen och gles. Ekbacken ska bestå av vidkroniga ekar.

50. Öxnehagaravinen, norr om Oxhagsgatan

I Öxnehagaravinen löper ett parkstråk med smala remsor som sträcker sig in mellan husen. Vid vårdcentralen växer vitpil, ek och lönn. Norr om Oxhagsgatan finns en större park med lekmöjligheter liksom goda förutsättningar för promenader. Här växer bl.a. lönn, lind, ek, rödek, björk och rönn. Det finns också en hel del blommor, som förhöjer värdet. Mellan husen finns också öppna gräsytor med enstaka träd, oftast ek.

Målsättning: Öppna parkytor med enstaka träd.

51. Esplanaden

I Huskvarna centrum finns denna finpark som är anlagd på 1920-talet. Trots att Esplanaden är 500 meter lång, ger den inte känsla av att vara långsträckt utan upplevs som flera mindre parker. Esplanadens ytor är omväxlande grus- och stenbelagda och med gräsmatta i kantzonen. Här finns välklippta häckar av idegran, flera statyer, både traditionella och moderna, rabatter, konstfärdiga ställningar för klängväxter, en mindre estrad, dammar och vattenkonst. Enkelriktad trafik löper på vardera sidan om parkstråket och lind står som alléträd. Genomgående har Esplanaden en mörkt röd färg som är karakteristisk på staket och lyktstolpar m.m. På Esplanaden finns plats för torghandel, marknader m.m. Det är nära till Rosengallerian, ett handelscentrum, affärer samt café och restauranger.

Målsättning: En central finpark med stad och folkliv som inriktning.

52. Mjölkafållan

Mjölkafållan ligger norr om Esplanaden. Området har varit park sedan 1952 och innan dess var det Rosendalagårdens mjölkfålla. Mjölkafållan har ett varierat innehåll med damm, överbyggd estrad från 1950-talet, lekplats, gamla träd, muravsatser, statyer m.m. I norr avgränsas parken av Järnvägsgatan och gamla banvallen till Huskvarna. Gamla ekar växer utmed Järnvägsgatan, varav en av dem har snarlik silhuett med tidigare Sparbankseken och är mycket ståtlig. Parken har sluttningar i norr, öster och söder, men öppnar sig mot väster. Den får fin solinstrålning på kvällen. Sluttningarna kan vara pulkabacke vintertid. Sommartid har parken utrymme för aktiviteter såsom friluftsgympa, teater eller utomhuskonsert.

Målsättning: Finpark i staden med möjlighet till olika aktiviteter.

53. Gamla banvallen och liten park vid Järnvägsgatan

Järnvägsbanken till Huskvarna går i öst-västlig riktning. En gång-/cykelväg finns från Vätterstranden vid Huskvarnaviken och fram till Mjölkafållan, men banvallen (53A) går ända fram till Esplanaden och Huskvarnafabriken. Vegetationen är högvuxen utmed banvallen. I området finns en liten park (53B) med parksoffa under en vidkronig ek och i fint västvänt läge. Området knyter samman Huskvarna Centrum med Vätterstranden.

Målsättning: Parkstråk och kommunikationsled till Vätterstranden.

54A-B. Åparken och Rumlaborg

Åparken (54A) omfattar Huskvarnaåns östra strand vid Esplanadbron från kyrkogården i söder till Rumlaborg i norr. Området har ett stadsnära läge och anknyter till naturen utmed Huskvarnaån och kulturmiljön vid Rumlaborg. Esplanadbron är infarten till Huskvarna från motorvägen. Sydost om parken ligger en iögonfallande energibyggnad med tegelvägg. Idag har stora delar av parken gräsyta och planterade träd. Åstranden är bitvis röjd och bitvis växer täta vassar och sälgsnår. De senare är av betydelse för en varierad fågelfauna. Etablering av verksamhet är på gång i parkens närhet. Gång-/cykelvägar går genom området, varav en följer åstranden. Gång- och cykelvägen utmed ån har problem med svallis vissa vintrar, vilket möjligen skulle kunna byggas bort. För bättre framkomlighet utmed ån och vid eventuella dagvattendammar kan det vara befogat med spänger.

Rumlaborg (54B) är en kulturhistoriskt intressant medeltida försvarsanläggning. Området har länge haft gräshävd genom fårbete, men p.g.a. problem med stängslingen har det upphört. Avsikten är ändå att hålla vegetationen kort. Det finns gamla träd med intressant lavflora. Söder om Rumlaborg och i anslutning till Åparken planeras eventuellt dagvattendammar.

Målsättning: Huskvarnaån med sina naturvärden med bl.a. rikt fågelliv och kulturhistoriska värden ska karaktärisera Åparken. Åparken ska utgöra en bra entré till Huskvarna i Esplanadens förlängning. God framkomlighet ska finnas i parken och gångvägen ska vara väl underhållen under hela året. Rumlaborgs kulturhistoriska lämningar (54B) ska vara väl underhållna och vegetationen ska hållas kort runt om så att den gamla försvarsanläggningen framträder tydligt.

55. Huskvarna kyrkogård

Kyrkogården anlades 1881 och kyrkan byggdes 1908. Kyrkogården utökades söderut på 1990-talet. I nordväst finns en bäck som utgör en del av kyrkogården. I gamla kyrkogårdens sydvästra del ligger Garpa skans som utgjorde Rumlaborgs försvarsskans vid vadstället Kovavadet. I norr avgränsas kyrkogården av en tät och hög granhäck. Den ger väggkänsla och avskildhet mot staden och den trafikerade Esplanadbron. Annars utgör oxbär häckgräns inom kyrkogården. Karaktäristiskt är områdets gamla grova ädellövträd: ek, lind och alm. Flera av träden är månghundraåriga, bland annat en ek i norr. Även kyrkogårdsgrindarna ger historisk karaktär. Det är tunga, svartmålade järngrindar med guldmålade detaljer. Den nya kyrkogården har en ljus atmosfär nedanför söderslänten och har häckgräns med snöbär, kornell och spirea. Det finns några bronsstatyer och en väl utformad minneslund.

56. Idrottsparken

En park i stadsnära läge utmed Jönköpingsvägen. Parken ligger framför kyrkan, skolan och idrottshuset. Den tillkom efter att Wilhelm Thams byst restes 1910. Stora träd av bok och ek präglar parken, liksom närheten till kyrka och skola. Det är en genomgångspark.

Målsättning: Park med kulturanknytning, inslag av stora träd och genomgångspark.

57. Smedbyparken

Mellan Smedbyn och Huskvarnaån ligger denna park som fick sin nuvarande utformning på 1990-talet i ett samarbete mellan kommuninvånare och Jönköpings kommun. Västra delen är trädbevuxen medan östra delen är öppen mark med en välutrustad lekplats, grillplats, markfasta bänkar, regnskyddsskjul och vid stranden en flytbrygga. En gång-/cykelväg går genom området och en stig följer stranden. Längst i öster ligger Smedbyns parkeringsplats.

Skogen i väster är gles ungskog av framför allt björk, men även knäckepil, gråal, hägg och uppslag av alm ingår. Fältskiktet utgörs av högvuxen fuktkrävande vegetation, såsom grenrör, rörflen, hallon och brännässlor. En äldre och storvuxen knäckepil dominerar ungskogen.

Målsättning: Park med inriktning rekreation och lek. Skogen i väster kan på sikt bli en ädellövskog.

58. Stampaplan

I Smedbygatans förlängning där Hakarpsvägen och Storgatan möts ligger Stampaplan. Marken har en svag sluttning mot norr och skuggas av ett högt flerbostadshus i söder. En historisk skulptur ”Åanäcken” finns i parken. Skulpturen åskådliggör Huskvarnas historia. I parken finns rikt med planteringar och en mindre lekplats. Parken är ganska mörk och har trafik runt om. Den är trafikfarlig och olämplig som lekplats. Flerbostadshuset söder om Stampaplan är under renovering 2003. I samband med renoveringen bör parken omformas.

Målsättning: Genomgångspark eller del av vägmiljön, med kulturhistorisk anknytning.

59. Slottsvillan

Med anknytning till både Smedbyn och Huskvarnafabriken ligger Slottsvillan. Parken är herrgårdslik magnifik med vidsträckt klippt gräsmatta, stora träd av framför allt alm och bok men även lönn, cembratall, lind, cykomorlönn, hästkastanj, poppel, äldre fruktträd, samt framför Slottsvillan vitgran och ädelcypress. Rhododendronbuskar ger också karaktär av herrgårdspark. Nordvästra delen av trädgården är mera vildvuxen med stora trädgårdsbuskage och spontanuppslag av träd, även ädellövträd. Östra delen upp mot branten består av bokskog närmast ovanför Slottsvillan och olikåldrig blandskog längre upp i sluttningen. Naturvärden finns i områdets stora träd och är nyckelbiotop nr 2015 med två rödlistade vedsvampar: skillerticka och skumticka. Bokbeståndet och tre bokar är naturminne. Slottsvillan är kulturhistoriskt intressant. Parken är tillgänglig för allmänheten och delar av den är kommunägd. I Slottsvillan bedrivs konferensverksamhet i privat regi.

Målsättning: Park med inriktning herrgårdspark, vars karaktär är viktig att bevara.

60. Kellgrens park

Söder om Huskvarnavägen, utmed Andrévägen, ligger Kellgrens park. Den följer Sannabäckens tidigare sträckning. Parkområdet fortsätter norr om Huskvarnavägen.

Kellgrens park utgörs huvudsakligen av gräsyta med planterade träd av kastanj och björk samt någon vide och sälg. En lekplats ligger i norra delen. Lekplatsen är skuggad av ett par stora knäckepilar och omgärdad av trädgårdsbuskar, spirea och kornell. I söder går en cykelväg i öst-västlig riktning parallellt med motorvägen och mellan dessa finns en buskridå med bärande träd och buskar, olvon, nypon, körsbär m.fl. arter. I östra delen står en vidkronig ek solexponerat. Denna syns vid E4-påfarten från Huskvarna. Buskridån är av intresse för fågelfaunan och utgör en skärm mellan cykelvägen och motorvägen.

Kellgrens park är friluftstråk som leder till Vätterstranden norrut. Söderut utgör den en länk till friluftsområdet Bondberget. Kellgrens park har ett strategiskt läge för boende på östra Vättersnäs och är deras grönområde inom 200 meter. Det har gjorts en utredning om dagvattendammar i Kellgrens park, vilket har bedömts som lämpligt. Parken är del av Sannabäckens gröna stråk.

Målsättning: En park med möjligheter till vistelse och lek samt viktig genomgångspark. Parken ska vara så stor att den kan hysa en dagvattendamm.

61. Folkets Park

Folkets Park har funnits sedan början på 1900-talet. I parken finns stora träd; mest ekar, någon tall, björk, sälg och enstaka stora hasselbuskar. Kovabäcken rinner genom Folkets Parks västra del. Rhododendron och andra trädgårdsbuskar finns vid bäcken och ger parkkaraktär. En lekplats finns i sydväst med broar över bäcken. Området ägs av Folkets Parks Förening. Naturvärdena i området består bl.a. av bäckmiljön och stora ekar. Folkets Park har ett kulturhistoriskt värde och utgör en samlingsplats i många sammanhang. I området finns flera äldre byggnader, bland annat en friluftsteater. Parkområdet är stängt periodvis, men står mestadels öppet. Från områdets parkering bjuds en vacker utsikt norrut över Vättern.

Målsättning: Folkets Park ska utgöra en kulturhistorisk mötesplats. Bäckmiljön och stora träd ska bevaras, i synnerhet stora ekar ska värnas.

62. Stationsplan

Området omfattar stationen med stationshusmiljön och en park norr om stationen med stora ekar. Området är en hållplats och en knutpunkt för tåg och buss. Stationen och ekparken är första intrycket för tågresande till Huskvarna. En park med stora ekar är representativ för Huskvarna och Södra Vätterbygden, men den ger ett mörkt intryck. Ekparken är kommunägd, medan stationen ägs av Banverket. Stationsmiljön ger ett blygsamt intryck med bland annat risiga trädgårdsbuskar som inte verkar trivas. Skötseln skulle behöva vara bättre.

Stationsområdet är, tillsammans med Folkets Park, en del av Öxnehaga - Kovabäckens gröna stråk. Vandringsleden Södra Vätterleden passerar här. Över järnvägen finns en bro som leder till grönområdet Öxnehagabranten.

Målsättning: Park med inriktning att vara Huskvarnas tåg- och bussknutpunkt, en mötesplats. Frilagda ekar.

63. Ekpark vid Västerliden

En park i andra kvarteret öster om Folkets Park. Parken avgränsas i söder av Stationsgatan och i väster av Västerliden. Småhustomter kantar dess östra och norra del. På andra sidan vägen Västerliden finns flerbostadshus. Parkens gräsyta har en ordinär flora med kvävegynnade arter. Bland träden kan man notera gamla apelträd, enstaka ask, ek, gamla hasselbuskar, björk, enstaka hägg och någon sälg. Naturvärdena ligger i områdets struktur med gammal apel och hassel. Då gräset är klippt och röjt ger parken ett intryck av hagmark eller äng. Gräshävden bör ske i juni. Parken är av betydelse för närboende, i synnerhet boende i flerbostadshuset, och utgör en viktig lekmiljö.

Målsättning: Park med hagmarkskaraktär med bärande träd och buskar.

64. Park vid Faktorivägen/Wilhelm Thams väg

En park, som ursprungligen är en ravin med biflöde till Lillån. Parken är i stora delar öppen gräsmark, och i den övre delen dessutom klippt gräsmatta. Flerbostadshus ligger i ravinen. En sluten ädellövskog växer på ravinens norra sluttning med bland annat stora almar, en stor lind, hägg, hassel, fågelbär, sälg och äldre apelträd. I ädellövskogen rinner ett litet vattendrag. I ravinens mynning mot Lillån finns ett par vidkroniga gamla ekar på ravinkrönen. I övre delen har parkens branta väst- och sydsluttningar täta trädgårdsbuskar. Trädgårdsavfall tippas i sluttningen, vilket är trist. En cykelväg går genom området och leder till Lillåns och Huskvarnaåns friluftsområde. Denna park har ett skyddat läge, både för vind och trafikbuller.

Målsättning: Park med möjlighet till lek och aktiviteter. En genomgångspark som ansluter till Lillådalens och Huskvarnaåns friluftsområde.

65. Öxneplan

Öxneplan är en liten park i en triangel mellan tre vägar, Almgatan och Ekgatan samt Rogbergavägen i väster. Parken har lekplats och i sluttningen mot Rogbergavägen växer parkträd av lind, bergtall samt schersmin och andra trädgårdsbuskar. Lekplatsen har ett något osäkert läge med vägar runt om, dock med en viss avskärmning mot Rogbergavägen genom den nivåskillnad som finns. Rogbergavägen är den mest trafikerade gatan. Parkområdet är enda grönområde inom 200 meter för många boende.

Målsättning: Park med möjligheter till vistelse och lek med avskärmning mot trafikerade gator.

66. Laskesplan

Vid en trevägskorsning på Huskvarna söder ligger Laskesplan, som ursprungligen är en landsvägskorsning fram till 1920-talet. Idag finns här finns pelarträd, gräsmatta och schersmin samt asfaltyta, papperskorg och vägsandlåda. Möjligen skulle en informationsskylt om namnets ursprung vara på sin plats.

Målsättning: En park som lättar upp vägmiljön och visar på platsen för en tidigare landsvägskorsning.

67. Lerkullen

På Söder i Huskvarna finns detta kuperade, höglänta grönområde med lekplats och gång- och cykelväg. Området är ursprungligen ett åskrön och en del av Lillåns ravinlandskap. Träd finns av alm, björk, ek och hägg, i väster aspsly. De branta grässluttningarna runt lekplatsen har nötta gångar eller kasbanor, sannolikt efter lek. Lekplatsen har gungor, lekstuga, en klätterställning utformad som en båt, markfasta bänkar och bord. Skola ligger nära grönområdet. Denna naturlekplats utgör en tillgång för barn i närområdet, som mestadels har flerbostadshus.

Målsättning: Park med naturkaraktär och med möjligheter till spontan lek samt genomgångspark med god framkomlighet på gångvägen.

68. Lekplats vid Södra Parken

Lekplatsen är belägen vid Södra Parkens nordöstra del. Lekparken utgör passage till grönområdet Södra Parken. Vid lekplatsen växer riktigt stora ekar med solbelysta stammar som hyser en rik lavflora.

Målsättning: Lekplats omgiven av stora solbelysta ekar.

69. Bråneryds herrgård

I södra Huskvarna öster om Tenhultsvägen ligger Bråneryds herrgård. Herrgårdsparken har många stora och gamla ädellövträd, främst lönn. På herrgårdens baksida växer rikligt med ask, för övrigt björk, sälg, någon hassel och hägg samt syren, asp och poppel. En damm med konstgjorda öar och småbroar, finns anlagd i parken. De stora ädellövträden har ett värde för en rik insektsfauna och således också för fåglar. Likaså kan gamla ädellövträd hysa en rik lavflora. Herrgården med dess park utgör också ett vackert inslag i landskapsbilden. Herrgården är privatägd.

70. Bråneryds kyrkogård

I södra Huskvarna mellan Tenhultsvägen och Lillådalen ligger Bråneryds kyrkogård. Delar av kyrkogården är anlagd i avsatser ner mot ån. Trappstegen mellan avsatserna är av natursten. Minneslunden är belägen på en kulle i en sydlig slänt. Björk och ek, tillsammans med thuja, korallbuskar och idegran ger kyrkogården en särskild karaktär, liksom dess närhet till Lillådalen.

71. Jöransäng

Parken är en friluftspark som ligger höglänt nära Vätterbrantens krön och har en svagt kuperad terräng. Den består av flera ytor avgränsade av trädridåer. Vintertid finns goda möjligheter till spolad skridskobana och sommartid generöst med ytor för bollspel och lek. Ett gång-/cykelvägnät binder samman bebyggelsen på vardera sida om parken. Lekplats finns i området. Parken har flera stigar som leder in i skogen på Vätterbrantens krön som även hänger samman friluftsmässigt med skogen söder om Jöransberg.

Målsättning: Park med utrymme för lek och spontanidrott. I viss mån även genomgångspark till skogen på bergskrönet.

72. Öppen mark mellan Vipevägen och Stensholmsvägen

Mellan villabebyggelsen på Vipevägen och Stensholmsvägen ligger detta ljusöppna grönområde. Området var avfallsupplag på 1950-talet. Idag växer här träd som sälg, tall och björk. Norra delen har högvuxen vegetation. Västra delen har fyra öppningar i husraden på Vipevägen, en mindre väg in i området och här finns lekplats, bollplan och möjlighet till spontan idrott såsom terrängcykelbana m.m. Östra delen är plan mark och en väg leder in i området.

Målsättning: Park med utrymme för lek och spontanidrott.

73. Lekplats på Petersberg

Lekplats i gathörnet Holavägen och Mossvägen. Lekplatsen har gungor, sandlåda och klätterställning med rutschbana.

Målsättning. Lekplats.

74. Lekplats vid Pusta kulle

En lekplats högt belägen vid Pusta kulle. Lekplatsen har sandlåda, klätterställning, gungor, lekstuga, markfasta bänkar och bord. Norr om lekplatsen växer pinnig ungskog av främst ask, samt enstaka större träd. I nordväst är väl uppvuxen granskog. Att döma av de många slitna stigarna i ungskogen nyttjas lekplatsen regelbundet. En förskola kan ev. vara aktuellt.

Målsättning: Lekplats i naturområde.

75. En park på norra Egna Hem vid Hägnavägen och Skolgatan

En allmän plats omgärdad av småhusbebyggelse på Hägnavägen och Skolgatan. Öppningar i småhusbebyggelsen finns på tre ställen. I området finns bollplan (grusyta), lekplats med klätterställningar, gungor, sandlåda, lekstuga, markfasta bänkar och bord. Lekplatsen omgärdas av en bred häck av ölandstok. Även en backe lämplig för pulkaåkning finns och i sydväst en långsträckt träd- och buskridå med ek, sälg, hägg och enstaka fågelbär på ett stenröse. En stig går genom buskaget parallellt med den gång- och cykelväg som går genom området. Stigen kan vara ett resultat av barnens lek. Planterade träd utgörs av björk, sälg, ek och fågelbär.

Målsättning: En park med möjligheter till lek, spontanidrott och andra aktiviteter. Genomgångspark för passage till skogen öster om Egna Hem.

76A-B. Huskvarna stadspark och Rosendalabäcken

Huskvarna stadspark kom till i samband med att Huskvarna blev stad 1911. Parken (76A) ligger i nederkanten av Vätterbranten. Området har en välhävdad äng i västra delen och igenväxningsmark i östra delen. Ängsfloran omfattar både friskängsarter såsom slåttergubbe, rikligt med ängsskallra, slåtterfibbla, svinrot, bockrot och torrängsarter såsom darrgräs, ängshavre och getrams. I den östra igenvuxna delen noterades vitmåra. En bred buskridå skiljer östra och västra delen. Den utgörs huvudsakligen av hassel med inslag av kaprifol, sälg, hägg, skogstry, olvon, gammal apel och askuppslag. En stuga från 1914 ligger i fint kvällssolläge nedanför och väster om buskridån. Lekplats finns i området. Parken har många stora träd, mest ek, men även ask och björk. Träden borde glesas ut, vilket skulle ge en mera ljusöppen miljö. Detta vore bra på många sätt, förutom upplevelsevärdet i friluftslivet skulle det gynna områdets ängsflora samt vedinsekter och svampar. Ekarna måste gallras etappvis, med tanke på gröngödslingseffekten. I östra delen står områdets största ekar med en stamdiameter på 1,3 till 1,4 meter. Dessa är i stort behov av att frihuggas. Ängshävden i östra delen behöver återupptas med slåtter i slutet av juni. Naturvärdena finns dels i ängsfloran, dels i de stora ekarna, som kan hysa intressanta insekter samt en rik svamp- och lavflora. Huskvarna stadspark är nyckelbiotop just p.g.a. värdena för vedinsekter och svamp.

I norr löper Rosendalabäcken (76B). Bäcken skär en djup ravin i höjd med stadsparken och vid branten finns en lodrät bergvägg med vattenfall. Rosendalabäcken är lite av en upplevelseplats med vattenfall över blanksvart bergvägg, lind som växer direkt på berget och med marktäckande ramslök. Söder om bäcken vid Vätterbrantens fot växer en sluten skog av hassel och hägg som ger rumskänsla.

Målsättning: Huskvarna stadspark ska utgöras av en i huvudsak öppen ängsmark med ett glest bestånd av stora träd, främst ek. Parken ska ge möjligheter till naturupplevelser. Trädens rika lav- och svampflora samt värden för insekter ska bevaras och gynnas och ängsfloran ska utvecklas. Rosendalabäcken (76B) ska vara lund med sluten lövskog.

77. Kidrons park

Kidrons park ligger i Rosendalabäckens förlängning väster om Stadsparken. En park, vars karaktär ges av den småkuperade terrängen, stora vidkroniga ekar och björkar. Tennisbanor finns i norra delen av parken och markfasta bänkar på naturliga terrasser i fint västvänt läge. Flera gång-/cykelvägar möts i Kidrons park, bland annat finns en gång-/cykeltunnel söderut mot Huskvarna centrum och gång-/cykelväg till Stadsparken och Norrängen. I söder och väster är det buskridå med främst sälg, björk och ek som skärmar av väg och industribyggnad. Området har lekplats och utrymme finns för pulkaåkning. Många cyklister och gående passerar parken.

Målsättning: Park för lek och vistelse samt genomgångspark.

78. Riddaregången

Riddaregången är ett parkstråk på Norrängen som en gränd mellan gatorna Långgatan, Norra Parkgatan och Bondegatan. I detta parkstråk finns gräsmatta, markfasta bänkar och buskplanteringar med bland annat sibirisk ärtbuske, rosor, spirea och schersmin. Riddaregången är passage och genväg för gående mellan gator där bebyggelse utgör barriär.

Målsättning: Genomgångspark.

79A-B. Kruthuset/Kroatorpet och Smedstorpsravinen

Ett långsträckt grönområde (79A) som ligger mellan gamla och nya E4. Kruthuset och Kroatorpet finns mitt i området med 1700-talsbyggnader, grusgångar och kryddodling. Även Bråneryds stugan som tidigare stod vid Bråneryds herrgård finns här. Vid Grännavägen (gamla E4) står två mycket gamla ädellövträd. Kroatorpet kommer ursprungligen från Rosendala gård och Kruthuset stod tidigare närmare Vätterstranden. I Kruthuset finns Huskvarna stadsmuseum och Kroatorpet är kafeteria. I norra delen av området står trästatyn Jätten Vist och blickar ut över Vättern. I norr finns även en brant sluttning ner till en lagun, som blev till då motorvägen byggdes. Två passager finns förbi motorvägen till Vätterstranden, dels en gångbro vid Kruthuset, dels en cykelväg norrut som går serpentinslingrande nerför sluttningen, förbi lagunen och under motorvägen. Området har kulturvärden och parken är en viktig genomgångspark till Vätterstranden.

Smedstorpsravinen (79B) är ett stråk i öst-västlig riktning. Ravinen går nära intill tomtmark öster om Grännavägen, men i väster vidgas den till en park med ädellövträd och glest gräsbevuxen mark. En jordkällare finns i ravinen och marken är nött av lek. Norrängsskolan ligger norr om ravinen och söder om finns en bollplan, som omgärdas av väl uppvuxna buskar. En grillplats är iordningställd i fint västligt läge med utsikt över Vättern.

Målsättning: Parkområde med inriktning mot kultur och rekreation. Genomgångsparker. Kulturmiljön ska bevaras i område 79A. Smedstorpsravinen (79B) ska utgöra en park med möjligheter till vistelse och lek med utsikt över Vättern. Bäcken i ravinen ska vara ljusöppen.

Naturområden

Naturområden utgörs vanligtvis av spontant uppkommen vegetation med extensiv skötsel. Då och då finns partier med parkkaraktär där skötseln är mer intensiv, t.ex. vid en lekplats. Höga naturvärden förekommer ofta, liksom värden för rekreation, motion och lek. Möjligheten till naturupplevelser finns också i naturområdena. Naturområden kan också vara genomgångsområden till större närströvområden, t.ex. ett grönområde utmed en gång- och cykelväg eller liknande. Den vanligaste naturtypen i naturområdena i Jönköping och Huskvarna är lövskog.

En del naturområden är större sammanhängande grönområden. De är viktiga för den lite längre promenaden och för naturupplevelsen. Exempel på sådana naturområden är Hisingstorp, Stadsparken, Vattenledningsparken, Lillådalen och Huskvarnaån i Huskvarna.

Naturområdena åskådliggörs i bilaga 2.

101. Vätterstranden

Detta naturområde följer Vätterstranden från Vilhelmsro i väster till Brunstorp i öster. Vätterstranden är ett mycket betydelsefullt naturområde för både Jönköping och Huskvarna med höga naturvärden och stor betydelse för rekreation. En gång- och cykelväg finns utmed hela sträckan, som mäter 13 km, med undantag av 500 meter vid Vättersnäs. Vätterstrandens cykelväg tillhör det nationella cykellednätet.

Vätterstranden består av i huvudsak tre typer av stränder; sandstränder, utfylld stenig strand och branta strandbrinkar. Sandstränder finns i östra Jönköpingsviken och på två ställen i Huskvarnaviken: Sannaviken vid Skrämmabäckens utlopp och Oset vid Huskvarnaåns. Sandstränderna är del av utloppets sandrevel. Branta strandbrinkar finns utanför Kortebo, Bymarken, Rosenlund, Vättersnäs och Brunstorp. Strandbrinkarna är 5-30 meter höga erosionsbranter, likt väggar innanför relativt smala stränder. Stränderna är grusiga, steniga,

blockiga eller klapperstensstränder. Dessa branter liksom sandrevlarna vid Oset och i Sannaviken är aktiva geologiska processer. Naturreservatet Rosenlundsbankar ligger inom Vätterstrandens gröna stråk och har stora geologiska naturvärden i en blottad jordlagerföljd, samt även faunavärden. Utfylld stenstrand finns i Jönköpings centrala delar och i Huskvarna. Utfyllnaden skedde i samband med att järnvägen anlades på 1800-talet och i Huskvarna för motorvägen på 1960-talet. Järnvägen i Jönköping och motorvägen i Huskvarna utgör barriärer för människors tillgång till stranden, men tack vare gång- och cykelvägen är det ändå möjligt att förflytta sig utmed hela södra änden av sjön. Passager förbi motorvägen i Huskvarna finns med 500 meters mellanrum och utmed järnvägen vid Bymarken/Kortebo finns passager på 400-700 meters mellanrum. Däremot är det 900 meter mellan passagerna utanför Tändsticksområdet och 1200 meter utanför Öster, vilket är väl långt.

Vegetationen utmed Vätterstranden präglas av lövträd. Skogen i strandbrinkarna vid Kortebo, Bymarken, Rosenlund, Vättersnäs och Brunstorp har omväxlande ädellövskog, gråalbestånd eller klibbalskog. Den sjönära skogen ger bra livsbetingelser för landsnäckor. Norr om Brunstorp eroderar ett par vattendrag djupa raviner vid Vättern. Här växer alm, ask, lönn, fågelbär och ek, samt äldre vidkroniga träd, där flera står trängda. Det förekommer också hägg, sälg och klibbal. Någon grov tall finns söder om Brunstorp. På sandstränderna växer knäckepilar glest, vissa är grova. Markvegetationen är lågvuxen med inslag av strandråg, en maritim art. I västra delen av Oset finns flera stigvägskäl och även ett smärre alkärr, huvudsakligen gråal, men även björk, sälg och hägg samt uppslag av lönn och alm.

Vätterstranden är betydelsefull både för det allmänna och organiserade friluftslivet. Gång- och cykelvägen nyttjas året runt för motion och rekreation. Sandstränderna används sommartid för bad, solbad, strandsporter m.m. Jönköpingsstranden är en riktig playa med beachvolley, grillplatser och allmänt strandliv, liksom Huskvarnavikens sandstränder soliga sommardagar. Huskvarna reningsverk begränsar dock möjligheterna till bad i Huskvarnaviken. Vissa vintrar kan Vättern erbjuda fantastiska möjligheter för vinterfiske, skridsko- och skidåkning m.m. Vättern utgör en tillgång för fritidsbåtar, kanoting, sportdykning, vattenskidåkning, sportfiske och andra vattenanknutna fritidsintressen. Småbåtshamnar finns i både Jönköping och Huskvarna, liksom även kanotklubbar. I Brunstorp finns ett friluftsbad som har ett bra västligt läge. Kulturvärden i området är Huskvarnavikens fornlämningar, daterade till bronsålder – medeltid, av riksintresse.

Sammantaget har Vätterstranden stor betydelse för rekreation, motion och som kommunikationsled för gående och cyklister. Jönköpings och Huskvarnas sandstränder får ett särkilt rekreationsvärde genom de tätortsnära lägena. Vätterstranden vid Oset har en atmosfär av vidsträckt öppenhet genom att det även söderut är fria ytor. Vättern har höga naturvärden och ger goda möjligheter till friluftsliv och rekreation i vardagslivet.

Målsättning: Vättern och Vätterstrandens värde för rekreation ska bevaras och utvecklas. Vätterns naturvärden ska värnas. I de branta strandbrinkarna ska vegetation bevaras för att motverka erosion. Fortfarande oexploaterade friområden längs Vätterstranden inom tätortsbebyggelse bör bevaras. Det gäller även detaljplanelagda områden. Anläggningar för rekreation, t.ex. kiosker, toaletter och liknande kan dock komma i fråga. Fler genomsiktspunkter och passager till Vättern förbi järnvägen bör skapas, framför allt vid Öster och vid Tändsticksområdet. Brunstorpsbadet har ett bra västligt läge och badanläggningen är viktig att bevara. Vid Oset ska rekreationsområdets fria atmosfär söderut bibehållas.

102. Trollebogatan

Mellan järnvägen och Kortebovägen har Djupadalsbäcken skurit ner en djup ravin där ädellövskog med lönn, alm, al, sälg och björk växer i ett tätt bestånd. Området är svårtillgängligt;

järnväg och väg avgränsar och ravinsluttningarna är mycket branta. Det finns dock en kulvertering av bäcken, över vilken det är möjligt att passera. Trots sin otillgänglighet, är det ett viktigt skyddsområde för bl.a. fåglar och smådjur beroende av hög luftfuktighet i bäckmiljö.

Målsättning: En ädellövskog som ingår i det gröna stråket Vätterstranden.

103. Åbolid-Djupadal

Ett större sammanhängande grönområde mellan bostadsområdena Lerhagen, Åbolid och Vätterslund. Området präglas av två lövskogsklädda bäckraviner. I den norra ravinen rinner Djupadalsbäcken fram och i den södra ravinen rinner Medelbäcken. Mellan de båda ravinerna är öppen gräsmark med bl.a. hagtornsbuskar samt en del igenväxningsvegetation med björk och sälg.

Vegetationen utmed bäckarna domineras av klibbal, men det förekommer också björk, gråal, lönn, alm, fågelbär och sälg. Utmed Djupadalsbäcken är vegetationen snårigare och tätare med ett större inslag av högstubbar, liggande lågor och döda stående träd. Vegetationen utmed Medelbäcken är mer rensad och med bättre genomsikt. Vattenföringen är högre i Djupadalsbäcken än i Medelbäcken. Rester av en gammal damm finns i Djupadalsbäckens övre del.

Det är ett bostadsnära grönområde med värden för rekreation och naturupplevelser. Det finns flera stigar och en gång- och cykelväg överkorsar Medelbäckens ravin. De biologiska värdena är också höga. I den lövskogsskuggade bäckmiljön är luftfuktigheten hög, vilket ger goda förutsättningar för molluskfauna och andra småkryp. Fågellivet är rikt i den flerskiktade och varierade lövskogen med såväl björkskog som alkärr och täta snår med bärande buskar och träd. Tyvärr förekommer dumpning av trädgårdsavfall i bäckravinerna, vilket förfular och skadar miljön.

Målsättning: Skuggiga bäckmiljöer med omgivande flerskiktad lövskog med ett rikt fågelliv och goda förutsättningar för lägre fauna. Rikligt med död ved ska förekomma. Djupadalsbäckens damm ska hållas öppen från igenväxande vegetation. Grönområdet ska var tillgängligt för närboendes rekreation och vistelse och ge möjligheter till naturupplevelser och rofylldhet.

104A-B. Björnebergsvägen

Öster om Björnebergsvägen finns ett varierat område med blandlövskog och betesmarker i utkanten av villabebyggelsen och med närhet till odlingslandskapet vid Björnebergs, Järstorps och Tolarps gårdar. Ett höjdparti omgivet av höga bergsbranter ligger mitt i området som avdelas av Järstorpsvägen.

Norr om Björnebergsvägen (104A) domineras blandlövskogen av ek och hassel i höjdlägen och klibbal i de låglänta delarna. Även ask och björk förekommer i de fuktigare partierna. Många av ekarna är vidkroniga och grova. Många står trängda i lövskogen, men ekarna i brynen utmed åker- och betesmarkerna samt vägarna är välmående med solbelysta stammar. Även söder om Björnebergsvägen (104B) dominerar ek i blandlövskogen, men uppe på höjdpartiet, som omges av svårforcerade bergsbranter, växer också knotiga tallar på de mest vindpinade delarna. En del riktigt grova tallar förekommer, där också vidsträckt utsikt bjuds. Längre upp på höjden finns också granskog. I bergsbranterna är mossfloran välutvecklad. I buskskiktet förekommer bl.a. ek, en och hallon. Fältskiktet utgörs mest av blåbärsris och mossa. Vid Järstorp finns hagmark med ett blandat bestånd av buskar och lövträd. Hagmarksfloran är rik och med goda förutsättningar för en rik insektsfauna.

Området är en del av Västerledsstråkets vegetation med lövskogsdominans, hagmarker och odlingslandskap, vilket är karaktäristiskt för hela västra Vätterbranten. Delar av området omfattas av områdesbestämmelser, vars syfte är att bevara kyrkomiljön kring Järstorp och stor-

gårdslandskapet Björneberg-Tolarp-Järstorp. Området används mycket för rekreation, såväl av närboende, som människor lite längre ifrån, som passerar på motionsrundor och promenader. En orienteringskarta finns över området och används av kommunens orienteringsklubbar för träningsorientering. Det förs diskussioner om dragning av Djupadalsleden genom den södra delen av området.

Målsättning: Storgårdslandskap med öppna hagmarker, vidkroniga ekar och en variation av buskar och lövträd. Hagmarksfloran ska bevaras och utvecklas. Skogspartierna ska vara varierade med stort inslag av lövträd och bryn. På de bergiga partierna ska tall och ek gynnas. De naturliga förutsättningarna ska stärkas. Området ska vara tillgängligt för människors rekreation.

105. Tolarp

En smalt stråk med alkärr. I alkärret finns förutsättningar för en rik moss- och svampflora. Likaså kännetecknas alkärr av en rik insektsfauna, vilket ger förutsättningar för fågelfaunan. Alkärret fungerar också som ett naturligt reningsfilter för näringsämnen som läcker från omgivande åkermarker. Det är dock svårtillgängligt för människor.

Målsättning: Alkärret bör bevaras för fri utveckling.

106. Hisingsängen

Väster om Hisingsängen finns ett skogsområde, huvudsakligen beläget på ett höjdparti. Uppe på höjdpartiet utgörs skogen av äldre planterad granskog, med döende vidkroniga ekar insprängda mellan granarna. Det är tydligt att området en gång var en öppen ekhage. Ännu finns en del solexponerade ekar i sydväst, tillsammans med en del bärande buskar. Granskogen är avverkningsmogen.

Nedanför höjdpartiet i norr utgörs skogen av alkärr, varigenom en liten bäck rinner. I alkärret finns goda förutsättningar för ett rikt insektsliv och rik moss- och svampflora. Al, sälg och andra lövträd omger bäcken uppströms i den ravin som avgränsar skogspartiet mot betesmarkerna nordväst om området. De torrare partierna av ravinen är tidigare betesmarker, öppna med vidkroniga ekar, alm, lönn och välutvecklade hasselknippen. Bergsbranter förekommer på ravinens slänter. I den nordvästra slänten finns en skuggad bergsbrant med lind och ek. Lövträden i branten hyser en rik och ovanlig lavflora med bl.a. lunglav och gammelgranlav. Fågellivet är rikt i ravinens lövpartier och vid bäcken har bl.a. morkulla noterats.

Området har betydelse för rekreation för närboende samt för närliggande skola och förskola. En spontan grillplats är anlagd på höjdpartiets östra del, där utsikt över Vättern bjuds. Norra slänten av höjdpartiet är en populär pulkabacke. Den södra delen av området är aktuell för bostadsexploatering. Likaså förs diskussioner om dragning av ringleden Djupadalsleden i ravinen.

En naturinventering gjordes 2001 med anledning av planerad exploatering. Skogliga naturvärden i nyckelbiotopsklass har konstaterats i bergbranten, alsumpskogen samt lövlunden. I de delar av granskogen som inte är aktuella för exploatering bör, efter avverkning, en överföring till blandlövskog ske, där de vidkroniga ekar som ännu är vid liv, får en möjlighet att återhämta sig.

Målsättning: En blandlövskog med vidkroniga ekar och bryn i söder, i den del som inte omfattas av planerad bostadsbebyggelse. Bäckmiljön ska bevaras med omgivande lövträd och alkärr. Området ska vara tillgängligt för rekreation, vistelse och lek. Utsiktsplatsen och pulkabacken ska bevaras.

107. Hisingstorps lövskog

En blandlövskog omgiven av bostadsområden. I blandlövskogen finns ett trädskikt med al, asp och ask i de inre, fuktigare delarna. Mindre partier av rena klibbalkärr förekommer. I de yttre, torrare och mer ljusöppna delarna växer vidkroniga ekar med hassel i buskskiktet. Slyuppslaget är stort i lövskogen, vilket är till nackdel för de vidkroniga ekarna. Fågellivet är mycket rikt i den varierade och flerskiktade lövskogen. Strutbräken växer i den norra delen av området, men den kan vara rymling från någon närbelägen trädgård. Våraspekten är bedövande med vitsippa och gullpudra, men när löven sluts framåt sommaren, blommar inte mycket i fältskiktet. Området utgör rekreationsområde för närboende och närliggande skola och förskola. För boende längre ner på Bymarken är detta det enda större naturområde inom 200 meter. Naturområdet omges av gång-/cykelvägar och det finns goda möjligheter att vandra inne i området. Området är inte detaljplanelagt, men det skulle vara önskvärt att området planlades som naturmark för att ges ett bättre skydd mot exploatering.

Målsättning: En flerskiktad blandlövskog med al, asp och ask i de inre fuktiga delarna och vidkroniga ekar och välutvecklade hasselknippen i de yttre delarna. Tillgängligheten ska vara god. Området bör vara planlagt som naturmark.

108A-B. Hisingstorpsskolan

Smala stråk av grönområden mellan bostadsbebyggelsen, Fjällstugan och Hisingstorpskolan. Vissa delar är helt öppna gräsytor med endast enstaka träd, andra delar är mer skogliga, bl.a. området närmast öster om skolan, som utgörs av ekskog med hassel i buskskiktet. I skogen finns några rätt rejäla bergsbranter. Skogen används av skolbarnen för lek. I 108A finns ett höjdparti som är beskogat av gles björkskog och alldeles invid bergkullen finns en pulkabacke på öppen gräsmark. Genom 108B finns en gångväg, som omges av högvuxen fältvegetation, bärande buskar och träd och en del sly. Gångvägen är i stort behov av underhåll.

Målsättning: Öppna gräsytor omväxlande med skogsdungar och välutvecklade bryn. Välutvecklad ek/hasselskog närmast skolan. Området ska vara tillgängligt för rekreation, promenader, lek och andra aktiviteter. Gång- och cykelvägar ska vara väl underhållna.

109. Hallmansvägen

Ett mindre område med högvuxna örter, buskar och några träd, bl.a. fågelbär. Centralt finns också en liten bergklack med hällmarksvegetation, t.ex. styvmorsviol. Bärande buskar och träd ger föda åt fåglar. Hällmarksvegetationen ger förutsättningar för fjärilar och andra insekter. Träden bör hållas låga för de kringboendes vy.

Målsättning: En glänta mellan bostadsbebyggelsen med bärande buskar och lågvuxna träd samt fröväxter.

110. Kv. Ryssland, Bygelvägen

Ett litet naturområde mitt i ett villakvarter med en öppen gräsyta, enstaka vidkroniga ekar, björkar och några buskar. De vidkroniga ekarna är typiska och betydelsefulla inslag i många grönområden i västra delen av Jönköping. Solbelysta, grova ekstammar kan hysa en rik lav- och svampflora och utgöra livsmiljö för en mångfald av småkryp. Tippning av avfall förekommer. Området är endast tillgängligt norrifrån.

Målsättning: Ett bostadsnära, mestadels öppet naturområde med vidkroniga ekar. Området ska ha god tillgänglighet och det ska finnas möjligheter till lek och rekreation.

111. Russvägen

Ett långsmalt område som sammanlänkar ekpartierna vid Hisingstorps lövskog med lövskogspartierna vid Stattutgatan. I norr är en ekhage med bergbrant i öster och vidkroniga ekar på bergsplatån. Utsiktsplats finns på bergskrönet. Områdets äldsta ekar finns i nordväst, dock med rothalsskador p.g.a. hästbete. Ett par av ekarna är hålträd och flertalet är solexponerade. Dessa har naturvärden och är av betydelse för lavar, vedsvampar, insekter och fågelfaunan. På ett ställe i ekhagen växer tät slyskog av främst rönn. Man kan se spår av barns lek i slyskogen och nötta klättergrepp på de stora ekarna. Området används flitigt av närbelägna förskolor. Området har flera stigar in, är välfrekventerat och har en mindre utsiktsplats. Naturen är variationsrik med omväxlande slyskog, öppen gräsmark och stora träd. En bruksväg leder från Hisingstorps gård till området. Utmed grönområdet, från norr till söder, löper en gång- och cykelväg. Det är önskvärt att beteshävden bevaras, helst med andra djurslag än häst, annars slåtterhävd.

Målsättning: En ekhage med vidkroniga ekar, omväxlande tätare lövskog och öppen hagmark. Tillgängligheten ska vara god med möjligheter till rekreation, lek och vistelse. Utsiktsplatsen ska bevaras. Ekhagens betydelse som genomgångsområde ska stärkas.

112. Stattutgatan (Hisingstorp)

Detta grönområde omger Stattutgatans bebyggelse och består av omväxlande skogspartier och igenväxande gräsmarker. Genom södra delen av området rinner en bäck som på den östra sidan omges av ung al- och björkskog med enstaka äldre träd, någon högstubbe och högvuxen fältvegetation. På andra sidan bäcken är en högstammig ekskog, som också har ett tiotal äldre vidkroniga ekar. I ekskogen finns en fornlämning av hålvägar. I nordväst, sluttande ner mot bäcken, finns en åkerholme med fyra grova ekar i solexponerat läge. Närmast norr om bebyggelsen på Stattutgatan är igenväxningsmark med ungskog av björk och asp. I nordost finns ett översilningsalkärr och en lövlund med hassel och asp, samt ett skogsbryn i söderläge med gamla träd och bärande buskar. Östra delen är buskrik gräsmark med bärande buskar, bl.a. slånbär, i nordsydliga stråk,. Önskvärt vore att strukturen på buskagen ändrades så de fick en öst-västlig utformning och på så sätt bildade gröna rum, som fångar upp solljuset. Det ger större värden i närnatur att vistas i och gynnar arter knutna till brynmiljö och buskrika gräsmarker.

Värdefulla naturvärden är den buskrika gräsmarken och brynmiljön. Det är biotoper värdefulla inte minst för insekter och fåglar. Andra naturvärden är de vidkroniga ekar och gamla träd, som kan hysa rik lavflora och vedsvampar. Aspbeståndet i lövlunden är relativt ungt, men moderträdet når en naturvärdesintressant stamdiameter på ca 40 cm. Flera cykelvägar som flitigt används för promenader går genom östra delen. Området i stort används för lek och aktiviteter.

Ett planprogram för bostäder är på gång i väster och norr. En damm för lokalt omhändertagande av dagvatten kommer sannolikt att anläggas vid den ovan beskrivna åkerholmen. Området sammanlänkar grönområdena Russvägen och Hisingstorps lövskog med Dunkehallaåns gröna stråk. I planprogrammet har en gång-/cykelväg utmed bäcken föreslagits, vilket ytterligare skulle öka områdets funktion som genomgångsområde.

Målsättning: Bäckmiljön ska bevaras med omgivande trädbård, främst al. Ekskogen med högstammig beståndsek med utvecklat krontak ska bevaras. Området ska ha god tillgänglighet med möjligheter till promenader, lek och aktiviteter. Det ska fungera väl som genomgångsområde. Brynmiljöer med bärande buskar och träd ska bevaras och utvecklas.

113A-C. Dunkehallaån

Dunkehallaåns dalgång utgör ett värdefullt grönt stråk med såväl höga natur- och kulturvärden som värden för rekreation och motion. Dunkehallaåns västra del (113A) omges av skog, närmast ån mestadels alsumpskog, på torrare partier längre ifrån ån, gran- och tallskog med inslag av lövträd. Kulturspår finns i form av kvarnrester. Grönområdet smalnar av när Dunkehallaån passerar Sveahäll och när ån passerar Dalvik har grönområdet karaktären av park (Dalviksparken och Prostkvarnsparken). Parkkaraktär gäller också mellan Dunkehallavägen och Hallmansvägen.

Mellan Prostkvarnsgatan och Hallmansvägen är grönområdet smalt (113B). Stora lövträd ger dock lundkänsla.

I den nedre östra delen (113C) blir inslaget av kulturhistoriska lämningar mer påtagligt. Området har stor kulturhistorisk betydelse som vagga för Jönköpings industriverksamhet. Lämningar av t.ex. kvarnar, från Jönköpings tidigare industriepoker finns från Prostkvarnsdammen vid Dalvik ner till utloppet i Vättern. Ån omges även i den nedre delen av träd, om än glesare än i den övre delen. Trädarter som sälg, al, alm, lönn, ask, fläder och kastanj förekommer. I den nedre delen av ån leker öring och harr. Järnvägen/Kortebovägen utgör dock ett hinder för fisken att nå längre upp i ån.

Den frodiga växtligheten utmed hela Dunkehallaåns sträckning ger förutsättningar för ett rikt fågelliv och det strömmande vattnet lockar såväl strömstare som forsärla. Åns anslutning till Kortebovägen är startpunkten för vandringsleden Dunkehallaleden, som följer ån uppströms ända till den västra kanten av tätorten vid Sveahäll, där Hallbyleden tar vid och följer ån en bit till innan leden svänger av upp mot Hallbys friluftsområde. Många människor, såväl närboende som andra kommuninvånare och till och med turister uppskattar besök och promenader utmed Dunkehallaån.

Målsättning: Dunkehallaåns dalgång ska präglas av lövskogsvegetation och utgöra en välvårdad kulturhistorisk miljö som visar på sambandet ån – tidig industrialism. Goda förutsättningar för ett växt- och djurliv typiskt för strömmande vatten och närheten till Vättern ska upprätthållas. Det ska vara god framkomlighet för gående utmed hela Dunkehallaån. Dunkehallaåns dalgång ska utgöra en attraktiv och spännande vistelsemiljö för lokala och långväga besökare. En skötselplan ska upprättas som ska visa på hur värden för kulturhistoria, naturvård och rekreation kan bevaras och förenas. De äldre detaljplanerna (291129, 360716 samt 640608) bör ändras så att de stämmer överens med den skötselplan som upprättas.

114A-D. Samset-Åsen

Naturområdet vid de tidigare storgårdarna Samset och Åsen utgörs av ett varierat odlingslandskap med ängs- och hagmarker, åkrar och blandlövskogar. Ekhagar är vanligt förekommande i området. Lövskogspartierna har tidigare utgjort öppna ängs- och hagmarker, men vuxit igen till följd av minskad hävd med slåtter och bete. Betydande höjdskillnader finns i området. En höjdplatå sträcker sig genom områdets västra och centrala del med dramatisk sluttning i öster ned mot Klockarpsvägen. Fem bäckraviner finns i området djupt nedskurna i sediment.

Trädskiktet i lövskogspartierna är mångskiftande med arter som ek, björk, sälg, asp, rönn och gråal. Hassel förekommer i buskskiktet. Fältskiktets våraspekt utgörs av vitsippa, svalört, blåsippa och violer, för att framåt sommaren övergå till mer skuggtåliga gräsarter, ormbunkar och fräkenväxter. Den varierade och flerskiktade lövskogen hyser en rik fågelfauna med arter som t.ex. mindre hackspett, spillkråka, svartvit flugsnappare, göktyta, nötkråka och grönsångare. Några av dessa fåglar är upptagna på ArtDatabankens rödlista för hotade, sällsynta och hänsynskrävande arter. Goda förutsättningar för vedlevande svampar finns på de gamla träden.

Bäckarna är omgivna av lövskogsvegetation med ek, björk, sälg, asp, ask, lönn och gråal. Bäckmiljöerna är rika biologiskt, med stort värde för landmollusker och groddjur samt med många kärlväxter, mossor och trädvedsvampar. En hel del död ved förekommer, gynnsamt för vedlevande insekter och påväxt av mossor och lavar. Bäckarna fungerar också som näringsfällor till omgivande åkermarker.

Inom området finns några öppna hävdade marker med dels torrängsflora, dels en fuktigare typ, s.k. sidvallsäng. Torrängsfloran består t.ex. av fårsvingel, stagg, liten blåklocka och gråfibbla. I den fuktigare och frodigare sidvallsängen märks t.ex. skogssäv, mannagräs och kärrtistel.

Samset och Åsens gårdar är värdefulla kulturhistoriska bebyggelsemiljöer med byggnader från 1700-talet och med framträdande läge i landskapet. De utgör två av de herrgårdar och större jordegendomar som traditionellt omgett den centrala staden som en krans. En fornlämning finns som är en röseliknande rund stensättning. Flera promenadstigar finns i naturområdet och närliggande skolor och förskolor utnyttjar området flitigt för utflykter och exkursioner. En gångbro vid Prostkvarnsgatan gör det enkelt att från öster om liggande bostadsområden ta sig över Klockarpsvägen. Det bör undersökas om möjligheter finns att tillskapa ett gång- och ridstråk som sammanlänkar Vattenledningsparken med Hallbyleden.

Ett planprogram har upprättats för bostadsbebyggelse i området. Grönområdet kommer att påverkas av nytillkommande bostäder, vägar samt gång- och cykelstråk. I samband med planprogrammets upprättande har en naturinventering genomförts, därav den fylliga beskrivningen av detta naturområde.

Område 114A utgörs mestadels av blandlövskog uppkommen på tidigare öppen hagmark. Bitvis är skogen fortfarande glesare och mitt i området finns några gamla vidkroniga hagmarksekar med rik lavflora. Förutom ek finns i området mest klibbal, gråal, björk, asp och hassel. Södra kanten utgörs av brynskog med inslag av bärande träd, som t.ex. fågelbär och rönn till fördel för fågellivet. Söderläget och brynmiljön ger tidig uppvärmning på våren, vilket bl.a. gynnar insektslivet. Flera myrstackar är etablerade i brynet.

Område 114B utgörs av betesmark, såväl öppen som trädbärande. Utmed bäckravinen i norra delen finns en del av den öppna betesmarken med torrängsflora i de torrare delarna och frodig sidvallsäng i de fuktigare delarna. Utmed bäcken, liksom också i ett mindre område i söder, finns alkärr. Här förekommer en frodig fältvegetation och områdena är värdefulla för groddjur, bl.a. skogsödla. De södra och västra delarna av 114B utgörs mestadels av ekhage med en och hassel i buskskiktet. Delar av betesmarken finns upptagen i Länsstyrelsens ängs- och hagmarksinventering från 1992. Hagen har där fått naturvärdesklass 3, vilket innebär högt naturvärde. Fornlämningar finns vid områdets högsta punkt i form av bl.a. gravar och fossila odlingsspår.

Område 114C är en blandlövskog med dominans av ekar, varav en del är stora och vidkroniga. Det finns också björk, sälg, asp, rönn, gråal med hassel, hallon, druvfläder och hägg i buskskiktet. En del hasselknippen är gamla och grova. Några bäckraviner finns i området varav en håller nyckelbiotopsklass med anledning av den höga luftfuktigheten och rik förekomst av mossor, vedsvampar och död ved. Området är det som nyttjas mest för rekreation och skolans och förskolornas behov. Norra delen av området har högre naturvärde än det södra som har gallrats utan uppföljning, vilket gett upphov till kraftiga uppslag av buskar och högvuxen fältvegetation. Fler vidkroniga ekar bör röjas fram, men det gäller att ha någon form av efterbehandling (t.ex. bete) för att inte få uppslag av sly och kraftiga gräs.

Område 114D utgör en bäckravin påverkad av näringsläckage från omgivande åkermark. Naturvärdet är därför ringa. Eventuellt kan man använda bäckfåran för dagvattenuppsamling i samband med utbyggnad av det planerade bostadsområdet. Viktigt är dock att tillse att vattnet renas i filter, eftersom det sedan rinner till Vattenledningsparken med dess höga naturvärden.

Målsättning: Flerskiktad lövskog med stor artvariation, öppna och trädbärande hagmarker med vidkroniga ekar och brynmiljöer med bärande träd och buskar. Den översilade aldominerade sluttningsskogen är särskilt värdefull. Ett naturområde med inslag typiska för storgårdars odlingslandskap. De öppna hagmarkerna ska hysa en välutvecklad ängsflora. Bäckravinernas rika miljö med mossor, vedlevande svampar, groddjur och landmollusker ska bevaras. Fornlämningar ska vara välvårdade och framträda väl i landskapet. Tillgängligheten ska vara god med möjligheter till rekreation, naturupplevelser, vistelse och lek. Ett gång- och ridstråk som sammanlänkar Vattenledningsparken med Hallbyleden bör utredas.

115. Stadsparken

Stadsparken anlades i slutet av 1800-talet med avsikten att bli ett fritidsreservat för Jönköpingsborna, där intrycket skulle vara ”tämligen uppröjd skogshage med en eller annan gångväg och några enkla bänkar på de vackraste utsiktsplatserna och där all mark finge beträdas”, som det uttrycktes i en motion till stadsfullmäktige 1895. Röjningar, dikningar och planteringar vidtogs således, för att förvandla den tidigare snåriga hagmarken till en trädbevuxen och tillgänglig park. Parkområdet har utökats sedan slutet av 1800-talet och mer omfattande gallringar och röjningar har också skett senare, bl.a. på 1950-talet. Större delen av parken är idag trädbevuxen, men det finns ett centralt parti med mer renodlad parkkaraktär, där också de flesta byggnaderna och fritidsanläggningarna är belägna. Trädbeståndet utgörs av en variation av olika lövträd och barrträd. I de södra och västra delarna är dock barrinslaget mer påtagligt. Uppmärksammas bör de riktigt stora och resliga tallarna i öppnare lägen som hyser en särskild insektsfauna med bl.a. reliktbock. I södra delen av Stadsparken finns bokskog. Skuggiga bergsbranter förekommer på en del ställen i ytterkanterna av parken, vilket ger förutsättningar för bl.a. rik mossflora. Föryngring av trädbeståndet är nödvändigt för att säkra trädskiktets kontinuitet.

Genom området går flera gångvägar och det finns ett friluftsmuseum med kulturhistoriskt intressanta småländska byggnader (t.ex. klockstapeln från Norra Solberga och högloftsstugan). Andra fornlämningar är inskriptioner och minnesstenar. Det finns också andra sevärdheter och monument, liksom djurhagar med får, getter och hjortar. Det finns också välbesökta fågeldammar. I norra delen av parken finns ett arboretum som anlades i slutet av 1970-talet och innehåller ca 200 arter. Parken är ett innehållsrikt och omväxlande naturområde och kombinerat med fotbollsarena, minigolf, lekplats och restaurang ger parken stora möjligheter till aktiviteter, lek, vistelse och rofylldhet. Från Stadsparken sticker två gröna kilar upp mot Dunkehallaån. Området är också en viktig länk i det gröna stråket med Mariebo och Vattenledningsparken.

Målsättning: Stadsparken ska utgöra en naturpräglad park med blandad och spridd löv- och barrträdsvegetation av olika höjd och ålder. Tillgängligheten ska vara god och möjligheter till rekreation, aktiviteter, lek, naturupplevelser, vistelse och rofylldhet ska finnas. Beståndet av stora, solbelysta tallar ska säkras, liksom beskuggning av bergbranterna. Byggnader, lekplatser och anläggningar ska vara väl underhållna. Arboretum ska vidmakthållas. Gröna korridorer till Dunkehallaåns omgivande grönområden ska bevaras.

116. Kringområde till Dunkehalla kyrkogård

En i huvudsak öppen gräsmark, bevuxen med högväxta örter och gräs. Enstaka buskar och träd finns i den öppna gräsytan. Enligt en karta från 1860 heter området mellan Dunkehallavägen och Kortebovägen Galgelyckan, vilket antyder att här har varit en avrättningsplats. Längre norrut, utmed Kortebovägen och Hulukvarnsgatan finns högvuxna träd och täta

buskar. De utgör tillhåll för småfågel. Den öppna ytan gör att kyrkogården och den branta sluttningen tydligt framträder. För att bibehålla den öppna ytan måste gräset slås regelbundet. Träd och buskar måste röjas då och då för att inte grenar ska falla ut på gång- och cykelvägen.

Målsättning: En i huvudsak öppen gräsyta i den östra delen, så att branten och kyrkogården framträder tydligt. Den norra delen utmed Hulukvarnsgatan ska vara träd- och buskbevuxen som en del av Dunkehallaåns lövklädda dalgång.

117A-C. Mariebo

Söder om Mariebovallen finns ett större och två mindre bergiga skogspartier präglade av tall och ek. Vid Klockarpsvägen, i den västra delen av 117A, är det mest lättgången tallhällmark. Uppe på höjden blandas tallarna upp med lövträd, såsom ek, björk och sälg, samt gran. Uppmärksammas bör de riktigt stora och resliga tallarna i öppnare lägen. De hyser en särskild insektsfauna med bl.a. reliktbock. Bergsbranter förekommer runtom höjdpartierna. Det går mycket stigar i området och då det är lätt tillgängligt är det en värdefull fortsättning på Jönköpings Stadspark. Området ligger också intill Södra Vätterbygdens Folkhögskola. Där finns en lekplats alldeles i områdets södra kant.

Norra delen av 117A, norr om Mariebovallen, är trivialare med igenväxande gräsmark där björk, sälg och asp förekommer lite spritt och glest. Närmast Mariebovallen finns några fina vidkroniga ekar. Flera gång- och cykelvägar genomkorsar området. Det skulle kunna vara ett värdefullt strövområde för de kringboende, men det kräver röjningsinsatser.

Områdena 117B och C utgör små bergsknallar, insprängda i bebyggelsen. I område 117B växer mest tall med ek i buskskiktet, medan vidkroniga ekar ger karaktär åt 117C. Trots sin litenhet är de viktiga att bevara som friytor mellan bostäderna.

Målsättning: Blandskog med talldominans. Ett kontinuerligt vuxet trädskikt ska eftersträvas. Tillgängligheten ska vara god med möjligheter till rekreation, lek och vistelse.

118. Vattenledningsparken

Ett stort skogsområde med höga värden både för det rörliga friluftslivet och den biologiska mångfalden. Området ligger i västra Vätterbranten och omges av bostadsområdena Mariebo i norr och Gräshagen / Tokarp i sydost. Framtida eventuella bostadsområden på Samset-Åsen kommer att ha gångavstånd till Vattenledningsparken. Vattenledningsparken utgör en viktig del av Västerledsstråket som inkluderar ett ridstråk som passerar Samset-Åsen. Ett sådant stråk skulle även komma andra friluftsutövare tillgodo.

Flera välfrekventerade stigar genomkorsar skogen och i öster går en banvall, tidigare Ulricehamnsbanan. Den nyttjas i stor utsträckning för rekreation av gående, joggare och cyklister. Kojbyggen finns bland annat i nordöstra delen i granskogen intill de nybyggda bostadsområdena. Fasta anläggningar är Odensberg idrottsplats, som drivs av Jönköpings Södra IF. En motionsslinga utgår härifrån. June hundklubb har klubbstuga väster om Vattenledningsdammen. Kulturmiljövärden utgörs av dammarna (parkområde 7), fornåkermark, gamla Dylycke gård, sydväst om Odensberg och hålvägar nordväst om Vattenledningsdammen. Området ger fina upplevelser i en variationsrik natur, kulturvärden och flera utsiktsplatser. Vattenledningsparken har närhet till busshållplatser både i öster och norr. En nackdel i öster är den branta stigningen från Gräshagen och Tokarp.

Karaktäristiskt i Vattenledningsparken är den olikåldriga blandskogen med ursprung i ängs- och betesmarker. I blandskogen dominerar ek med inslag av gran, björk, hassel och rönn, samt även tall, asp och sälg. Grova träd är vanliga, såsom vidkroniga ekar, gamla hagmarksbjörkar, stora hasselknippen, grova tallar och granar. De finaste exemplen på denna blandskog finns öster om åkern Dylycke och rakt söder om Odensberg. Rudimentära ytor med

hagmarksflora finns liksom fina brynmiljöer. Ny bebyggelse är planerad vid Åsen 1:5 och hänsyn tas till brynmiljön. Det finns också igenväxningsmark med ungskog och slyskog. Andra naturtyper i området är alskog, både klibbalkärr och översilningsalskog, bäckraviner, skogsbäckar och källflöden. De tydligaste bestånden med ek/hasselskog finns i norr på Mariebo 1:11. Aspbestånd med grova träd finns, bergbranter med grov rönn, granskog både yngre planterad och äldre högörtgranskog. Hällmarktallskog finns nordost om dammen och en ädellövskog med urskogskaraktär växer i östra bergbranten. Ädellövskogen domineras av alm, men de gamla sönderbrutna träden i branten är huvudsakligen lind. Den ädellövrika bergbranten hyser höga naturvärden. Registrerade nyckelbiotoper i området är örtrik allund, alsumpskog och en rasbrant med senvuxen ek i nordväst.

Sammantaget ger denna mångfald av naturtyper goda förutsättningar för en varierad fauna, där många olika fågelarter hittar rätt livsmiljö. Exempel på rödlistade fågelarter i området är mindre hackspett, mindre flugsnappare och nötkråka. Under 2003 gjordes en biotopinventering av området och även några faunanoteringar, t.ex. häckning av ormvråk, en håltall med insektssamhälle (bålgeting?) och ett stort gryt med många utgångar. I mitten på 1980-talet gjordes en växtinventering och en karaktärsart är skärmstarr. Vidare är lundfloran rik i de östra branterna och hävdgynnad hagmarksflora finns på vissa ställen. En naturstig i norr upprättades efter växtinventeringen.

Vattenledningsområdet beskrivs som ett viktigt närströvområde i kommunens båda översiktsplaner, ÖP 1990 och ÖP 2002. I den senare föreslås området utredas för naturreservat.

Målsättning: Vattenledningsparken ska utgöra ett varierat, flerskiktat skogsområde, tillgängligt för friluftsliv och rekreation. Upplevelsevärden ska utgöras av en variationsrik natur som även ger biologiska värdekärnor i form av t.ex. alkärr, ädellövrika bergbranter, grova träd, brynmiljöer, källflöden och skogsbäckar. Dessa värdekärnor ska vårdas och gynnas. Förutsättningar för ett rikt fågelliv ska finnas. Tillgången på död ved ska vara god. Kulturmiljövärden ska värnas och synliggöras. Stigar och banvall ska ha överslutet krontak. Vattenledningsparken ska utredas med avseende på reservatsbildning.

119. Neptunusvägen

Ett bergigt höjdparti med gles, ung skog av ek och tall, omgivet av bostadsgator och hustomter i Vattenledningsområdet. Den lilla skogsdungen används för kojbyggen och barnens lek, men tyvärr har de vuxna som bor i området dumpat trädgårdsavfall alldeles i närheten av kojorna så att otäcka snår med brännässlor vuxit upp.

Målsättning: En skogsdunge dominerad av ek med god tillgänglighet och möjlighet till lek och vistelse.

120. Junebäcken

Ett naturområde omgivet av flera bostadsområden som i sin övre, högt belägna nordvästra del mest består av ung ekskog med inslag av tall. En del tallar är riktigt stora. I undervegetationen finns bl.a. blåbär. Genom den nedre, lågt belägna sydöstra delen rinner Junebäcken, vilken omges av främst sälg, björk och asp. I det brantare partiet mittemellan blir inslaget av gran, björk och större ekar vanligare. Hassel förekommer i buskskiktet, liksom sly av ek och asp. Invid bäcken är undervegetationen kraftig med hallon, nässlor och vass, till viss del orsakat av tippat trädgårdsavfall. Genom området finns stigar och spontana kojbyggen, som tyder på att området används av närboende och barn. Området är också av betydelse för det närbelägna äldreboendet. Alldeles i norr finns en smal förbindelse som ska fungera som ett genomsläpp mellan några hustomter in i naturområdet. Genomsläppet är viktigt att bevara, även om det är

smalt. Det får inte tas i anspråk för utökad, lovlig eller olovlig, tomtmark. Sly, den bitvis högvuxna undervegetationen och branta slänter gör området otillgängligt, även om det uppenbarligen används.

Målsättning: Ett tillgängligt närströvområde med lövblandskog. I den höglänta delen ska ek dominera. Högresta kraftiga tallar och vidkroniga ekar ska bevaras och utvecklas. Junebäcken ska omges av lövträdsvegetation med krontakstäckning. Bäcken ska vara fri från tippat avfall.

121. Tabergsån, Gräshagen

Genom detta långsmala naturområde rinner Tabergsån på sin slutliga sträcka innan utflödet i Munksjön. Ån kantas av en klibbalbård och sälgsnår förekommer i översvämningszonen. En hel del äldre björkar växer på de lite torrare släntpartierna. Vass förekommer i ån och i översvämningszonen också starrarter. En hel del skräp ligger slängt i vattnet. På östra sidan av Tabergsån finns en gång- och cykelväg, vilken korsar ån ungefär mitt i området. Grönområdet är otillgängligt, dels p.g.a. vegetationen, dels p.g.a. inhägnaden som omger f.d. Gräshagens Sommarland. Vegetationen med klibbal och överhängande sälgsnår är viktig att bevara för fisk- och fågelfaunan, men de rester av Sommarlandsverksamheten, som förfular och hindrar människor från att komma intill ån, bör städas bort.

Målsättning: Tabergsån och dess omgivningar ska hysa ett växt- och djurliv typiskt för strömmande vatten och närheten till Vättern. Tillgängligheten till ån ska vara god. Förorenade områden i nära anslutning till Tabergsån ska inte förekomma.

122. Tokarps hagar

Tokarps hagar utgör ett stort öppet, sluttande gräsområde kantat av lönn, ask, kastanj, ek, hassel och ask i de höglänta, bitvis bergiga delarna och sälg, al och björk i de låglänta delarna. I den låglänta, östra delen flyter Tabergsån, omgiven av alkärr med mycket död ved. En mindre bäck som mynnar i Tabergsån finns också i den låglänta, östra delen. Den omges av björk, al och rönn. Vårfloran i skogspartierna är betagande med lungört, vitsippa, blåsippa och skogsbingel. Den öppna marken är ett värdefullt rekreationsområde framför allt för boende i Tokarp. En gång- och cykelväg genomkorsar området, vid vilken en enorm vidkronig ek är belägen. Den har en omkrets på mer än fyra meter. I utkanten av området närmast bebyggelsen finns en lekplats. Där växer bl.a. körsbär, vitpil, syren och hassel. En kraftledning löper genom området.

Målsättning: Tokarps hagar ska utgöra ett rekreationsområde med stora öppna gräsytor kantade av blandlövskog i de höglänta partierna. Vidkroniga ekar ska bevaras och gynnas. Trädbården med al, björk och rönn utmed Tabergsån och det mindre biflödet ska bevaras. Tokarps hagar ska också fungera som skyddsområde mot riksväg 40.

123. Tabergsån

Tabergsån rinner genom Tabergsådalens samhällen Taberg, Norrahammar och Hovslätt, in i centrala Jönköping och slutligen ut i Munksjön och Vättern. Ett parti av Tabergsåns nedre del, från Sandserydsåns mynning till riksväg 40, är riksintresse för naturvård. Riksintresset gäller regionens mest välutvecklade ravinsystem. Ån har bitvis meandrande lopp. Ravinslänterna domineras av lövskog med al, sälg, björk, asp och ek samt med inslag av gran och tall. Klibbal och gråal dominerar. Längst i norr omges ån av ett av kommunens större alkärr. Lillån (nr 125) förenas med Tabergsån i alkärret. Liggande död ved förekommer vid och över ån.

I översvämningszonerna förekommer vass. Såväl stationär som uppvandrande öring från Vättern förekommer i Tabergsån. Från Hovslätt till Norrahammar erbjuder ån mycket goda lek- och uppväxtmiljöer för öring. Detsamma gäller några av åns tillflöden t.ex. Kallebäcken. Även harr förekommer i mindre omfattning i åns nedre del. Även fåglar, såsom mindre flugsnappare, mindre hackspett, stjärtmes och stenknäck, trivs kring ån. Forsärla och strömstare häckar regelbundet utmed längre sträckor och kungsfiskare kan förekomma. I övre delen av ån har bäver noterats. Den speciella fisk- och fågelfaunan kräver att trädröjningar utmed Tabergsån sker med mycket stor försiktighet. Fiskevårdande åtgärder har vidtagits i Tabergsån, t.ex. har vissa vandringshinder tagits bort, men ytterligare åtgärder skulle behövas. Jönköpings golfklubbs utbredning kring ån bör fastställas för att säkerställa åns höga värden.

Utmed Tabergsån finns flera avsnitt med promenadstigar och vandringsleder. Många kulturhistoriska lämningar finns utmed Tabergsån, bl.a. en gammal väg på vissa ställen i kanten av ravinen och flera fornlämningar om tidig och betydelsefull industrialism i Jönköpingstrakten. Dock har den industriella verksamheten lämnat efter sig mindre trevliga inslag, såsom markföroreningar.

Målsättning: Tabergsån och dess omgivningar ska hysa ett växt- och djurliv typiskt för strömmande vatten och närheten till Vättern. Öring, harr, forsärla och strömstare är några av de arter som ska finnas i livskraftiga populationer. Kulturhistoriska lämningar ska vara välvårdade och visa på den för Jönköpingstrakten tidiga och betydelsefulla industriella miljön. Värden för rekreation och naturupplevelser ska bevaras och stärkas. Förorenade områden i nära anslutning till Tabergsån ska inte förekomma.

124A-B. Hovslätts idrottsplats

Ett skogsområde på en höjdrygg (124A) mellan Hovslätt och Grästorp som utgörs av gran- och tallskog med inslag av en del lövträd, främst björk. Buskskiktet består av ek och gran men genomsikten i skogen är generellt god. Blåbär och mossa växer i fältskiktet. Området är kuperat med flera kullar. Genom området går ett elljusspår som används flitigt och i övrigt också många andra stigar. En orienteringskarta finns. Det är det närmaste lite större skogsområde för de boende i Hovslätt och Grästorp. Kojbyggen förekommer, vilket visar på att det används av närboende barn. Skola och förskola ligger i direkt anslutning till området. Skogen är gallrad och röjd och därför lättillgänglig och vistelsevänlig. Med anledning av skogsområdets stora betydelse som friluftsområde bör det skötas med småskaliga metoder så att ett kontinuerligt trädskikt kan bibehållas, t.ex. luckhuggning.

I anslutning till skogsområdet finns en öppen hagmark med enstaka grova karaktärstallar (124B). Betesmarken ligger uppe på en kulle, från vilken det bjuds fin utsikt.

Målsättning: En vistelsevänlig och tillgänglig blandskog i 124A. Elljusspåret ska vara väl underhållet. Kontinuerligt trädskikt ska eftersträvas. En öppen hagmark (124B) med god utsikt.

125. Lillån

Lillån utgör Tabergsåns största biflöde och rinner samman med Tabergsån vid Haga. Lillån har, liksom Tabergsån, välutvecklade raviner och bitvis ett meandrande lopp. Nedre delen av Lillån, från Hällstorpsdammen till sammanflödet med Tabergsån, är riksintresse för naturvård med anledning av ravinsystemen. Ravinslänterna domineras av lövskog med al, sälg, björk, asp och ek, med inslag av gran och tall. Hassel finns i buskskiktet. I den övre delen av Lillån finns partier med stora, resliga tallar som kan utgöra viktiga refugier för ovanligare insektsfauna, t.ex. reliktbock. Liggande död ved förekommer vid och över ån. Förutsättningarna för

öring är sämre i Lillån än i Tabergsån, främst p.g.a. färre steniga partier med strömmande vatten. Strömstare och forsärla häckar på flera platser utmed ån och bäver har noterats i åns nedre del. Lillåns naturområde är beläget nära stora bostadsområden som Råslätt, Grästorp och Kättilstorp och är därför ett viktigt närströvområde. Utmed hela åns sträckning inom tätorten finns en gång- och cykelväg. Jönköpings Orienteringsklubb har stuga och elljusspår i områdets förlängning söderut. Detta utgör en bas för omfattande orienterings- och skidverksamhet. Alldeles i närheten finns också en av Lillåns mer intressanta kulturhistoriska industriella miljöer, Hällstorps övre kraftstation.

Målsättning: Lillån och dess lövskogsdominerade omgivning ska hysa ett växt- och djurliv typiskt för strömmande vatten och närheten till Vättern. Öring, forsärla och strömstare är några av de arter som ska finnas i livskraftiga populationer. Kulturhistoriska lämningar ska vara välvårdade och visa på den för Jönköpingstrakten tidiga och betydelsefulla industriella miljön. Lillåns betydelse för rekreation och naturupplevelser ska bevaras och stärkas.

126. Norrahammarleden, Kättilstorp

På norra sidan om Norrahammarsleden i Kättilstorp, finns ett grönområde med blandlövskog bestående av gammal björk, lönn, ek och sälg med varierad skiktning. Hassel dominerar rikligt i buskskiktet och en del hasselknippen är mycket gamla och välutvecklade. Området är bostadsnära och ger goda möjligheter till vistelse och lek. En välfrekventerad stig går genom området. Denna hasselrika skog ger skydd mot Norrahammarleden. Variationen i skiktningen är betydelsefull för biologisk mångfald och gynnar bl.a. fågelfaunan.

Målsättning: Blandlövskog med varierad skiktning och dominans av hassel i buskskiktet. Området ska utgöra bra lek- och vistelsemiljö samt ge visst skydd mot Norrahammarleden.

127. Dödskallehöjden, Råslätt

Ett skogsområde med både lövträd och tall samt ett av kommunens finare lärkbestånd. Tallinslaget med riktigt stora och solbelysta stammar är viktiga refugier för lite ovanliga insekter som t.ex. reliktbock. Mitt i området finns en fornlämning i form av en kulle – Dödskallehöjden – som kan vara en gravhög. Flera lösfynd finns från platsen, bland annat skafthålyxor. Området genomkorsas av flera stigar och är vistelsevänligt. Vid bensinstationen finns också Röde Påle, som troligen är platsen för en gammal milstolpe.

Målsättning: Ek/tallskog med bibehållet lärkbestånd. Tillgängligheten ska vara god med möjligheter till rekreation.

128. Barnarpsvägen, Råslätt

Ett långsträckt skogsparti med i huvudsak tall mellan E4 och Barnarpsvägen. Tallskogen utgör en del av det stråk med tallområden som finns på de sandiga isälvsavlagringarna i södra delen av Jönköping. Tallarna kan, om de får bli riktigt gamla och med solbelysta stammar, utgöra biotop för ovanligare insekter som reliktbock. Det långsträckta skogspartiet är svårtillgängligt p.g.a. sitt läge mellan stora vägar, men ändå viktigt som avskärmning mot motorvägen.

Målsättning: Tallskog där grova, solbelysta tallar ska värnas.

129. Ljungarumsskolan

Ett talldominerat skogsområde precis intill Ljungarums skola. Området har betydelse för skolans aktiviteter och som strövområde. Skogsområdet avskärmar skolan och närliggande bostäder från motorvägen. Äldre tallar är viktiga att bevara.

Målsättning: En talldominerad skog, med god tillgänglighet och som avskärmning mot motorvägen.

130. Cykelvägen, Ljungarum

En cykelväg löper genom Ljungarums industriområde som sammanbinder Gamla Råslätt med Ljungarum. Utmed cykelvägen finns en trädbård som i väster består av ung tall och i öster av björk. Mitt på sträckan finns en liten kulle med lite äldre björk. På vissa ställen skulle undervegetationen behöva utvecklas för att dölja industrimiljöerna och mer skapa en känsla av grön korridor. Cykelvägen är skolväg för barn från Ljungarum i åk 4-9.

Målsättning: Ett grönt stråk med vegetation som döljer och avskärmar den industriella miljön på Ljungarum från gång- och cykelvägen.

131A-B. Talldungar, Simsholmen

Två mindre talldungar finns alldeles vid Simholmens reningsverk och vid ICA Maxis parkering. Talldungarna utgör en del av det stråk med tallområden som finns på de sandiga isälvsavlagringarna i södra delen av Jönköping. Äldre kartmaterial från 1700-talet visar att det finns en kontinuitet av tall i området sedan lång tid.

Målsättning: Talldungar med stort inslag av äldre träd.

132. Rocksjön, Rocksjöån och John Bauers Park

Rocksjön utgör ett 92 ha stort natur- och parkområde centralt i Jönköping. Tillsammans med Munksjön och Vättern utgör Rocksjön en av tre sjöar centralt i staden och är därför en viktig del av stadsbilden. I den norra delen finns parker med idrottsplats, badplats och kanotstadion. I den södra delen och utmed Rocksjöån finns våtmarker med lövsumpskogar, vassar och starrkärr. Dessa våtmarker utgör en liten rest av den natur som en gång dominerade de flacka partierna av landskapet söder om Vättern. I början av 1900-talet var området i det närmaste helt öppet med enbart vattenytor, vassar och starrkärr, men de senaste decennierna har igenväxningen tagit fart i och med att den traditionella hävden med slåtter och bete upphörde i början av 1900-talet. Strömsbergsbäcken och Liljeholmskanalen utgör Rocksjöns tillflöden. Sjön avvattnas via Rocksjöån och Simsholmskanalen till Munksjön. Liljeholmskanalen och Simsholmskanalen är inte naturliga flöden utan är grävda på 1900-talet med avsikten att öka tillströmningen av friskt vatten från Vättern till Munksjön, som tidigare hade stora problem med syrehalten. Lämningar finns ännu kvar av de spänger som i början av 1900-talet utgjorde den enda förbindelsen i området mellan Munksjön och Rocksjön.

Variationen i våtmarkerna vid Rocksjön ger en mångfald av arter inom flera organismgrupper, vilket får anses vara unikt så centralt i en stor tätort. Den rika fågelfaunan har uppmärksammats sedan länge, liksom en hel del ovanliga kärlväxter och den rika förekomsten av vedlevande svampar. Bävern har ett bo vid Rocksjöån.

Mellan 1928 och 1967 var ett område runt om Rocksjöån fridlyst, just med anledning av det rika fågellivet. I Rocksjöns vassar häckar bl.a. skäggdopping, knölsvan, gräsand, sothöna, sävsångare, rörsångare och sävsparv. I lövsumpskogar, videsnår och buskpartier häckar bl.a. härmsångare, rosenfink, näktergal, törnsångare och trädgårdssångare. Rocksjöområdet är också en viktig rastningslokal för de fåglar som vår och höst följer Vätterns raka linje på sin flytt-

väg, t.ex. storskrake, småskrake, kricka, årta och bläsand. Likaså är det en del fåglar som övervintrar i Rocksjön, bl.a. salskrake. Någon ordentlig fågelinventering har aldrig gjorts för Rocksjön, men en hel del observationer har gjorts ända sedan slutet av 1800-talet. Det tycks som om fågelarter som kräver de öppna våtmarkerna som vassar och starrkärr, blir alltmer sporadiska, medan fågelarter som trivs i buskar och lövskogar blir vanligare.

Rocksjöområdets botaniska värden karaktäriseras av en mångfald av lite ovanligare kärlväxter, bl.a. vippstarr, tagelstarr, slokstarr, brunstarr, hornsärv, axslinga, borstnate, blomvass, korsandmat, sjöranunkel, kärrbräken, granbräken, sydbläddra, kalmus, höstspira och kärrvial. Förekommande arter som är mindre vanliga i regionen är hårsärv, grovnate, långnate, klubbstarr och skånskt mannagräs. Några av arterna som återfinns är gynnade av slåtter eller bete, bl.a. höstspira, slåtterblomma, äkta förgätmigej, sjöfräken, kärrvial, krypvide och är därför att betrakta som reminiscenser från 1800-talet då våtmarksområdet användes som fodermark.

Rocksjön har ett artrikt fisksamhälle med bl.a. braxen, sarv, ruda och gös. Det finns uppgifter om sik och nors också, men de är osäkra. Rocksjön kan vara en viktig reproduktionslokal för södra Vätterns fiskfauna, genom att det är en av få sjöar med vegetationsområden och grunda bottnar som är i direktkontakt med södra Vättern. Som exempel kan nämnas att mört, braxen och gädda inte reproducerar sig i Vättern, utan endast i mer vegetationsrika sjöar, den typ av sjö som Rocksjön utgör. I Rocksjön kan det också finnas invandrade arter som normalt endast finns i Vättern, t.ex. röding, harr och nors.

John Bauers Park kallas den del av parkområdet som ligger på västra sidan i anslutning till villa Sjövik, John Bauers barndomshem,. Den skapades i början av 1980-talet då hörnstenarna på villan togs fram, lusthus byggdes och en öppen plats röjdes fram för att stärka intrycket av den gamla trädgården. En del av John Bauers Park har fått behålla lite vildare karaktär än övriga delar.

Rocksjöområdet är betydelsefullt för rekreation och motion. Runt hela sjön går en gång- och cykelväg som används flitigt på sommarhalvåret. Flera motionslopp brukar anordnas utmed gång- och cykelvägen. Jönköpings kanotklubb har sin verksamhet med både träning och tävling förlagd till sjön. I Knektaparken finns en frisbeegolfbana. På den nordöstra stranden är Rocksjöbadet beläget och strax intill Rocksjövallen som bl.a. används för skolornas idrottsundervisning. Rocksjöns rika naturmiljö, centralt i staden, gör den utmärkt till exkursionslokal för skolor.

I översiktsplanen, som antogs av kommunfullmäktige i mars 2003, har det slagits fast att Rocksjön och våtmarkerna där omkring ska säkerställas som grönområde via ett kommunalt beslut och att en skötselplan som värnar om våtmarkerna och gör området mer tillgängligt arbetas fram. En sådan skötselplan har tagits fram under 2003 och 2004.

Målsättning: Rocksjön med dess omgivningar ska bevaras för rekreation, friluftsliv och för skolornas verksamhet. Tillgängligheten till de naturpräglade delarna ska vara god. Våtmarksområdets mosaik av öppet vatten, vassar, starrkärr och lövsumpskog ska bevaras. De kulturhistoriska värdena av öppna vyer över Rocksjön, våtmarksslåtter och lämningar efter kulturhistoriskt intressanta byggnader, ska bevaras.

133. Ryhovs tallskog

Inne på Ryhovs sjukhusområde finns en tallskog med höga, äldre tallar och undervegetation av olika lövträd, bl.a. lönn, sälg och björk. De gamla tallarna utgör livsmiljö för en ovanlig insekt, reliktbock. Talldungen utgör en del av det stråk med tallområden som finns på de sandiga isälvsavlagringarna i södra delen av Jönköping.

Målsättning: Tallskog med ett stort inslag av äldre tall. Kontinuerlig tillgång på grova tallar ska säkras.

134. Strömsbergsbäcken

Detta naturområde följer Strömsbergsbäckens sträckning från utkanterna av Jönköping, söder om Ljungarums industriområde, ända till Strömsbergsbäckens utlopp i Rocksjön. I söder utgörs området av en blandskog med dominerande gran. Området sluttar norrut och flera små bäckar rinner genom skogen för att tillsammans bilda ett större flöde nedanför sluttningen inom Ljungarums industriområde. Blandskogen utgör en fond till stadens bebyggelse, sett norrifrån. Närmast bäckarna växer mest al, asp, ask och hägg. Utmed bäckfårorna förekommer mossbevuxna block och stenar. Bäckarna har bitvis branta lopp. I skogen förekommer också en hel del klippbranter. I skogskanten, närmast åkermarken, finns vidkroniga ekar. En raserad kvarnbyggnad finns utmed Strömsbergsbäckens västra förgrening, där också vandringsleden Södra Vätterleden korsar bäcken.

En nyckelbiotop är identifierad i den västra förgreningen av Strömsbergsbäcken inom Ljungarums industriområde. Nyckelbiotopens värden utgörs av bäckdråget i nordsluttning med hög luftfuktighet och lövträdssocklar som sammantaget ger förutsättningar för en värdefull molluskfauna. Fågellivet är rikt.

Flera fornlämningar är markerade utmed Strömsbergsbäcken. I söder finns Knäryds offerkällor och jättegrytor. Vid Strömsbergsdammen finns rester av såg och kvarn samt i öster en stenåldersboplats.

Strömsbergsbäckens biflöden bryts av kulverteringar under vägarna i södra delen av Ljungarums industriområde, men från svängen Herkulesvägen – Sagaholmsvägen är bäcken obruten ända upp till E4:an, vid Ryhovsmotet. Vid Strömsbergs gård samlas vattnet upp i Strömsbergsdammen. Här har häckande forsärla noterats och sannolikt även häckande rörhöna. Bäcken rinner sedan vidare i en miljö, kraftigt påverkad av vägar och industrier. På denna sträcka är bäcken i det närmaste helt otillgänglig. Sista sträckan före utflödet i Rocksjön, omges bäcken av lövsumpskog bestående av al, björk, sälg och viden. Lövsumpskogen, tillsammans med övrig våtmark runt om Rocksjön, utgör en liten rest av den natur som en gång dominerade de flacka partierna av landskapet söder om Vättern. Lövsumpskogen har höga naturvärden med bl.a. vedsvampar och rikt fågelliv.

Sommaren 2001 skedde ett lututsläpp i Strömsbergsbäcken med svåra följder för bottenfaunan och floran. Efter en omfattande sanering är en återhämtning av växt- och djurlivet på gång, men det kommer att ta tid innan det är helt återställt. För att motverka att industriutsläpp eller utsläpp från vägtrafiken hamnar i Rocksjön och sedermera i Vättern, är det önskvärt att fördröjningsmagasin för dagvatten anläggs i anslutning till industrier och vägar.

Målsättning: Strömsbergsbäckens kontinuitet genom stadsbebyggelsen ska bevaras och förbättras där så är möjligt. Bäcken ska till större delen omges av en lövträdbård och inte vara påverkad av förorenande utsläpp. Lövsumpskog ska bevaras vid bäckens utlopp i Rocksjön och även andra naturliga översvämningszoner ska bevaras och utvecklas där så är möjligt. I södra delen av området ska blandskog med dominans av gran utgöra fond till stadens bebyggelse. En skötselplan bör upprättas för Strömsbergsdammen.

135. Baronvägen, Ljungarum

Mellan Herkulesvägen och Baronvägen finns ett trädbevuxet grönområde som skydd mellan väg och bebyggelse. Området är bevuxet med blandskog av bl.a. björk, asp, ek, ask och tall. Där finns också en del stigar vilket tyder på att det används för promenader. I norra delen finns också en anlagd gång- och cykelväg.

Målsättning: En blandskog med möjligheter till rekreation och som även utgör ett skydd mot Herkulesvägen.

136. Norr om Sagaholmsvägen, Ljungarum

En blandlövskog med al, björk, lind, alm och asp. Inom området finns en igenväxande åkermark. Även lärk förekommer i området. Lösa jordlager gör att Strömsbergsbäcken har ett meandrande lopp genom området. Närmast bäcken finns en albård. Bäckmiljön med skuggande trädbård är viktig för småkryp. Bäcken får inte växa eller slamma igen. Åtgärder ska vidtas på närbelägna industrifastigheter för att eliminera risken för utsläpp av föroreningar.

Målsättning: En blandlövskog med en albård närmast bäcken. Strömsbergsbäckens meandrande lopp ska bevaras och bäcken ska ha ett bra flöde, utan påverkan av föroreningar från närbelägen industrimark.

137. Söder om Sagaholmsvägen, Ljungarum

På södra sidan om Sagaholmsvägen mot industriområdet finns en ung blandskog med dominerande björk och al, men med inslag av lärk, tall och ek. Två uppströms kommande förgreningar av Strömsbergsbäcken flyter samman i detta område. Under Sagaholmsvägen är Strömsbergsbäcken kulverterad och den rinner sedan vidare till det ovan beskrivna området (nr 136). Bäckmiljön med skuggande trädbård är viktig för småkryp. Bäcken får inte växa eller slamma igen. Åtgärder ska vidtas på närbelägna industrifastigheter för att eliminera risken för utsläpp av föroreningar.

Målsättning: Blandskog. Strömsbergsbäckens båda förgreningar ska ha ett bra flöde, utan påverkan av föroreningar från närbelägen industrimark.

138. Ljungarum söder

Området utgörs mestadels av en betesmark med vidkroniga ekar, enstaka björkar och tallar. Enbuskar finns lite här och var. Området gränsar till industrier. Ett bergigt, höglänt parti förekommer från vilket utsikten över Vätterbygden är betagande. Genom betesmarken, som bitvis är nyligen röjd, leder Södra Vätterleden. En bäck rinner genom det öppna området, ner mot industrifastigheterna där bäcken är kulverterad. Längre söderut vidtar gallrad granskog med fattig fältvegetation. Granskogen har betydelse för landskapsbilden där den sedd på håll utgör fond åt stadsbebyggelsen. Dock kan ett framtida inslag av ädellövträd vara till fördel för variation och biologisk mångfald.

Målsättning: Betesmark med enstaka vidkroniga ekar och enbuskar. Granskogen med inslag av ädellövträd är betydelsefull för landskapsbilden.

139. Skog vid Arla och TRANSAB, Ljungarum

Ungskog med partier av björk och gran. Skogen utgör en produktionsskog med ringa naturvärde. Ett litet parti med vidkroniga ekar förekommer alldeles i nordöstra kanten av området. Där finns också en eldstad, vilket tyder på att området används för vistelse och rekreation. Även en del stigar och skogsvägar finns genom området. Området kan komma att bli aktuellt för industriändamål.

Målsättning: Blandskog, om inte området blir aktuellt för industriändamål.

140. Ekar utmed järnvägen, A6

Öster om A6, mellan E4 och järnvägen, står ett antal vidkroniga träd i soligt läge på banvallen. Det är mestadels ek, men även fågelbär och någon stor pil. Naturvärdena utgörs av stora ekar i solexponerat läge, vilket vanligtvis är värdefullt för lavar, skalbaggar, vedsvampar och fåglar. Här påverkas naturvärdet dock negativt av trafiken. Redan etablerade vedsvampar och fåglar påverkas minst. De stora ekarna är också ett kulturspår i ett stråk med stora ekar som finns på Ekhagen, Bondberget och A6-sluttningen. Dessa ekar är karaktäristiska för Jönköping och syns när man kör in mot Jönköpings centrum.

Målsättning: Vidkroniga ekar ska bevaras vid infarten till Jönköping.

141A-D. A6-sluttningen

En lövskogssluttning med rörligt markvatten och värdefulla raviner. Ravinerna har utbildats av vattenflöden i lösa jordlager i sluttningen ned mot Vättern. I de lövklädda ravinerna skapas en miljö med hög luftfuktighet som ger goda förutsättningar för en rik flora och småkrypsfauna, bl.a. snäckor. Den lövrika och flerskiktade skogen utgör en rik fågelbiotop och rikligt med död ved och äldre grova träd ger förutsättningar för lavar, vedsvampar och insekter.

Området är ett gammalt militärt övningsområde, vilket är synligt i en del efterlämnade spår av skyttegravar, anläggningsgrunder m.m. De spärrkroniga ekarna och den varierade trädartssammansättningen tyder på ett tidigare mer öppet odlingslandskap med ängs- och betesmarker.

Vissa delar av sluttningen är aktuella för en ny sträckning av riksväg 31. Det är dock av största vikt att påverkan på ravinerna minimeras och att tillgängligheten till områdena inte försämras (Urberg, 2001). I sluttningen ovanför ravinerna är A6 golfbana belägen. Ett sammanhängande grönt stråk behövs mellan de områden som är påtänkta för vägexploatering och golfbana.

Område 141A är ett större sammanhängande parti med vidkroniga ekar och med undervegetation av hassel. I området finns fyra fina raviner med höga naturvärden. Delar av ravinerna har klassats som nyckelbiotoper, karaktäriserade av rikligt med grova träd, även spärrkroniga träd, rikligt med död ved, stora ornitologiska värden samt en värdefull kärlväxt- och kryptogamflora.

Område 141B är en något grundare ravin med gråal och värdefull kärlväxtflora. Här har påträffats några rödlistade skalbaggsarter. Den övre delen av ravinen är bruten av Jönköpings Hotell & Konferensanläggning.

Område 141C och D är lite djupare raviner där speciellt område D utmärker sig. I båda dessa raviner finns nyckelbiotoper och vid inventering har man funnit rödlistade skalbaggsarter. Nyckelbiotoperna karaktäriseras bl.a. av rikligt med döda träd och lågor, spärrgreniga, grova träd, värdefull kärlväxtflora och lägre fauna och stora ornitologiska värden. Ett objekt med naturvärde med grov ek och hålekar finns strax norr om nyckelbiotopen.

Målsättning: Flerskiktad lövskog med stort inslag av spärrkroniga, grova träd, döda stående och liggande träd samt en varierad artsammansättning. Raviner med slingrande vattendrag och hög luftfuktighet ska bevaras. Område 141A ska utgöra en ekskog med spärrkroniga, grova ekar och med ett buskskikt av hassel. Det ska vara lättillgängligt för människor, då närhet till tätorten och sjukhuset finns. Lövskogen i område 141B ska domineras av gråal och vara något utglesad för att gynna de rödlistade skalbaggarna. Promenadstigar ska upprätthållas i område 141C och D och spärrkroniga ekar ska vara friställda. Lövskogen i område 141D ska lämnas till fri utveckling.

142A-C. Riskullen

Område 142A utgörs av en lövlund med en stor ansamling av grova ekar. Ekarna har en värdefull lavflora och mycket goda förutsättningar att hysa vedinsekter av ovanligare slag. Området inventerades 2003 på uppdrag av Jönköpings kommun och visade sig ha nyckelbiotopsklass.

Område 142B-C utgörs av blandlövskog och igenväxande hagmark i kuperad terräng i nordsluttning. Asp, björk och ek dominerar trädskiktet, men en och annan gran och sälg förekommer också, samt tall på höjdpartierna. Söder om området finns betesmarker och åkermark. Norr om, längre ned i sluttningen tar A6 golfbana vid. Två kraftledningsgator varav en riktigt bred, skär genom området. I kantzonerna till kraftledningsgatorna samt i den igenväxande hagmarken finns brynmiljöer med vidkroniga ekar, hassel, hagtorn, nyponros, fågelbär och hallonsnår. I lövskogen är buskskiktet välutvecklat med asp, björk och ek. I fältskiktet återfinns gräs och blåbärsris. En del högstubbar med tickflora, liggande lågor, flerstammiga träd och hålträd förekommer i lövskogen. Området är tillsammans med Arvidsbo en länk mellan Strömsbergs naturreservat och Bondbergets naturreservat. Södra Vätterleden löper genom området och även andra stigar förekommer. En orienteringskarta finns över området. En magnifik utsikt över Vätterbygden och staden bjuds från kanten av skogspartiet.

I område 142B förekommer grova aspar, där barken är riktigt knövlig. Sådana aspar har höga naturvärden och utgör växtplats för sällsynta lavar, t.ex. lunglav. Moss- och svampfloran är också speciell. Förutsättningarna för en rik insektsmiljö är goda. Inför en eventuell utvidgning av golfbanan gjordes en inventering, av vilken framgick att området håller nyckelbiotopsklass. Övrigt i området (142C) är asparna generellt sett yngre. Aspskogar är inga stabila skogsmiljöer utan de övergår successivt till andra mera stabila skogsmiljöer, t.ex. granskog, om inte aktiv föryngring görs av aspbeståndet. Inom skogsområdet i sin helhet bör det dock finnas förutsättningar att upprätthålla bestånd av asp i olika åldersstadier, varav en del riktigt gamla. I 142B förekommer mer gran än i 142C, bitvis riktigt tät granskog. Gamla diken vittnar om att 142B tidigare utgjort åkermark.

Målsättning: Område 142A ska utgöra en ekskog med spärrkroniga, grova träd. Aspskogar ska finnas inom området där goda förutsättningar för en rik moss- och lavflora, ett rikt fågel- samt insektsliv upprätthålls.

143. Ryhovsravinen

En kortare, men djup bäckravin mellan Ryhovs- och A6-området, helt omgiven av gator, vägar och trafikplatser. Bäcken rinner från A6-sluttningens lövskogsområde vidare ned mot Rocksjön, men är förstås avbruten och kulverterad på flertalet ställen. En betydande del av vattenflödet i bäckravinen har sitt ursprung i dagvatten från A6-området och bäcken är bitvis grävd men går också i kulvert i ravinbotten. Vegetationen i bäckravinen utgörs av stora lövträd; lönn, alm, ek, någon kastanj och ett flertal tallar i de övre delarna av slänterna. Framför allt tallarna är grova. Buskskiktet består av hägg, gråal, björk och sälg. Fältskiktet domineras av högvuxna näringsgynnade arter som kirskål, men också delvis skogsbingel som vanligen förekommer i skog av lundkaraktär. Av historiskt kartmaterial framgår att bäckravinen tidigare kallats för Mahrdalen. Ravinen är en av de typiska ravinerna utbildade av vattenflöden i de lösa jordlagren i den sluttande terrängen ned mot Vättern. Den är en fortsättning på A6-sluttningens ravin 141B. En fornlämning finns markerad mellan 143 och 141B och utmärker läget för Ryhofs medeltida bytomt och den äldre åkermarken. Dagvattendammar för bättre rening av vattnet planeras i ravinen.

Målsättning: Lövskogsklädd ravin med öppet vattenflöde och grova träd av ek och tall.

144. Skrämmabäcken

Skrämmabäcken omges av lövskogsvegetation med bl.a. al och sälg närmast bäcken samt björk och fågelbär längre upp på slänterna. Större ekar finns också mot Elmia-området. Fältskiktet är frodigt med näringsgynnade växter som älgört, kirskål, åkerfräken och nejlikrot, men i den övre södra delen finns också gulsippa. Bäcken har utbildat en ravin som avskiljer Rosenlunds bankar med Elmias utställningsområde mot Vättersnäs och bostadsbebyggelsen där. I ravinen råder hög luftfuktighet till fördel för bl.a. landmollusker, även om inte de riktigt sällsynta arterna av snäckor, som finns i Rosenlunds bankar, har återfunnits.

Det som idag är Elmias utställningsområde hette en gång tiden Högagärdet. Gamla muntliga uppgifter berättar att Högagärdet var uppfyllt av gravhögar och bautastenar. Flera lösfynd har gjorts i området.

I ravinen finns en spillvattenledning under jord samt två pumpstationer. Där spillvattenledningen går är fältskiktet mycket frodigt med mycket veketåg. I bäcken mynnar flera dagvattenledningar.

Målsättning: Flerskiktad lövskogsklädd bäckravin med öppet vattenflöde i bäcken och inramning av större ekar mot Elmia-området.

145. Öxnegården

En öppen gräsmark nedanför Öxnegården som är skidbacke på vintern. Det öppna området ger en magnifik utsikt norrut över Vättern och östra Vätterbranterna. Området ingår inte i Bondbergets naturreservat.

Målsättning: Öppen gräsmark och skidbacke.

146. Kohagsgatan

Precis söder om Kohagsskolan finns en tät granskog med inslag av björk, asp och rönn. Mot gång- och cykelvägarna växer relativt rikligt med blommor, dock triviala arter. På andra sidan Kohagsgatan fortsätter granskogen med äldre träd och ett större inslag av lövträd. Området utgör en grön passage till Bondbergets naturreservat och är också ett lekområde för barn, men stormfällningsrisken är stor i området. Avsikten är att stormfällningskänsliga träd, främst gran, ska avvecklas.

Målsättning: Vistelsevänlig, gles lövskog. Möjligheter till lek och vistelse och genomgång till Bondbergets naturreservat.

147. Öxnehagabranten (öster om Öxnehagaleden)

Ett lövskogsdominerat område mellan Öxnehagaleden och järnvägen. Området sträcker sig ända från Stationsplan i Huskvarna och söderut i uppförsbacken, upp mot Vissmålen. Området sluttar brant på östra sidan ner mot järnvägen. I den norra delen dominerar ek/hasselskog, med riktigt stora vidkroniga ekar som är en rest av Lillegårds äng. Längre söderut, upp i backen, är ekbeståndet yngre och tätare och med inslag av andra trädslag, främst björk, rönn och gran. Gran blir vanligare söderut. Närmast Öxnehagaleden växer mest ungskog, men i den branta sluttningen österut är skogen äldre. Tekniska anläggningar och fritidsanläggningar för bl.a. bågskytte finns i området; även Sandas motionsspår finns här. Fyra nyckelbiotoper är noterade i området, varav två utgörs av branter med lodytor. Lind växer i branterna och torrträd samt död ved förekommer. De andra två nyckelbiotoperna utgörs av bäckdalar med grova träd av bl.a. ek och asp, mossbeväxta block, död ved, forsar, rörligt markvatten och hög luftfuktighet som ger förutsättningar för en rik lägre fauna. Rik förekomst av blåsippa finns i bäckdalarna. Branterna österut är svårtillgängliga, men i de flackare partierna i västra delen

finns ändå en hel del stigar. Både Öxnehagaleden och järnvägen utgör barriärer för djur och människor till och från det fina skogsområdet. Det vore önskvärt med ytterligare en passage över Öxnehagaleden.

Målsättning: Flerskiktad blandlövskog med skuggade branter och bäckdalar med goda förutsättningar för en rik moss- och lavflora samt lägre fauna. Det ska finnas äldre, grova träd, ädellövträd, torrträd och död ved. Livskraftiga bestånd av blåsippa ska bevaras. Området ska vara tillgängligt med möjligheter till rekreation och naturupplevelser.

148. Arvidsbo

I ytterkanten av tätbebyggelsen finns detta område med blandskog. Gran dominerar, men det finns också en hel del lövträd; ek, björk och asp. Bitvis dominerar lövträden helt och hållet. Tall växer i höjdlägen och i surdrågen växer klibbal. Området är kuperat. Det är en ganska gles skog, med endast lite asp- och björksly i buskskiktet. Högstubbar med tickor förekommer. Genom området löper vandringsleden Södra Vätterleden. Det finns också stall och motionsspår. En orienteringskarta finns över området. Nässjövägen avskiljer området från Bondbergets naturreservat. En passage över vägen är önskvärd. Nyckelbiotoper finns i området, bl.a. ett bäckdråg som är blockrikt och med hög och jämn luftfuktighet, rörligt markvatten, rikligt med död ved och ett vattendrag med slingrande lopp. En värdefull kryptogamflora har noterats. En annan nyckelbiotop utgörs av alsumpskog. Delar av marken är privatägd.

Målsättning: Varierad flerskiktad blandskog.

149A-B. Sannabäcken

Området utgörs av två delar, dels en bäckravin i norr (149A), dels en gles björkskog utmed gång- och cykelvägen (149B) i söder. Gång- och cykelvägen går i öst-västlig riktning och passerar under järnvägen i väster.

Skogen i bäckravinen (149A) har ett tättslutande krontak och med god genomsikt under krontaket. Här finns huvudsakligen ek och hassel, men även gråal- och aspbestånd, stora sälgar, ett antal stora asp- och askträd. I området finns en handfull trängda apelträd och vidkroniga ekar. Stigar går både längs med och över bäcken på enkla broar/spänger. I söder, utmed cykelvägen (149B), växer björk glest, med inslag av sälg och asp. Markfloran utgörs av kvävegynnad ”ogräsvegetation”.

Bäckravinen (149A) är det som finns kvar av Sannabäcken, nedströms är den kulverterad fram till utloppet i Huskvarnaån vid Oset. Naturvärdena i området är: vidkroniga ekar, äldre asp, en solexponerad ask i sydväst och äldre hasselbestånd. Området är välfrekventerat att döma av stigarna. Kvaliteter för friluftslivet är god genomsikt, gles markflora och en stämningsgivande skogsbäck. Området hör till Sannabäckens gröna stråk, som leder till Vätterstranden i norr och Bondberget i söder.

Målsättning: Bäckravin med skuggande lövskärm. Möjlighet till rekreation och genomgång.

150. Kovabäcken

Detta lilla område ligger nedanför Folkets Park och bredvid Öxnehagaleden. Det är en lövklädd ravin med vidkronig ek, hassel, hägg, inslag av gråal, björk, sälg, asp och sparsamt inslag av ask, alm, körsbär och lönn. Nedre delen har mer triviala lövträd. Markvegetationen består av gles lundflora, utom i övre delen som har mer högvuxna och ljuskrävande arter. Bäcken har tidvis höga vattenflöden och erosion sker. Sprängsten ligger i bäckfåran och i nedre delen finns gjutna avsatser samt galler.

Naturvärdena utgörs av den lummiga bäckravinen med bärande träd för ett rikt fågelliv. Kovabäcken utgör ett grönt stråk tillsammans med Folkets Park och Öxnehaga. Området är otillgängligt med branta sluttningar och vid höga flöden är det riskfyllt att vistas i. Säkerhetsaspekten är viktig att beakta.

Målsättning: Lövklädd bäckravin med stort inslag av ädellövträd.

151. Huskvarnaån nedanför fallen

Huskvarnaåns nedre lopp omges av ett grönområde i stadsnära läge. Ursprungligen var Huskvarnaån nedanför fallen en meandrande å i torvmark, med gungfly och sandbankar. Våtmarkerna vid Huskvarnaån har dock, i likhet med Rocksjökärret, successivt fyllts ut i takt med samhällets utbyggnad.

Huskvarnaån nedanför fallen har flera tillflöden, där Lillån är störst, därefter Kovabäcken, Sannabäcken samt flera dagvattenledningar. Markvatten rinner ut väster och sydväst om Kovasjön. En del har passerat tippmassor under Vapenvallen.

Huskvarnaån är ett centralt tillgängligt rekreationsområde och välförsörjt med gång- och cykelvägar, bortsett från Kovasjöns västra strand, som har dåliga markförhållanden. Gångbroar finns ungefär var 300:e meter med något undantag. Huskvarnaån är Alfred Dahlinskolans närmaste exkursionsområde. Både strandfasta bryggor och flytbryggor finns och delar av stranden är röjd för bättre framkomlighet. I nordost gränsar ån till Rumlaborg och Åparken. En brist är den dåliga gångförbindelsen utmed ån till Oset och Vättern, däremot är friluftsstråket öppet söderut till Lillådalen. Ån används för kanotsport av Huskvarna kanotklubb. Likaså fiskar många fritidsfiskare utmed ån. Både fisket och kanoting engagerar många ungdomar. Sammantaget är Huskvarnaån ett viktigt frilufts- och rekreationsområde.

Stränderna består av strandskog, alkärr samt vass eller starrik vegetation. De norra delarna, nedströms Esplanadbron, är bitvis bevuxna med det näringskrävande gräset jättegröe. Andra vanliga gräs- och halvgräsarter är vass, grenrör, rörflen, brunstarr och vasstarr. Dessutom finns skyddsvärda ovanliga arter såsom jättestarr i gamla åfåran och några rikkärrstarrarter; slokstarr, tagelstarr och vippstarr på en torvö norr om Esplanadbron. Nate är vanlig med flertalet arter, liksom gul näckros och den mindre varianten av vit näckros, nordnäckros. Ån har vegetationsrika stränder och grundbottnar, vilket är betydelsefullt för Vätterns fiskfauna, både som skydd och för reproduktion. Lekvandrande harr och öring passerar och för dessa är vegetationsöverhäng viktigt. Utter finns noterad i området, dock saknas utterpassage för någon av motorvägens broar. Fågelfaunan är rik, bland annat på grund av områdets många biotoper: strandskog, alkärr, stora solitärträd, täta buskage, vattendrag, tät vass m.m. Ovanliga arter som förekommer är kungsfiskare, mindre hackspett, näktergal, törnskata och rosenfink. Några karaktärsarter är rörsångare, sävsparv, svarthätta och gärdsmyg. Dessutom stannar eller övervintrar flyttfåglar t.ex. gulärla och salskrake. Samtliga svalarter; hussvala, ladusvala och backsvala samt tornseglaren kan ses födosöka över åns vattenytor.

En skötselplan finns antagen av kommunfullmäktige 1997-03-26. Planen fastlägger i stora drag att nordöstra delen av ån ska skötas som park medan åstränderna i västra och södra delen ska ha naturkaraktär. Vad gäller parkdelen är det viktigt att hänsyn tas till fågellivet och växtligheten på den torvö som är belägen i ån utanför parkområdet.

Målsättning: Huskvarnaåns nedre lopp ska omges av en varierad natur med alkärr, strandskog, vass, buskage m.m. Goda förutsättningar för ett växt- och djurliv typiskt för strömmande vatten och närheten till Vättern ska upprätthållas. Utterpassage bör finnas utmed hela ån. De bör utformas så att de även kan fungera för friluftslivet. Möjligheter till rekreation, motion, naturupplevelser, lek och rofylldhet ska

finnas. Strandzonen i nordost, vid Åparken, bör få mer stadskaraktär, med tillgänglighet till vattnet och eventuellt träkaj.

152. Huskvarnaåns ravinsluttning i sydväst

Området utgörs av Huskvarnaåns ursprungliga ravinsluttning med delvis utfylld mark. Häradsvägen finns väster om området och en gång- och cykelväg går genom området. Stora vidkroniga ekar står där cykelvägen möter Häradsvägen. På den utfyllda marken växer huvudsakligen triviallöv, mest björk. En trappa finns från bostadshusen på Häradsvägen 10. Permanenta öppningar i stängslet runt Vapenvallen underlättar framkomligheten avsevärt. Området är viktigt för friluftslivet som ett genomgångsområde till Huskvarnaåns friluftsområde.

Målsättning: Genomgångsområde till Huskvarnaån. Stora solexponerade ädellövträd i de övre delarna av sluttningen.

153. Bäckravin med källflöde

En bäckravin i anslutning till Huskvarnaån som har ädellövskog av främst alm, men även ek, sälg, gråal, hägg och ett par stora hasselbuskar. Källflöden finns utmed bäcken. En dagvattenledning mynnar i ravinens övre del. På ravinens krön i söder står solexponerade ädellövträd mellan bebyggelse och natur. I bäckravinen finns stigar som leder till Huskvarnaåns välfrekventerade grönområde.

Målsättning: En ädellövskogsklädd bäckravin och solexponerade ädellövträd i de övre delarna av sluttningen. Genomgångsområde till Huskvarnaån.

154. Lillådalen från Huskvarnaån till Rogbergavägen

Ett grönområde i Lillåns nedre lopp. Lillån mynnar i Huskvarnaån i norra delen av området. En ravin (parkområde 64) ansluter i sydväst och där står ett par vidkroniga gamla ekar på ravinkrönet. Området är centralt beläget i Huskvarna och en gång- och cykelväg mellan norra och södra Huskvarna följer Lillån. Området har tillsammans med Huskvarnaån (nr 151) stora värden ur rekreationssynpunkt.

Utmed Lillån är knäckepil ett karaktäristiskt träd, men även gråal, sälg, hägg och björk finns. På ett ställe växer stora almar. Stora delar av området har högvuxen vegetation av brännässlor, tuvtåtel, snärjmåra, men lundarter förekommer också, bland annat i anslutning till de stora almarna. Området har en rik fågelfauna och Huskvarnafallens rariteter, strömstare och forsärla, syns emellanåt flyga utmed Lillån, liksom kungsfiskare och mindre hackspett. Öring och harr vandrar upp från Vättern via Huskvarnaån.

Trädvegetationen utmed Lillådalen har utvecklingsmöjligheter mot en rik ädellövskog med skuggande krontak, vilket skulle ge en mer lågvuxen markflora och trivsammare rekreationsmiljö.

Målsättning: Restaurering av naturmiljön från nuvarande parkkaraktär till en sluten lövskog med skuggande krontak och med tiden god genomsikt under lövskärmen.

155A-E. Lillådalen

Naturområdet omfattar Lillån från Rogbergavägen i norr till Bråneryds kyrkogård i söder. Lillån meandrar i dalbotten på en 30-40 meter djup, lövklädd ravin. Lillådalen är avskuren här och där av vägar och bebyggelse. I norra delen (155A-B) finns t.ex. Lillåvägen nere i dalgången, liksom kulturminnesmärkta garagebyggnader. Vid Bråneryd ligger en industri nära intill Lillån och naturen begränsas till en smal zon.

På Lillådalens sluttningar växer ädellövskog. I dalbotten, utmed ån, växer gråal och klibbal samt på vissa ställen vidkroniga ekar och i norr strandskog med knäckepil som tidvis översvämmas.

Område 155A i norr utgörs av alkärr och svämskog med knäckepil och al. En dunge med gamla ekar står i nordost och på den branta sluttningen ovanför garagebyggnaderna växer ädellövskog med inslag av grova träd. Söderut har området mera parkkaraktär (155B) med vidkroniga ekar, gångstigar och någon trätrappa. Inslaget av lundflora är påfallande stort i dalgångens östra sluttning. Väster om Lillån verkar delar av marken vara utfylld och några ekar står solexponerat på ravinkrönet.

Område 155C är ganska otillgängligt och Lillån är djupt nedskuren. Ån meandrar och aktiv erosion pågår. En sidoravin finns norr om Hjärttorpsvallen. Här har funnits skog sedan en tid tillbaka och markfloran har en mångfald av lundarter. Området har en rik fågelfauna, likaså är det geologiskt intressant. Område 155D är mera tillgängligt med gång- och cykelväg i östvästlig riktning. Skogen är yngre än i 155C, dock är den på god väg mot lundmiljö.

I Bråneryd söder om industribyggnaden (område 155E) har Lillån ett meandrande lopp med källpåverkad strandzon och gamla ekar med håligheter. Dessa är av värde för hålhäckande fågel. Ett kärr med den ovanliga tagelstarren finns, likaså hög andel död ved vilket är betydelsefullt för insekts- och fågelfaunan. På vissa ställen i väster går en grusväg nära intill Lilån. Grusvägen försämrar naturmiljön vid Lillån, men blir ett lättillgängligt gångstråk för friluftslivet.

Naturvärdena är höga i Lillådalen. Lillån med tillflödet Musslebobäcken utgör viktiga lek- och uppväxtområden för Vätterns harr och öring. Fågelfaunan i Lillådalen är rik. Forsärla häckar regelbundet, liksom mindre hackspett och vissa år även kungsfiskare. Dessutom finns stenknäck, grön- och härmsångare samt spillkråka och törnskata. I området finns flera nyckelbiotoper, nr 2005-2010. Dessa har kontakt med nyckelbiotoper uppströms Lillån och i tillflöden väster om Lillån. Nyckelbiotoperna omfattar ravin, lövlund, ädellövträd, svämskog, grova gamla ekar och ädellövnaturskog. Noterade rödlistade arter är alsidenmossa och bland vedlevande svampar oxtungesvamp och koralllticka samt fåglarna kungsfiskare och mindre hackspett. Lundfloran är rik och karaktärsarter är strutbräken på meanderuddar och marktäckande skogsbingel / lundstjärnblomma, dessutom skogsstarr, storrams, kransrams, hässleklocka och den rödlistade storgröen. Området är också geologiskt intressant med glacifluviala bildningar efter isavsmältningen i Vättersänkan.

De höga naturvärdena motiverar naturskydd. En belastning är dock den tippning av trädgårdsavfall som förekommer vid ravinkrönet Sandgatan/Gjutaregatan i norr och vid Bråneryd i söder. Möjligheterna till naturupplevelser är stora med både en spännande bäckmiljö och på flera ställen en lummig ädellövskog. Delar av området är tillgängligt med gångvägar, broar och spänger. På flera ställen finns kojbyggen och även den grunda bäcken är en inspirerande närnatur för barn.

Målsättning: Lillådalen ska utgöra en lövskogsklädd dalgång med varierad, flerskiktad växtlighet och goda förutsättningar för ett rikt fågelliv och en rik lundflora. I delar av området krävs en restaurering av naturmiljön till en sluten lövskog med skuggande krontak. Sluttningarna ska domineras av ädellövskog och utmed Lillån ska en bård av al finnas. Förekomsten av vidkroniga ekar, grova träd, hålträd och död ved ska bevaras och gynnas. Reproduktionslokaler för harr och öring i Lillån ska bevaras. Intressanta geologiska lämningar ska bevaras. Framkomlighet prioriteras utmed gång- och cykelvägar och välfrekventerade stigar. Hela området bör naturskyddas tillsammans med sluttningen väster om Lillån. En skötselplan bör upprättas.

156A-B. Ravinlandskap väster om Lillån

Sluttningen söder om Huskvarna, mellan järnvägen och Lillån, är småkuperad. Några av Lillåns tillflöden rinner genom sluttningen och mellan dessa finns åsar och kullar. Den mest markerade åsen ligger i norra delen av området. I södra delen finns en sprickdal, nyckelbiotop nr 2001, i vilken en bäck utgör gräns mellan Vissmålen och Åkarp. Flera välfrekventerade stigar går genom området som har en variationsrik upplevelsemiljö i olika naturtyper, öppen mark och skog samt en småkuperad terräng.

Norra delen av området (156A) är en igenväxningsmark med öppen gräsmark, ung ekskog, triviallövskog, spärrkroniga, ganska unga ekar, ek och hassel, enstaka ädellövträd; fågelbär, alm och lönn. Vid en bäck, nyckelbiotop 2004, växer ett imponerande strutbräkenbestånd, för övrigt karaktäriseras bäcken av gråal och hägg. Bäcken utgör en fin närnatur för barn och några stigar finns med spänger över bäcken.

I södra delen (området 156B) är skogen äldre. Här finns granskog, ek, triviallövträd, inslag av ädellöv, dels i små bestånd och dels över större områden, såsom på åsen norr om gränsbäcken Vissmålen/Åkarp. Gränsbäcken har ädellövskog med inslag av gammal lind på Vissmålens och nordvästra sidan av bäcken och granskog söder om bäcken på Åkarp. På linden växer lindskål, en ovanlig och rödlistad svampart. Moss- och svampfloran är ovanligt rik, med bl.a. fuktkrävande krusig ulotamossa och skogshakmossa samt de rödlistade arterna storgröe och kandelabersvamp. Det ovanliga lundgräset hässlebrodd växer i rik mängd.

Detta område har höga naturvärden beskrivna i nyckelbiotoper nr 2001-2004, som omfattar sprickdal, skogsbäck, fuktdråg, bergsbranter, källmarker, ravin och lövlund. Fågelfaunan är rik i denna omväxlande miljö med både typiska skogsarter som kungsfågel, domherre och grönsångare samt mera kantzonberoende arter såsom gröngöling, gulsparv och törnsångare. Skyddsvärda fågelarter förekommer, bl.a. göktyta, spillkråka, mindre hackspett och mindre flugsnappare. Geologiskt värde har den kuperade terrängen som formades av inlandsisens enorma isälvar.

Området nyttjas i stor utsträckning för rekreation med många stigar. Norra delen har en fin närnatur för barn att leka i. Tillsammans med Lillådalen utgör området ett friluftsområde med stora möjlighet till naturupplevelser. De höga naturvärdena sammantaget med rekreationsvärdena ger anledning att utreda området med avseende på naturreservat.

Målsättning: Småkuperad blandlövskog med bäckraviner, fuktstråk och sprickdal med goda förutsättningar för en rik moss-, lav- och svampflora samt ett rikt fågelliv. Förekomsten av grova träd och död ved ska gynnas. Bäckraviner och bergbranter ska vara skuggade av slutet krontak. Tillgängligheten ska vara god utmed välfrekventerade stigar. Hela området bör naturskyddas tillsammans med Lillåns dalgång. En skötselplan bör upprättas.

157. Kulle mellan Berghagavägen och Tenhultsvägen

En kulle mellan Berghagavägens norra och södra villabebyggelse. En gång- och cykelväg förbinder norra och södra delen av Berghagavägen. På västra delen av kullen växer ungskog med ek, björk och tall. I nordöstra delen är äldre skog med stort ädellövinslag, likt skogen i Vätterbranten. I ett fuktstråk i sydöstra delen växer huvudsakligen hägg, som tränger ett par gamla apelträd. Kullen har markhistorik som hagmark på gammal åker och ett vallogräs, klöversnärja (*Cuscuta epithymum trifolii*), finns ännu kvar som en rest från den epoken. Arten är rödlistad som sårbar. Smålands flora besökte lokalen sommaren 2003 och fann då rikligt med klöversnärja. Denna slingrande halvparasitiska kärlväxt behöver öppen mark med inslag av klöverväxter, exempelvis rödklöver och gulvial. Lämplig skötsel är slåtter efter frösättning med något års mellanrum. Kanadensiskt gullris i nedre delen av backen kan vara ett hot. Ett annat skäl att hålla marken öppen är att den kan fungera som pulkabacke.

Målsättning: Blandlövskog i delar av området med stort inslag av ädellöv, äldre träd och hägg i fuktstråket. Gynnsam bevarandestatus för klöversnärjan.

158. Söder om Bråneryds herrgård

Söder om Bråneryds herrgård, nedanför Vätterbranten, finns kuperad terräng med omväxlande öppen mark och skog. En skjutbana ligger i nordost och området omger ett före detta tippområde. Två bäckar rinner genom området. I norr är mer öppen gräsmark och en mindre grusväg går in i området till skjutbanan. Resterna av en gammal fruktträdgård finns i norra delen mot Tenhultsvägen.

De två bäckarna har sydvända sluttningar med ung ädellövskog; alm, ask, lönn, enstaka cykomorlönn och lind. Utmed bäckarna dominerar gråal. I södra delen är det hagmark, ädellövskog och utpräglad ek- och hasselskog. I området finns en del av en nyckelbiotop (nr 2026), karaktäriserad som källmark och ädellövskog. De sydvända sluttningarna kan på sikt utveckla en biologiskt rik ädellövskog.

Målsättning: Ädellövskog omväxlande med öppna gräsmarker med brynmiljöer och ekhasselskog.

159. Bråneryds branten

Vätterbranten vid Bråneryd är omväxlande med både jämna sluttningar i norra delen, och mera bergavsatser med lodytor och platåer exempelvis i höjd med Bråneryds herrgård. Flera vattendrag rinner utför sluttningen. Bergskrönet har en bred zon skog med välnyttjade stigar. Skogen utgörs av ekblandskog med björk och tall och med huvudsakligen blåbärsris i fältskiktet. Några bäckar ger en lummigare natur med klibbal, gråal samt enstaka alm och ask. På vissa ställen växer fina hasselbestånd. I södra delen av krönet finns en intressant nyckelbiotop nr 2025 med hällmarkskog och gamla tallar. Bergskrönet ger ett antal naturgivna utsiktsplatser omgivna av enbuskar, hällmark och vridvuxna tallar. Ofta finns upptrampade stigar till utsiktsplatserna. Bergskrönet fungerar som friluftsområde för västra Jöransberg och en förskola ligger här, omgiven av ekskog med vidkroniga träd, varav en del står trängda. Dessa ekar utgör nyckelbiotoper 2022 och 2012.

Själva Vätterbranten karaktäriseras av en rik ädellövnaturskog, nyckelbiotoper nr 2011, 2023, 2024, 2026, 2027. I skogen växer lind på ett mångformigt sätt och ofta direkt ur bergväggen, men här finns även lönn, ek, fågelbär, ask, hassel och alm. Moss- och lavflora är välutvecklad med flera krävande arter, t.ex. grov baronmossa, liten baronmossa, traslav och den rödlistade västlig husmossa. Utmed bäckar blir buskskiktet rikare med inslag av hägg, brakved och bitvis rikt med olvon. Kärlväxtfloran är rik nedanför lodytor och i terrängsvackor med t.ex. skogsbingel, skogstarr, skogsvicker, vårärt, underviol och trolldruva. Andra naturtyper i sluttningen är ek/tallskog med blåbär/kruståtel och ekskog med lundgröe i fältskiktet. Nedanför branten ligger småhusbebyggelse utmed Berghagavägen och passager finns i husraden. Stigar finns både nedanför branten och på diagonalen om än inte lika välnyttjade som de på bergkrönet. Nedanför branten ligger en skjutbana. Två stenbrott finns i söder vid bergfoten och en slingrande gammal väg leder fram till dessa.

Området har höga naturvärden: ädellövnaturskog med rik moss- och lavflora, hålträd, solexponerade träd utmed bergskrönet och i hällmarksskogen med trädväxande lavar och vedsvampar.

För friluftsliv och rekreation nyttjas bergkrönet i stor utsträckning. Många fina utsiktsplatser finns. Stigarna i nedre delen av sluttningen är inte lika välanvända, men naturen här bjuder på fina upplevelsevärden. Ädellövskogen är bitvis trolsk och stenbrotten med den slingrande vägen ger en särskild upplevelse.

Målsättning: Flerskiktad ädellövskog med varierad artsammansättning i och nedan Bråne-rydsbranten. Goda förutsättningar ska finnas för en rik moss- och lavflora, insektsfauna och ett rikt fågelliv. Tillgången på stående och liggande död ved ska vara god. Bergskrönet ska utgöras av blandekskog och hällmarkstallskog med stort inslag av riktigt gamla och solexponerade tallar. Tillgängligheten utmed större stigar på bergskrönet ska vara god. Vidkroniga ekar ska bevaras och utvecklas norr om förskolan.

160. Skog söder om Jöransberg

Ett område med kuperad terräng. Blandskog med ek och tall dominerar höjderna, sumpskog i terrängsvackorna och granskog på nordsluttningarna. Området ligger på Vätterbrantens krön. Några mindre vägar leder in i och flera stigar genomkorsar området. Som friluftsområde hänger skogen samman med bergskrönet vid Jöransberg och Bråneryds branten. Skogen är privatägd.

Målsättning: Blandskog med goda möjligheter till friluftsliv är önskvärd.

161. Ormgransvägen

Blandskog med stor andel tall och ek är den dominerande naturtypen. En tallskog kringgärdar radhusbebyggelsen på Ormgransvägen och i öster löper en bergbrant, som är en förlängning av område 165. Södra delen är bergig småkuperad sluttning mot Huskvarnaån. Många stigar finns i området och den småkuperade terrängen tillsammans med äldre träd ger en bra närnatur för både barn och vuxna. Kojbyggen finns och det är Nordskogenskolans närmaste större skog. Skolklasser nyttjar skogen regelbundet.

I norra delen växer tallskog mot Carlforsvägen med ett slyigt buskskikt av främst ek och rönn. I nordost är en bergbrant och här finns rester av trädgård med syren, fruktträd, varav något är gammalt, och täta hallonbuskage samt en gammal asp och någon ask. Från bergbranten har man en vidsträckt vy över landskapet österut. Nedanför bergväggen växer ädellövskog.

Den södra delen har mer småkuperad terräng än tallskogen kring Ormgransvägen. Skogen är olikåldrig och har en större trädslagblandning. En låglänt yta med bollplan finns strax söder om radhusen. Bollplanen omges av en lövbård med björk och asp. Tre grova aspar och en stor lönn finns sydväst om bollplanen. Ek dominerar på vissa ställen och tall på bergshöjderna. Ett par låglänta fuktiga marker finns, en i söder och en i väster. På båda växer glasbjörk med enstaka al och grov asp. Nyckelelement i skogen är hålträd av al, grova tallar, låga och torraka av tall, enstaka vidkroniga men klena ekar, oxel /rönn med tickor, enstaka ask- och lönnträd. Även högstammig beståndsek förekommer. Längst i söder, mellan våtmark och öppen mark, finns en luckig skog med brynkaraktär med berghällar och björk, stora enbuskar, rönn, sälg, en vidkronig apel och stenblock invid stig. Väster om denna brynmiljö växer ett ungt aspbestånd.

Värdefullt i området är den omväxlande och lekinspirerande naturen. Likaså utgör den variationsrika skogen i södra delen och skogens nyckelelement, t.ex. hålträd, viktiga naturvärden. De många stigarna och deras sträckning vittnar om att området både fungerar som ett genomgångsområde och är en skog att gå en slinga i.

Målsättning: Blandskog med stor variation för naturvärden, upplevelsevärden och som en lekinspirerande närnatur. Brynmiljö på bergig mark i söder. Ett närströvområde som även fungerar som ett genomgångsområde.

162. Olvonvägen

Detta grönområde följer Olvonvägen i öst-västlig riktning och utmed en gammal väg parallell med Carlforsvägen i nord-sydlig. Söder om Olvonvägen är öppet landskap med hagmark närmast Carlforsvägen och åker kring några gårdsbyggnader för övrigt. En gles trädridå med ung asp finns på vissa ställen mellan åker och Olvonvägen. Två smärre bergskanter kantar vägen, en i början och en i slutet. Bergskanten i början har en typisk hällmarkvegetation med tallar och enbuskar. Vid den andra, som ligger väster om en våtmark, växer ung asp samt ett fågelbär. Våtmarken har en översilningsalskog med gråal och hägg samt någon fläderbuske och vide i kantzonen. Bruksvägen går genom ek/tallskog norr om Olvonvägen samt genom en öppen hagmark i södra delen. Stängselgenomgångar finns. Marken söder om Olvonvägen är privatägd.

Området utgör genomgångsområde som leder till bergskrönet på Bråneryds branten (område 159) och knyter samman denna med skogen söder om Jöransberg (område 160). Vägen genom hagmarken i söder ger ett värdefullt vägval och möjliggör att gå en promenadslinga.

Målsättning: Genomgångsområde med omväxlande naturmiljö, skog och öppen hagmark.

163. Mellan Aspvägen och Poppelvägen

En grön passage med en smärre bergskant finns mellan bostadsgatorna på Jöransberg. Här växer ek och tall, något hasselknippe och nyponbuskar mot söder. Norra delen är mera öppen gräsyta. Området är detaljplanelagt som grönområde.

Målsättning. Träd- och buskbevuxen passage för gående.

164. Mellan Göransbergsvägen och Södra Hasselgränd samt Tallstigen

Området utgörs av en långsträckt västvänd bergvägg mellan småhusbebyggelsen på Jöransberg. Grönområdet är tillgängligt från både norra och södra änden, samt i mitten västerifrån. En vältrampad stig går nedanför bergväggen. Skogen utgörs huvudsakligen av ek, tall, rönn och asp. På vissa ställen finns inslag av hassel och ett sparsamt uppslag av fågelbär och ask. Markvegetationen är skoglig med huvudsakligen blåbärsris och krustål. Området utgör en passage för gående. Den ger också valmöjlighet att gå genom skog istället för längs bilväg.

Målsättning: Blandskog med möjligheter till passage för gående.

165. Brant terräng mellan Carlforsvägen och Vipevägen

Både brant och flack mark mellan småhus på Vipevägen och bebyggelse vid Carlforsvägen med Nordskogens skola. Området är långsträckt från nordväst till sydost och är tillgängligt från fyra-fem ställen. Bergsbranten är vänd mot nordost. En trappa leder ner från skolan till stigen på den flackare marken i öster. I sydost går en stig parallellt med Stensholmsvägen.

Nedanför branten är stora delar öppen gräsmark, ofta klippt närmast tomtmarken, men annars med högvuxen vegetation. I norr finns ung aspskog samt ett par stora sälgar. Ek är vanligt i branten där den växer tillsammans med tall, gran, björk och sälg. Delar av skogen i branten har tät buskvegetation av främst rönn. Området är värdefullt som närströvområde och för lek. I sydost väljer många att gå i skogskanten i stället för på trottoaren utmed Stensholmsvägen.

Målsättning: Blandskog med möjligheter till rekreation och lek.

166. Genväg på Jöransberg

En ödetomt på Jöransberg som är detaljplanelagd som natur. En vältrampad stig går genom området. Stigen utgör en genväg mellan Myrstigen och Carlforsvägen. Marken är bergig med enstaka unga träd av fågelbär, sälg, björk och bergtall. Denna lilla grönyta är värdefull som genväg till bussen och affären. Den är en passage i bebyggelsen.

Målsättning: Gles träd- och buskvegetation med möjligheter till passage för gående.

167. Mellan Holavägen och Hakarpsvägen

Området utgör en passage i bebyggelsen utmed två vägar i södra Petersberg. Området består av en brant backe bevuxen med någon gran och tall. Uppe på krönet är öppen gräsmark, enstaka buskage och hällmark. Denna hällmark har karaktär av brynmiljö men borde förbättras genom buskplantering i nordost för att skärma av mot Hakarpsvägen och bilda solfångande rum mot sydväst. Området är planlagt som grönområde i detaljplanen och nyttjas flitigt som genväg för gående att döma av stigarna. Området ligger i Stensholmsskolans närhet.

Målsättning: Trädbevuxen backe. Bergkrön med brynmiljökaraktär. Närnatur för lek och möjlighet till passage för gående är viktigt.

168. Bergkulle vid vägskälet Stensholmsvägen och Hakarpsvägen

En markant bergkulle är belägen i vägskälet mellan Hakarpsvägen och Stensholmsvägen. Här växer huvudsakligen ek och tall i en olikåldrig skog. Rönn dominerar i buskskiktet. Ekarna är senvuxna och trädkronor har inslag av döda grövre grenar. I kantzonen finns björk, hassel, enstaka fågelbär i sydost och ett aspbestånd i nordost vid vägskälet. En mindre stig leder över den södra, lite mer flacka delen av berget. Berget med hällar och vidkroniga ekar gör området till en fin närnatur för kojbygge och lek. De solexponerade ekarna är intressanta biologiskt sett, då de kan hysa en rik lavflora och vedlevande svampar. Vegetationen på kullen orsakar tyvärr skymd sikt vid vägskälet. Siktröjning behöver göras.

Målsättning: Trädbevuxen bergkulle med inslag av solexponerade ekar.

169A-B. Stensholm

Vid Stensholm svämmar Huskvarnaån ut till ett kärr (169A), Stensholmskärret, som utgör en bra fågellokal. Väster om kärret finns ett berg med blandskog (169B). På östra sidan av Stensholmskärret ligger Stensholms gård i ett öppet odlingslandskap. Söder om naturområdet finns industri och en ö, Holmen. Stensholm är riksintresse för kulturminnesvården och ön Holmen har en medeltida husgrund.

I Stensholmskärret (169A) växer vass och smalkaveldun. Gungflysträndер finns i nordväst. Kärret är en intressant fågellokal med exempelvis häckande rörhöna, kärrsångare och kornknarr. Östra stranden är en strandbetesmark, restaurerad i början av 2000-talet för att gynna fågelfaunan. Betet är viktigt för att upprätthålla stora, öppna ytor som översvämmas om våren. Aspbestånd i strandzonen på ön Holmen håller grova träd och något hålträd. Berget i väster (169B) sluttar brant ner mot kärret. Stigar genomkorsar området. På berget växer ek, tall, björk och rönn. Markvegetationen är typiskt skoglig med bl.a. blåbär, kruståtel, piprör och örnbräken.

Stensholmskärret har stora naturvärden som lokal för våtmarksfåglar och aspbestånden i strandzonen är intressanta som hålträd. Berget (169B) är ett välfrekventerat närströvområde.

Målsättning: Stensholmskärret ska utgöra en rik fågellokal med vassar och kortvuxen starrvegetation och aspbestånd med hålträd. Berget ska vara bevuxet med blandskog och med goda möjligheter till rekreation.

170. Broholm

Uppströms Huskvarnafallen och sydväst om Huskvarnaån finns ett större grönområde med kuperad terräng med både skog och öppen mark. En gång- och cykelväg löper nord-sydligt genom området och fortsätter på en bro över Huskvarnaån och Ådalsvägen till Egna Hem. Ett stort antal stigar genomkorsar området. Strax öster om bron finns ett vindskydd, inte långt från åstranden. Stensholmsskolan ligger intill skogen och delar av området är aktuella för bostadsbebyggelse.

Den lägre terrängen i sydost är småbruten med igenväxande åkermark avgränsad av skog eller hällmark. Den öppna marken kantas av asp, björk och inslag av sälg. Brynmiljöer med hällmark, gamla solitärträd, bärande träd och buskar finns det gott om. Dessa kantzoner är viktiga biologiskt sett, då de utgör artrika miljöer för insekter och fåglar. I norr är terrängen högre med tall och ek i de mest bergiga partierna tillsammans med rönn och enstaka en. På sluttningarna växer granskog. Ner mot Huskvarnaån finns ädellövuppslag och några grova ekar.

Området är värdefullt för friluftslivet som tätortsnära strövområde. Biologiskt sett är brynmiljöerna i söder viktiga liksom ädellövträd och grova ekar utmed Huskvarnaån.

Målsättning: Blandskog med välutvecklade brynmiljöer. Tillgängligheten ska vara god med möjligheter till friluftsliv och rekreation. Viss hänsyn ska visas till skolans önskemål.

171. Övre Huskvarnaån

Huskvarnaån ovanför fallen har bostadsbebyggelse på nordöstra stranden och skog i sydväst. En gång- och cykelbro går över ån och Ådalsvägen i norr. Den skogklädda stranden i sydväst har bitvis breda vassbälten, annars utgör klibbal, gransumpskog och björk huvuddelen av strandskogen. Några grova ekar står vid stranden väster om gång- och cykelbron. Norra stranden har enstaka träd, främst björk och sälg. Ett staket med ett antal grindar löper längs den norra strandsträckan. Området är en del av Huskvarnaåns gröna stråk.

Målsättning: Övre delen av Huskvarnaån inom tätbebyggelsen, ska vara kantad av sumpskog på den sydvästra sidan. Den nordvästra stranden, mot bebyggelsen, ska vara mestadels öppen så att ån är väl synlig.

172A-B. Ådalen, Huskvarnafallen och Kyrkbäcken

Ådalen är en sprickdal i Vätterbranten. Huskvarnaån rinner genom Ådalen och bildar Huskvarnafallen (172A). Idag leds åns vatten genom turbintuber för kraftuttag. Från norr kommer Kyrkbäcken, också den genom en sprickdal (172B). Det vatten som idag genomsilar fallen kommer huvudsakligen från Kyrkbäcken. Dalsidorna är bergiga och nedströms Kyrkbäckens mynning finns flera berguddar, som tvingar vattnet in i ett serpentinslingrande lopp. Området hör geologiskt ihop med Vätterbranten och några jättegrytor i fallen är riksintresse för naturvården. Markägare i Ådalen är Jönköpings Energi AB.

Ådalen, och även Kyrkbäcken, är rik på kulturlämningar, tidigare dämmen, vattentuber, vägrester, vattenfall med gamla namn av hävd, husgrunder, Ebbes kraftstation m.m. Strax intill, norr och söder om Ådalsvägen, finns rester av trädgårdar med hamlade, klippta gamla ädellövträd som står solexponerat. Vandringsleden Pustaleden börjar vid Smedbyn, följer en trätrappa uppför branten och går utmed Ådalens södra dalkrön och tillbaka genom skogen på

Pusta kulle. Södra Vätterleden passerar området. Två gångbroar finns, en gångbro vid ett dämme mitt i fallen och Turistbron i västra delen. Turistbron utgör, tillsammans med en gångbro över Ådalen, en viktig gångpassage förbi denna djupa sprickdal.

Område 172A är beskogat av ädellöv med stor trädslagsblandning där ek, alm och lönn utgör vanliga inslag. Närmast ån växer klibbal och bitvis även lind. Lind finns också i rasmark. Från Ebbes bruk på södra dalkrönet och västerut dominerar hassel, med både stora och gamla hasselbuskar samt ett par imponerande bokar. I östra delen växer stora tallar med pansarbark i ett stråk tvärs över Ådalen.

Kyrkbäcken (172B) har en omväxlande ädellövskog där alm dominerar, al växer på källpåverkad mark samt ek och hassel i delar av området. Ett granbestånd finns. Flera av hasselbuskarna, enstaka almar och några klibbalar är synbart gamla. På vissa ställen växer skogsbingel marktäckande och utmed stigarna finns skogsstarr i riklig mängd.

Ådalen och Kyrkbäcken utgör nyckelbiotoper, nr 2016 och 2021, med höga naturvärden i en vattenfallskog och ädellövnaturskog med lind i rasbranter, en ovanlig mossflora knuten till grönsten, hög luftfuktighet och översilade lodytor. Krävande moss- och lavarter i området är rutlungmossa, porellamossa, platt fjädermossa, piskbaronmossa, blek stjärnmossa, slanklav och traslav samt vedsvamparna blödticka och glasticka. Noterade rödlistade arter är stor bandmossa, svampen nartagging och kärlväxten bokarv. En hög luftfuktighet bidrar till dessa naturvärden. Landsnäckor kräver hög luftfuktighet och kalkgivande natur och den ovanliga snäckan *Nesovitrea petronella* finns noterad i området. Flera moss- och lavarter förekommer i fertil form, bl.a. blåsflikmossa och dunmossa, vilket visar på en särskild livsmiljö. Kärlväxtfloran är artrik med myska, vispstarr, lundbräsma, rikligt med skogsstarr, kransrams, storrams och springkorn. I Ådalen finns även kalkgynnade kärlväxter, exempelvis natt och dag, glansnäva och blodnäva. Ådalen är häckningsmiljö för strömstare, forsärla och flera typiska lövlundfåglar; grönsångare, härmsångare och stenknäck. Huskvarnafallen har potential som öringbiotop. I nedre delen av Huskvarnafallen har öringyngel noterats, dock fordras större vattenmängder för att Huskvarnafallen ska bidra till Vätterns öringstam. Själva fallen är dock ett naturligt vandringshinder. Större eller bättre disponerad vattengenomströmning skulle ha en gynnsam effekt på många av naturvärdena i Ådalen.

Målsättning: Vattendrag och vattenfall omgivna av ädellövnaturskog med goda förutsättningar för rik moss- och lavflora och med ett rikt fågelliv. Förekomsten av grova gamla träd ska gynnas till förmån för bl.a. svampar och insekter. Öring ska på sikt ha möjlighet att reproducera sig i nedre delen av Huskvarnafallen. Kulturmiljövärden som visar på fallets betydelse för tidig elektrifiering och industrialisering ska värnas. Vandringsleder ska underhållas så att framkomligheten kan bibehållas, men begränsas till lederna. Möjligheten att åstadkomma en mera kontinuerlig vattengenomströmning i Huskvarnafallen ska undersökas. Området bör utredas med avseende på naturskydd.

173A-B. Ängaslätten

Väster om Kyrkbäcken finns en nordsydlig bergrygg (173A). Berget är särskilt brant i öster mot småhusbebyggelsen och i söder mot Ådalsvägen. Två stigar går längs med berget och strålar samman i söder vid en utsiktsplats. På berget växer en ekskog med inslag av tall, rönn och gammal oxel. I söder glesar skogen ut för att övergå till ljung och enbuskar. Nedanför bergbranten i öster växer tät hassel. Någon enstaka ung lind växer ur en bergsspricka. På andra sidan Fagerslättvägen går en gång- och cykelväg nästintill över ett berg (173B). En stig genar från cykelvägen till en busshållplats. Några vidkroniga ekar växer på berget. Buskuppslag av ask och asp finns, samt gammal apel och nyponbuskar.

Hela området är grönområde enligt detaljplan. Större delen av marken är privatägd. De solexponerade senvuxna träden på bergen kan hysa värdefull insektsfauna och utgöra växtplats för lavar. Vid utsiktsplatsen i söder växer en fin ängsflora med slåttergubbe, solvända, jungfrulin, brudbröd, blodnäva, äkta johannesört och getrams. Utsiktsplatsen är väl värd ett besök.

Målsättning: Bergrygg med solexponerade träd, ängsflora och utsiktsplats. Genomgångsområde med omväxlande, spännande vegetation med karaktär av brynmiljö.

174A-B. Pusta kulle

Området består av Vätterbranten med blandekskog, ädellövskog och grova ekar (174A) och med granskog på bergskrönet (174B). Nedanför branten ligger bostadsbebyggelse. En gångväg går utmed bergsfoten och en trappa leder upp till en scoutstuga på krönet. I övre delen av branten finns ett gammalt stenbrott med tillhörande väg. Ytterligare större stigar och leder finns i området, bland annat Pustaleden och Södra Vätterleden.

Område 174A är nyckelbiotop, nr 2014, och har en ädellövnaturskog där ek dominerar, men med stort inslag av ask, alm, lönn, samt även bok och enstaka lind. Rödlistad art i området är den lilla oansenliga laven parknål som är rödlistad som sårbar. Öster om scoutstugan finns särskilt intressanta grova håliga ekar som hyser vedlevande insekter och hålhäckande fåglar. I branten finns stråk av hassel med inslag av gamla hasselbuskar. På något ställe växer tät fläder. Område 174B utgörs av granskog med en del tickbevuxna granlågor. Granskogen står vindutsatt på bergkrönet.

Pusta kulle är del av Vätterbrantens gröna stråk. Den utgör en viktig länk för ekkontinuiteten. Området har flera upplevelsemiljöer för friluftslivet. Stenbrottet utgör ett tydligt rum i naturen. Nedanför stenbrottet finns en mäktig alm/lönnskog med skogsbingelmatta, också den en naturplats väl värd att uppleva. Många stigar går genom området och vittnar om att det nyttjas flitigt för rekreation eller för gångpassage.

Målsättning: Vätterbranten vid Pusta kulle ska vara bevuxen med ädellövnaturskog med gamla grova träd och rikligt med död ved så att goda förutsättningar för en rik insektsfauna samt en rik lav-, moss- och svampflora kan upprätthållas. Grova solexponerade ekar ska finnas i området. Stigar och vandringsleder med trappor ska vara underhållna och framkomliga.

175A-B. Södra parken

Södra parken är en ekskog och artrik lövlund (175A) i norra delen och en öppen ängsmark (175B) med grova ekar i söder. Ett flertal stigar går genom området och i början av 2000-talet byggdes en nord-sydlig gång- och cykelväg.

Ekskogen, den artrika lövlunden (175A), har smärre bergbranter i östra delen med lodytor och i väster en större bergbrant med ett tydligt krön. Ekskogen har en hasseldominans samt marktäckande skogsbingel med inslag av kransrams. I skogen finns även skogsgläntor med tät och högvuxen markflora, bl.a. älgört. Flera grova mossövervuxna eklågor finns och ramslök växer marktäckande i terrängsvackor i väster. I anslutning till bergkrönet förekommer lind, asp, oxel samt enstaka hålträd och solexponerade träd. Södra delen av skogen har en större blandning i träd- och buskskiktet samt gråal och ask utmed vattendragen.

Område 175B ligger vid Fågelstigen i söder och är en öppen ängsmark med bl.a. slåttergubbe, ängsvädd, rödven, svinrot och stor blåklocka. Här finns också vidkroniga ekar med rik och ljuskrävande lavflora, t.ex. brun nållav, skuggorangelav och sotlav samt även grova tallar.

Naturvärdena i området utgörs av den rika mossfloran knuten till lodytor på grönsten, t.ex. grov baronmossa och trubbfjädermossa. Likaså finns på de grova ekarna många trädlevande

lavar och vedlevande svampar, t.ex. korallticka, som är en rödlistad art, och gulpudrad spiklav, som är en viktig karaktärsart för gamla grova ekar. Flera av ekarna är hål- och mulmträd, värdefulla för vedlevande insekter och fåglar. Mulm är den trämassa som kan bli inne i trädhåligheter. Kärlväxtfloran är rik på lundarter såsom storrams, nässelklocka, skogsstarr, blåsippa, lungört och någon lokal med vårärt. Området är nyckelbiotop nr 2013 och utgör en viktig värdekärna i Vätterbrantens gröna stråk. En jätteträdsinventering gjordes i Södra Parken under 2001. Hälften av de inventerade ekarna har nått jätteträddimension med en stamgrovlek på mer än en meter i diameter. Flera av dessa har nått biologiskt mognadsstadium och har trädhåligheter.

Som rekreations- och strövområde har Södra Parken stor betydelse. Den är omgärdad med bostadsbebyggelse och den nya gång- och cykelvägen gör området mera tillgängligt. De höga naturvärdena tillsammans med områdets betydelse för rekreation, motiverar att en skötselplan upprättas för Södra parken.

Målsättning: Grova ekar i en lund med skuggande krontak i 175A. Goda förutsättningar för en rik insektsfauna ska finnas. 175B ska utgöra en ängsmark med välutvecklad ängsflora och solitärekar med förutsättning för en rik lavflora.

176. Lundaberget

Ett väl avgränsat berg på Stensholm med huvudsakligen tall. Lundaberget är en utsiktsplats med vidsträckt vy. Berget är del av Stensholm som är riksintresse för kulturminnesvården. Flera fornlämningar finns österut utmed Lekerydsvägen och Lundaberget är med i Riksantikvarieämbetets fornlämningsregister såsom gammalt namn av hävd. Området är privatägt. Lundaberget är del av det gröna stråket Huskvarnabergen-Hakarps kyrkängar-Lundaberget.

Målsättning: Skogbevuxet berg med bra utsikt är önskvärt.

177. Berg öster om Jutaholm

Kuperad terräng med blandskog öster om Huskvarna. Området har ett berg i norr och ett berg i söder vid Lekerydsvägen och en mellanliggande sumpskog. En hagmark/åker finns i nordväst, kallad ”Ängen”. Flera stigar går genom och runt området.

Blandskogen består huvudsakligen av ekblandskog. På bergshöjderna är det mest ek och tall med inslag av björk, rönn och på vissa ställen en. Gran dominerar delar av området. Hassel finns främst nedanför mindre bergbranter. Vidkroniga, men ej grova, ekar finns i området, men också högstammig beståndsek. På bergskrönen står ekar och tallar solexponerat. Sumpskogen består av gran, björk, al och en del brakved. Detta våtstråk rinner västerut till Kyrkbäcken. Naturvärden i området är solexponerade ekar på bergskrönet och sumpskogen. Området är närströvområde för boende på Jutaholm och Fagerslätt.

Målsättning: Blandskog med dominans av ek och tall på höjdpartier och sumpskog i mellanliggande sänka. Tillgängligheten ska vara god utmed större stigar med möjligheter till friluftsliv. Solexponerade ekar ska finnas på bergskrönen.

178A-C. Mellan Jutaholm och Fagerslätt

Ett grönstråk i östra Huskvarna mellan Jutaholm i söder och Fagerslätt i norr. Området rymmer många naturtyper: berg med ektallskog, granskog, brynmiljö, hagmark, skogsbäck och alkärr. Grönområdet kantas av bebyggelse utom i nordost.

Område 178A utgör ett berg med bergskrön mot söder och en brant bergvägg i norr. Nedanför bergväggen finns granskog och alkärr. Granskogen har god genomsikt och en vältrampad stig följer bergväggen.

Område 178B är Kyrkbäcken och ett berg med hagmark/brynmiljö strax norr om bäcken. Området är nyckelbiotop nr 2020 och hyser ett alkärr samt berget med brynmiljö, som är gammal hagmark. Här finns omväxlande täta busksnår, öppen bergig mark och en hävdgynnad ängs- och hagmarksflora t.ex. svinrot, solvända, jungfrulin och slåttergubbe. Viktiga inslag är också gamla solitärträd, förekomst av lövlågor och högstubbar samt fuktiga partier vid bäcken med klibbal och glasbjörk. Vid en fågelinventering noterades bl.a. gröngöling och stenknäck vid berget.

Område 178C är en hagmark med hävdgynnad flora med solvända, jungfrulin och något bestånd kattfot. Ny bebyggelse på Fagerslätt är aktuell 2003. I detaljplanen tar man hänsyn till skötselbehoven och naturvärdena i hagmarkerna. Dessa har också stor betydelse för friluftslivet.

Sammantaget hyser området intressant ängs- och hagmarksflora och intressant brynmiljö med närhet till skog och bäck. Området ingår i det gröna stråket Huskvarnabergen-Hakarps kyrkängar-Lundaberget. Goda möjligheter till naturupplevelser finns.

Målsättning: Ett omväxlande friluftsområde med ekskog, granskog, alkärr, hagmarker, brynmiljöer och bäck. Skoglig kontinuitet ska upprätthållas vid bergväggen och i alkärren. Den värdefulla naturen i hagmarkerna ska i möjligaste mån bibehållas genom beteshävd. Möjligheter till friluftsliv och lek ska finnas.

179. Hakarps kyrkängar

Området har en kuperad terräng med Hakarps kyrkängar i öster och varierad skog i väster. Ett rikt stigsystem finns med anknytning norrut mot naturreservatet Huskvarnabergen och IKHP:s ledsystem.

Hakarps kyrkängar karaktäriseras av omväxlande öppna ängsytor och buskage. Strukturen är flikig och rumsbildande. Buskarna varierar i slutenhet, hassel utgör ett vanligt inslag och delar av kantzonerna utgörs av gråal, asp och björk. Ängsfloran är rik i de välhävdade ytorna med bl.a. ängsskallra, solvända, jungfrulin, brudbröd, lundstarr och fältgentiana. Den sistnämnda är rödlistad som sårbar och har minskat kraftigt även i Hakarps kyrkängar. Ängsvädd blommar rikligt på sensommar i Kyrkängarna och är en viktig nektargivare för bl.a. fjärilar. Smörboll växer rikligt på sluttningar i östra delen. Flera stenrösen finns i området.

Skogen i västra delen är omväxlande, både topografiskt och beståndsmässigt. Genomgående dominerar ek. I sluttningar och dalsvackor finns granskog eller aspbestånd på gammal åkermark. Ett par våtstråk med alkärr går i nordsydlig riktning. I söder finns enstaka uppslag av ask och alm i söderlägen vid bergspartier. I väster löper en mindre bergrygg utmed bebyggelsen. När man kommer in i området från bebyggelsen i väster är det nära till både ljusöppen tallskog med ett torrt lavtäcke och mossrik fuktig granskog nedanför bergryggen.

Naturvärdena är höga i främst Hakarps kyrkängar som i Ängs- och hagmarksinventeringen (Länsstyrelsen, 1992) har värderats i den näst högsta naturvärdesklassen, klass 2, på en fyragradig skala. Skogen i västra delen är ett välnyttjat närströvområde som även ger utrymme för lek. Östra kanten av Hakarps kyrkängar är privatägd. Området utgör en del av det gröna stråket Huskvarnabergen-Hakarps kyrkängar-Lundaberget och anknyter till Hakarps kulturmiljö kring kyrkan och säteriet. Området berörs av nytillkommande bostadsbebyggelse, där en del av bebyggelsen är planerad för boende med omsorgsbehov.

Målsättning: Hakarps kyrkängar ska utgöra en välhävdad hagmark med en livskraftig ängsflora. Rika brynmiljöer med varierad skiktning och artsammansättning i träd- och buskskikt ska utgöra kantzoner. Hassellund kan utgöra lämplig kantzon mot den nya bebyggelsen i söder. Skogen i väster ska utgöra en varierad blandskog med alkärr i våtstråk och dominans av ek och tall i höglänta partier. Möjligheter

till friluftsliv och naturupplevelser är viktiga, även för boende med omsorgsbehov. Området bör utredas med avseende på naturskydd.

180. Runnåkra

Norr om Egna Hem, mellan Egna Hems Bollklubbs bollplaner på Runnåkra och Huskvarnabergens naturreservat, finns en blandskog på två bergshöjder och emellan dessa ett våtstråk med sumpskog bestående av klibbal och gran. I södra delen av området finns en utsiktsplats, Olstorpshöjden, som har en intressant torrängs- och hällmarksflora med fårsvingel, knägräs, äkta johannesört, brudbröd, ängshavre, grönknavle och i skugga växer vitmåran rikt. Många stigar går genom området, varav några är IKHP:s motionsleder.

På södra berget dominerar olikåldrig ek med inslag av björk, rönn och gran. I sydväst finns ett bokbestånd och utmed en nordsydlig bergskant växer hassel frodigt. Detta hasselstråk fortsätter norrut genom hela området.

Norra berget har ädellöv närmast reservatet med alm, lind och någon ask. Annars dominerar ek tillsammans med hassel, gamla grova tallar och något bestånd gran. Eken har röjts fram och står solexponerat. Buskuppslag av brakved är stort. Inslag av lundflora finns i ädellövbeståndet i nordväst.

Naturvärdena utgörs av solexponerade ekar och tallar, ädellövskog, sumpskog och en rik flora på Olstorpshöjden. Både norra berget och alsumpskogen är avgränsade som naturvärdesobjekt i nyckelbiotopsinventeringen 2001. För friluftslivet är området av stort värde eftersom det binder samman skogen vid Hakarps kyrkängar med Huskvarnabergens naturreservat. Utsiktsplatsen Olstorpshöjden är välbesökt.

Målsättning: Varierat skogsområde med ekblandskog och ädellövskog, sumpskog och på höjdpartierna, solexponerade ekar och tallar. Möjligheter till friluftsliv ska finnas. God utsikt ska bjudas från Olstorpshöjden.

181. Rosendalabäckens källområde

Rosendalabäcken rinner upp i området nära Smedstorpsvägen. På flera ställen utmed bäcken finns sanka skogspartier med klibbalstråk, sälg och glasbjörk. Bäcken är omgrävd till ett dike utmed Smedstorpsvägen. Bäcken översilar ett alkärr, med inslag av ask och alm, alldeles på gränsen till Huskvarnabergens naturreservat och rinner därefter i en bergsspricka, vidare nedför Vätterbranten, som avslutas med ett vattenfall i en brant bergvägg (område 183). I alkärret är moss- och lavfloran rik och likaså i bäckens lopp i Vätterbranten. På sikt bör alkärret, som ligger i kanten av Huskvarnabergens naturreservat, ingå i reservatet.

Målsättning: Bäckmiljö omgiven av sumpskog, bl.a. alkärr, och vattenfall i bergsbrant med förutsättningar för en rik moss- och lavflora. Delar av området bör ingå i naturreservatet Huskvarnabergen.

182. Stora Kleven

Vid Vätterbrantens bergskrön finns ängs- och betesmarker. En mindre väg leder in i och flera stigar går nord-sydligt genom området. En långssträckt äng utmed småhusbebyggelsen har en lågvuxen vegetation i norra delen. Arter som förekommer i ängen är bl.a. svartkämpe, höskallra, rödsvingel, johannesört, lentåtel, rödven och nysört. På några ställen längre söderut finns slåtterfibbla. I ett smärre våtstråk växer svärdslilja och ältranunkel. Södra delen har mera högvuxen vegetation. Runt stenar och vid berghällar finns torrängsflora med t.ex. brudbröd, darrgräs, backnejlika, ängshavre, äkta johannesört och knägräs. Den del som utgör fårhage är välhävdad friskäng, med rikligt inslag av vitmåra. Träd- och buskskiktet i fårhagen utgörs huvudsakligen av ek, men där finns också stora sälgar, gran, oxel, enbuskar, nypon, apel och

någon enstaka stor ask. Inom beteshagen i norr finns våtmark omgiven av granskog. Mitt i området vid resterna av en tidigare trädgård växer det fågelbär, alm, lönn, äppelträd och syrenbuskar.

Området har identifierats som nyckelbiotop nr 2019 med naturvärden i ängs- och hagmarksfloran och förekomsten av gamla grova träd med krävande lavarter såsom sotlav, lönnlav och den rödlistade liten spiklav. De gamla aplarna har håligheter, senvuxen alm med intressant lavflora finns och likaså förekommer svampen scharlakansvaxskivling i ängsmarken. Den vittnar om att marken ej har tillförts gödsel.

Målsättning: Ängs- och hagmarker med rik kärlväxt- och ängssvampflora. Gamla grova träd med förutsättningar för rik lavflora. Framkomligheten ska vara god på stigar och vägar så att möjligheter till friluftsliv ges.

183. Bergskrön vid Egna Hem

Mellan Egna Hem och Utsikten bildar Vätterbranten en tydlig bergrygg. Norra delen är bebyggd med småhus och i söder är naturmark och en mast. Naturmarken är i huvudsak bergig med krattekskog som har inslag av rönn, en, oxel samt en del lönn. I södra sluttningen står en mäktig lind och någon stor tall. Buskskiktet är rikare i terrängsvackorna med hassel och en del lönnuppslag. Uppe på berget förekommer torrängs- och hällmarksflora. Stigar finns företrädesvis i områdets södra del och i öster mot Egna Hem finns stigar in till området.

I sydost innanför Smedstorpsvägen är marken mera låglänt och ett dike går nord-sydligt. Här är ekblandskog och naturlig föryngring av lind sker. Flera planterade lindar står solexponerat utmed Smedstorpsvägen. En väg går in vid denna ekblandskog och utgör en naturlig entré in i området och även till Utsikten.

Naturvärdena i området utgörs framför allt av de grova träden och sol- och vindexponerade lindar och ekar. Området är viktigt för friluftslivet som närnatur, likaså är entréer och stigar in av betydelse.

Målsättning: Varierad skog med inslag av grova träd. Tillgängligheten ska vara god med möjligheter till friluftsliv. Den sydöstra delen kan bilda entré till både detta område och Utsiktsberget.

184. Utsiktsberget, Rosendalabäcken och branten vid Lundenvägen

Vätterbranten väster om Egna Hem är till stora delar brant och vissa partier har flera mer eller mindre breda bergsavsatser. Området inkluderar Rosendalabäcken i norr och gränsar till Stadsparken i nordväst. Vid bergsfoten ligger småhusbebyggelse utmed Bergsgatan och vid gatans södra ände går en stentrappa uppför Vätterbranten. Södra Vätterleden angör området via en gångbro över Ådalsvägen i söder och följer bergskrönet. En stig ansluter från Stadsparken. En gång- och cykelväg sneddar utför branten genom områdets sydvästra hörn. Mitt i området och i Esplanadens längdaxel ligger Utsikten. På Egna Hem finns väganvisning samt tillhörande P-plats med en asfalterad stig, Månstigen, till Utsikten.

Vanliga biotoper i området är ekskog med lundgröe, ek- och hasselskog, i terrängsvackorna finns stråk av alm och ask. I bergsbranten växer omväxlande ek eller ask, med inslag av oxel och lind samt med buskar av nypon och hagtorn. Vid Utsikten utgörs kärlväxtfloran av hällmarksarter, bl.a. fårsvingel, ljung, kungsmynta, bergmynta, getrams och tjärblomster. Ovanliga kalkgynnade kärlväxter i området är Sankt Pers nycklar, vispstarr, nässelklocka, bergjohannesört, glansnäva, storrams och vippärt. Det är förekomsten av grönsten i Vätterbranten som ger förutsättningar för denna flora. På bergsavsatser i ekskogen i södra delen finns skogsgläntor. Svinrot finns i någon av gläntorna och de ger variation i naturen. I norra delen, på avsatsernas krön, finns grov oxel och stora tallar med pansarbark.

Rosendalabäcken är störst av de småbäckar, som rinner genom området. Här finns ett vattenfall som omges av alm och lind i trädskiktet och ramslök i fältskiktet. Mossfloran utmed bäcken har inslag av kalkgynnade arter, t.ex. kruskalkmossa, trubbfjädermossa, porellamossa, grov baronmossa och piskbaronmossa.

De höga naturvärdena i området är kopplade till de grova träden; ett 50-tal grova ekar, varav hälften når jätteträdsdimension, grönsten i berggrunden samt översilade lodytor. Området är identifierat som nyckelbiotop nr 2017 och många rödlistade arter noterades vid inventeringen 2001, bl.a. scharlakanvaxskivling, blekticka, gammeleklav, grå skärelav och skinntagging. Flera träd utmed bergskrönet, exempelvis oxel, tall och lind, är också synbart gamla. Mycket goda förutsättningar råder för lavar, vedsvampar, mossor och vedinsekter. Likaså är kärlväxtfloran intressant med stort inslag av ovanliga arter. Området är del av Vätterbrantens gröna stråk och anknyter till Huskvarnabergens naturreservat i norr.

Utsikten och stigar som följer bergskrön och avsatser är viktiga för friluftslivet. Naturen är omväxlande med olika skogstyper, flera småbäckar och skogsgläntor. Den trappa som finns i sydväst samt gångbro över Ådalsvägen och större gångstigar är av stor betydelse för tillgängligheten i detta bitvis svårtillgängliga område. Områdets höga naturvärden sammantaget med värdet för friluftslivet föranleder att det bör utredas med avseende på att skyddas som naturreservat.

Målsättning: Ekskogar och ädellövnaturskog med rik förekomst av död ved och grova träd så att goda förutsättningar för en rik lav-, moss- och svampflora finns. Några gläntor bör finnas i skogen. Bergskrönet ska vara tillgängligt främst utmed större stigar och god utsikt ska bjudas från Utsikten. Området bör på sikt ingå i Huskvarnabergens naturreservat.

185A-B. Smedstorpsbäcken

Området begränsas av Norrängens villabebyggelse i väster och Vätterbranten med Huskvarnabergens naturreservat i öster. I söder rinner Smedstorpsbäcken (185A) utför branten och norrut går en stig utmed Vätterbranten (185B).

Smedstorpsbäcken (185A) är grunt nedskuren och rinner runt en bergsklippa. Bäcken omges av ädellövskog med utpräglad lundmiljö. En del träd är synbart gamla. Lundfloran är artrik och vid bergsklippan växer lundstjärnblomma marktäckande. Exempel på andra arter är myskmadra, skogsvicker, hässleklocka, skogstarr, lungört, blåsippa och tandrot. Smedstorpsbäcken har avgränsats som naturvärdesobjekt, men skulle kunna utgöra en ännu rikare naturmiljö om den inte rensats från död ved. Norra Klevaliden följer Smedstorpsbäcken och är en forntida passageväg uppför branten. Idag liknar Norra Klevaliden mest en stensatt stig och en större sten fungerar som spång över bäcken.

Norra delen utgörs av ett smalt grönområde (185B) nedanför branten. En stig följer brantens bergsfot ända fram till Brunstorp. Nedanför branten ligger ett stenbrott med tillhörande väg. På flera ställen finns kojbyggen både i träd och på stenavsatser. I norr går stigen mycket nära villatomterna i väster. Flera passager finns i bebyggelsen. Utmed bergsfoten står stora träd solexponerade, mest ek.

Lundmiljön som omger Smedstorpsbäcken och de solexponerade träden i 185B utgör de främsta naturvärdena. Stigen utmed Vätterbranten ger fina naturupplevelser bl.a. i vackra vyer utöver Vättern. En nackdel är svårigheten att passera vid några villatomter i norr. Vid Smedstorpsbäcken bjuds en lummig ädellövskog och porlande skogsbäck samt intressant kulturhistoria i Norra Klevaliden. Området är ett viktigt friluftstråk med fina upplevelsemiljöer och möjlighet att följa Vätterbranten nordsydligt eller gå uppför branten. Smedstorpsbäcken bör på sikt införlivas i Huskvarnabergens naturreservat och kan bli en entré från väster.

Målsättning: Bäckmiljö omgiven av ädellövskog med lundflora i 185A. Goda förutsättningar för en rik moss- och lavflora ska finnas. Smedstorpsbäcken bör bli en del av naturreservatet Huskvarnabergen och utgöra en entré. Grova ädellövträd ska finnas och framkomligheten på stigen nedanför Vätterbranten ska vara god.

186A-B. Hagstensgärdet och Ulvadalen

Området utgörs av Hagstensgärdet (186A) och Ulvadalen (186B), väster om Huskvarnabergens naturreservat. Närmast branten växer ädellövskog och särskilt rik är den närmast Ulvadalen med ask och alm. Hagstensgärdet är en igenväxande åker och har ungskog av asp, gråal, sälg, hägg och björk. Någon äldre björk och apel finns. En stig går nordsydligt genom Hagstensgärdet och är en fortsättning på gångstigen i område 185B. Stigen leder till Brunstorps gård. Där finns en gångtunnel under motorvägen, vilket gör en promenadslinga möjlig som åt ena hållet följer berget med vyer över Vättern och åt andra hållet följer Vätterstranden.

Ulvadalens nedre lopp och mynning i Vättern, omges av ädellövskog på båda sidor om motorvägen. Bäckravinen är 5-10 meter djup och bäcken går i kulvert en lång sträcka. Utmed bäckens nedre lopp finns åldriga träd av fågelbär. På östra sidan om motorvägen är lövskärmen tätare och alm dominerar.

Ädellövskogen utmed Vätterbranten och i Ulvadalen är värdefull natur som ger skugga åt bäcken så att förutsättningar för t.ex. landmollusker finns. Hagstensgärdet är en viktig del av gångstråket till Brunstorp, som via gångtunneln ger en vacker och variationsrik promenadslinga.

Målsättning: Ädellövskog i bäckravin och närmast Vätterbranten. Framkomligheten på gångstigen och gångtunneln ska upprätthållas.

187. Strandvägen, gamla riksettan

Strandvägen går hela vägen från Kruthuset till Vattenverket norr om Brunstorp. Flera gamla ädellövträd kantar Strandvägen och Varpastigen i norra Brunstorp. Äldre träd i vägmiljöer kan utveckla en artrik lavflora. En gångtunnel finns under motorvägen vid Brunstorps värdshus, för passage till Brunstorps gård, Norrängen och Huskvarnabergens naturreservat i öster. Passagen är viktig för att det ska vara möjligt för gående att ta sig mellan friluftsområdena som finns på vardera sidan om motorvägen, Vätterstranden och vid Huskvarnabergen. Den gamla rastplatsen, tidigare riksettans rastplats Varpa skans, med markfasta bord och bänkar i sten, är upplevelsevärd.

Målsättning: Kulturhistorisk vägmiljö med äldre ädellövträd med utvecklad lavflora. Tillgängligheten ska vara god, passager till friluftsområden upprätthållas.

Utvecklingsområden

Utvecklingsområden är grönområden med ett bristfälligt innehåll. De biologiska värdena är oftast låga och områdena lämpar sig inte som strövområden. De är ibland otillgängliga, antingen genom att de är svåra att ta sig till eller att vegetationen i områdena är av sådan beskaffenhet att det är svårt att vistas där. Det är ofta frågan om gräsytor eller vegetationsytor mellan bostäder och vägar. För flertalet av utvecklingsområdena är den framtida användningen oklar. Det kan t.ex. förekomma markföroreningar som gör det svårt och dyrt att hitta en lämplig användning för området. Skötseln av utvecklingsområden är oftast extensiv, gräs slås högst en gång per år. Naturupplevelsen är ringa.

Utvecklingsområdena ska dock ändå ses som viktiga delar i den gröna infrastrukturen. Vissa utvecklingsområden är länkar i gröna stråk, andra utgör skyddsbarriärer mellan bostäder och industrier/vägar. De är alltså oftast belägna på sådana platser där de kan bli tillskott i den

gröna infrastrukturen, om de får ett bättre innehåll vad gäller vegetation och funktion eller att det blir lättare att ta sig till områdena. Det gäller särskilt utvecklingsområden i delar av Jönköping och Huskvarna där grönstrukturen är bristfällig i övrigt. Trots detta finns det i grönstrukturplanen en del utvecklingsområden som det inte finns någon särskild anledning att värna som grönområden i framtiden. För de flesta av dessa finns redan planer på exploatering för t.ex. bostäder, vilket då framgår av beskrivningen och målsättningen för området.

Utvecklingsområdena åskådliggörs i bilaga 2.

201. Trollebogatan, Kaptensbo

Öster om järnvägen, vid Trollebogatan, finns ett grönområde som tidigare varit trädgård. Nu är det bevuxet med högt gräs, men en hel del fruktträd står ännu kvar. Det inbjuder inte till promenad då stigar saknas. De biologiska värdena är ringa, men områdets närhet till Vättern har betydelse för friluftslivet. Det är en av få platser att rasta på utefter gång- och cykelvägen på den västra sidan av Vättern inom tätortsområdet. Det är dock svårtillgängligt p.g.a. vegetationen och det är heller inte möjligt att ta sig ner till vattnet p.g.a. den tvära strandbrinken.

Målsättning: Lövskog med god tillgänglighet. Området ska utgöra en del i Vätterstrandens gröna stråk.

202. Åbolid

Bullervallen är bevuxen med högörter och på sensommaren täcks den av renfana.

Målsättning: Bullervall.

203. Hisingsängen

I norr finns ett skogsparti mellan villatomter och vägen in mot Hisingsängen, bestående av ekar i höjdlägena och främst al utmed bäcken i den låglänta delen. Området är en fortsättning på det större skogsområdet väster om vägen. Söderut sträcker sig en gång- och cykelväg mellan villor och radhus. Området närmast omkring gång- och cykelvägen utgörs av öppen gräsmark, som framåt sommaren kan utgöras av en bitvis högvuxen vegetation. En kommunal lekplats är belägen utmed gång- och cykelvägen. Det är ett viktigt stråk i bebyggelsen som binder samman grönområdena vid Hisingstorpsskolan med Lerhagen och Tolarp.

Målsättning: Ekskog med välutvecklade ekar i den norra delen och öppen gräsmark med enstaka träd och buskar utmed gång- och cykelvägen i den södra delen.

204. Kv. Tumlaren, Vätterslund

Ett mindre sluttande område med högvuxet gräs och rika inslag av fågelbär och nyponrosbuskar. Området används som gångpassage mellan Linsgatan och Swedenborgsgatan.

Målsättning: En mestadels öppen park med bärande buskar och träd. Gångstråk.

205. Anders Blomstrands väg

Mellan Anders Blomstrands väg och Kortebovägen finns ett mindre område med konkurrenskraftig fältvegetation. Området har ingen särskild skötsel, förutom att kanten mot gång- och cykelvägen slås ett par gånger varje säsong.

Målsättning: Lågvuxen vegetation.

206. Kv. Skålen Övre, Skatgatan

En brant sluttning inklämd mellan bostadshus. Området utgörs av högvuxet gräs och något enstaka träd. Flera rejäla stubbar finns kvar efter avverkning av stora träd. Områdets framtid bör diskuteras med de kringboende.

Målsättning: Oklar.

207. Kv. Repslagaren, Narvavägen

Ett sluttande område mellan villatomter som i den övre, nordvästra delen utgörs av en öppen mark med frodig fältvegetation och den nedre sydöstra delen är bevuxen med lövträd och buskar. Området är en fortsättning på det gröna stråk som leder ner mellan bostadshusen från Hisingstorpsskolan. En stig är upptrampad i området, men fungerar dåligt som genväg p.g.a. den högvuxna vegetationen och den branta topografin. Området är planlagt som park 1959.

Målsättning: Varierat löv- och buskbestånd.

208. Skolskogen, Dalviksskolan

Ett grönområde mellan Dalviksskolan och flerfamiljshusen utmed Dalviksringen. Området avgränsas mot husen av en bergsklack. Här finns ett glest bestånd av lövträd, buskar och högvuxen gräsvegetation. Vidkroniga ekar förekommer. Närmare skolan hålls vegetationen efter, vilket ger öppna ytor för barnen att leka på. Det är viktigt att både de öppna ytorna och de slutna med träd och buskar finns i närheten av skolan. Detta ger eleverna möjlighet att uppleva naturen i den dagliga miljön.

Målsättning: Glest lövträdsbestånd med buskar och öppna ytor.

209. Sveahäll

Mellan Klockarpsleden och bostadsområdet på Sveahäll växer en trädbård av i huvudsak unga lövträd. Den är otillgänglig för rekreation, men ger ett visst skydd mot trafiken på Klockarpsvägen. En gång- och cykelväg går genom ungskogen och området ligger nära Dunkehallaåns gröna stråk. Intressant i området är gång- och cykelvägen för friluftslivet, liksom att kommunikationsleden mellan gång-/cykelvägen och Dunkehallaån upprätthålls.

Målsättning: Lövskog utmed gång-/cykelvägen som även skärmar av Klockarpsvägen. Kommunikationsled mellan gång-/cykelvägen och Dunkehallaåns gröna stråk måste upprätthållas.

210. Bosshagsgatan

Mellan Sveahällsvägen och Bosshagsgatan finns ett område bevuxet med långgräs och en del träd. Här har tidigare funnits en lekpark. Området har ingen naturlig koppling till något annat grönområde. Området bör utredas för eventuell exploatering.

Målsättning: Oklar.

211A-B. Klockarpsvägen

Smala områden utmed Klockarpsvägen som utgör skydd mot trafiken för bostadsbebyggelsen på Mariebo. Enstaka träd och buskar finns i områdena.

Målsättning: Blandade bestånd av lövträd och buskar som visuell barriär mot Klockarpsleden.

212. Humlevägen

Öster om Åsenvägen, i hörnet mot Humlevägen, finns ett grönområde dominerat av lövträd men med inslag av tall. Fältskiktet är frodigt. Området är ett genomgångsområde för människor som promenerar från Mariebo, via detta område, genom Friaredalen och vidare mot centrum. Flerbostadshus utan större trädgårdar kantar grönområdet, vilket gör det angeläget att bevara och sköta det som ett bostadsnära rekreationsområde.

Målsättning: Flerskiktad blandskog med god tillgänglighet.

213. Bogesundsparken och banvallen vid Vattenledningsparken

Nedanför Vattenledningsparken går en banvall till tidigare Ulricehamnsbanan. Idag används banvallen i stor utsträckning som friluftsstråk för gångare, joggare och cyklister. Ulricehamns kommun har en projektidé med cykelled utmed banvallen. I området finns Bogesundsparken med en lekplats och klotpil.

Flera stigar går mellan bebyggelsen på Gräshagen/Tokarp och banvallen. En gång- och cykelväg korsar området i norr och leder upp till de nya bostäderna i Vattenledningsområdet. Vid korsningen finns ett aspbestånd med grova aspar. Äldreboendet Junegården ligger intill detta grönområde. Bogesundsparken och den asfalterade gång-/cykelvägen är de mest lättillgängliga rekreationsområdena för äldre.

Större delen av banvallslänten har öppen gräsmark eller ungskog av ek, asp, björk och sälg. I södra delen finns ädellövskog med ek/hassel, eller med alm och lind vid smärre bergbranter. Flera mindre vattendrag rinner genom området, varav Junebäcken är en av de större. Junebäcken kantas av grova klibbalar och stora tallar underväxta av hassel. På något ställe gränsar banvallen till tomtmark och en parkering, som också utgör en smärre utsiktsplats. Ytterligare söderut finns en bäck med strutbräken, omgiven av ädellövskog och marktäckande skogsbingel / lundstjärnblomma. Denna ädellövskogklädda bäck skulle utgöra en fin entré till Vattenledningsparken, om den iordningställdes med en trappa uppför slänten. Man kommer då rakt på Vattenledningsparkens ädellövrika bergbrant med en porlande bäck.

Viktigt i området är banvallen som är ett välfrekventerat friluftstråk, ett gångstråk som börjar vid Tabergsån/Jordbron och leder till riksväg 40. Det vore värdefullt om det kunde fortsätta söderut på andra sidan RV 40 till Bårarps böljande landskap och vidare till Dumme mosse eller knyta an till Hassafallsleden vid Hovslätt. Om RV 40 byggs om, så är en planskild korsning i banvallens förlängning av stort värde för friluftslivet. Andra värden är de många stigarna till området, varav några utgör entréer till Vattenledningsparken. Bäckarna i sluttningen är viktiga naturmiljöer att värna, liksom ek/hasselskogen, de grova tallarna och ädellövskogen.

Målsättning: Friluftsstråk utmed banvallen och entréer från Gräshagen/Tokarp till Vattenledningsparken. På sikt planskild korsning vid RV 40 i banvallens förlängning. Gräsmark eller sluten flerskiktad lövskog på sluttningen. Sluten lövskog kring bäckarna. Hassel är lämplig kantzonvegetation mot bebyggelsen.

214. John Erikssonsgatan, Gräshagen

Mellan Höjdgatan, Nybyggargatan och John Erikssonsgatan finns en gräsyta med ett glest bestånd av björk. Ytan har ingen märkbar funktion. Bebyggelsen runt om består av villor och några flerbostadshus. Detaljplanen är från 1943 och anger att området utgör allmän plats, avsedd för planteringar.

Målsättning: Trädbevuxen park.

215. Sommarland, Gräshagen

Ett grönområde på utfyllnadsmark med förorenade tippmassor. Under 1980-talet utgjorde området nöjespark, men det är nu övergivet. Området är dock fortfarande planlagt som kommersiell lekpark. Trasiga, fallfärdiga hus och andra anläggningar står kvar och ger ett skräpigt intryck. Gräs har tagit över och växer sig högt, buskar och sly tränger sig in. Mitt i området finns en större damm. Tabergsån kantar området i söder. Kommunen äger inte marken, varför initiativet att ta tag i områdets skötsel inte finns på kommunen. Planer finns på att bebygga området med bostadshus, men den förorenade marken utgör ett problem i sammanhanget.

Oavsett om bostadshus byggs eller inte, är det värdefullt att sanera området och låta hela eller delar av området bli en del av den tillgängliga grönstrukturen i tätorten. Tabergsån skulle också kunna bli ett trevligt inslag i detta grönområde. Om Sommarlandsområdet görs tillgängligt är det fler boende på Torpa som får tillgång till ett grönområde inom 200 meters radie.

Målsättning: Omväxlande grönområde med god tillgänglighet och möjligheter till rekreation, lek och rofylldhet.

216. Haga

Ett litet område utmed Hagaleden med ungskog av tall, björk, asp och sälg. Området ligger nära andra naturområden där tallinslaget är stort, varför det kan vara lämpligt att även i detta område satsa på ett stort inslag av tall.

Målsättning: En tallskog som ger ett visst skydd åt bostäderna för Hagaledens trafik.

217. Strömsholm

Ett litet område utmed Norrahammarsleden bestående av öppen gräsyta och en tallbård med en del riktigt rejäla tallar. En gång- och cykelväg korsar området. Gräsytan håller på att växa igen. Tallbården växer på ett mindre höjdparti utmed bostäderna i norra delen av området. Tallarna kan hysa intressant insektsfauna, i synnerhet om stammarna är solbelysta. Området är litet men ändå viktigt som bullerskydd mellan Norrahammarsleden och bostäderna. Tallbården utgör en del av det stråk med tallområden som finns på de sandiga isälvsavlagringarna i södra delen av Jönköping.

Målsättning: En tallskog som ger ett visst skydd åt bostäderna på Strömsholm för Norrahammarledens trafik.

218. Gamla Råslätt

Mellan Kyrkovägen och Tallrisvägen finns ett mindre område dominerat av tall och björk och med en sänka i mitten, en dödisgrop, d.v.s. en kvartärgeologisk bildning skapad vid senaste istidens avsmältning. Fältskiktet är ensartat med bl.a. mjölkört. Sly och högörtsvegetation gör området svårtillgängligt. Eventuellt kan ett par villatomter rymmas tillsammans med parkmark.

Målsättning: Ett tillgängligt skogsparti med möjligheter till lek och vistelse.

219. Norrahammarleden, Råslättsmotet

Mellan Norrahammarleden och Värnamovägen finns ett grönområde med blandskog av gran och tall med björk och asp i kantzonen. Området har inget större värde för lek och rekreation, men fungerar som skyddszon mellan vägarna och bebyggelsen. I den sandiga slänten mot vägen växer harris som blommar vackert på försommaren.

Målsättning: En blandskog med varierad skiktning, sammanlänkad med Lillåns naturområde.

220A-B. Norrahammarleden, Kättilstorp

På var sida om Norrahammarleden och Norrahammarsvägen genom Kättilstorp, finns två grönområden med främst blandlövskog bestående av gammal björk, lönn, ek och sälg. Hassel finns rikligt i buskskiktet i 220A. I 220B finns ett mindre parti ung tallskog. En höjdplatå i 220B utgörs av en helt öppen gräsyta, där en del av den allmänna marken har tagits i anspråk för villatomter. Områdena är bra bostadsnära vistelse- och lekmiljöer och de ger skydd mot Norrahammarleden. Variationen i skiktningen är betydelsefull för biologisk mångfald och gynnar bl.a. fågelfaunan.

Målsättning: Blandlövskog med varierad skiktning som kan utgöra bra lek- och vistelsemiljö samt ge visst skydd mot trafiken på Norrahammarleden.

221A-B. Råslätt

Söder om Råslätts idrottsplats finns en liten kulle bevuxen med björk, tall, rönn, ek, hassel, lönn och asp (221A). Fältskiktet är varierande. Kullen passeras under promenader och används för lek. En utvidgning av idrottsplatsen åt detta håll kan vara aktuell.

Mellan idrottsplatsen och vägen till Barnarp, utmed gång- och cykelvägen, finns ett långsmalt skogsparti (221B) med tall, björk, lönn, sälg, asp och enstaka ek. Fältskiktet är trivialt. Området är mindre betydelsefullt för rekreation, men ger skydd mot Barnarpsvägen.

Målsättning: Lättillgänglig och välvårdad blandskog. 221B ska utgöra skydd mot Barnarpsvägen.

222. Smedsbovägen, Ljungarum

En bullervall med högvuxen, trivial fältvegetation. En kraftledning går över området.

Målsättning: Bullervall med lågvuxen vegetation.

223. Kålgårdsparken

Norr om vassarna vid Rocksjöån finns ett stort utfyllnadsområde, som under 1900-talets första hälft utgjorde avfallsupplag för hushållssopor och industriavfall och som senare fyllts på med överskottsmassor. Området var otillgängligt fram till 1996 då hägnaden togs bort och hela området jämnades till med ett 0,5 – 2 meter tjockt lager massor. Spontan vegetation har därefter etablerat sig med mycket asp, björk och rönn. Vissa partier blommar praktfullt med lupin på försommaren. Avsikten är att området ska anläggas som allaktivitetspark, där innehållet bl.a. skulle kunna vara lekplatser, odlingslotter, konsertplatser, caféer etc.

Målsättning: Allaktivitetspark i mjuk övergång från den ”vildare” naturen i vassarna norr om Rocksjöån till bebyggelsen på Kålgården.

224A-B. Västra Ekhagen

Väster om riksväg 31 och bebyggelsen på denna sida vägen, nära Ekhagsmotet, finns ett trivialt grönområde, som i den södra delen (224A) utgör en gles björkskog med inslag av sälg och vide. Fältvegetationen är bitvis svårgenomträngliig med långgräs, mjölkört och hallon. Det finns lämningar av den tidigare militära verksamheten vid A6-regementet, som utnyttjade området som övningsfält. De biologiska värdena är små, men området fungerar i viss mån som buffertzon gentemot den värdefulla floran och faunan i A6-områdets raviner. Gamla

landsvägen till Eksjö passerar området. Utsikten över Jönköping är vacker i den gamla landsvägens riktning västerut. På en karta från 1854 kallas denna sluttning vid landsvägen för Upsala ängen. Området är planlagt för industriändamål i plan från 1986.

Område 224B är mest öppen gräsmark i sluttning ner mot E4:an. Enstaka träd, bl.a. ekar, finns närmast bostadshusen och ett par grova ekar, varav den ena är gammal, står på krönet till motorvägen. Dessa syns från motorvägen i silhuett mot himlen. Planterade trädgårdsbuskar finns på flera ställen och är viktiga småbiotoper för småfågelfaunan. Värdefullt i ett område för rekreation är ett väl utbyggt gång-/cykelvägnät med ett par planskilda korsningar både över Nässjövägen och motorvägen. Trädgårdsbuskarna, de grova ekarna och GC-vägnätet ger en karaktär och funktion åt området att ta vara på. Området är planlagt för parkändamål 1964.

Målsättning: Exploatering för industriändamål i 224A. Öppna gräsytor med buskage, lövdungar och stora ekar i 224B.

225. Elmiarondellen

En öppen yta mellan vägarna som går till Elmia respektive Racketcentrum. Vegetationen består av högväxande örter och gräs samt en del buskar. En typisk överbliven grönyta utan funktion.

Målsättning: Öppen gräsmark.

226A-C. Kungsängsvägen, Öxnehaga

Utmed Kungsängsvägen finns några små grönområden som dels utgör en före detta fruktträdgård (226A), dels en björkskog (226B), dels en öppen gräsyta (226C). Fruktträden i 226A hörde till Granbäcks gård eller till den banvaktarstuga som låg här. Områdena är planlagda som natur- eller parkmark.

Målsättning: Fruktträden ska bibehållas i område 226A. Lövskog i 226B och öppen gräsmark i 226C.

227A-B. Öxnehagaleden

Väster om Öxnehagaleden finns två långsmala grönområden som ger bostadsbebyggelsen visst skydd mot trafiken på Öxnehagaleden. De är bevuxna med gles ekskog och i södra delen av 227B finns även lärkträd. Fältskiktet är högväxande.

Målsättning: Områdena ska utgöra en skyddszon mellan trafikleden och bostadsbebyggelsen.

228. Öxnehagaleden-Kohagsgatan

Ytterligare ett långsmalt område mellan vägen och bostadsbebyggelsen. Området utgörs av blandlövskog med dominans av ek, al och björk och med inslag av gran. Området är fuktigt och skuggigt och i fältskiktet finns kirskål och älgört.

Målsättning: Blandlövskog.

229. Söder om Bråneryds herrgård

Söder om Bråneryds herrgård, nedanför Vätterbranten, är terrängen kuperad med omväxlande öppen mark och skog. En skjutbana ligger i nordost. Marken är hård och vegetationen stäppartad, antingen p.g.a. tippmassor eller att matjorden har skrapats av så att mineraljorden kommit i dagen.

Målsättning: Lövskog.

230. Ängaslätten

Närmast Fagerslättsvägen är en öppen plan yta med viss utsikt över Vättern. Markfasta bänkar och bord finns, varav något stenbord. Området ger intryck av aktivitetsområde eller samlingsplats, men behöver bättre utformning. Förr användes ytan som just samlingsplats. Området är detaljplanelagt som natur.

Målsättning: Utsiktsplats och genomgångsområde.

231. Bäck vid Pusta kulle

Området utgörs av ungskog och buskvegetation som omger en bäck. Bäcken är ett tillflöde till Huskvarnaån. Naturen bör restaureras så att det kan ingå i Pusta kulle friluftsområde.

Målsättning: Skogsbäck med flerskiktad lövskog, helst lågvuxna träd- och buskslag. Området bör vara en funktionell del av Pusta kulle, som entré från öster. Tydlig passage genom bebyggelse och stig in från öster.

Naturreservat

I Jönköping och Huskvarna ingår några stora naturreservat i grönstrukturen; Strömsberg, Bondberget, Rosenlunds bankar och Huskvarnabergen. Syftet med flera av dessa naturreservat är att säkra närströvområden för människor. Naturreservat är skyddade områden enligt miljöbalken 7 kap 4§. Naturreservatet Strömsberg har tillkommit genom ett kommunalt beslut; övriga har beslutats av Länsstyrelsen i Jönköpings län. Kommunen har dock förvaltningsansvar för alla ovan nämnda reservat, samt ytterligare fem reservat utanför grönstrukturplanen.

Strömsbergs naturreservat

Strömsbergs naturreservat är ca 242 ha och avsattes som naturreservat 1991 av byggnadsnämnden i Jönköpings kommun. Förvaltare är Jönköpings kommun. Syftet med reservatet är att bevara ett attraktivt närströvområde med stort inslag av naturskogskaraktär. Området har alltid haft stor lokal betydelse ur naturvårdssynpunkt och för friluftslivet. En skötselplan upprättades i samband med reservatsbeslutet. Skötselplanen reviderades och fastställdes 1996. En ny revidering bör ske efter 5-10 år.

Strömsberg utgör en del av den framträdande lövskogssluttning, som sträcker sig från Bondberget över A6, Strömsberg och Knäryd till Barnarp. Den är av stor betydelse för landskapsbilden. Det finns gott om bäckraviner, vilka hyser en artrik flora och fauna. Fågelfaunan är uppmärksammad, med bl.a. mindre flugsnappare, mindre hackspett, stjärtmes, rosenfink, bivråk och kattuggla. Delar av Strömsbergsbäcken finns också inom reservatet. Fornlämningar i området är åkern Himlakullen och herrgårdsbyggnaden Strömsberg, en frälsegård.

Bondbergets naturreservat

Bondbergets naturreservat bildades 1964 (norra delen) och utvidgades 1977 med delen kring Lönneberg. Området har varit Jönköpings stadsskog sedan länge tillbaka. På berget finns en fornlämning som markerar en järnåldersgravplats. Även namnet Bondberget är fornlämning eftersom det finns på kartor från 1600-talet. Under 1995 fastställdes en justering av reservatsgränsen och en modernisering av bestämmelser och skötselplan. Med skötselplanen följer en arbetsbeskrivning (åtgärder), som revideras när så anses påkallat. Förvaltare är Jönköpings kommun. Syftet med reservatet är att bevara ett tätortsnära område som har en omväxlande och rik natur och som dessutom är av stor betydelse för det rörliga friluftslivet.

Området är 372 ha stort och ingår som del i den lövskogssluttning som sträcker sig härifrån och åt sydväst till Barnarp. Reservatet består av en varierad natur med såväl öppna odlingsmarker som löv- och barrskog. Tack vare den omväxlande naturen finns goda förutsättningar för ett rikt växt- och djurliv.

Rosenlunds bankar

Rosenlunds bankar avsattes som naturreservat 1971 av Länsstyrelsen. Sedan dess har en utvidgning skett 1987 och nu omfattar reservatet ca 17 ha. Syftet är i första hand att bevara den geologiska bildningen. Förvaltare är Jönköpings kommun. En skötselplan finns för området. Rosenlunds bankar är 35 meter höga och 2 km långa sandbankar. Det är en israndbildning som huvudsakligen tillkom i kanten av inlandsisen för ca 12 000 år sedan. Jordlagerserien i bankarna uttyds lättast i branten där erosionen ständigt gör nya skärningar. I genomsnitt är den årliga erosionen 25-30 cm, men det kan variera. Erosionen orsakas av vågor, vind, grund- och ytvattenflöde samt mänsklig påverkan. Trots erosionen finns gott om liv i bankarna. En stor koloni backsvalor har naturlig häckningsplats i bankarna och i den skuggiga nordsluttningen är det goda förutsättningar för landlevande snäckor. En utökning av reservatet och en reviderad skötselplan utreds för närvarande av Länsstyrelsen i Jönköpings län.

Huskvarnabergen

Naturreservatet Huskvarnabergen bildades 1972. Det är 350 ha stort och ligger nordost om Huskvarna. Strands ravin i reservatets norra del var naturskyddat en tid innan och Smedstorp var etablerat som friluftsområde genom IKHP:s verksamhet. Reservatsbeslutet reviderades 1999 och en ny skötselplan upprättades. Västra delarna av naturreservatet präglas av Östra Vätterbranten med ädellövskogsklädda raviner. I den östra delen finns ett småkuperat odlingslandskap samt granskog. Inom reservatets gränser, nedanför Vätterbranten, finns också Brunstorps gård.

Nyckelbiotoper

En nyckelbiotop är en värdefull skoglig biotop, där växt- och djurarter som är sällsynta och/eller hotade förekommer eller kan förväntas förekomma. Exempel på nyckelbiotoper är rasbranter, raviner, vissa aspskogar och lövsumpskogar. Beroende på vilka arter som hittats i nyckelbiotoperna krävs olika åtgärder. Ibland bör området lämnas för fri utveckling, ibland behövs vissa naturvårdsåtgärder för att arterna ska finnas kvar. Nyckelbiotoper är inte i juridisk mening skyddade områden, men de är utpekade av skogsvårdsorganisationen att behöva särskild hänsyn.

Hotade arter är upptagna på Artdatabankens rödlistor i kategorierna akut hotade, starkt hotade eller sårbara. En rödlista är en förteckning över arter som enligt specifika kriterier bedöms löpa risk att försvinna från det område listan avser (t.ex. Sverige). Arterna placeras i kategorier, som speglar risken för försvinnande. Det finns sex kategorier: Kunskapsbrist (DD), Försvunnen (RE), Akut hotad (CR), Starkt hotade (EN), Sårbar (VU) och Missgynnad (NT).

Nedan följer en översiktlig beskrivning av identifierade nyckelbiotoper inom tätorterna Jönköping och Huskvarna. I Huskvarna genomfördes en fördjupad nyckelbiotopsinventering år 2001, medan det i Jönköping än så länge endast finns redovisat nyckelbiotoper som Skogsvårdsstyrelsen hittade i samband med den landsomfattande inventeringen på 1990-talet. De sistnämnda nyckelbiotoperna har i bilaga 2 numrering från 0 till 1999-tal. Nyckelbiotoper inom den fördjupade inventeringen i Huskvarna har fått numrering på 2000-tal.

Nyckelbiotoper i Jönköping

0009 Örtrikt bäckdråg, 200 m O Stommen
Örtrikt bäckdråg i nordsluttning. Rikt fågelliv. Bäcken, lövträdssocklar och hög luftfuktighet ger goda förutsättningar för värdefull molluskfauna.

1001 Lövskogslund och ravin, SO Södra klinikerna
Två bäckraviner i nordsluttning med mellanliggande åsparti. Tidigare ängs- och hagmark. Äldre grova och spärrkroniga ekar samt hasselbuketter ger området dess karaktär.

1002 Grova ädellövträd, SO Södra klinikerna
Gammal ängs- och hagmark med flera gamla, grova och spärrkroniga ekar. Döda grova grenar med bar kärnved ger förutsättningar för en intressant lavflora.

1101 Bergbrant och lövskogslund, SO Högreservoaren
Brant östsluttning med lodytor. Stort inslag av lind, bl.a. i bukettform. Torrare solexponerade delar i den övre delen och lundkaraktär vid bergsfoten. Inslaget av lind är intressant.

1106 Alsumpskog, SO Södra Jära
Alsumpskog med rörligt markvatten, hög och jämn luftfuktighet samt rikligt med död ved. Gamla träd förekommer. Privatägd mark.

1108 Örtrikt bäckdråg, V Arvidsbo
Slingrande vattendrag i blockrik terräng. Hög och jämn luftfuktighet, rikligt med död ved och värdefull kryptogamflora. Privatägd mark.

1111 Bäckdal, 400 m V Vissmålen
Bäckfåra i östsluttning. Tidigare betesmark med invandrad gran. Tämligen rikligt med död lövved. Bäcken med forsar, hög luftfuktighet och artvariation ger höga naturvärden. Riklig förekomst av blåsippa.

1112 Bäckdal, 100 m SO Bågskyttebanan
Bäckfåra som i sin östra del sluttar brant. Blockrikt och rikligt med död ved. Stor artvariation i trädskiktet. Äldre ekar och aspar förekommer. Vattnet, hög luftfuktighet och artvariation ger högt naturvärde. En värdefull lägre fauna.

1115 Ädellövskog, O Högreservoaren
Östvänd bergbrant med ädellöv vid bergsfoten. Inslaget av lind och lodytor med sipperstråk är intressant.

1116 Ravin, N Golfbanan
Ravin utbildad i finkornigt jordartsmaterial. I ravinbotten rinner en bäck. Under senare tid ett orört område med stort inslag av död ved. Stor artvariation bland träd och buskar. Den höga luftfuktigheten ger förutsättningar för en rik kärlväxtflora och lägre fauna. Ornitologiska värden är noterade.

1118 Grova ädellövträd, 200 m S Bommen
Ett mindre område med gammal ek, den grövsta drygt 5 meter i omkrets. Riklig spiklavsförekomst. I norr gränsar området mot en bäckravin med inslag av asp.

1119 Ravin, V Bommen
Ravin med delvis branta dalsidor. I ravinbotten rinner en bäck. Hög luftfuktighet och den skyddande topografin ger förutsättningar för en värdefull flora och fauna, bl.a. mollusker. Värdefull fågellokal.

1906 Örtrik allund, Vallhagen
Fuktstråk med delvis grov klibbal och hassel i kantzonen. Intressant molluskfauna kan förekomma.

1907 Rasbrant, Vallhagen
Östvänd berg- och rasbrant. Rikligt med mossklädda block och sprickor i berget. Rikligt med död ved.

1908 Alsumpskog och örtrik allund, Vallhagen
Imponerande albestånd på ömse sidor om en mindre bäck, avgränsat av åsar. Källpåverkad mark förekommer. Molluskfaunan är värdefull och ett rikt fågelliv har noterats.

Nyckelbiotoper inom den fördjupade inventeringen i Huskvarna

Vid nyckelbiotopsinventeringen har objekten en standardiserad numrering baserad på ekonomiska kartan t.ex. 7E1b12 osv. Här har dock angetts en egen numrering i sifferserie 2000- för att kartan ska bli läsbar.

2001 Sprickdal och skogsbäck, 300 m OSO Vissmålen
Det mycket höga naturvärdet är knutet till den höga fuktigheten, tillgången till källmiljöer, branter och block, rinnande vatten och död ved. Moss- och markfloran är ovanligt rik och ett par rödlistade arter av svampar påträffades, knutna till död ved.

2002 Fuktdråg och bergbrant, 200 m O Vissmålen
Den höga fuktigheten, inslaget av lind i bergbrant och högt rörligt markvatten ger området dess höga naturvärde. Värdefullt för mossor, kärlväxter och vedsvamp.

2003 Källmark och ädellövskog 300 m NO Vissmålen
Hög fuktighet med källpåverkan och kalkrikt jordtäcke ger ett artrikt fält- och bottenskikt.

2004 Ravin och lövlund, 500 m N Vissmålen
Bäckmiljö i ravin med tillhörande källmark med hög fuktighet är av avgörande betydelse för rik mark- och mossflora.

2005 Ravin, Lillån Bråneryds kyrkogård
Åns meandrande lopp med källpåverkade kantzoner, omgivna av lövskog (med stora mängder död lövved) med inslag av gamla hålekar gör det värdefullt för många olika organismer knutna till både land och vatten. Värdefull fågelfauna och mossflora.

2006 Ädellövträd, 250 m SSV Bråneryds herrgård
Ett fåtal grova ädellövträd som troligen hyser ovanligare vedinsekter.

2007 Ravin, Lillån Bråneryd vallen-Ravingatan
Lillåns mest värdefulla sträckning i många avseenden. Fågelfaunan innehåller arter med få förekomster i övriga länet. Geologiskt är detta område värdefullt. De glacifluviala processerna kan studeras parallellt med dagens erosion. En av många viktiga eklokaler i Huskvarnas närhet där den lägre faunan har viktiga hålrum.

2008 Svämskog, Lillån Ravingatan – Rogbergavägen
Svämskog med naturskogskaraktär är trots begränsad areal av mycket stort värde för den lägre floran. Naturtypen är ganska typisk i Södra Vätterbygden men det finns få fina exempel kvar.

2009 Ädellövträd, Park 400 m SV Södergårdsskolan
Grova gamla ekar i parkmiljö av värde för vedsvamp och -insekter. Anslutning till svämskog kring Lillån ett plus.

2010 Ädellövnaturskog, 350 m SV Södergårdsskolan
Ädellövskog med stor andel grova träd, där ekar av hög ålder utgör värdträd för vedsvampar och troligen vedinsekter. Ansluter mot bestånd med jätteekar intill Lillån.

2011 Bergbrant och ädellövnaturskog, Berghaga
En ädellövklädd brant med stor utbredning i höjd och längd. Naturskogskvalitet främst genom skogslind i rasmark. Värdefullt för vedinsekter i mulmträd, mossor på kalkrikt berg och sannolikt värdefull lokal för landsnäckor.

2012 Ädellövträd, 150 m SV Jöransbergs förskola
Grov gammal ihålig ek med värde för vedinsekter och -svamp. Läget i anslutning till ädellövnaturskog med mulmträd ett plus.

2013 Lövlund, Södra parken
En mycket stor mängd grova ekar som har potentiellt värde för vedinsekter. Värdefull vedsvampflora. Skötselbehovet bör utredas ur biologisk synvinkel.

2014 Ädellövnaturskog, Pusta kulle
En viktig länk mellan förkastningsbranternas ekbestånd norr respektive söder om Huskvarnafallen. Mulmekar är eventuellt viktiga värdträd för vedinsekter.

2015 Lövlund, Disponentparken
Parken runt Disponentvillan har naturvärden knutna till grova lövträd.

2016 Kanjondal, Vattenfallskog, Slipstensfallet - Ebbes bruk
Naturskogsbestånd med lind i rasbrant med sällsynt mossflora. En viktig förutsättning är forsdimman från vattenfallen - en mycket ovanlig naturtyp i länet.

2017 Bergbrant och skogsbryn, Utsiktsberget
Utsiktsberget är inventeringsområdets största och mest innehållsrika vad gäller rödlistade arter. Mycket stort värde vad gäller lavar, vedsvampar, mossor och vedinsekter. Den stora artrikedomen är knuten till branter med grönsten och gamla ekar.

2018 Lövlund, Stadsparken
En större samling grova ekar i mer eller mindre öppen miljö där värdena i första hand kan knytas till vedinsekter och -svamp. Ansluter till rasbranter med ek.

2019 Hagmark, Stora Kleven
Betad hagmark med värden knutna både till träd- och fältskikt.

2020 Hagmark och skogsbäck, Kyrkbäcken N Jutaholm
En övergiven, igenväxande hagmark där ännu stora värden knutna till grässvålen återstår. Inslaget av död ved och en naturlig skogsbäck är ett plus.

2021 Kanjondal och skogsbäck, Kyrkbäcken N Jutafallen
Miljöerna kring Huskvarnafallen är ur många aspekter mycket skyddsvärda, inte bara från biologisk synvinkel, och ska ses som en helhet. Här ska ändå lyftas fram den rika mossfloran med arter som kräver fuktighet, källpåverkan, grönsten och översilning.

2022 Lövlund, N Jöransbergs förskola
Värdena i detta ekbestånd är knutet till grova ihåliga ekar som kan hysa vedinsekter av ovanligare slag.

2023 Ädellövskog och skogsbäck, 500 m O Bråneryds kyrkogård
Bäckmiljö med ädelövskog på kalkrikt underlag har värden för lägre faunan och mossor. Ansluter till branter med ädellövskog med nyckelbiotopkvalitet.

2024 Bergbrant och ädellövskog, Bråneryds brottet
Värdefulla ädellövmiljöer med grov alm och lind i grönstensbrant. I första hand värdefull mossflora.

2025 Bergbrant och hällmarksskog, Nord Stockeryd
Mycket högt naturvärde där förekomsten av mossor, vedsvampar och trädväxande lavar är av särskilt stort intresse.

2026 Ädellövskog och källmark, N Renstorp
Det höga naturvärdet är i första hand knutet till markförhållanden.

2027 Bergbrant, Renstorp
Rik markflora är objektets främsta värde.

Naturinventeringar i Huskvarna

Inför grönstrukturplanen och i samband med Östra Vätterbrantsprojektet gjordes flera naturinventeringar i Huskvarna. De omfattade en fågelinventering, en växtinventering, en fördjupad nyckelbiotopsinventering samt en svampinventering. Resultaten från svampinventeringen ingår i nyckelbiotopsinventeringen. Dessa inventeringar tillsammans med tidigare kunskaper visar vilka områden som är mest intressanta ur naturvårdssynpunkt. Resultaten ligger också till grund för förslag på områden som behöver lagligt naturskydd.

Östra Vätterbrantsprojektet är ett naturvårdsprojekt som leds av Länsstyrelsen och Skogsvårdsstyrelsen i samarbete med Världsnaturfonden (WWF), Lantbrukarnas Riksförbund (LRF), Södra Skogsägarna, Jönköpings kommun och Svenska naturskyddsföreningen (SNF).

Fördjupad nyckelbiotopsinventering i tätortsnära delar av Huskvarna

Den fördjupade nyckelbiotopsinventeringen i Huskvarna 2001 omfattade Vätterbranten från Smedstorpsbäcken i norr till Bråneryd i söder, skogen på bergsplatån mellan naturreservatet Huskvarnabergen och Egna Hem, Lillådalen från Rogbergavägen söderut och sluttningen mellan Lillån och järnvägen i väster. Inventeringen visar att Vätterbranten tillsammans med Ådalen och Kyrkbäcken har sådana naturvärden att nyckelbiotoper ligger i det närmaste på rad. Vid inventeringen identifierades även s.k. naturvärdesobjekt, d.v.s. områden som kan utvecklas till nyckelbiotoper om naturhänsyn tas vid skötsel och brukning. I skogen på bergsplatån finns enstaka naturvärdesobjekt. Lillådalen och dess västra sluttning hyser också flera nyckelbiotoper, främst där vatten rinner fram.

För att stärka de skogliga naturvärdena rekommenderades i nyckelbiotopsinventeringen följande åtgärder:

- Frihuggning av jätteekar och skötsel kring stora träd i valda delar.
- Vissa områden bör utvecklas mot naturskog, d.v.s. lämnas orörda.
- Ökad mängd död ved i flera områden.
- Beteshävd i ett par områden.

Fågelinventering

Fågelinventeringen visade att fågelarter typiska i lövskogs- och lundmiljöer är vanligt förekommande i Huskvarnas grönområden. Mindre vanliga är de fågelarter som trivs i brynmiljöer, även om de förekommer i brynmiljön på bergkullen norr om Kyrkbäcken, liksom i Stadsparken och sluttningen väster om Lillån.

Flera rödlistade och hotklassade arter noterades, framför allt i Lillådalen och på sluttningen väster om Lillån: mindre hackspett, mindre flugsnappare, göktyta, törnskata och spillkråka. De två sistnämnda är skyddsvärda enligt EU:s fågeldirektiv. Den hotade arten kungsfiskare, som förekommer i Lillådalen, är också skyddsvärd enligt fågeldirektivet. Mindre hackspett finns tidigare noterad i Vätterbranten och vid Huskvarnaån. Dess krav är lövskog med tillgång på död ved. I Huskvarnafallen/Kyrkbäcken finns häckande strömstare och forsärla, ovanliga fågelarter som indikerar bra vattenmiljö. Likaså är Stensholmskärret ett värdefullt fågelområde.

Hakarps kyrkängar ingick inte i inventeringen och Vätterbranten undersöktes bristfälligt. En varierad och rik fågelfauna hör till kvaliteterna i ett rekreationsområde. Detta uppnås genom en omväxlande natur som ger en mångfald arter. Att värna om hotklassade arter hör till grönstrukturplanens uppgift.

För att värna fågelfaunan bör följande åtgärder vidtas:

- upprätthålla brynmiljöer i valda områden.
- att öka tillgången på död ved i skogen, både lågor och högstubbar/torrträd. Hålträd är viktiga.

Växtinventering

Vid inventeringen noterades kärlväxter och i viss mån även träd och buskvegetation. Likaså sammanställdes tidigare växtinventeringar för en helhetssyn. I Huskvarnas tätortsnära natur finns olika växtgrupper som innehåller skyddsvärda/ovanliga arter: hävdgynnad ängs- och hagmarksflora, kärr- och strandväxter, lundflora och ovanliga arter knutna till Vätterbranten.

Det framgår ganska tydligt att Vätterbranten har en ovanligt rik flora. Vissa av brantens växtarter har givna växtlokaler medan andra är fröväxter som ”förflyttar” sig. Intressanta växtmiljöer är ekskog och bergig mark i hel- eller halvexponerat läge.

Lundflora finns företrädesvis i Lillådalen, i terrängsvackor, bäckar och vid bergfot i Vätterbranten. Ett av Lillåns tillflöden är gränsbäcken Åkarp/Vissmålen, som har en rik förekomst av ovanliga lundgräs. Intressanta kärr- och strandväxter finns utmed Huskvarnaån men också vid Lillån.

Enligt inventeringen 2001 förekommer värdefull ängs- och hagmarksflora i större utsträckning i norra Huskvarna än i södra. Det är framför allt i Stadsparken, på Stora Kleven på bergsplatån (äng och fårhage), på Hakarps kyrkängar och bergkullar vid Fagerslätt. I södra Huskvarna finns en äng på bergskrönet söder om Södra Parken.

I skogen dominerar ek. I brantens terrängsvackor är alm, ask och lönn vanliga. Uppe på bergsplatån blir skogen mera karg. Gamla träd, ek, oxel och tall finns utmed brantens bergskrön. Stora gamla tallar växer i ett tydligt tvärgående band över Ådalens västra del. Både Kyrkbäcken och Lillån har gamla klibbalar samt i Kyrkbäckravinen även gamla almar.

För att gynna en värdefull kärlväxtflora är det av intresse:

- att Vätterbranten bibehåller nuvarande areal varierad natur och inte ”naggas” i kanten.
- att upprätthålla ängs- och hagmarker med betes- eller slåtterhävd i valda områden.

Stora träd

Ett antal stora träd i stadsmiljö och naturområden är markerade på kartan över intressanta naturområden, bilaga 3. Dessa noteringar gjordes i samband med andra inventeringar och är således inte heltäckande. I naturområdena är markeringen generell. Stora träd har natur- och upplevelsevärden, men kan ibland utgöra en risk i besöksintensiva områden. De kan blåsa sönder helt eller delvis. Stora och gamla träd är en egen biotop och en förutsättning för andra arters fortlevnad. Det är av flera anledningar värdefullt att veta var stora och gamla träd står. Någon form av trädinventering bör göras och jätteträdsregister upprätthållas.

Ej inventerade naturvärden

Naturvärden som inte har undersökts inför grönstrukturplanen är vedlevande insekter och landsnäckfauna. Vedlevande insekter är främst knutna till stora träd med trädhåligheter. För landsnäckfaunan har Huskvarnas natur bra förutsättningar med kalkgivande berggrund och skog med hög luftfuktighet i bäckraviner. För båda dessa djurgrupper torde finnas rätt levnadsbetingelser i Huskvarnas tätortsnära natur.

Närhetsanalys

Enligt kommunens lokala Agenda 21 bör alla ha tillgång till ett grönområde av god kvalitet inom 200 meter från bostaden. Den analys som redovisas nedan, visar att så inte är fallet i Jönköping och Huskvarna. Det finns ett antal områden, främst i de centrala delarna av tätorterna, där det är längre än 200 meter till ett grönområde eller där en barriär i form av järnväg eller bred väg hindrar människor från att på ett enkelt sätt ta sig från bostaden till grönområdet. Det positiva är dock att det ändå är ganska få och små ytor av bostadsområden som har längre än 200 meter till närmaste grönområde. Dessutom finns det i de flesta fall möjliga lösningar, vilket analysen nedan redovisar. För att inte skapa fler bostadsområden med för långa avstånd till grönområden är det dock av stor vikt att bevaka ambitionen i samband med bebyggelseutvecklingen.

Närhetsanalysen är gjord utifrån de planeringsområden, eller statistikområden, som ligger till grund för Jönköpings områdesfakta (Stadskontoret, 2002). Detta kan innebära att flera bostadsområden ingår i ett och samma planeringsområde. Analysen har utgått från ca 200 meter från gränsen av ett natur- eller parkområde. De områden som hamnar utanför denna sträcka har markerats. Om en barriär finns inom dessa 200 meter är barriären gräns. Om en passage över barriären finns inom 200 meter passeras barriären.

Grönområden är inte jämnt fördelade i tätorterna. I ytterkanterna finns det gott om större naturområden, medan det är ont om välskötta parker. I centrum är det istället tvärtom relativt gott om välskötta parker, men ont om större naturområden. Behovet av grönområden varierar med typen av bostäder i bostadsområdena. I villaområden har de boende tillgång till trädgårdar och därför är inte behovet av välskötta parker så stort, däremot finns behov av större naturområden där man kan ströva fritt. I bostadsområden där flerbostadshus dominerar, är behovet av både parker och naturområden generellt sett större än i villaområden. Många flerbostadshus saknar trädgårdar där de boende kan vistas för lek, vila och andra aktiviteter.

Större grönområden kan kompletteras med mindre grönytor som, rätt utformade, kan fylla en god funktion som grönområde för lek och vistelse, även om större närområden saknas. Det förutsätter dock att området har bra innehåll och att det finns goda möjligheter att ta sig till de större områdena.

Lerhagen, Åbolid (ingår i Järstorp-Kortebo planeringsområde)

Åbolid och Lerhagen är relativt nybyggda bostadsområden där småhusbebyggelse dominerar. Områdena är dessutom förhållandevis små och hyser därmed inga större grönområden inom bebyggelsen. Däremot finns större naturområden kring bebyggelsen samt en passage över Kortebovägen till Vätterstranden. Behovet av fler grönytor inom bebyggelsen anses litet. Centralt i Åbolid finns ett parkområde som är ett komplement till småhustomterna. Även bullervallen mot Kortebovägen skulle, rätt utformad, kunna komplettera dessa tomter. Ytterligare större naturområden behöver inte anordnas. Det finns strövområden inom rimligt avstånd. De stigar som finns i naturområden underhålls naturligt genom användning.

Det finns två relativt tydliga grönstråk som sträcker sig från Vättern och in mot land - ett norr om Åbolid (Djupadalsbäcken) och ett söder om. Dessvärre bryts dessa av järnvägen och Kortebovägen. Djur som ska passera löper stor risk då det är både järnväg och väg som ska passeras. Vid Åbolid finns en planskild passage under både väg och järnväg som gör det lätt för människor att nå Vätterstranden.

Bymarken

I huvudsak består bebyggelsen av småhus med tomter. Grönytorna inom dessa bostadsområden är splittrade och det finns inga tydliga gröna stråk. Artspridningen kan trots det fungera i viss mån tack vare småhustomterna. Det finns några mindre partier där man har längre än

200 m till närmaste natur- eller parkområde. Det finns dessvärre inga mindre grönområden som skulle kunna kompensera för detta. Men småhustomterna gör att behovet av mindre parkområden är litet, medan behovet av strövområden är större. För barn fungerar de spridda vistelseytorna som lekområden eftersom de ligger nära hemmet, medan vuxna mer använder dem som genomgångsområden. Vuxna vill oftast ha större områden, där man kan få avskildhet för sin vistelse. Områden som ekskogen vid Hisingstorpsskolan/Bymarksvallen eller Vätterstranden kan fylla den funktionen. Ytterligare grönområden eller sammanhängande stråk är svårt att anordna. Tack vare småhustomterna är troligen behovet litet, men de ytor som finns, är viktiga att bevara.

De gröna stråk som finns, Medelbäcken och Dunkehallaån, ligger i kanten av planeringsområdet. Stråken är viktiga för både människor och djur och ska bevaras. Stråken bryts dock av framför allt Kortebovägen och järnvägen. Dessa är ett stort hinder för både människors och djurs rörelsemönster. Passager finns ungefär var 500:e meter varför tillgängligheten till Vätterstranden får anses vara tillgodosedd. Passagen strax söder om Kaptensbo var under slutet av 1990-talet på väg att tas bort, men starka protester gjorde att den blev kvar.

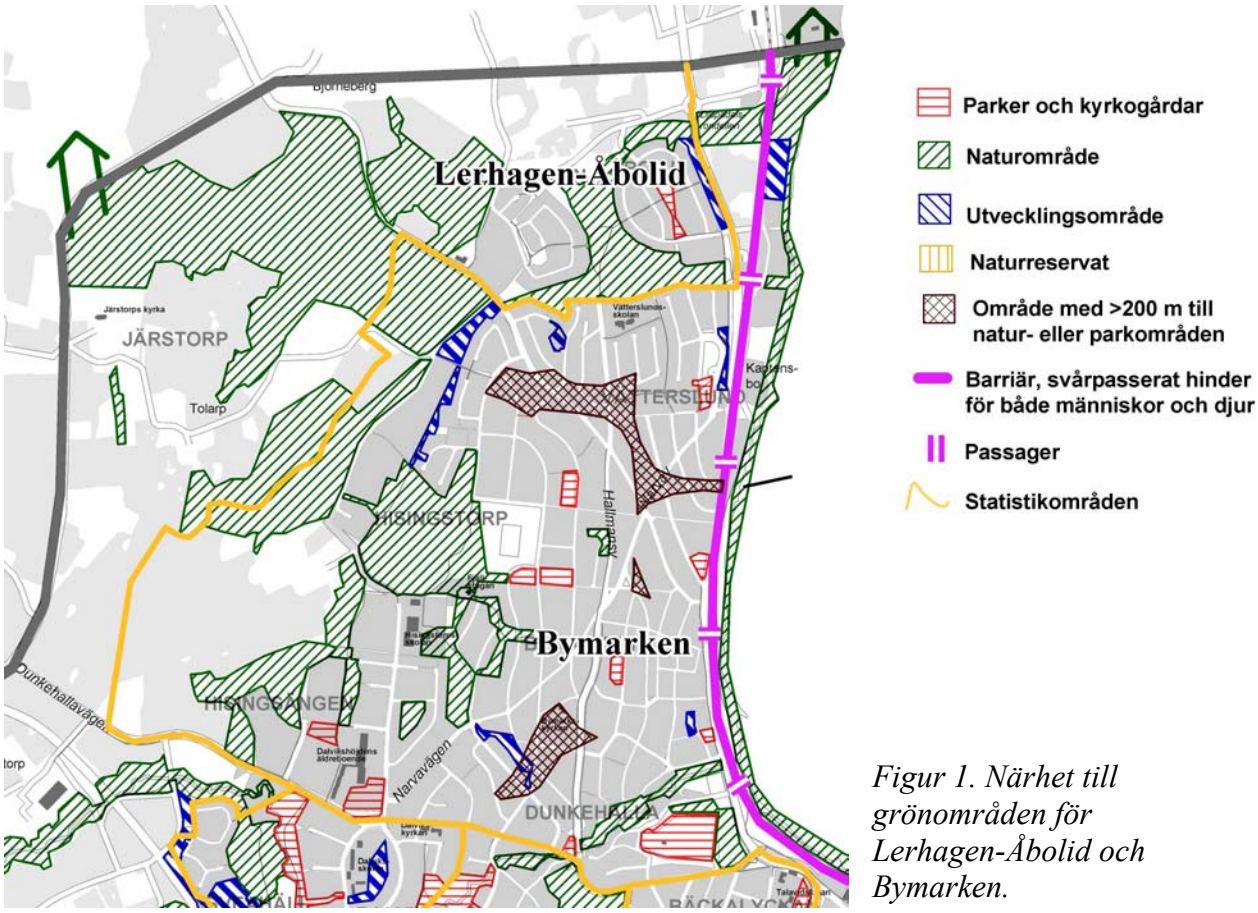

Figur 1. Närhet till grönområden för Lerhagen-Åbolid och Bymarken.

Dalvik

Bebyggelsen domineras av flerbostadshus. Mellan bebyggelsen finns såväl skötta parkområden som ett mindre skogsbestånd. Dessutom finns Dunkehallaån tvärs genom området med damm och strandzon som båda är livsmiljö för djurliv och lekområden. Inom stadsdelen finns inget större strövområde, men utmed Dunkehallaån löper en gångväg med flera passager över ån. Dessutom finns flera passager till Stadsparken. Närheten till ån, Stadsparken och skogsområdet väster om Dalvik är mycket värdefullt. Denna närhet gör behovet av ytterligare naturområden litet.

Tack vare Dunkehallaån finns ett viktigt grönstråk genom bebyggelsen. Nära åns mynning i Vättern finns en passage för människor till Vätterstranden.

Skänkeberg

Skänkeberg domineras av småhus med egna tomter. En stor del upptas också av Jönköpings Stadspark. Det närmsta parkområdet är Prostkvarnsparken utmed Dunkehallaån; behovet av parker bedöms dock som mycket litet tack vare småhustomterna. Tillgängligheten till både Stadsparken och Prostkvarnsparken är god. Det finns inga markerade barriärer i området som hindrar passage.

Stadsparken utgör i sig ett viktigt grönt stråk. Dessutom finns gröna kilar till Dunkehallaån. Det är viktigt att stråket bibehålls eftersom det är en viktig länk, både ut mot Vättern (via Dunkehallaån) och söderut mot Vattenledningsparken.

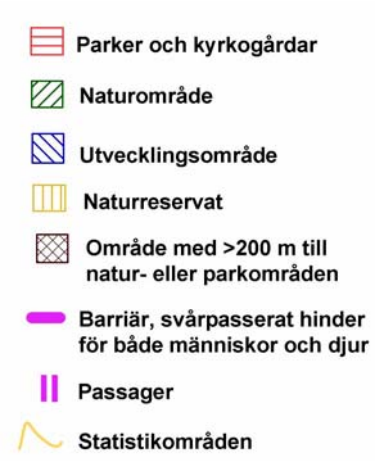

Figur 2. Närhet till gröna områden för Dalvik och Skänkeberg.

Bäckalyckan

Bebyggelsen i Bäckalyckan består av nästan lika många flerbostadshus som småhus med egna tomter. Det är ont om både natur- och parkområden överlag i stadsdelen. I en del av bebyggelsen är det längre än 200 m till närmaste grönområde. Det finns heller inga utvecklingsområden som, rätt utformade, skulle kunna kompensera för detta. Stadsparken är därför oerhört viktig för stadsdelen, liksom Vätterstranden. Men för att nå strandpromenaden måste man ta sig till passagen vid Dunkehallaån eller till övergången vid järnvägsstationen. Ytterligare passage till Vätterstranden vore önskvärt. I viss mån kan de stora lummiga trädgårdarna kompensera för bristen på gröna områden, men dessa är inte allmänt tillgängliga.

Tillgängligheten till Stadsparken är god och det finns goda möjligheter att nå parkområdena på Väster. Området genomkorsas inte av några gröna stråk, men Stadsparken ligger nära och är som redan nämnts ett av stadens viktiga gröna stråk.

Väster

Tät bebyggelse av flerbostadshus dominerar. Stadsdelen är välförsörjd med välskötta parkområden men saknar större naturområden. Här fyller närheten till Vätterstranden en viktig funktion, liksom strandpromenaden runt Munksjön. Den senare behöver dock viss upprustning. Så här mitt i centrum kan man också jobba mer med gatugrönska med både träd och buskar, dock är det viktigt att trafiksäkerheten inte blir sämre.

Genom stadsdelen finns inga tydliga stråk förutom Vätterstranden. Tillgängligheten hindras dock av järnvägen, som är en kraftig barriär, då det bara finns två passager över den. Ytterligare passage till Vätterstranden, nära Bäckalyckan, vore önskvärt.

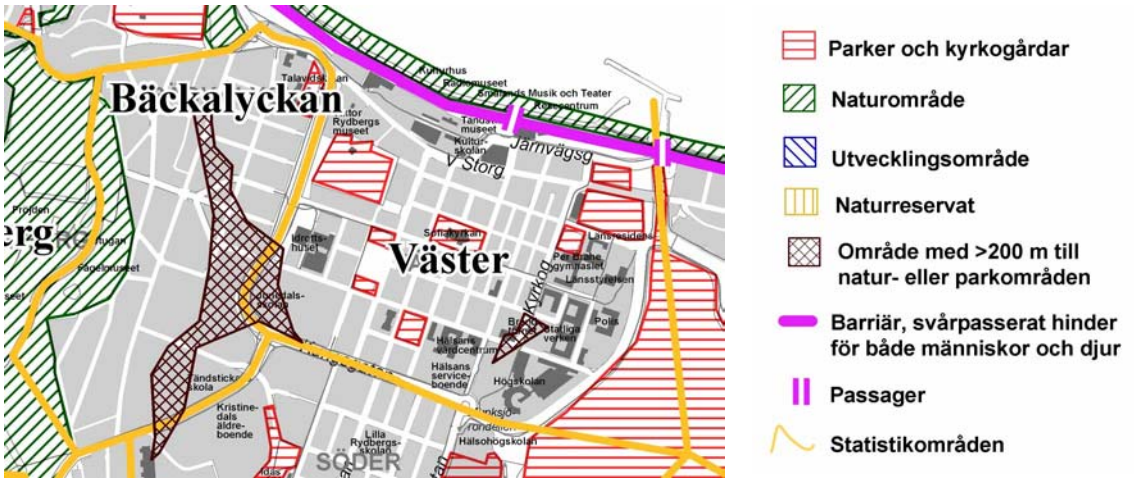

Figur 3. Närhet till gröna områden för Bäckalyckan och Väster.

Mariebo

I Mariebo överväger småhus med egna tomter. Området har god tillgång på större naturområden. Vattenledningsparken och skogspartierna kring Mariebovallen och Södra Vätterbygdens Folkhögskola finns nära. I området finns dock inga parker, men behovet bedöms som litet. Det är viktigt att de naturområden, som finns, bevaras och sköts, se figur 4.

Skogen kring Mariebovallen är en viktig fortsättning av Stadsparken mot Vattenledningsparken. Eventuellt kan Klockarpsvägen upplevas som en viss barriär, men den kan passeras av människor utan större besvär. Vissa svårigheter finns dock för artspridningen, speciellt mellan Mariebo och Vattenledningsparken. Passagen där är smal men fyller en viktig funktion.

Söder, Torpa

Tät bebyggelse med i huvudsak flerbostadshus. Grönområdena är få och spridda. Friaredalen fyller därför en viktig funktion. Närheten till Munksjön är också viktig men tillgängligheten kan bli betydligt bättre. Det är svårt att skapa nya grönområden i så tät bebyggelse, men gatugrönskan kan utvecklas vidare. Junebäckens sträckning genom Torpa är ett viktigt inslag. De centrala delarna av Torpa har längre än 200 m till park- eller naturområde. Detta är en allvarlig brist eftersom bebyggelsen domineras av flerbostadshus. Om Gräshagens Sommarland kunde göras tillgängligt för allmänheten skulle denna brist kunna avhjälpas till viss del, se figur 4.

Det finns inga märkbara barriärer i stadsdelen. Friaredalen är ett mycket viktigt stråk mot Vattenledningsparken för både människor och arter.

Gräshagen, Tokarp

I stadsdelen Gräshagen domineras bebyggelsen av flerbostadshus medan det i Tokarp är ganska jämnt fördelat mellan flerbostadshus och småhus. Bebyggelsen är relativt tät men det är också nära till stora naturområden. Mot väster finns den gamla järnvägsvallen och skogen kring Odensberg och Vattenledningsparken. Vissa delar är dock mycket branta och därmed inte tillgängliga för alla. Mot öster finns stora naturytor mot Tabergsån. Vid Tokarp finns även ett stort naturområde, planlagt som naturpark. Genom att rusta upp Hagaparken och även

området kring den gamla banvallen, skapas också planare grönområden vilket kan ge fler människor möjlighet att uppleva lite natur, se figur 5.

Tabergsån är ett viktigt stråk genom stadsdelarna och ska bevaras. Tokarps stadsdel genomskärs av riksväg 40 som är en barriär för både människor och djur. Det finns bara två möjligheter att korsa barriären – en mindre väg i söder och en cykelväg över Tabergsån mot Haga.

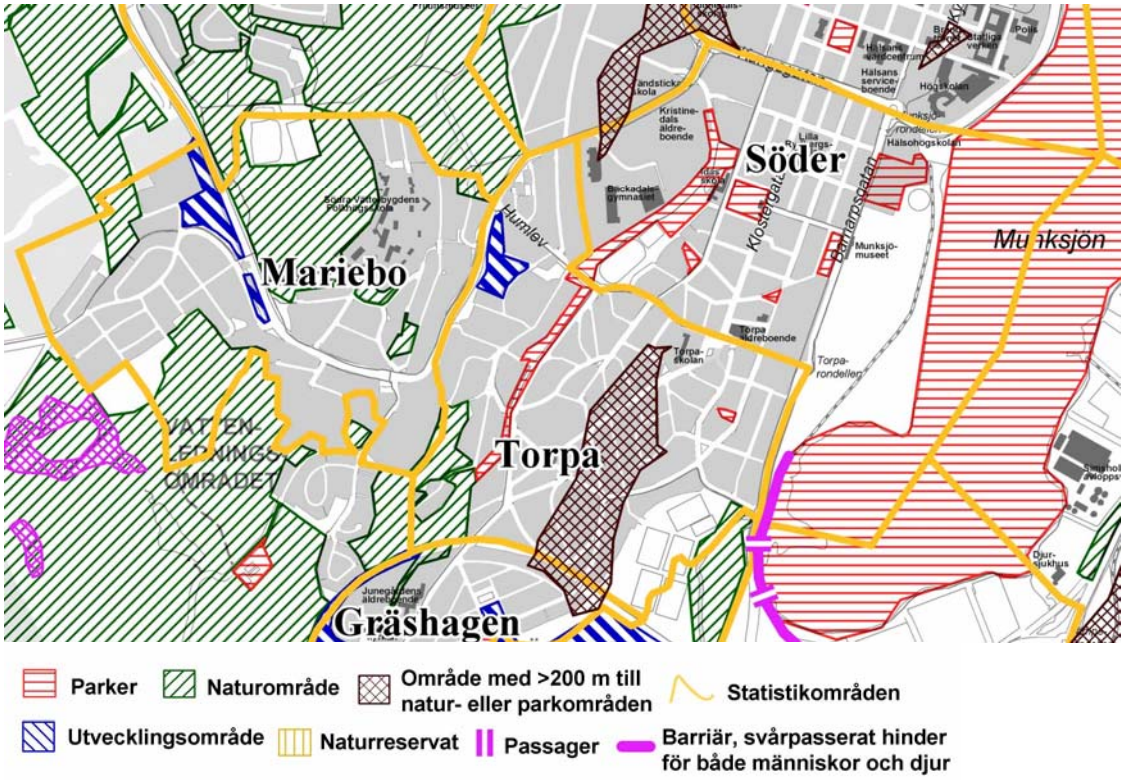

Figur 4. Närhet till gröna områden för Mariebo, Söder och Torpa.

Haga

Ett mindre bostadsområde vid Haga avgränsas av vägar och verksamhetsområden. Bostäderna, som är både småhus och flerbostadshus, ligger norr om Rv 40 och väster om E4. Söder om riksvägen ligger Haga industriområde. I stadsdelen har man tippat avfall och fyllt ut i kärrmarken kring Tabergsån. Den gamla tippen har idag inget natur- eller friluftsvärde. Centrala delar av Haga har längre än 200 m till närmaste natur- eller parkområde, bl.a. på grund av den barriär Värnamo-järnvägen utgör. Tippområdet skulle kunna omdanas till natur- eller parkområde. Detta skulle ge en del av bostadsdelen av Haga grönområde inom 200 m. Stor hänsyn måste dock tas till Tabergsån.

Tabergsån rinner genom området och är ett mycket betydelsefullt grönstråk i Jönköping. Det är viktigt att stråket bevaras och att ån med dess naturvärden inte påverkas i negativ riktning av omgivande verksamheter.

Stadsdelen begränsas av flera barriärer – riksväg 40, järnvägen mot Värnamo och även E4. Riksväg 40 kan passeras, och behov av passage finns för de som arbetar inom industriområdet. Järnvägen kan passeras, dels vid Tabergsån i stadsdelens södra del, dels vid riksväg 40. Under E4:an går också en cykelväg till intilliggande Fridhem.

Järnvägen och E4:an omsluter en del av Haga bostadsområde. På grund av dessa barriärer har området dålig tillgänglighet till naturområden, liksom till parker. Vid avfarten från riksväg 40 finns ett utvecklingsområde med trädbård gentemot bostäderna. Detta parti är viktigt att

bevara; helt trädbevuxet är dock inte att rekommendera eftersom det kan få människor, som använder gång- och cykelvägen, att känna sig otrygga.

Gamla Råslätt

Bebyggelsen i stadsdelen har en viss övervikt åt flerbostadshusen, men det finns också flera småhus med egna tomter. I denna stadsdel ligger Skogskyrkogården som är ett mycket viktigt inslag. Söder om riksväg 40 finns större grönområden där framför allt miljön kring Lillån med dess varierande natur ger ett högt friluftsvärde. Även skogsområdet vid Ljungarumsskolan är värdefullt. Behovet av välskötta parker fylls av närheten till Skogskyrkogården. Stadsdelen är välförsörjd med olika typer av grönområden. Det utvecklingsområde, som ligger centralt i stadsdelen, är detaljplanelagt som park, men sköts inte och har ingen synbar funktion. En upprustning krävs där sly och högörtsvegetation röjs undan. Det södra utvecklingsområdet är en skyddszon gentemot Norrahammarsleden och ska bevaras.

Stadsdelen begränsas av järnvägen, riksväg 40 och E4:an. Det finns några passager över dessa, men de är i huvudsak till för människor. Tabergsåns Lillå rinner förbi Skogskyrkogården och är ett viktigt stråk genom området.

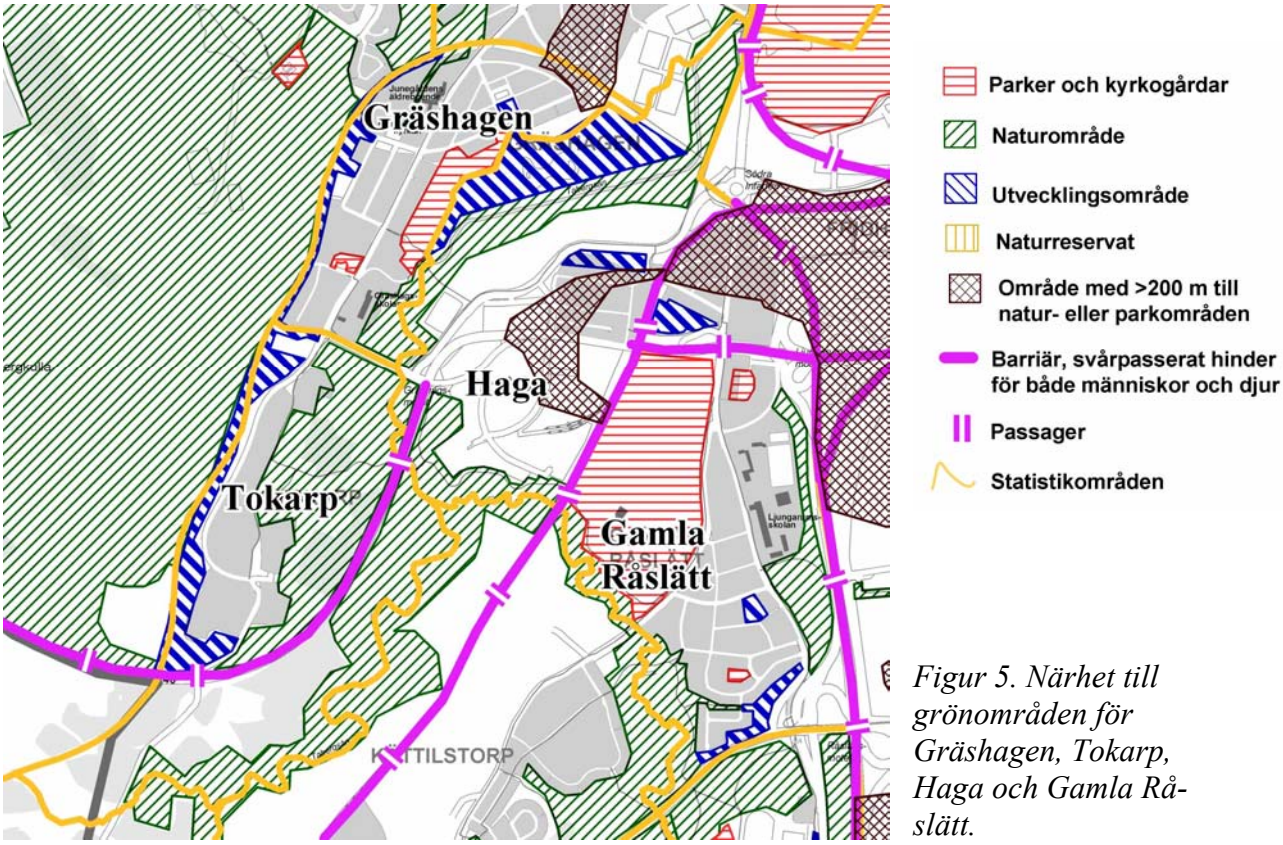

Figur 5. Närhet till grönområden för Gräshagen, Tokarp, Haga och Gamla Råslätt.

Kettilstorp

Stadsdelen Kettilstorp hyser bostadsbebyggelse huvudsakligen i form av småhus. Området kantas av både Tabergsån och Lillån. I stadsdelen ligger också Jönköpings Golfklubb med en 18-håls golfbana. Dessvärre går järnvägen rakt igenom stadsdelen vilket begränsar tillgängligheten till Tabergsån för de boende. På golfbanan finns dock två passager över järnvägen. Då bebyggelsen mest består av småhus är behovet av välskötta parker mindre, men närheten och tillgängligheten till både Tabergsån och Lillån är värdefulla. Dessutom har båda åarna stora naturvärden och är viktiga gröna stråk som går in i stadens centrum. Åarnas funktion som passage gäller främst växter och djur.

Grästorp

Bebyggelsen i Grästorp domineras av småhus. Kring husen är det välskött och parkdominerat. Det är också nära till skogsområdet vid Hovslätts idrottsplats liksom till Lillåns omgivningar. Stadsdelen begränsas egentligen inte av någon markerad barriär. Endast en mindre del i väster begränsas av järnvägen. Stadsdelen kan därför anses vara välförsörjd med både parkytor och större rekreationsytor. Lillån är ett mycket viktigt stråk både för naturen med dess växt- och djurliv och för de rekreationsmöjligheter ån ger. Det finns gång- och cykelvägar som leder över ån. På sina ställen finns de även längs med ån. Stråket ska bevaras så intakt som möjligt.

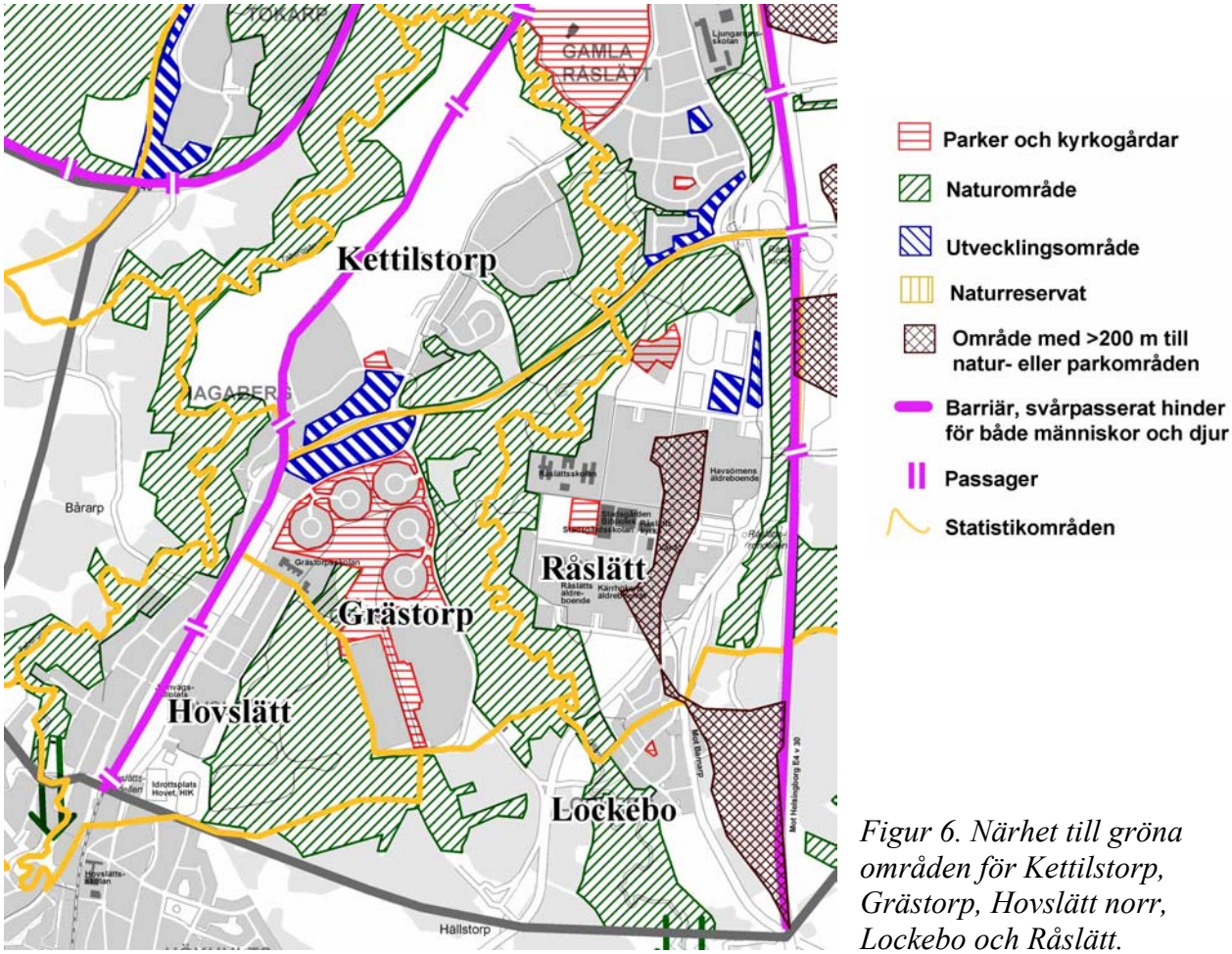

Figur 6. Närhet till gröna områden för Kettilstorp, Grästorp, Hovslätt norr, Lockebo och Råslätt.

Hovslätt norr

Hovslätt har både småhus och flerbostadshus i sin bebyggelse. Järnvägen delar stadsdelen, men det finns passager över, vilket ger tillgång till Tabergsåns olika naturvärden. Öster om Hovslätts idrottsplats finns också ett större skogsområde med god tillgänglighet för de boende i både Hovslätt och Grästorp. Tabergsån är ett viktigt grönt stråk som fortsätter in i stadens centrala delar. Stråket är viktigt att bevara intakt för växt- och djurlivets fortsatta spridning.

Lockebo

Lockebo är ett mindre bostadsområde med villor och grupphus med privata tomter. De egna tomterna gör att behovet av parkområden troligen är litet. Däremot antas behovet av ett större grönområde för strövtåg vara högre. Närheten till Lillån fyller därför en viktig funktion, se figur 6. Lillån är också ett viktigt grönt stråk för den biologiska mångfalden. De naturvärden som finns i ån är höga.

E4:an österut skär av området. På östra sidan av motorvägen börjar ett vidsträckt skogsområde som sträcker sig ut från staden.

Råslätt

Stadsdelen Råslätt domineras av flerbostadshus, men ett och annat småhus finns. Stadsdelen kan anses som relativt välförsedd med både parkområden och naturområden. Parkytor finns mellan husen liksom vid Stadsgårdsskolan. Naturområde finns utmed Lillån och även norrut mot Norrahammarleden där Dödskallehöjden finns. De mest centrala delarna av Råslätt har längre än 200 m till naturområde eller park, se figur 6. Det är dock ingen fara eftersom områdena mellan husen hyser en del grönska, som kan uppväga detta.

Lillån är ett mycket viktigt stråk både för växt- och djurlivet och för de rekreationsmöjligheter ån ger. Det finns gång- och cykelvägar som leder över ån och på sina ställen även utmed ån, vilket gynnar naturupplevelsen.

Ljungarums industriområde

Stadsdelen begränsas i väster av E4:an och i öster av Herkulesvägen. E4:an är en kraftig barriär, men det finns passager för biltrafik. Området består av industrier av olika slag och hyser därför inga parker eller större naturområden förutom i söder, se figur 7. Där kommer Strömsbergsbäcken i dagen. Här börjar även ett större skogsområde som sträcker sig söderut. Tvärs genom området går en cykelväg kantad av tall och björk. Detta är en mycket viktig passage för skolbarn och den ska bevaras.

På grund av E4:ans barriäreffekt och avsaknaden av grönområden har huvuddelen av stadsdelen mer än 200 m till närmaste naturområde. Detta har inte så stor betydelse, eftersom det i princip inte är någon, som bor i stadsdelen. Behovet av parker eller större rekreationsytor är mycket litet. Dock kan träd och buskar inom ett industriområde ha en positiv effekt på de människor som arbetar här. Dessutom har gatugrönska en viss luftrenande effekt, något som kan vara extra betydelsefullt i ett område med mycket trafik.

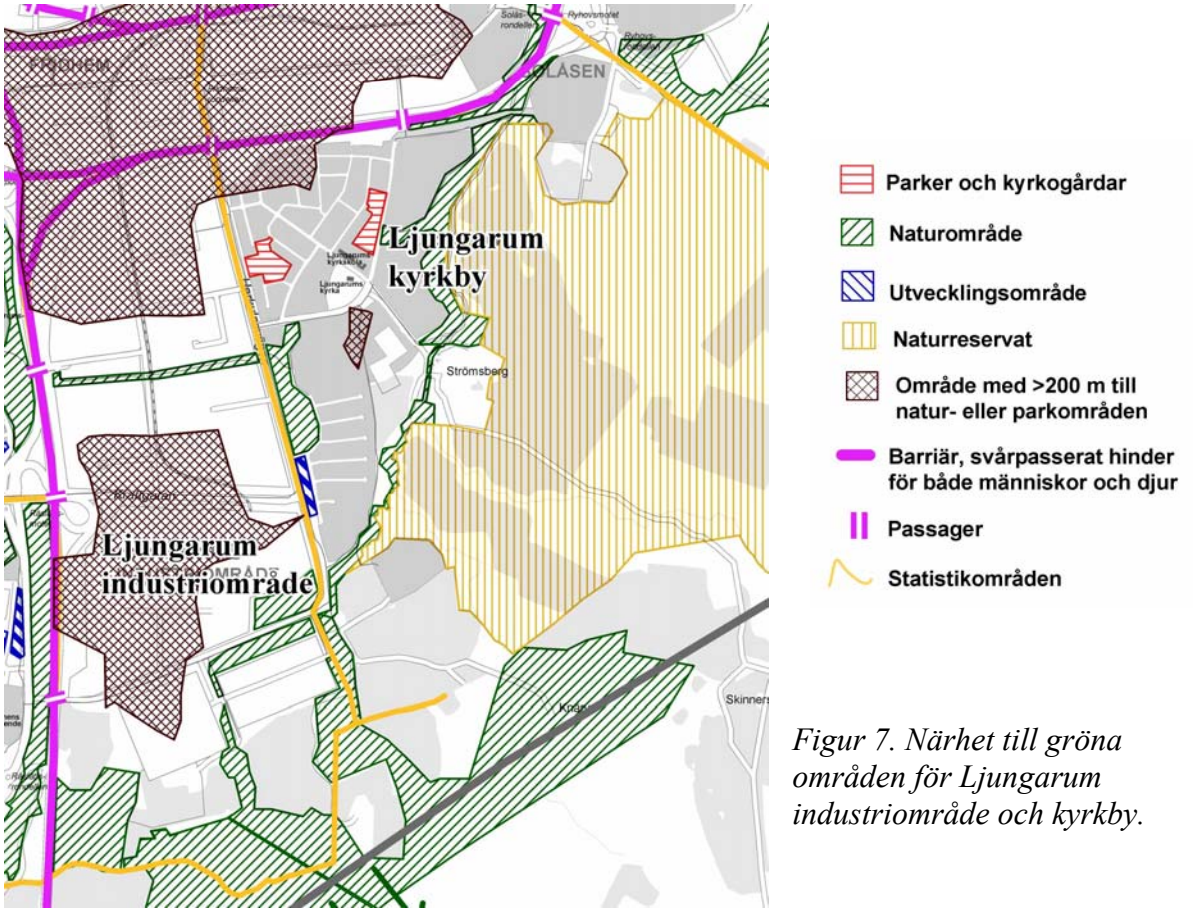

Figur 7. Närhet till gröna områden för Ljungarum industriområde och kyrkby.

Ljungarums kyrkby

Bebyggelsen i Ljungarums kyrkby är blandad: flerbostadshus och småhus. Området omges av större vägar och industrier. Närheten till Strömsbergs naturreservat är därför oerhört betydelsefull, se figur 7. Inom bebyggelsen finns några välskötta parker. Strömsbergsbäcken och skogsområdet invid Herkulesvägen fyller en viktig funktion för de boende och för naturlivet.

En mindre del av bebyggelsen har mer än 200 m till närmaste park/större naturområde. Området är så pass litet att någon åtgärd inte behövs. Strömsbergs naturreservat och även ett skogsområde invid Herkulesvägen finns att tillgå utan några barriärer. Tillgängligheten underlättas av cykelvägar.

Fridhem och Gamla Flygfältet

Stadsdelarna är industriområden utan bofasta människor. Inom Gamla Flygfältet ligger en bangård, som är en viktig refug för vissa fröväxter. Bangården är dock inte allmänt tillgänglig och därför ej upptagen i denna grönstrukturplan. Genom området går järnvägen till Värnamo och industrispår till bl.a. Munksjö AB. Det blir alltså svårt att nå Munksjön, men det finns några passager. Då stadsdelarna är industriområden finns inga parker eller större naturområden. Behovet kan heller inte anses som stort. Inga åtgärder behövs.

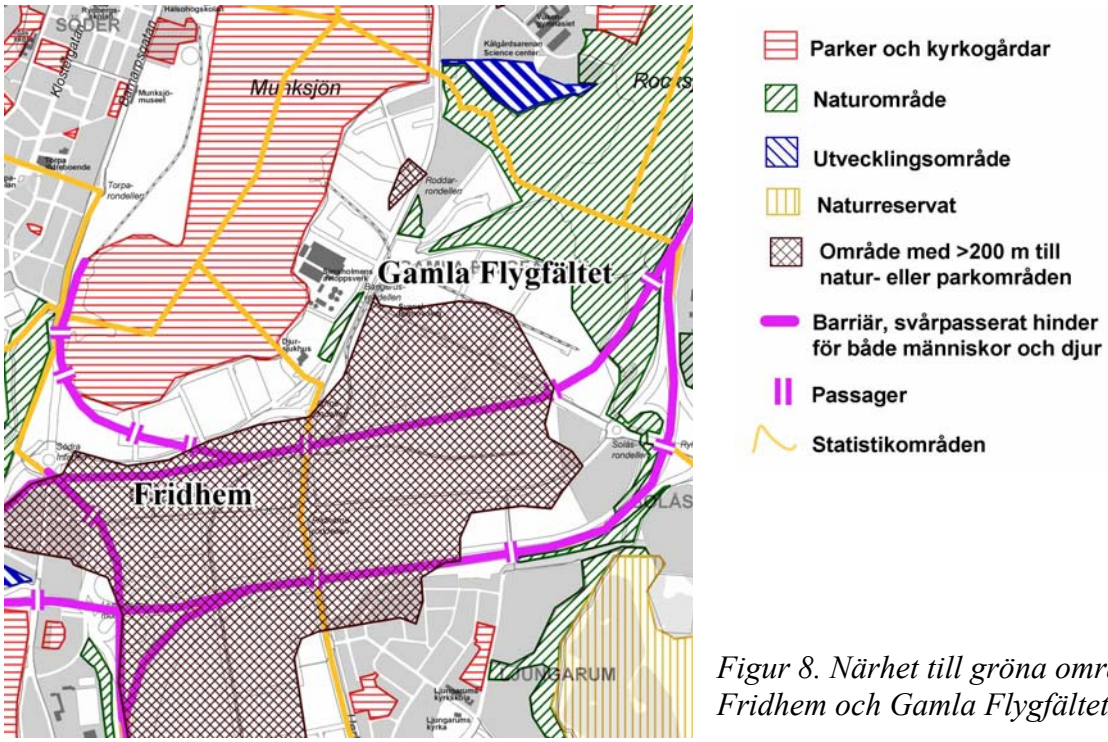

Figur 8. Närhet till gröna områden för Fridhem och Gamla Flygfältet.

Jönköping Öster

Bebyggelsen domineras av flerbostadshus med begränsade gårdsytor. I söder finns både Munksjön och Rocksjön med naturdominerade omgivningar. Båda sjöarna är betydelsefulla för centrums gröna nät. Munksjön har karaktären av en stadssjö, där människans vistelse ska underlättas. Rocksjön med dess omgivningar av sumpskogar och vassbälten har mer naturkaraktär och det är viktigt att möjligheten till naturupplevelse bibehålls. Rocksjön är dock reserverad för kanotklubbens verksamhet. Stadsdelen hyser också några mindre parkområden. I norr ligger Vätterstranden nära, men järnvägen gör den otillgänglig.

Bebyggelsen inom stadsdelen är tät och trots Munksjön, Rocksjön och Vätterstranden finns det två områden som har längre än 200 m till park eller naturområde. Genom att skapa

en eller två passager till över järnvägen kan bristen i viss mån avhjälpas. I övrigt kan mer gatugrönska hjälpa upp situationen.

Både Munksjön och Rocksjön är viktiga gröna stråk genom staden. Det är av stor betydelse att de bevaras och inte naggas i kanten.

Liljeholmen

Bebyggelsen domineras av flerbostadshus och begränsas i söder av järnvägen. Inom stadsdelen finns både parkmiljöer (Liljeholmsparken, Östra kyrkogården, Strandparken) och naturområden (Vätterstranden), se figur 9.

Här är Vätterstranden lättillgänglig. Således har hela stadsdelen god tillgång på grönområden. I stort fungerar Vätterstranden också som ett grönt stråk utmed hela staden.

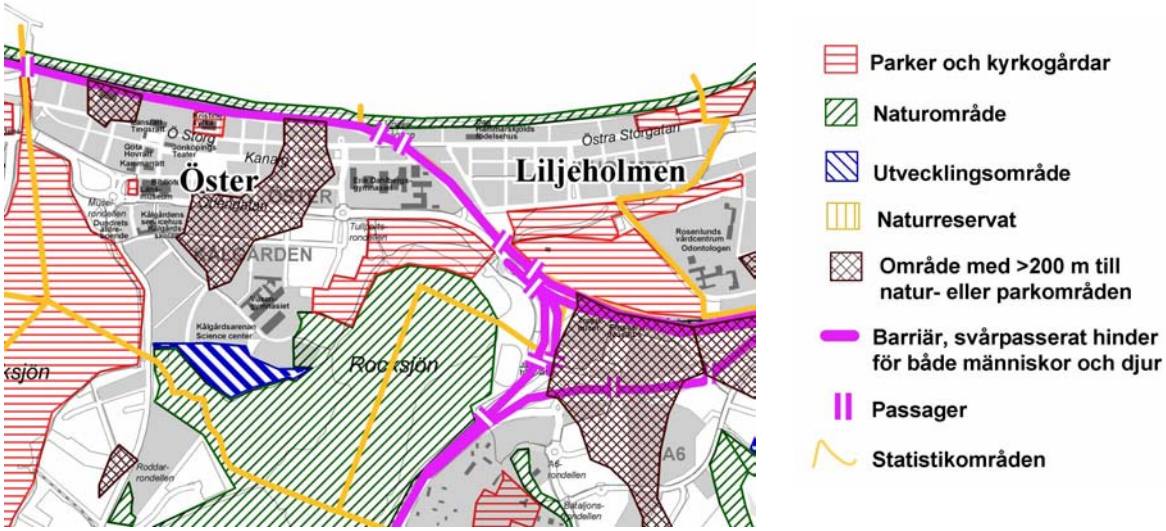

Figur 9. Närhet till grönområden för Jönköping Öster och Liljeholmen.

A6-Ryhov

Inom stadsdelen finns några få småhus, men annars domineras området av affärscentra och ett sjukhusområde med parkmiljöer. Naturområden finns kring Rocksjön och upp mot A6 golfbana. Tillgängligheten till Rocksjön begränsas av E4:an och järnvägen. En cykelväg är enda passagen. Naturområdet mot golfbanan består i huvudsak av ravinmiljöer. De är oerhört viktiga stråk in mot staden, stråk viktiga att bevara för biologisk mångfald och för naturupplevelser, när kommunen väl bestämt inriktning för områdena mellan ravinerna. I dessa ravinmiljöer finns flera nyckelbiotoper vilket visar på höga naturvärden. Det område inom stadsdelen som har mer än 200 m till park/naturområde är affärsområde eller industriområde, där behovet av gröna ytor är mycket litet. Inga åtgärder behövs.

Rosenlund

Bebyggelsen domineras av flerbostadshus, men det finns också relativt gott om småhus med egna tomter. Stadsdelen hyser både parkmiljöer och naturmiljöer, men begränsas av E4:an och järnvägen. På några få ställen finns passager förbi dessa. Naturmiljön utgörs av Vätterstranden med främst naturreservatet Rosenlunds bankar. Dessa 20-30 meter höga erosionsbankar erbjuder stora upplevelsevärden både i en varierad natur och i dess höglänta läge. Man får en fantastisk upplevelse av Vättern uppe på bankarna. En brist är att det långa naturreservatet endast är tillgängligt i öster och väster. En passage mitt på saknas, eftersom Elmiaområdets och bollplanernas stängsel bildar barriär.

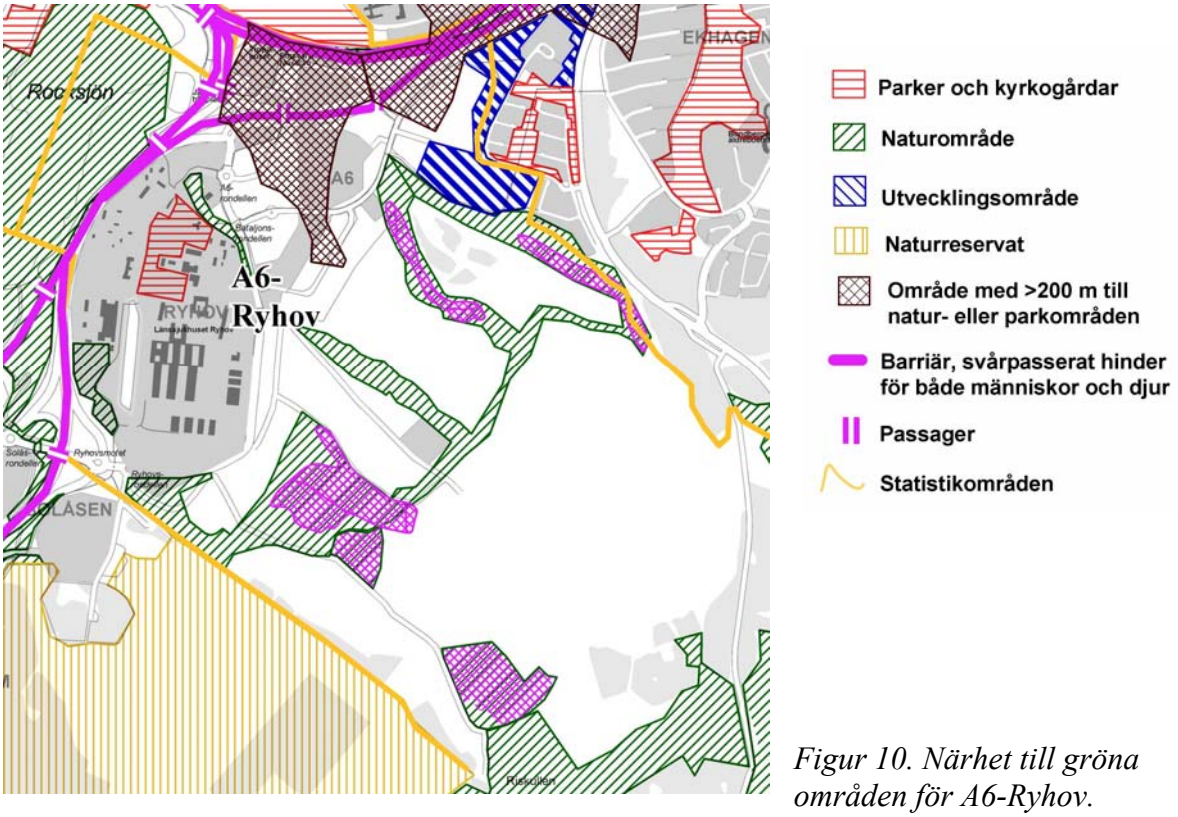

Figur 10. Närhet till gröna områden för A6-Ryhov.

Det tycks vara en stor del av Rosenlund som har mer än 200 m till park eller naturområde, se figur 11, av detta är 2-3 kvarter bostadsområde. Övrigt är Elmiaområdet och industriområde med bl.a. Jönköping Energi och Räddningstjänsten. För de berörda boende skulle en passage till Rosenlundsbankar mellan bollplanerna och Elmiaområdet förbättra möjligheterna att nå det högkvalitativa frilufts- och rekreationsområde som Rosenlunds bankar utgör.

Vättersnäs

Bebyggelsen består både av småhus med egna tomter och flerbostadshus. Stadsdelen begränsas i söder av E4:an, men det finns fyra passager förbi. Den västligaste passagen går utmed Skrämmabäcken som, efter kulvertering, följer Ekhagsravinen söderut till Bondbergets naturreservat. De andra passagerna ligger i stadsdelens östra kant och ger de boende möjlighet till fina promenadslingor utmed Vätterstranden och Huskvarnaån. I den östra delen finns också ett viktigt stråk som går från Vätterstranden rakt söderut genom Kellgrens park, under motor- och järnväg, och sträcker sig in i Bondbergets naturreservat i söder. Det är viktigt att Kellgrens park får ett bra innehåll som genomgångspark och friluftsstråk.

Vätterstranden är betydelsefull främst för den biologiska mångfalden. Människor har dock mycket svårt att ta sig ner till stranden här, både p.g.a. fastigheter som når fram till Vättern och en brant sluttning. Men mellan husen kan man få en fin utblick över Vättern.

De centrala delarna av Vättersnäs har längre än 200 m till park eller naturområde. Bebyggelsen består av småhus med egna tomter varför behovet av parker inte bedöms som stort. Tack vare de passager som finns under motorvägen kan de boende få fina promenadslingor.

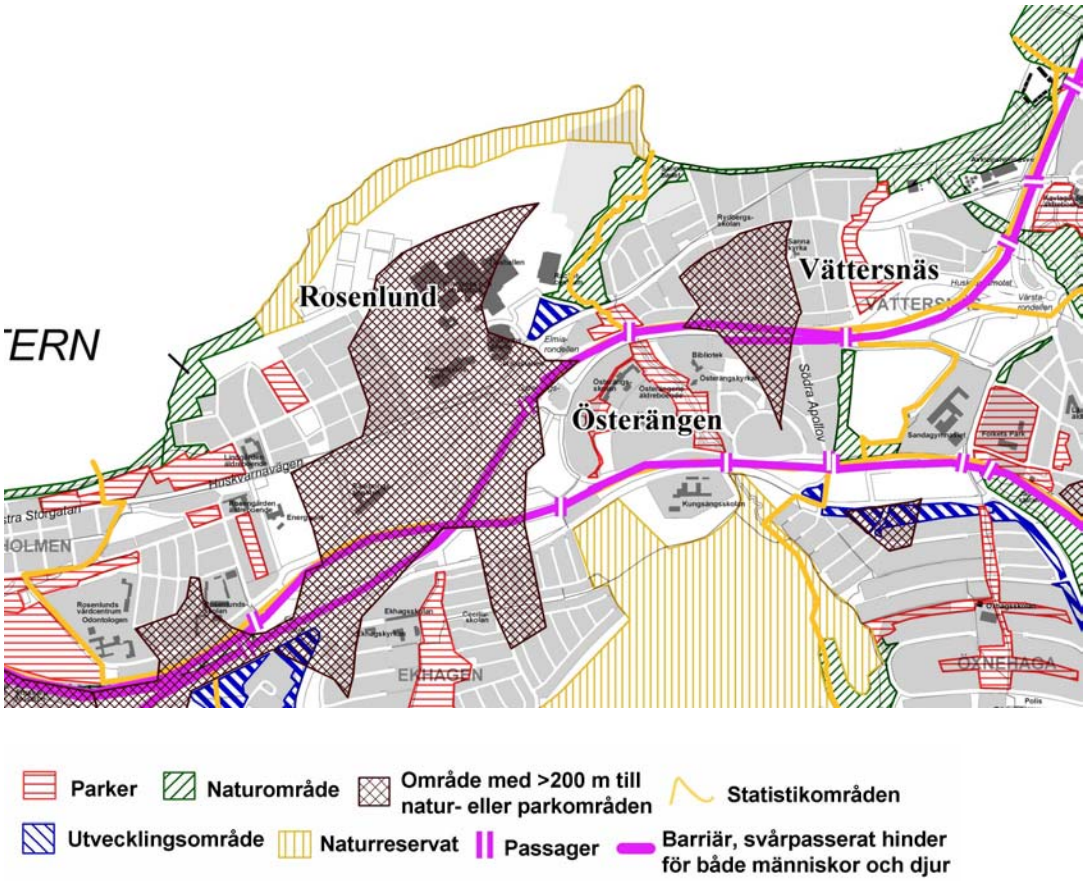

Figur 11. Närhet till gröna områden för Rosenlund, Vättersnäs och Österängen.

Österängen

Bebyggelsen domineras av flerbostadshus och stadsdelen avgränsas av E4:an i norr och järnvägen i söder. I öster finns en del småhus. Centralt i stadsdelen finns Österängsravinen som det dominerande gröna inslaget och i östra delen finns ett mindre naturområde som tidigare var Sannabäcken. Detta område bildar tillsammans med Kellgrens park i norr ett stråk söderut till Bondbergets naturreservat. Detta stråk fyller en viktig funktion främst för friluftslivet.

Österängsravinen är också ett viktigt grönt stråk som förbinder Bondberget med Vätterstranden. Stråket är viktigt för både människor och djur. Både E4:an och järnvägen är barriärer, men de kan passeras vid Österängsravinen samt längs med Sannabäcken, se figur 11.

Trots att de gröna områdena är jämnt spridda förekommer det två delar som har längre än 200 m till park eller naturområde. Den västra delen där naturområden saknas är industrimark varför behovet inte är särskilt stort. Dock kan man överväga att ha gatugrönska för att mjuka upp den ofta sterila miljön. Även den östra delen av Österängen tycks delvis ha längre än 200 m till park eller naturområde. Det finns dock stora gröna ytor mellan husen på Birkagatan och husen på Banérgatan, ytor som fungerar väl för de boendes närrekreation. Eftersom det också finns en passage under järnvägen direkt in i Bondbergets naturreservat kan stadsdelen trots allt sägas vara relativt välförsörjd med gröna områden.

Ekhagen

Bebyggelsen har en klar dominans av flerbostadshus och begränsas i norr av E4:an. Stadsdelen hyser både parkmiljöer (Ekhagsravinen, Jära gård) och större naturområden som Bondbergets naturreservat, se figur 12.

Barriärer i området finns i norr och är E4:an och järnvägen. Förbi dessa finns några passager. Ekhagsravinen är ett viktigt grönt stråk mot Bondberget. Det är viktigt att en grön kontakt hålls mellan ravinen, Jära gård och naturreservatet.

Några partier av stadsdelen har längre än 200 m till park eller naturområde, dels är det ett område väster om riksväg 31, dels ett område mellan Ekhagsravinen och Bondbergets naturreservat. Området väster om riksväg 31 är delvis instängt mellan motorvägen och järnvägen och kan räknas som vägområde. Men det finns också en del som går in över västra delen av Ekhagen. Här finns ett utvecklingsområde, som med viss upprustning till park, skulle kunna uppväga bristen.

Området mellan ravinen och naturreservatet som har längre än 200 m till park eller naturområde består i huvudsak av småhusbebyggelse där varje hus har sin egen tomt. Behovet av parker kan därför anses som litet. Närheten till ett större strövområde är av desto större betydelse. Eftersom Bondberget lätt kan nås, utan hindrande barriärer, får bristen ändå anses uppvägd.

Öxnehaga

Bebyggelsen består i huvudsak av flerbostadshus. Stadsdelen avgränsas av Bondbergets naturreservat i väster och järnvägen i öster. I hela stadsdelen finns både natur- och parkområden, se figur 12.

Bondbergets naturreservat är en viktig del i det öst-västliga gröna stråk som finns strax utanför stadskärnan, liksom i det gröna stråk som följer Skrämmabäcken. Det finns också ett grönt stråk i stadsdelens östra del som förbinder tätorten med skogsmarken utanför. Centralt i stadsdelen finns också ett parkstråk i norr som successivt övergår i naturreservatet.

Järnvägen i öster är en kraftig barriär och det finns få passager över den. Skogsområdet där är heller inte så lättillgängligt för alla eftersom det är en ganska brant sluttning. Dessutom måste de boende i Öxnehaga ta sig över Öxnehagaleden, vilket kan kännas otryggt. Över Öxnehagaleden finns en bro i norr, men ytterligare en passage längre söderut vore önskvärt.

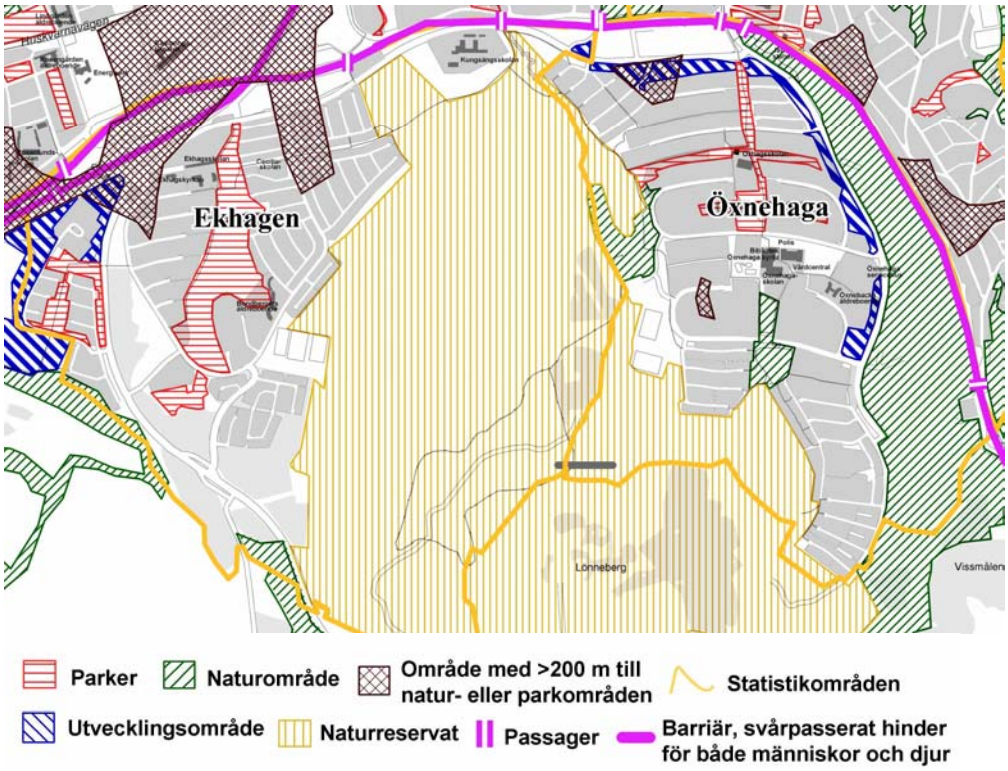

Figur 12. Närhet till gröna områden för Ekhagen och Öxnehaga.

Endast två mindre delar av stadsdelen har längre än 200 m till park eller naturområde. Det ena ligger i norr och där kan de utvecklingsområden som finns, uppväga bristen på park. Det andra området ligger centralt i stadsdelen, men de öppna gräsytorna mellan husen kan mycket väl uppväga denna brist. Närheten till Bondbergets naturreservat, de gröna områdena inom stadsdelen, liksom skogspartiet öster om bebyggelsen gör att Öxnehaga på det stora hela är välförsörjt med områden för närrekreation.

Huskvarna Centrum

Huskvarna Centrum har väl utformade parker, både finparker och aktivitetsparker, dock finns det ett par parker som behöver en bättre utformning. Centralt i Huskvarna utgörs bostadsbebyggelsen mest av flerbostadshus som är välförsörjda vad gäller grönområden tack vare Esplanaden, Mjölkafållan och friluftsområdena vid Vättern och Huskvarnaån. Något kvarter i nordvästra centrum har längre än 200 m till grönområde. De parker som behöver få en bättre utformning är banvallen norr om Huskvarna centrum och Åparken vid Huskvarnaån söder om Rumlaborg. Banvallen skulle kunna bli ett intressant parkstråk, som förbinder finparken Esplanaden med friluftsområdet Vätterstranden.

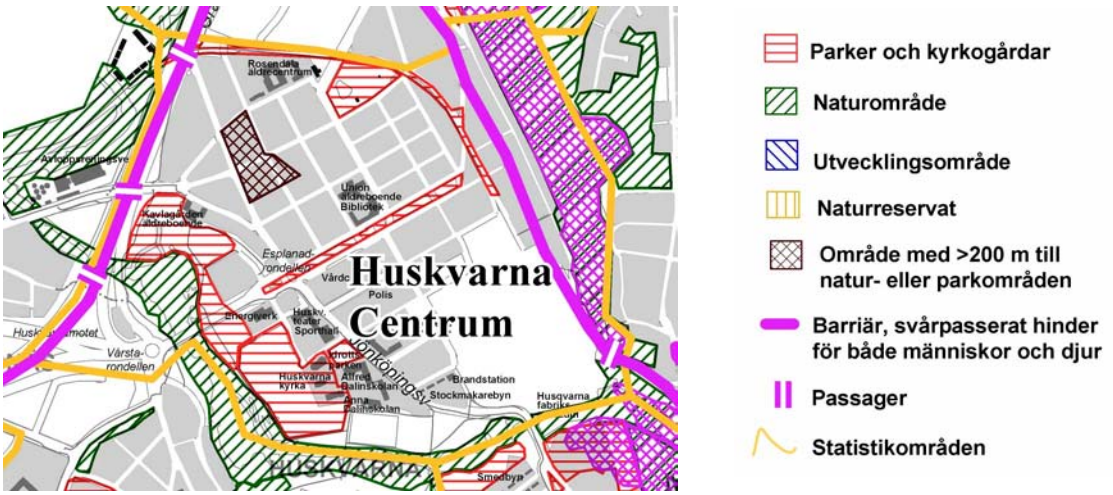

Figur 13. Närhet till grönområden för Huskvarna Centrum.

Gråbo Tormenås

Gråbo och Tormenås har både småhus och flerbostadshus. Större friluftsområden finns i norr, öster och söder med Huskvarnaån, Lillådalen respektive sluttningen vid Lillån. Järnvägen utgör barriär i väster och delar av bostadsområdet öster om järnvägen har mer än 200 meter till grönområde. Med passage förbi järnvägen skulle de få tillgång till Öxnehagabranten. Boende i områdets flerbostadshus kommer till Huskvarnaån och Lillådalen via genomgångsområden. Likaså är parken vid Västerliden väsentlig då den ligger nära flerbostadshus.

Viktigt är att upprätthålla genomgångsområden till Huskvarnaån och Lillådalen, samt parken vid Västerliden. Passage över järnvägen är motiverad och önskvärd.

Huskvarna söder

Bebyggelsen utgörs till större delen av flerbostadshus. Området har nära till Vätterbrantens Pusta kulle med Pustaleden, Slottsvillan och Södra parken, liksom till Lillådalen och Smedbyparken vid Huskvarnaån, se figur 14. Vid Oskarsgatan finns parken Lerkullen med lekutrustning. I stort sett är Huskvarna söder välförsörjt med friluftsområden för rekreation. Områdets parker är av stor betydelse för barn i flerbostadshusen.

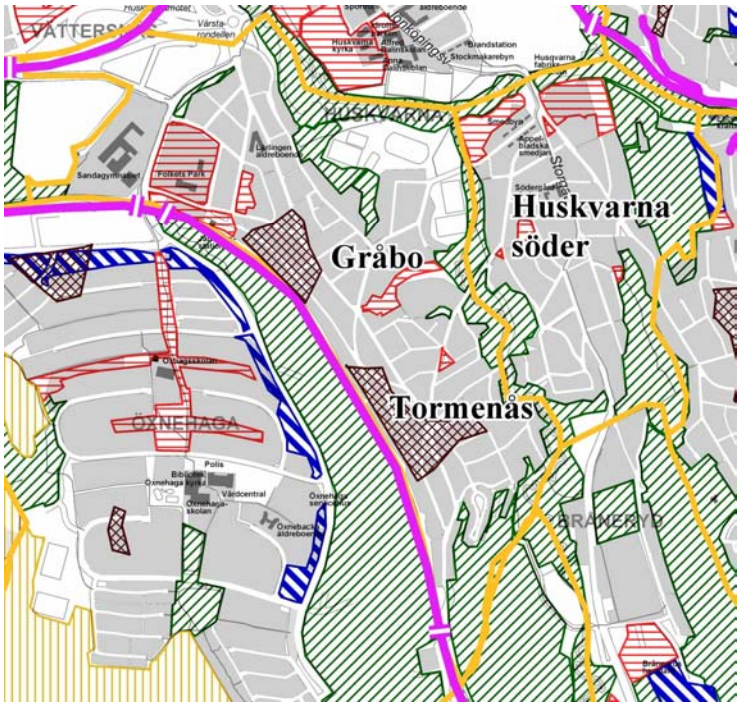

Figur 14. Närhet till grönområden för bostadsområden på Gråbo, Tormenås och Huskvarna söder.

Bråneryd

Bebyggelsen i Bråneryd är uteslutande småhus och inte särskilt många. Närmaste friluftsområde är Vätterbranten och på lite större avstånd Lillådalen med sluttning i väster. Vätterbranten vid Bråneryd har begränsningar som friluftsområde, eftersom terrängen är mycket brant. Lillådalen med sluttning fyller en viktig funktion som närmaste större frilufts- och rekreationsområde.

Stensholm, Jöransberg och Petersberg

Dessa bostadsområden med huvudsakligen småhus ligger på bergsplatån mellan Huskvarnaån och Vätterbranten. I öster och nordost är det Broholm vid Huskvarnaån och i väster Vätterbranten med Pusta kulle, Södra Parken och en bred skogszon på bergskrönet vid Jöransberg. Bergskrönet vid Jöransberg hänger friluftsmässigt samman med en friluftspark och en skog söder om Jöransberg. I Petersbergs centrala delar har bebyggelsen längre än 200 meter till grönområde. I södra Petersberg och norra Jöransberg finns bra exempel på små naturområden som genväg för gående. På Jöransberg finns också ett par större grönområden inne i bebyggelsen. Dessa ger gående vägval och ett alternativ till att följa bilväg. De är av betydelse för vardagsmotion och rekreation.

Vid samhällsplaneringen är det viktigt att skogarna vid Huskvarnaån förvaltas väl, att närströvområden tillgodoses och naturvärden bibehålls, både i Petersberg och Stensholm. I södra Jöransberg är bergskrönet och friluftsparken viktiga friluftsområden.

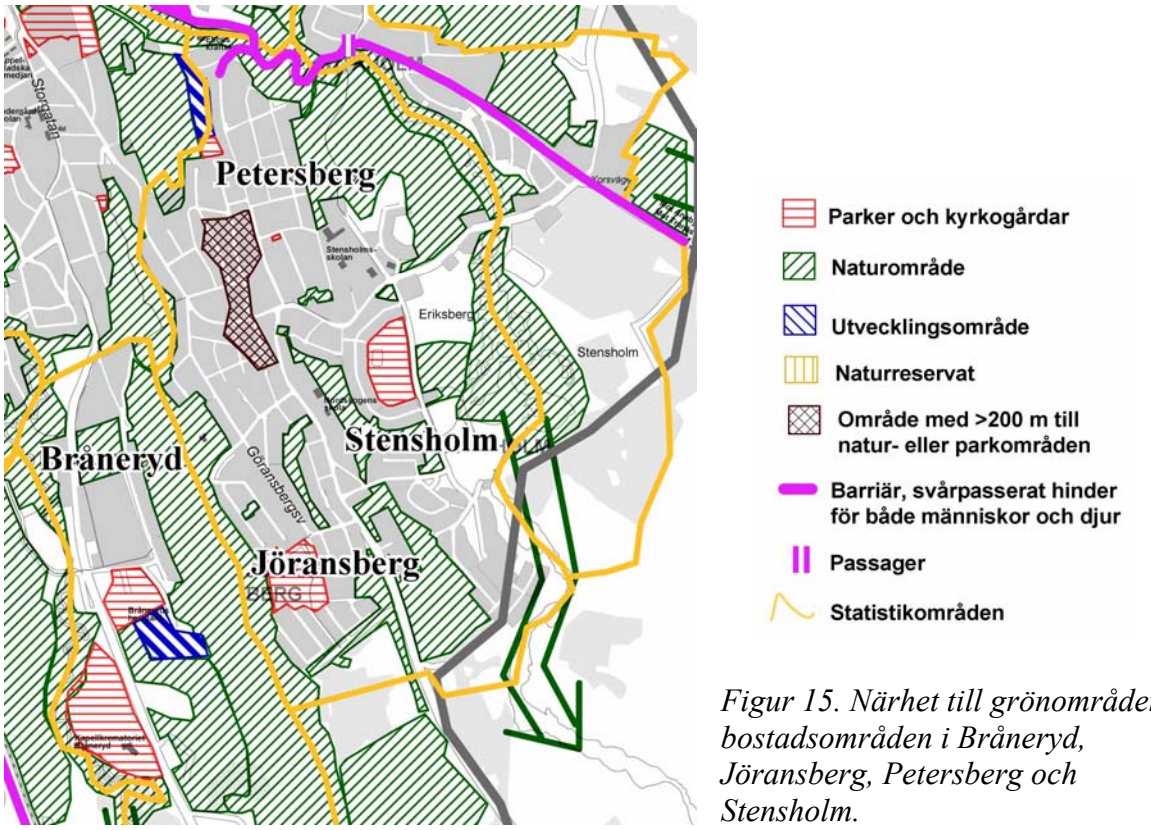

Figur 15. Närhet till grönområden för bostadsområden i Bråneryd, Jöransberg, Petersberg och Stensholm.

Jutaholm

I Jutaholm finns bostadsområden både söder och norr om Ådalsvägen, som är lite av barriär. Boende söder om Ådalsvägen har av den anledningen långt till friluftsområde. Detta kompenseras i viss mån av att de har Huskvarnaån i fint sydvästligt läge. Boende norr om vägen har närströvområde i det gröna stråk som går öster om Huskvarna från Lundaberget till norr om Hakarps kyrkängar.

I samhällsplanering och vid exploatering är det viktigt att bibehålla entréer och stigar in i det friluftstråk som går öster om Huskvarna.

Egna Hem

Egna Hem har mest småhusbebyggelse. Bostadsområdet är välförsett med närströvområden genom Vätterbranten i väster och skogen vid Hakarps kyrkängar i öster. Båda dessa områden är del av nord-sydliga gröna stråk.

Det finns gott om entréer och stigar in i Egna Hems närströvområden, likaså finns stigar och flera leder i skogen i norr som leder till naturreservatet och IKHP:s friluftsområde. I södra delen av Egna Hem har centrala delar av bostadsområdet längre än 200 meter till grönområde, medan det i norra delen finns en friluftspark (område nr 75) som eliminerar detta.

För Egna Hem fungerar de nordsydliga stråken på vardera sida om bebyggelsen som närströvområden. Viktigt är att Vätterbranten behåller en bred zon med naturmark på krönet. Friluftsparken på norra Egna Hem fungerar både som lek- och genomgångspark.

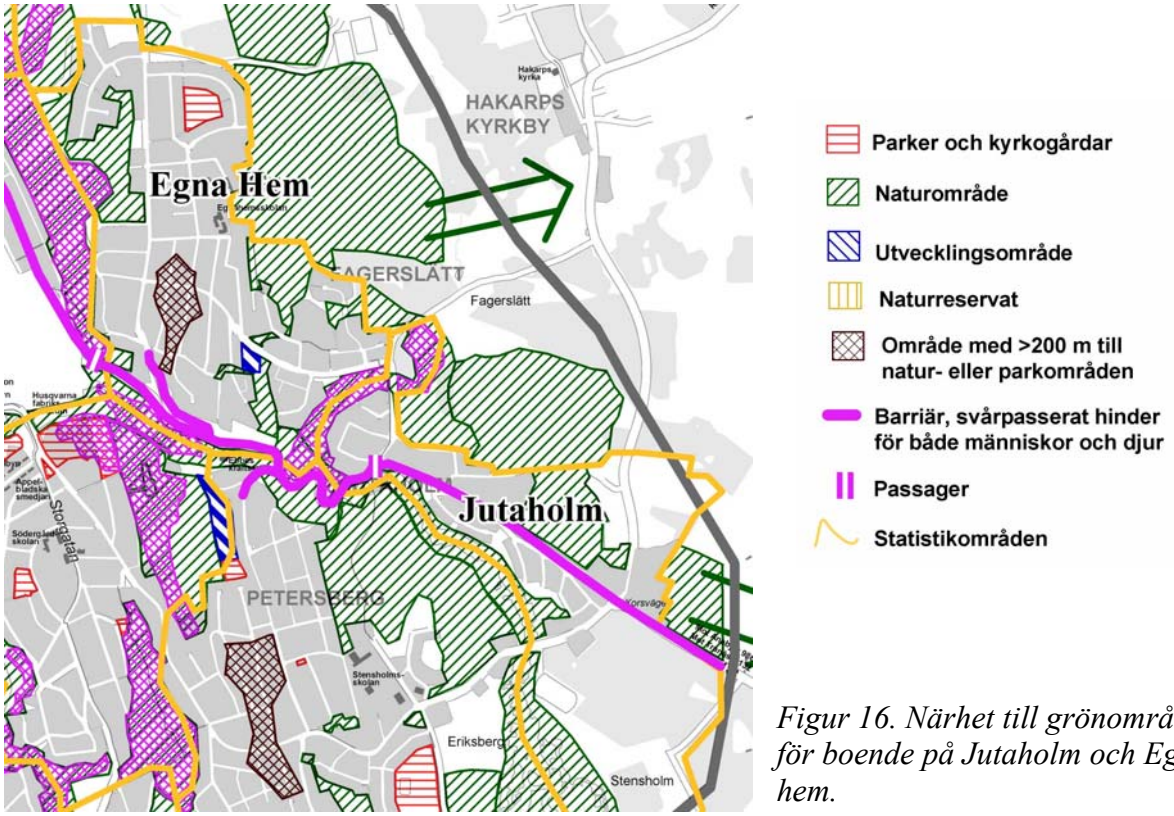

Figur 16. Närhet till grönområden för boende på Jutaholm och Egna hem.

Norrängen

På Norrängen är småhus och flerbostadshus jämnt fördelade. Norrängen ligger nära både Vättern och Vätterbranten. Södra delen av Norrängen är välförsedd med grönområden genom Stadsparken, Kidrons Park och Riddaregången.

Motorvägen utgör barriär längs Vätterstranden, men passager finns ungefär var 500:e meter. Vätterstranden har ett fint västvänt läge och antalet passager gör att flera promenadalternativ finns. Grönområdet vid Kruthuset och Kroatorpet är genomgångspark till Vätterstranden och har dessutom intressanta kulturhistoriska värden.

I öster, utmed Vätterbrantens bergsfot, går en stig och bitvis en gammal väg. Stigen har flera fina utblickar över Vättern och ett antal passager i bebyggelsen gör att flera entréer finns. Stigen fortsätter norrut förbi Hagstensgärdet till Brunstorp. En brist är att stigen går generande nära bostadstomter på norra Norrängen. Undergång förbi motorvägen vid Brunstrop gör att man kan gå tillbaka utmed Vätterstranden.

För grönområden på Norrängen är det viktigt att åtgärda framkomligheten utmed stigen vid Vätterbrantens bergsfot. Kidrons park och parkområdet vid Kroatorpet och Kruthuset är viktiga kulturhistoriska parker och värdefulla som genomgångsparker. Stadsparkens östra del bör ha slåtter en gång per säsong, vilket väsentligt skulle förbättra både naturvärden och upplevelsevärdena för friluftslivet.

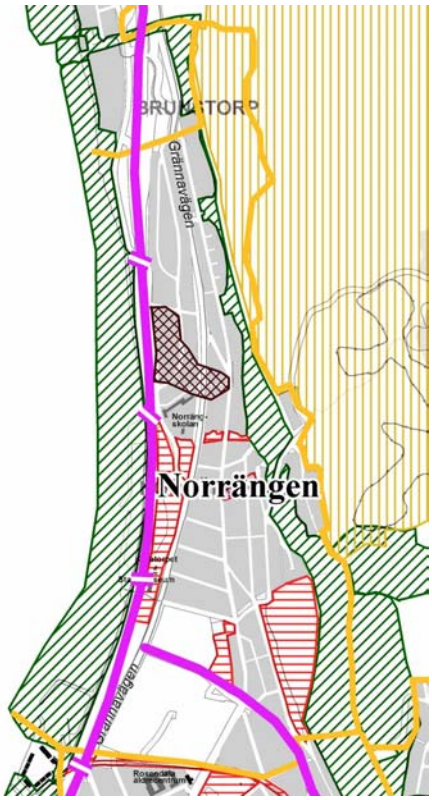

Parker och kyrkogårdar
Naturområde
Utvecklingsområde
Naturreservat
Område med >200 m till natur- eller parkområden
Barriär, svårpasserat hinder för både människor och djur
Passager
Statistikområden

Figur 17. Närhet till grönområden för boende på Norrängen.

Brunstorp

Ett relativt litet bostadsområde med småhus, som har ett fint västligt läge vid Vättern. Närmaste grönområden är Vätterstranden och Vätterbranten vid Brunstorp. Dock avskärmas dessa av barriärer såsom strandtomtmark respektive motorväg. Båda grönområdena har även begränsningar i en brant terräng. Närmaste friluftsområden utgörs av naturreservatet Huskvarnabergen med Brunstorps gård, varifrån stigar går både norrut till Varpa skans och söderut förbi Hagstensgärdet till Norrängen. Passage finns under motorvägen till Brunstorps gård. I väster är det Strandvägen söderut och Vätterstranden vid Norrängen, som kan ge promenadstråk.

Viktigt i Brunstorp är passage förbi motorvägen med stigar norrut och söderut längs Vätterbranten samt naturen utmed Strandvägen.

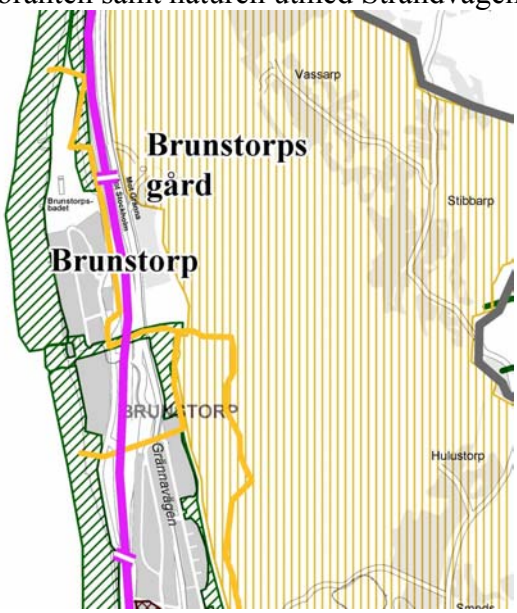

Parker och kyrkogårdar
Naturområde
Utvecklingsområde
Naturreservat
Område med >200 m till natur- eller parkområden
Barriär, svårpasserat hinder för både människor och djur
Passager
Statistikområden

Figur 18. Närhet till grönområden för Brunstorp.

Förslag till åtgärder

För att förbättra den gröna infrastrukturen generellt i Jönköping och Huskvarna, föreslås följande åtgärder:

- Utmed Vättern vid Trollebo tillåts ingen ny bebyggelse på de outnyttjade tomterna.
- Fler genomsiktspunkter förbi järnvägen bör anordnas i Jönköpings östra stadsdel.
- Mellan Åbolid och Bymarken föreslås en förbättring av gångbron över järnvägen, för säkrare passage.
- Skötselplan för Dunkehallaån upprättas. Detaljplanerna från 291129, 360716 och 640608 för Dunkehallaån ändras, så att de stämmer överens med skötselplanen.
- Nyckelbiotopsinventering för Jönköping ska genomföras.
- Ett naturvårdsprogram för Jönköpings kommun bör upprättas.
- Information om vandringsleder och möjliga kommunikationer mellan dessa ska tas fram.
- För att säkerställa områdena Per Rösiös park, Rosenlunds herrgård och Hisingstorps ekskog bör detaljplaner upprättas.
- Skötseln av Hagaparken bör återupptas.
- Skötsel bör ske av utvecklingsområdet Gamla Råslätt.
- Skötselplan för Rocksjön med omgivningar upprättas.
- En beredskapsplan, som möjliggör dämning av Strömsbergsbäcken söder om Ryhovsmotet bör upprättas.
- Åtgärdsprogram för Ekhagsravinen bör upprättas.
- Ytterligare passager över Öxnehagaleden är önskvärda.
- Tillskapa en passage till Rosenlunds bankar mellan bollplanerna och Elmiaområdet.
- Vätterbrantens areal av natur, branten inklusive bergskrön över kulmen, får inte minskas.
- Den nordsydliga stigen utmed Vätterbrantens fot vid Norrängen görs framkomlig även i norra Norrängen. På sikt ska det finnas ett friluftsstråk utmed hela Vätterbranten i Huskvarna, på bergskrönet och/eller vid bergsfoten, dessutom några stigar på diagonalen.
- Förslag på naturreservat tas fram för Vattenledningsparken, Lillådalen med sluttning, Hakarps kyrkängar, utvidgning av Huskvarnabergen och Ådalen/Kyrkbäcken.
- Skötselinriktning äng i östra delen av Stadsparken.
- Restaurering av naturen i Lillådalen område 154 och delar av 155. Även en annan typ av natur utmed bäcken, som är mera vistelsevänlig, i östra delen av Pusta Kulle utvecklingsområde nr 231.
- Bättre innehåll i Åparken, som anknyter till Rumlaborgs kulturvärde, Huskvarnaåns naturvärden och parkens stadsnära läge.
- Bättre utformning av Kellgrens park och banvallen i Huskvarna. Båda dessa grönområden leder till Vätterstranden.
- Vid samhällsplanering bibehålla en bred naturzon för friluftsliv och naturvärde utmed Huskvarnaån vid Petersberg (Broholm) och Stensholm.

Förslag till naturskyddade områden

Många grönområden i Jönköping och Huskvarna har upplevelsevärden och naturvärden av så hög klass att de bör få lagligt naturskydd. Ett urval av sådana områden är Vätterbranten i förlängning söderut från naturreservatet Huskvarnabergen, sprickdalarna Ådalen och Kyrkbäcken, Hakarps Kyrkängar och Lillådalen med sluttningen väster om Lillån. I Jönköping finns Vattenledningsparken som har stora upplevelsevärden.

Lämpligaste skyddsformen för dessa områden är naturreservat. Då kan områdena få en skräddarsydd målinriktning och skötsel. Andra lagliga naturskydd är biotopskydd, som dock

ska vara under 5 ha, eller naturvårdsavtal. Naturvårdsavtal kan vara aktuell i någon kantzon. Nedan beskrivna områden ligger som förslag att bli naturreservat.

Vattenledningsparken

Vattenledningsparken är ett tätortsnära välbesökt friluftsområde i västra Vätterbranten, sydväst om Jönköping. Mitt i området ligger Åsendammen som var Jönköpings första och Sveriges tredje vattenverk. Naturen har en mångfald av naturtyper och omfattar olikåldrig blandskog med ursprung i naturbetesmark, alkärr, högörtgranskog, hällmarktallskog och en ädellövrik bergbrant med inslag av gamla träd. Flera skogsbäckar rinner genom området. Rekreationsmiljön är av hög kvalitet med intressant kulturhistoria, utsiktspunkter och många stigar i en variationsrik natur.

Vattenledningsparken är västra Jönköpings närmaste större friluftsområde. För att säkra stadens tillgång till tätortsnära natur av god kvalitet ska Vattenledningsområdet utredas som lagligt skyddat naturområde.

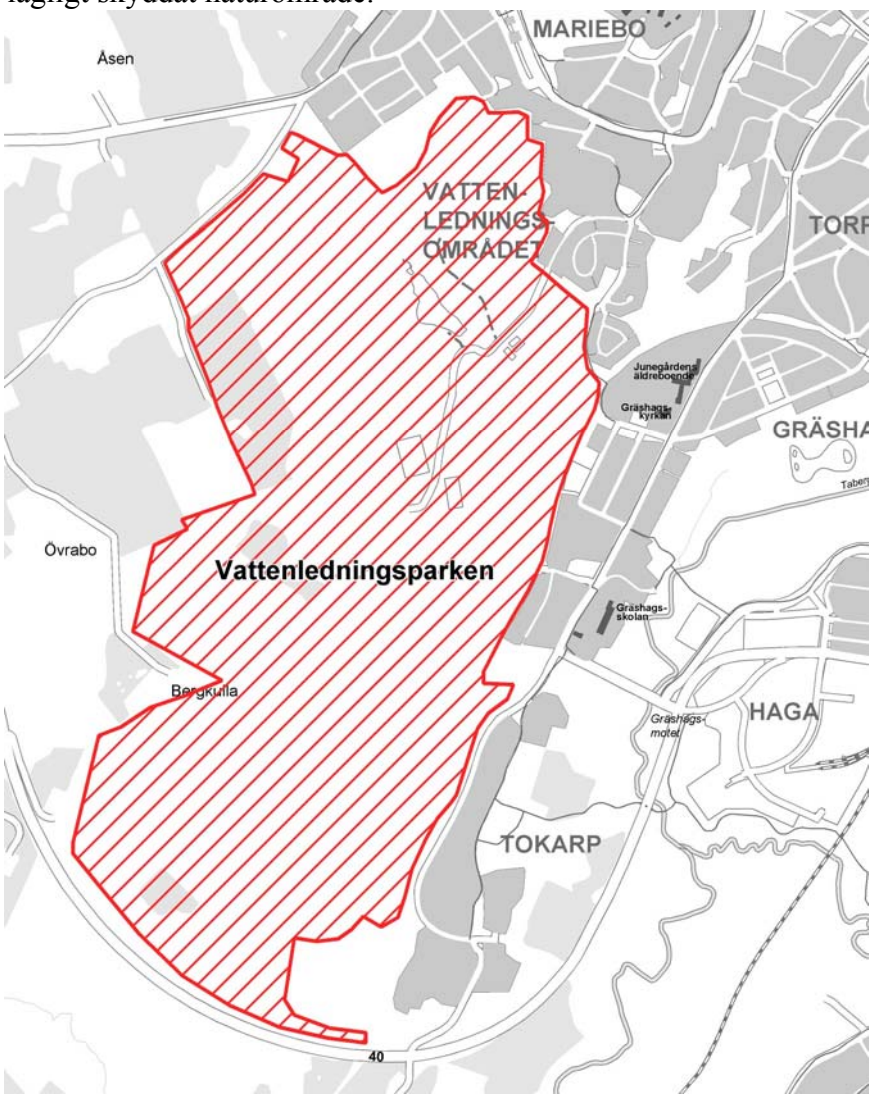

Figur 19. Vattenledningsparken, förslag till naturskyddat område.

Vätterbranten och Smedstorpsbäcken

Hela Vätterbranten har höga naturvärden. Dock noterades vid nyckelbiotopsinventeringen flest rödlistade arter i branten söder om naturreservatet Huskvarnabergen, likaså visar växtinventeringen att floran här har fler hävdgynnade ängsarter än i södra Huskvarna. Smedstorpsbäcken har en mycket tilltalande natur, lummig lund med klippvägg, bäckmiljö och stensatt gammal stig. Likaså hyser Rosendalabäcken stora upplevelsevärden med vattenfall, blank-

svart bergvägg, ädellövskog och marktäckande ramslök. Området har höga värden sett ur ett friluftsperspektiv.

Vätterbranten, tillsammans med Rosendalabäcken och Smedstorpsbäcken föreslås införlivas i naturreservatet Huskvarnabergen. Smedstorpsbäcken är intressant som entré i väster och entré från samhället.

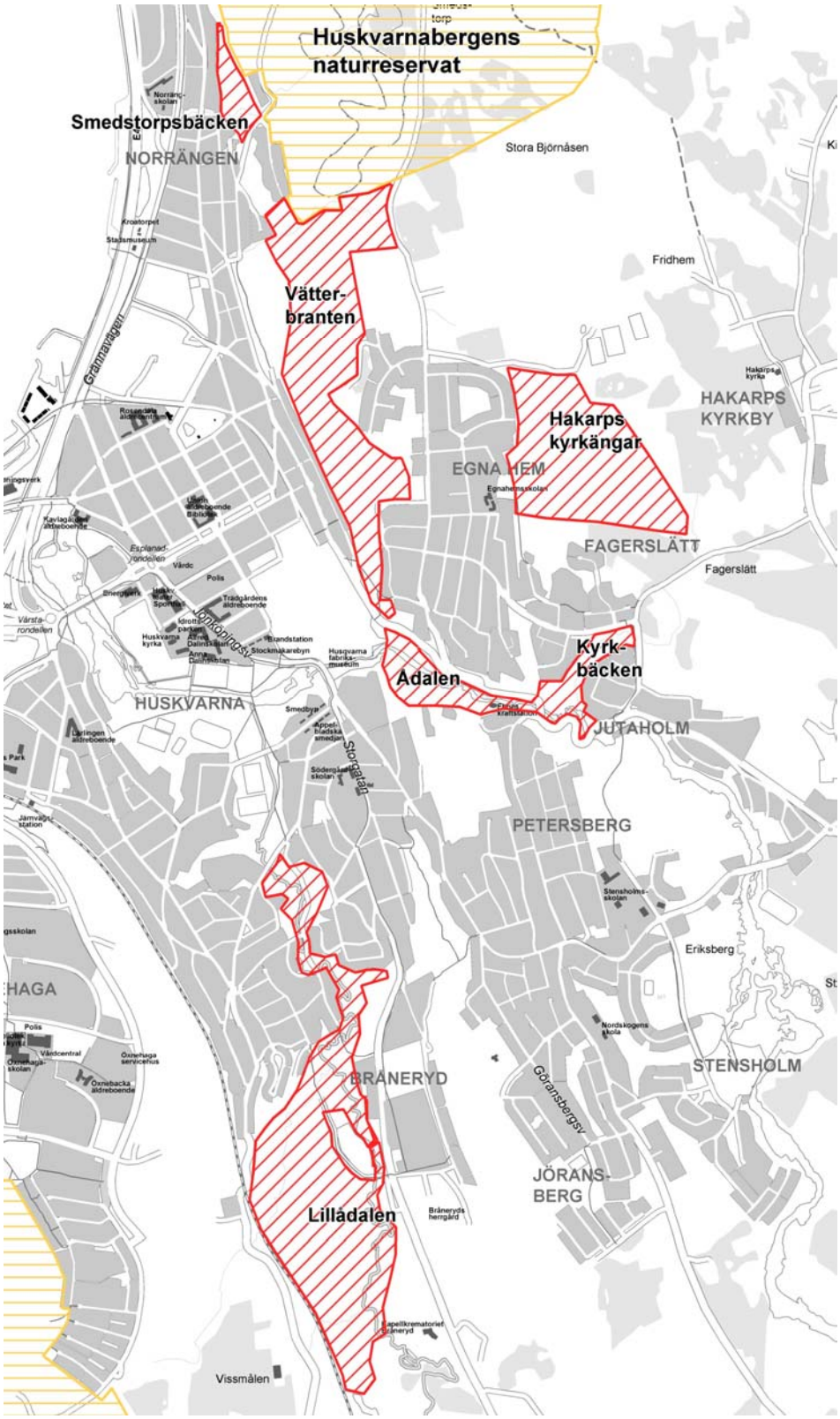

Figur 20. Förslag till skyddade naturområden i Huskvarna.

Ådalen och Kyrkbäcken

Ådalen och Kyrkbäcken är sprickdalar som bryter Vätterns östra förkastningsbrant. Huskvarnaån söker sig fram i denna bergiga dalgång. Idag går åns vatten i tub förbi höjdskillnaden på 115 meter. Vattnet som passerar Ådalen härrör idag främst från Kyrkbäcken.

Naturvärdena i Ådalen är intressanta med potential att utvecklas. Grundförutsättningarna är områdets kalkgivande berggrund, varierande topografi, naturhistoria, jättegrytor, strömmande vatten, vattenfallskog och hög luftfuktighet. Särskilt intressant är en unik moss- och lavflora. Likaså finns en skyddsvärd fågelfauna och markflora. Områdets nedre del är av intresse för Vätterns öringstam. Det är av stort värde för naturen med ett mer kontinuerligt vattenflöde i Ådalen, antingen mer vatten eller bättre disponerat. Jättegrytorna i Huskvarnafallen är riksintressanta. Kyrkbäcken har liknande naturvärden när det gäller moss- och lavflora och värden knutna till träd. Strömstare och forsärla finns utmed Huskvarnafallen och forsärla vid Kyrkbäcken. Båda områdena har rikligt med spår av kulturhistoria: tidigare dämmen, vägar, husgrunder, brofästen m.m.

Det finns starka motiv för att naturskydda sprickdalarna Ådalen/Kyrkbäcken. De har unika naturvärden. Ådalen utgör knutpunkt för två viktiga spridningskorridorer och förenar naturvärdena i de gröna stråken Vätterbranten och Huskvarnaån.

Hakarps kyrkängar

Området mellan Egna Hem och Hakarps kyrka och säteri har en omväxlande skog i västra delen och välhävdad ängs- och hagmark i östra delen. Naturvärdena består av en värdefull hagmarksmiljö, en intressant hävdgynnad flora och viktig fågelbiotop. Närhet mellan hagmark och skog är en stor tillgång. Naturvärdena kan höjas genom större andel död ved. Fågelfaunan är dock otillräckligt undersökt. Området har stora värden för friluftslivet.

Området bör naturskyddas, då det har en fin hagmarksstruktur med många kantzoner och ytor med välhävdad hagmarksflora samt en närhet mellan äng och skog. Hakarps kyrkängar utgör en viktig värdekärna i det gröna stråk som finns öster om Huskvarna.

Lillådalen och dess västra sluttning

Lillådalen från Rogbergavägen till Bråneryd är ett lummigt grönt stråk genom södra Huskvarna. Naturvärdena är sammansatta med en gemensam karaktär i ädellövskog, rinnande vatten, erosionsstränder, tidigare markhistorik med vidkroniga solitärträd och geologiska värden i markens isälvsformationer. Särskilda naturvärden är en rik fågelfauna med hotade arter och fiskfauna med Vätterns lekvandrande harr och öring, en artrik lundflora samt moss- och lavflora. Sluttningen i väster har höga värden i en varierad fågelfauna, samt värdefulla nyckelbiotoper i skogsmiljö. Båda områdena nyttjas flitigt för rekreation.

Anledningen till att Lillådalen och sluttningen i väster kräver lagligt naturskydd är dess höga naturvärde ur flera aspekter. Områdena kompletterar varandra och utgör tillsammans ett friluftsområde av hög kvalitet.

Referenser

Agenda 21, 2001. Agenda 21 – Handlingsprogram för miljö och utveckling. Jönköpings kommun.

Ander, G. 1998. Råslätts Skogsvaktarskola och Herrman Gadamér. Skogsvårdsstyrelsen Jönköping – Kronoberg och Hushållningssällskapet i Jönköpings län.

Bjurulf, H. & Almqvist, C. 1995. Huskvarnaån i centrum. Biologisk inventering och historisk dokumentation. Förslag till skötselåtgärder, remissutgåva nov 1995. Stadsbyggnadskontoret, Jönköpings kommun.

Bjurulf, H. 2001. Lillån i Huskvarna. Naturbeskrivning och skötselförslag. Stadsbyggnadskontoret, Jönköpings kommun.

Bjurulf, H. 2002. Växtinventering av Jära gård. Stadsbyggnadskontoret, Jönköpings kommun

Bjurulf, H. 2002. Växtinventering i östra Huskvarna 2001. Stadsbyggnadskontoret, Jönköpings kommun.

Boverket, 1994. Stadens parker och natur. Rapport 1994:12.

Fasth, T. 2002. Fördjupad nyckelbiotopsinventering inom tätortsnära delar av Huskvarna. Pro Natura.

Fasth, T. 2002. Naturinventering och naturvärdesbedömning av Hisingstorpsområdet inom Jönköpings kommun. Pro Natura.

Fredbrant, M. 1991. Jönköpings parker. Parkförvaltningen Jönköpings kommun.

Hultengren, S, Pleijel, H, Holmer, M. 1997. Ekjättar – historia, naturvärden och vård. Naturcentrum AB.

Koschatsky, M. Tickinventering Ekhagsparken.

Koschatsky, M. 2000. Inventering av svampar, norr om Jutafallen längs Kyrkbäcken.

Lundgren Alm, E. 2001. Stadslandskapets obrukade resurs. Om grönstrukturens potential och synliggörande i en hållbar stadsutveckling. Doktorsavhandlingar vid Chalmers tekniska högskola.

Länsstyrelsen, 1992. Ängs- och hagmarker i Jönköpings kommun del 1 och del 2. Miljö i Jönköpings län 1992:1.

Länsstyrelsen, 1995. Natur – Jönköpings län.

Länsstyrelsen, 1992. Inventering av naturminnen i Jönköpings län 1998. Länsstyrelsens meddelande 1999:46.

Länsstyrelsen, 1998. Kulturhistoriska industrimiljöer i Jönköpings län. Länsstyrelses meddelande 1998:36

Miljökontoret, 1999. Vattenöversikt för Jönköpings kommun – sjöar och vattendrag. Jönköpings kommun.

Miljökontoret, 2002. Kunskap och beteende kring miljöfrågor i Jönköpings kommun. Jönköpings kommun.

Naturskyddsföreningen. 1999. Grönare städer – biomångfald och grönstruktur.

Naturvårdsverket, 2000. Sydsvenska lövskogar och andra lövbärande marker. Rapport 5081.

Rosenlunds Ornitologiska klubb, 2003. Fågelinventering i Huskvarna 2001.

Skogsstyrelsen, 2001. Skogens sociala värden. Rapport 8J 2001. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping.

Sandberg, I. Paltto, H. 2000. Översiktlig naturinventering av ett urval ekskogar i Jönköpings kommun. Pro Natura.

Stadsarkitektkontoret 1983. Närzonplan. Jönköpings kommun.

Stadskontoret 2002. Områdesfakta 2002. Jönköpings kommun.

Stadsbyggnadskontoret, 1994. Program för detaljplan för iordningställande av Oset. Jönköpings kommun.

Stadsbyggnadskontoret, 1997. Skötselplan för Huskvarnaån, delen Kvarnbron – Oset samt del av Lillån, beslut, skötselplan och remissvar. Jönköpings kommun.

Stadsbyggnadskontoret, 2002. Översiktsplan 2000, utställningshandling. Jönköpings kommun.

Stadsbyggnadskontoret, 2002. Sociotopkarta för parker och andra friytor i Stockholms innerstad – om metoden, dialogen och resultatet. Stockholms Stad.

Statens geologiska Institut, 1990. Skredrisk inom fastigheterna Kovavadet 1, Häradsvägen 38, yttrande från SGI.

Södra Vätterbygdens fågelklubb 1994. Forsärla och strömstare i södra Vätterbygden.

Tekniska kontoret, 1999. Våtmarksanläggning vid Rumlaborg, Andréevägen och Kovasjön, förhandskopia. Jönköpings kommun.

Thorell, M. 1985. Översiktlig naturinventering Huskvarnabergen. Länsstyrelsen.

Urberg, C. 2001. A6-sluttningen i Jönköping. Att bevara och exploatera. Stadsbyggnadskontoret, Jönköpings kommun.

Wahlgren A. 2001. Jättegrytor i Huskvarnaån. Länsstyrelsen, meddelande 2001:9.

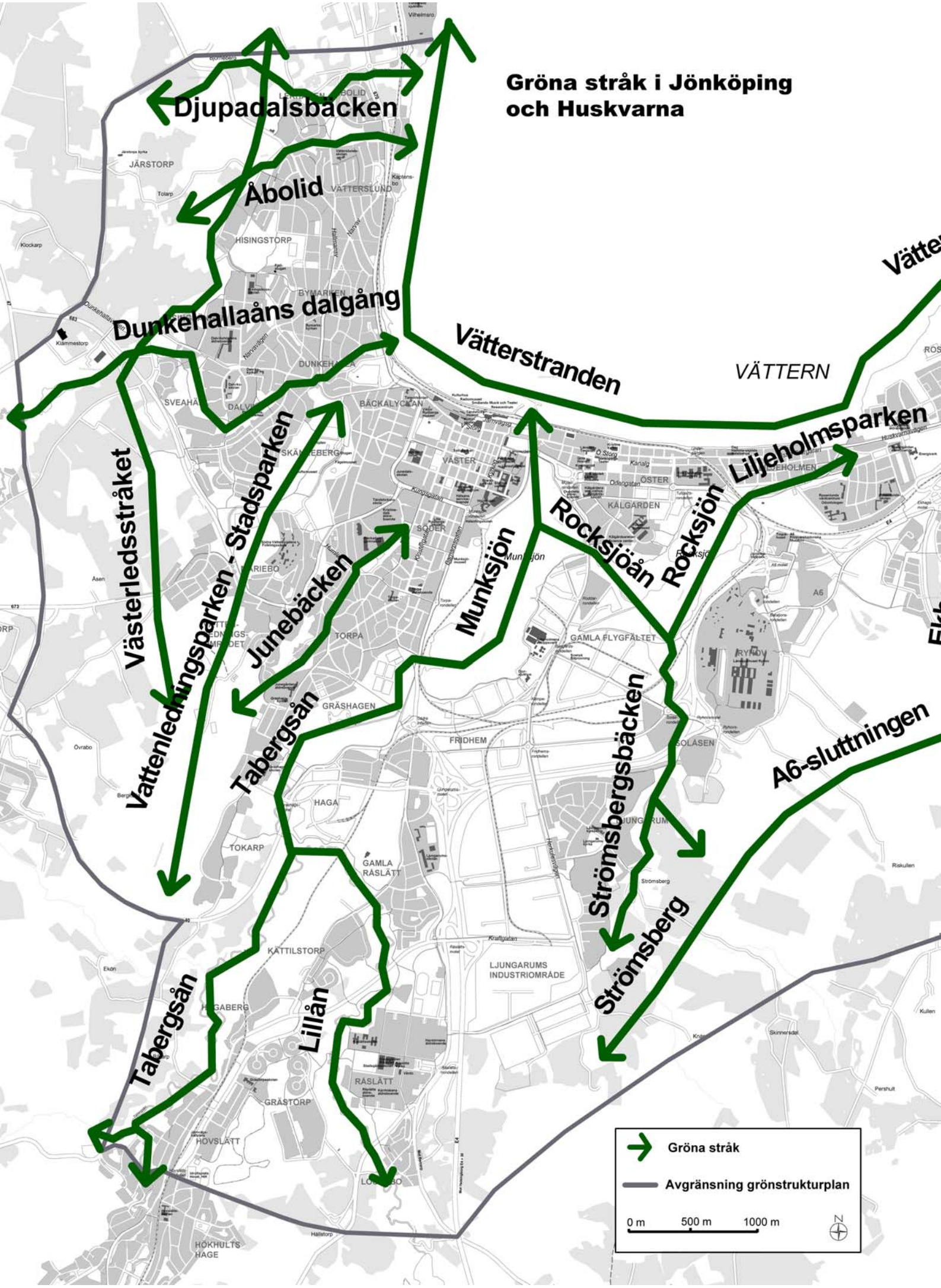
Gröna stråk i Jönköping och Huskvarna
Djupadalsbäcken
Åbolid
Dunkehallaåns dalgång
Vätterstranden
VÄTTERN
Vätte
Liljeholmsparken
Rocksjöån
Rocksjön
Munksjön
Junebäcken
Vattenledningsparken - Stadsparken
Västerledsstråket
Tabergsån
Strömsbergsbäcken
Strömsberg
A6-sluttningen
Lillån
Gröna stråk
Avgränsning grönstrukturplan
0 m
500 m
1000 m
N

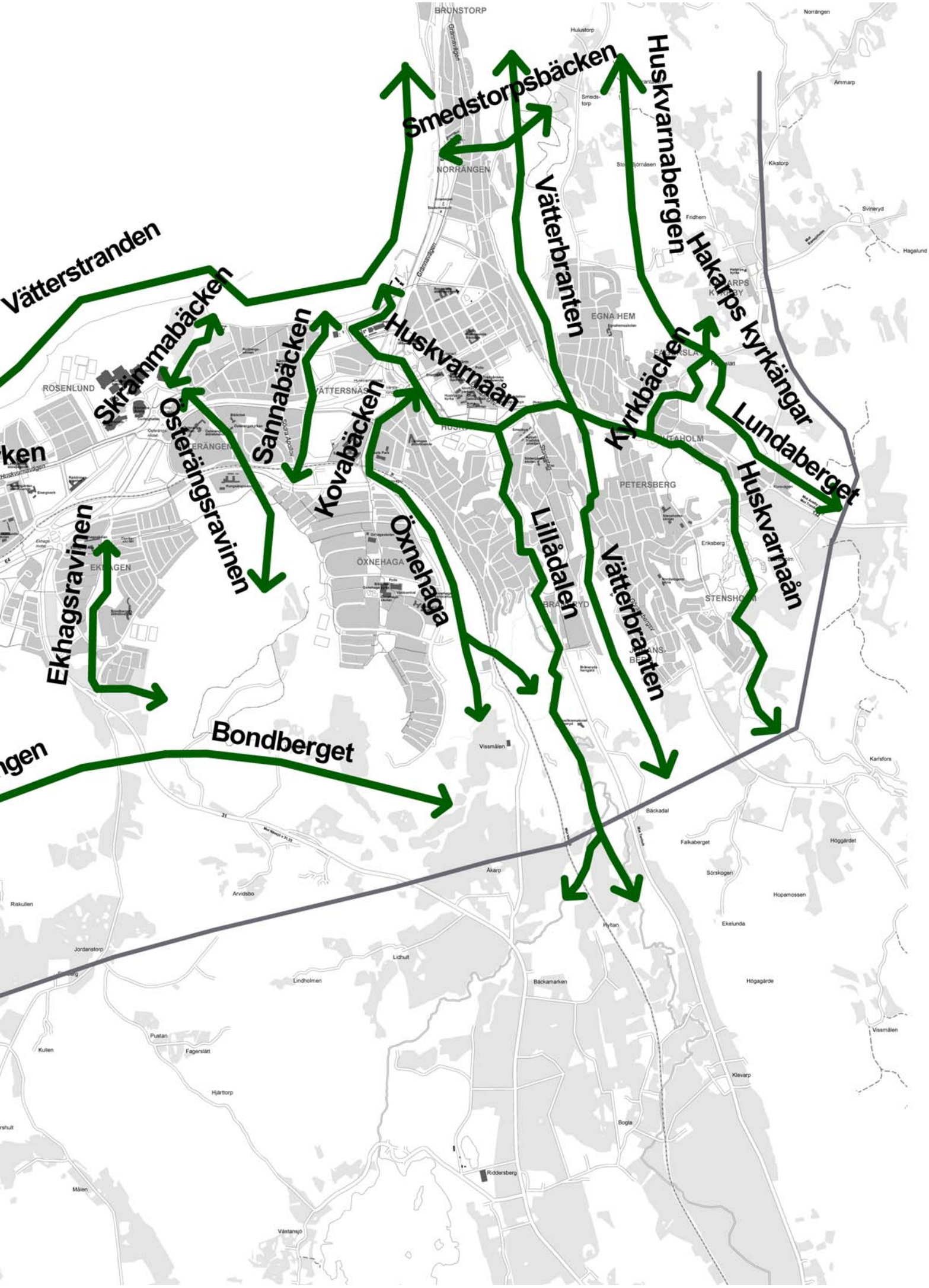
Vätterstranden
Skrämmabäcken
Osterängsravinen
Sannabäcken
Kovabäcken
Huskvarnaån
Smedstorpsbäcken
Vätterbranten
Huskvarnabergen
Hakarps kyrkängar
Kyrkbäcken
Lundaberget
Huskvarnaån
Ekhagsravinen
Öxnehaga
Lillådalen
Vätterbranten
Bondberget
BRUNSTORP
NORRÄNGEN
ROSENLUND
VÄTTERSNÄS
EGNA HEM
PETERSBERG
ÖXNEHAGA
EKHAGEN
STENSHOLM
Vissmålen
Riddersberg

Grönområden i Jönköping och Huskvarna

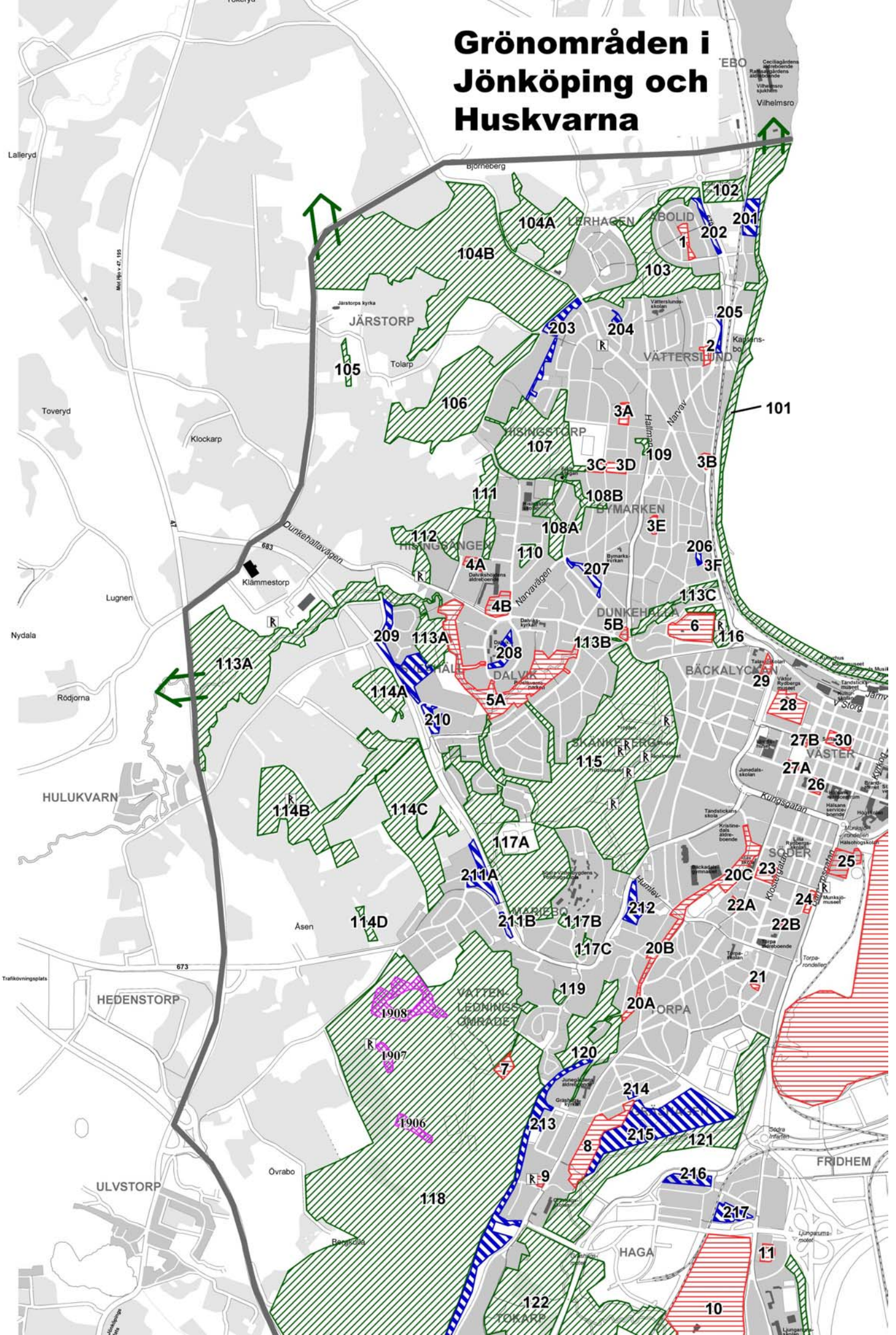

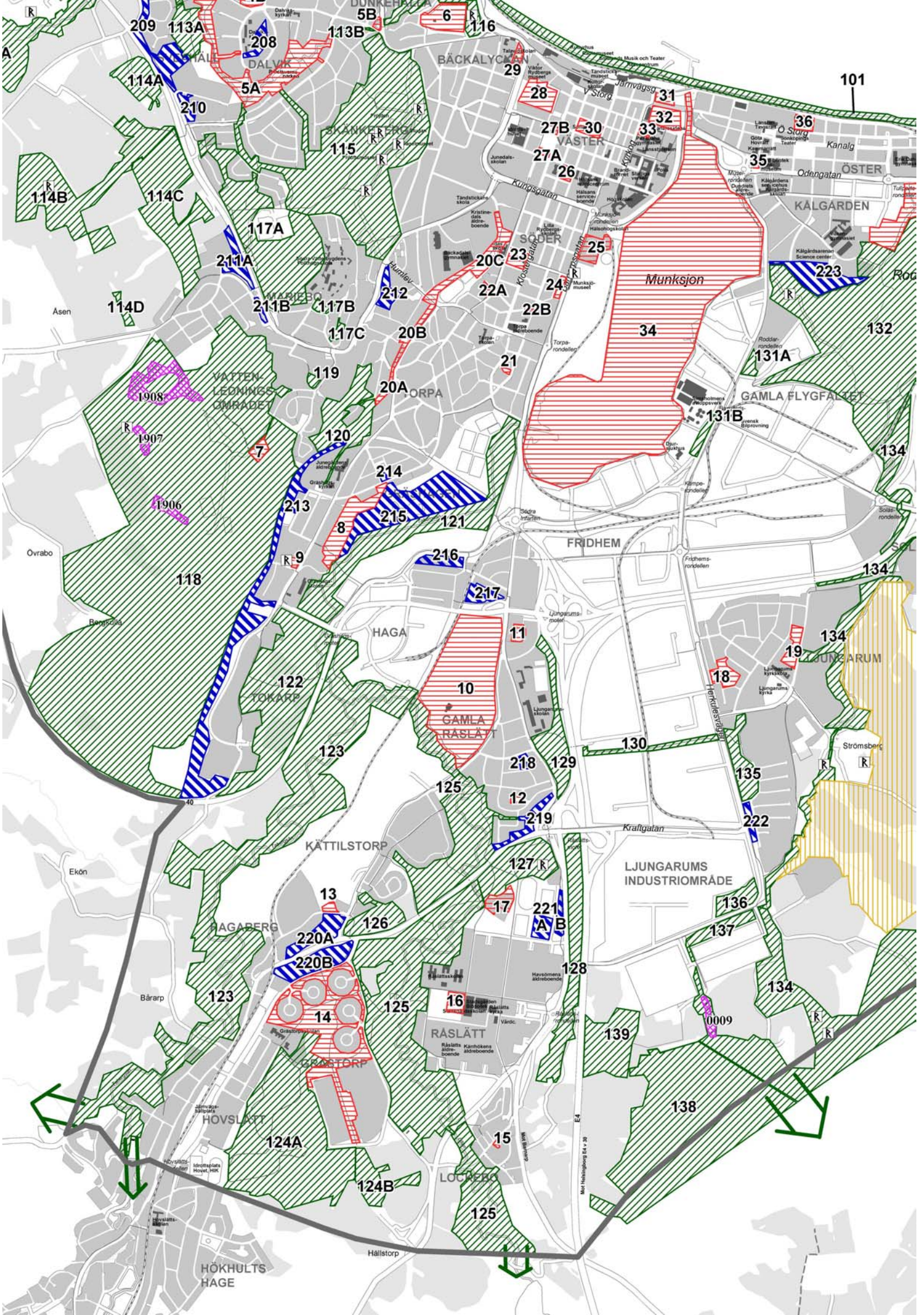
DUNKEHALLA
DALVIK
BÄCKALYCKAN
SKÄNKEBERG
VÄSTER
SÖDER
MARIEBO
TORPA
VATTEN-LEDNINGS-OMRÅDET
Munksjon
ÖSTER
KÅLGÅRDEN
GAMLA FLYGFÄLTET
FRIDHEM
HAGA
TOKARP
GAMLA RÅSLÄTT
LJUNGARUM
KÄTTILSTORP
LJUNGARUMS INDUSTRIOMRÅDE
HAGABERG
RÅSLÄTT
GRÅSTORP
HOVSLÄTT
LOCKEBO
HÖKHULTS HAGE
Järnvägsg.
Kungsgatan
Klostergatan
Torpagatan
Odengatan
Kanalg.
Kraftgatan
Herkulesvägen
Åsen
Övrabo
Bergsätra
Ekön
Bårarp
Hällstorp
Strömsberg
101
209
113A
113B
208
5B
6
116
114A
210
5A
29
28
31
32
33
27B
30
27A
26
35
36
114B
114C
115
117A
211A
211B
117B
117C
114D
212
20C
22A
22B
20B
21
20A
23
24
25
34
131A
131B
132
223
1908
1907
119
120
7
214
213
215
121
8
9
216
217
118
11
10
19
18
134
122
123
218
129
130
135
125
12
219
222
127
13
17
221A
221B
136
137
126
220A
220B
128
14
16
139
0009
138
124A
15
124B
125

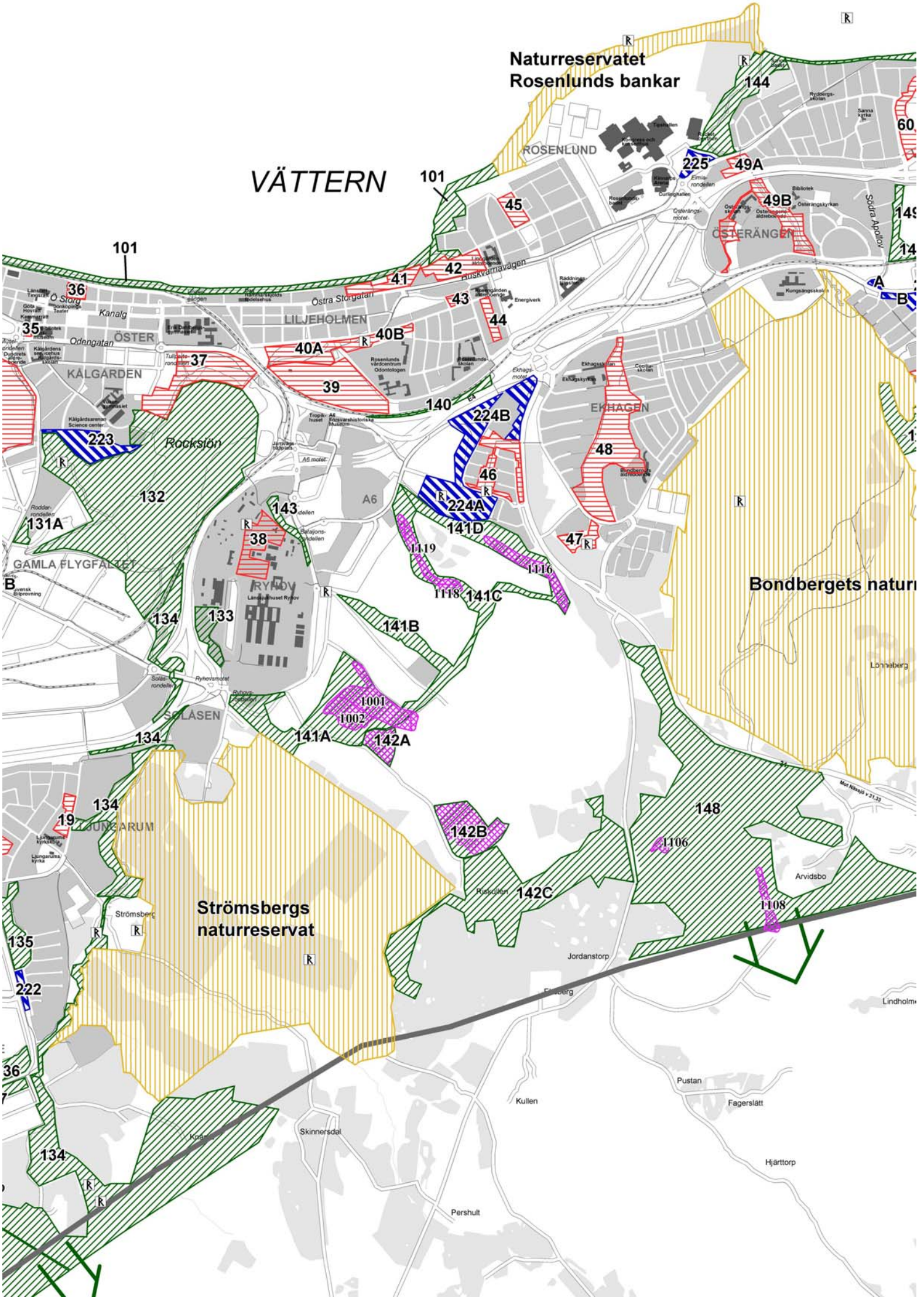
Naturreservatet
Rosenlunds bankar
VÄTTERN
ROSENLUND
ÖSTERÄNGEN
LILJEHOLMEN
KÅLGÅRDEN
EKHAGEN
GAMLA FLYGFÄLTET
RYHOV
SOLÅSEN
LJUNGARUM
Bondbergets naturr
Strömsbergs
naturreservat
Rockslön
Huskvarnavägen
Östra Storgatan
Odengatan
Kanalg
Södra Apollov
Lönneberg
Arvidsbo
Jordanstorp
Skinnersdal
Kullen
Pustan
Fagerslätt
Hjärttorp
Pershult
101
144
60
225
49A
49B
45
42
41
43
44
40B
40A
39
140
224B
48
46
224A
141D
47
143
38
1119
1116
1118
141C
141B
133
134
132
131A
223
36
35
37
1001
1002
141A
142A
142B
148
1106
1108
142C
19
135
222
A
B

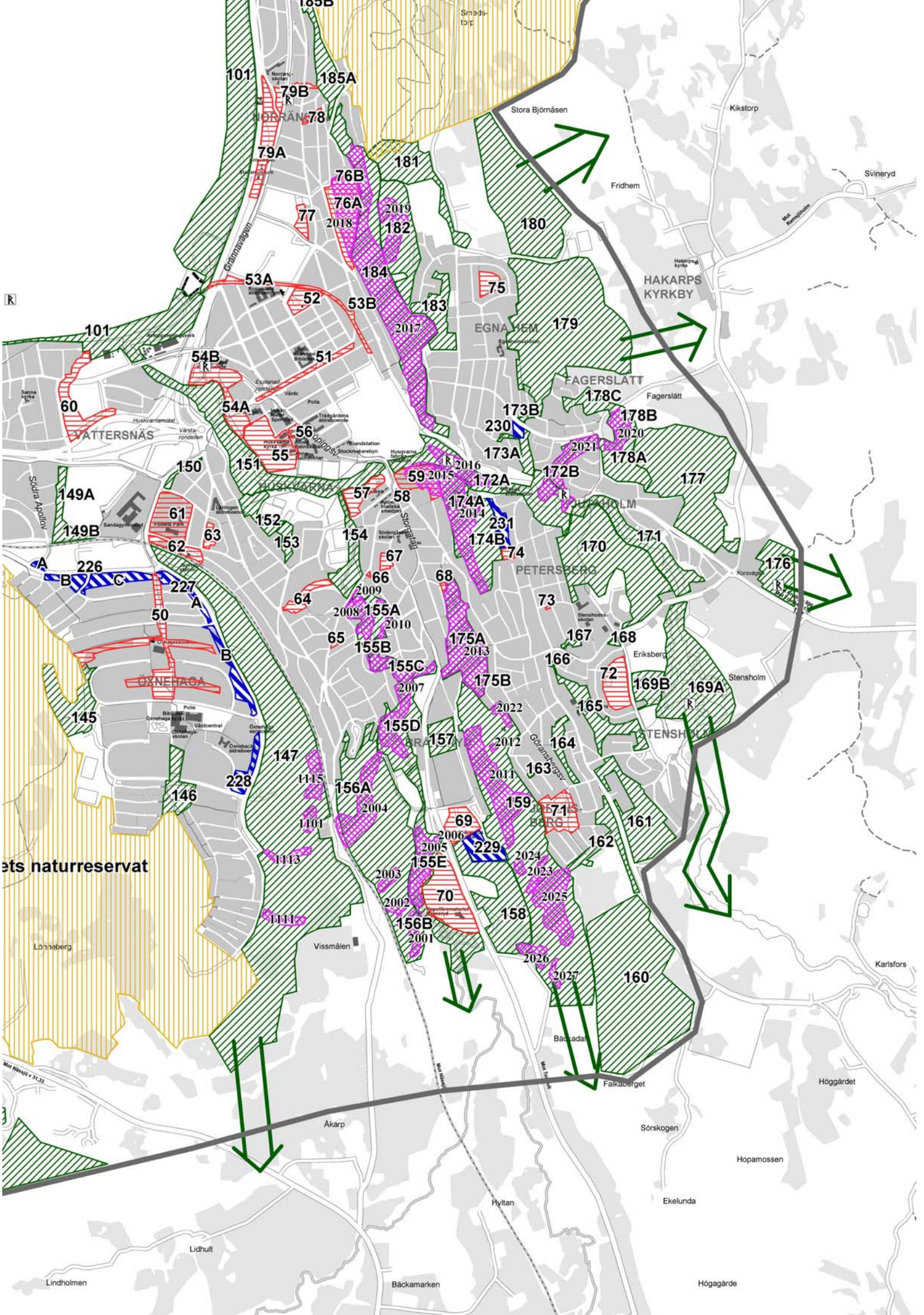
NORRÅNG
VÄTTERSNÄS
HUSKVARNA
ÖXNEHAGA
EGNAHEM
FAGERSLÄTT
HAKARPS KYRKBY
JUTAHOLM
PETERSBERG
STENSHOLM
Stora Björnåsen
Kikstorp
Fridhem
Svineryd
Fagerslätt
Eriksberg
Stensholm
Vissmålen
Lonneberg
Karlsfors
Bäckadal
Falkaberget
Höggärdet
Åkarp
Sörskogen
Hopamossen
Hyltan
Ekelunda
Lidhult
Lindholmen
Bäckamarken
Högagärde
Grännavägen
Storgatan
Göransbergsv
Södra Apollov
Korsvägen
Mot Ramsjöholm
Mot Nässjö v 31,33
Mot Nässjö
Mot Tranås
ets naturreservat

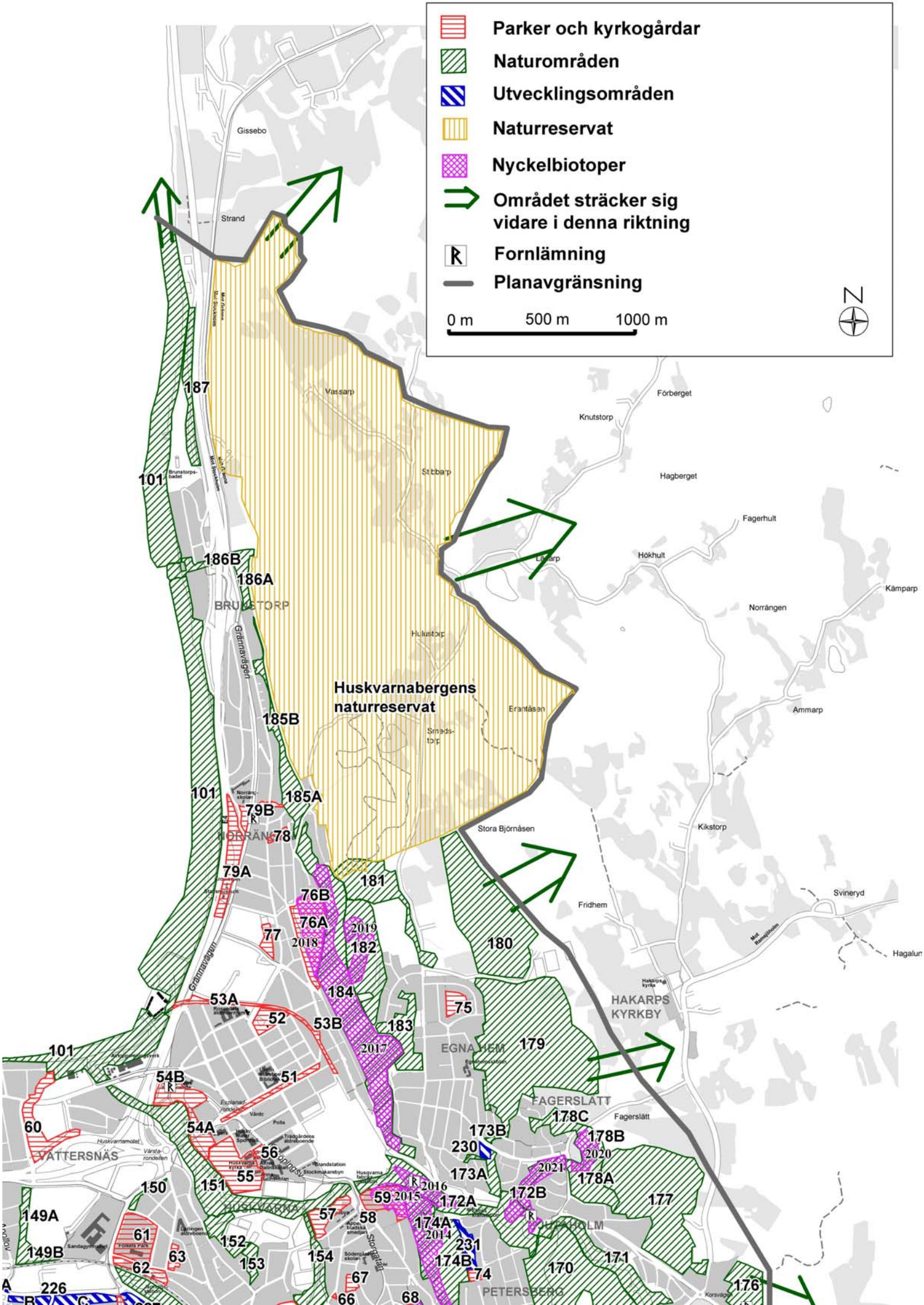
Parker och kyrkogårdar
Naturområden
Utvecklingsområden
Naturreservat
Nyckelbiotoper
Området sträcker sig vidare i denna riktning
Fornlämning
Planavgränsning
0 m
500 m
1000 m
N
Huskvarnabergens naturreservat
BRUNSTORP
NORRÅNG
HUSKVARNA
VÄTTERSNÄS
EGNA HEM
FAGERSLÄTT
HAKARPS KYRKBY
PETERSBERG
Gissebo
Strand
Vassarp
Förberget
Knutstorp
Hagberget
Fagerhult
Hökhult
Kämparp
Norrängen
Ammarp
Kikstorp
Svineryd
Hagalun
Fridhem
Stora Björnåsen
Erantåsen
Hullustorp
Grännavägen
Storgatan
187
101
186B
186A
185B
185A
79B
78
79A
76B
76A
77
181
182
180
184
183
75
179
53A
52
53B
51
54B
54A
56
55
60
150
151
149A
149B
61
62
63
152
153
154
57
58
59
67
66
68
226
178C
178B
173B
230
173A
172A
172B
174A
174B
231
74
177
171
170
176

Intressanta naturområden i Huskvarna

Underlaget till kartan är inventeringar som gjordes 2001 och tidigare kunskaper om naturvärden i Huskvarna. Se även text under rubrik Naturinventeringar i Huskvarna.

- Träd med naturvärde inom grönområdet
- Gamla träd i stadsmiljö
- Fiskfauna, vandringsväg harr, lekområde öring
- Intressanta fågelområde
- Botaniska värdefulla områden, äng, kärr, lund, brantens flora
- Brynmiljö, hagmark eller äng
- Nyckelbiotop
- 2020 Nyckelbiotopsnummer
- Naturreservat
- Avgränsning

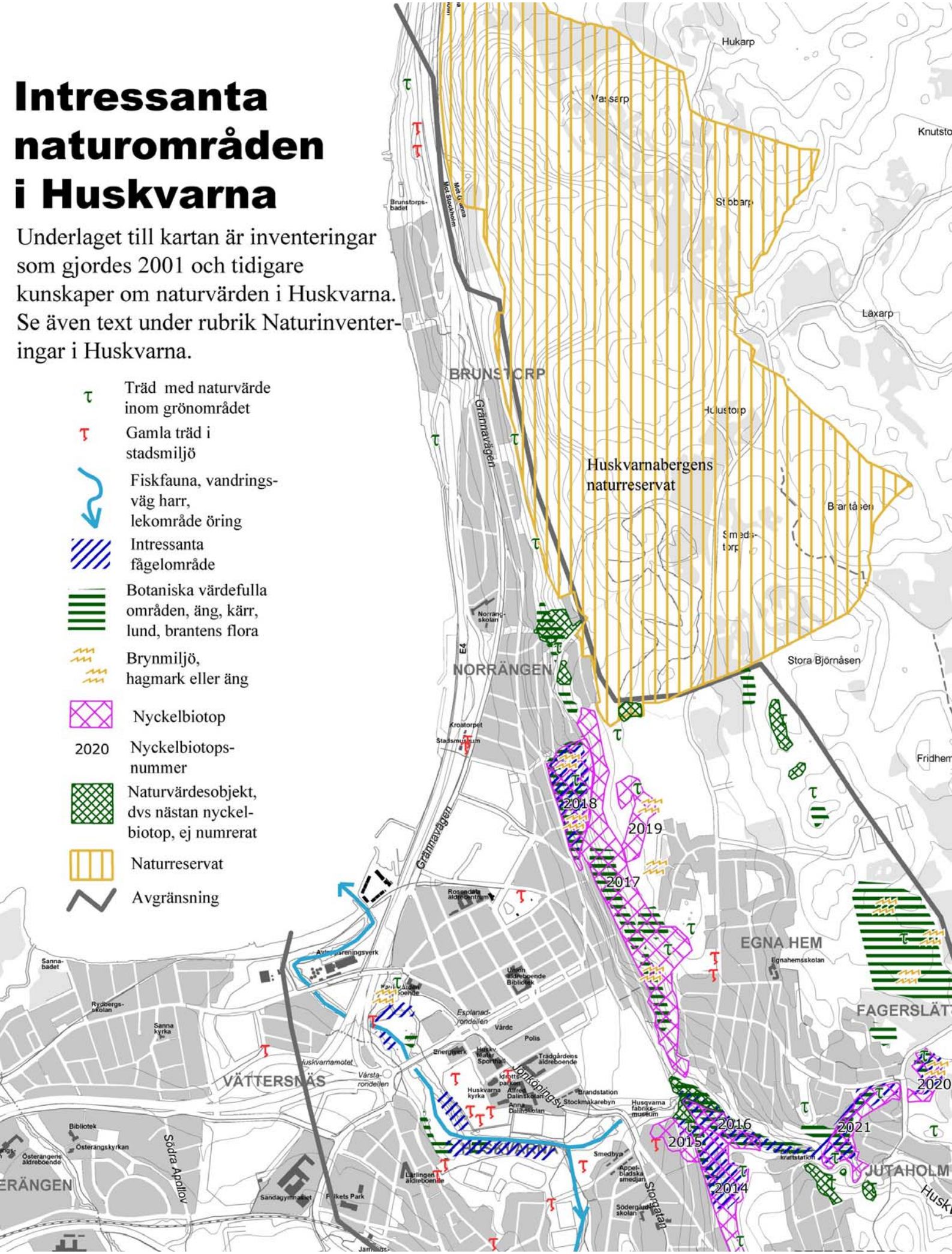

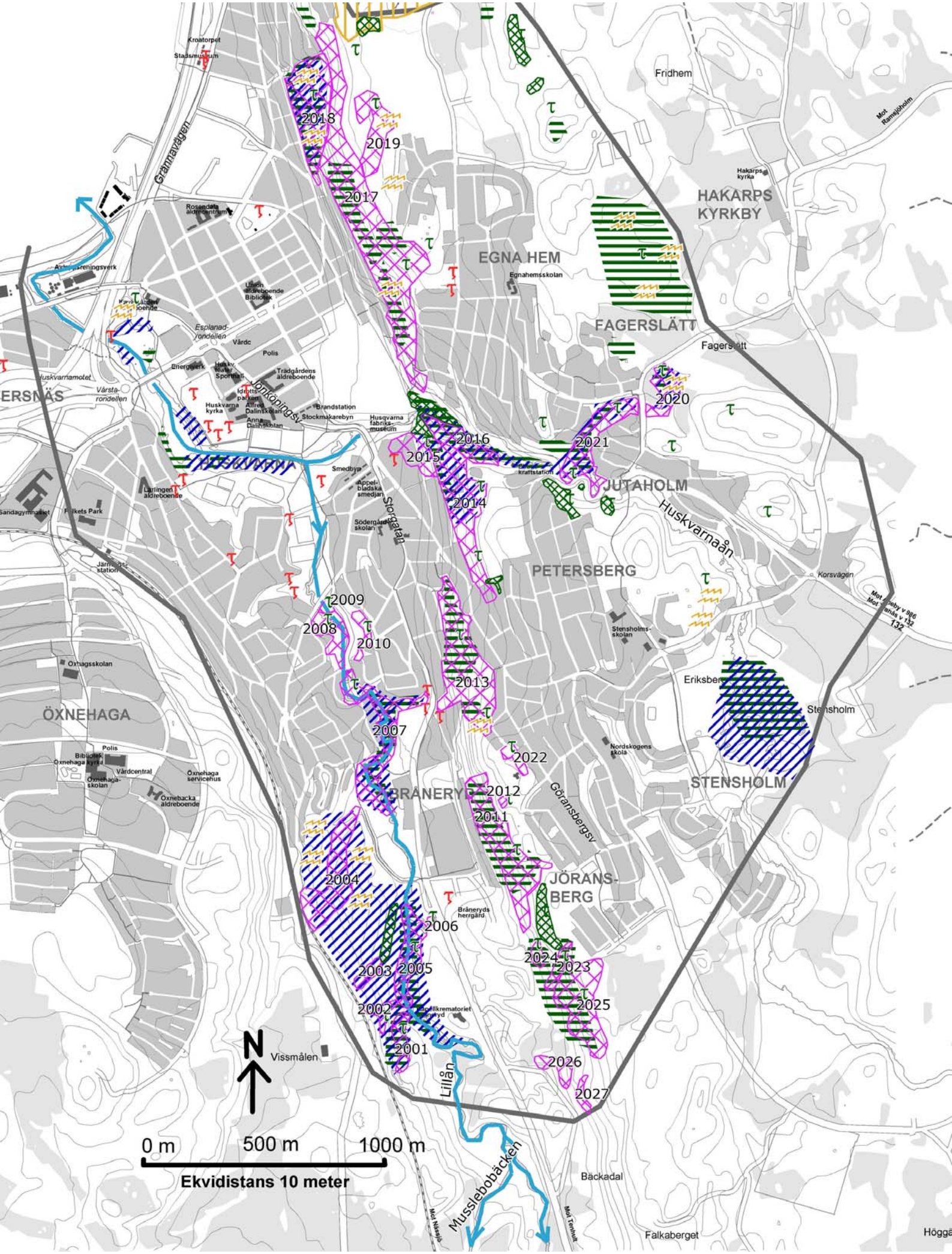
Kroatorpet
Stadsmuseum
Fridhem
Mot Ramsjöholm
Grännavägen
2018
2019
2017
Hakarps kyrka
HAKARPS KYRKBY
Rosendala aldreboende
EGNA HEM
Egnahemsskolan
Union aldreboende
Bibliotek
Esplanad-rondellen
FAGERSLÄTT
Fagerslätt
Vårdc
Polis
Energiverk
Huskvarnamotet
Vårsta-rondellen
Idrotts-parken
Trädgårdens aldreboende
Tomkoningsv
Huskvarna kyrka
Alfred Dalinskolan
Anna Dalinskolan
Brandstation
Stockmakarebyn
Husqvarna fabriks-museum
2020
2016
2015
2021
kraftstation
JUTAHOLM
Smedbyn
Appel-bladska smedjan
Larlingen aldreboende
Sandagymnasiet
Folkets Park
Storgatan
2014
Huskvarnaån
Södergårds-skolan
PETERSBERG
Korsvägen
Mot Ljungby v 986
Mot Gränahs v 132
132
2009
2008
2010
Stensholms-skolan
Oxtugsskolan
2013
Eriksberg
Stensholm
ÖXNEHAGA
2007
Polis
Bibliotek
Öxnehaga kyrka
Vårdcentral
Öxnehaga-skolan
Öxnehaga servicehus
Öxnebacka aldreboende
2022
Nordskogens skola
STENSHOLM
BRÅNERYD
2012
2011
Göransbergsv
2004
JÖRANS-BERG
Bråneryds herrgård
2006
2024
2023
2003
2005
2025
2002
Kapellkrematoriet
2001
Vissmålen
2026
Lillån
2027
N
0 m
500 m
1000 m
Ekvidistans 10 meter
Musslebobäcken
Bäckadal
Mot Hässlö
Mot Tenhult
Falkaberget
Höggå